



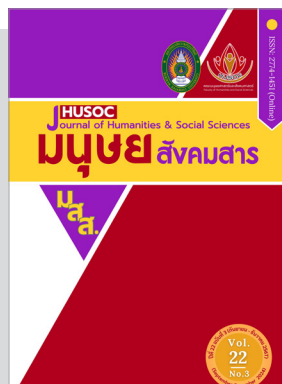
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์



ชื่อเดิม วารสารวิชาการ รมยสาร / ISSN 1686-0101

เจ้าของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

มาลินี จุโทปะมา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

malinee.ch@bru.ac.th

กองบรรณาธิการ

■ ประสงค์ แสนบุราณ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

prayong.san@mbu.ac.th

■ ศุภชัย สิงห์ยะบุญ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

supachai.si@msu.ac.th

■ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร

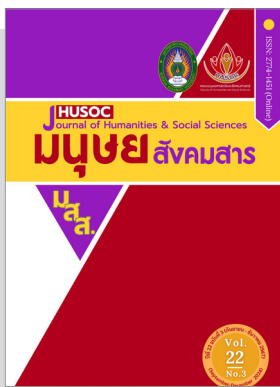
มหาวิทยาลัยศิลปากร

Thongphon.p@gmail.com

■ พนอเนื่อง สุทัศน์ ณ อยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

panor.sudas@gmail.com



มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

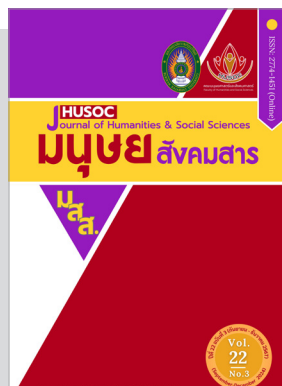
- ชลวิทย์ เชียรจิตต์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
cholvit@g.swu.ac.th
- เอกฉัตร จารุเมธิชน
ekkachat06@gmail.com
มหาวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- โกวิท พิมพวง
bigko009@hotmail.com
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- กตัญญู แก้วหานาม
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
dr.kathanyoo@ksu.ac.th
- จิรายุ ทรัพย์สิน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
jirayu2515@srru.ac.th
- R. Michael Smith
msmith@niagara.edu
Niagara University, U.S.A.

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

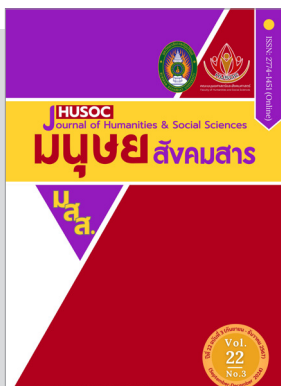
ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์



- Ni Ni Hlaing
Mandalay University of Distance Education, Myanmar
ninihlaing59@gmail.com
- Irom Gambhir Singh
Manipur University, India
iromgambhir3@gmail.co
- นวมินทร์ ประชานันท์
nawaminpt@yahoo.com
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- กัทรพล ทศมาศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Pattaraphon.tm@bru.ac.th
- ชินนาง สวัสดิ์รัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Chinanang.sw@live.bru.ac.th



มนุษยศาสตร์ (มสส.)

ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ

อัครพนธ์ เนื้อไม่หอม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

akkarapon.nm@bru.ac.th

รองบรรณาธิการ

- คำภีร์ภาพ อินทะนุ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
kampeeraphab.it@bru.ac.th
- ศุภกิจ ภูวงค์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
suphakit.ph@bru.ac.th
- เฉลิมเกียรติ เข็นเพชร
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
chaleomkiet.yip@bru.ac.th

ตรวจสอบภาษาอังกฤษ

- Eric A. Ambele
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
eric.a@msu.ac.th

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

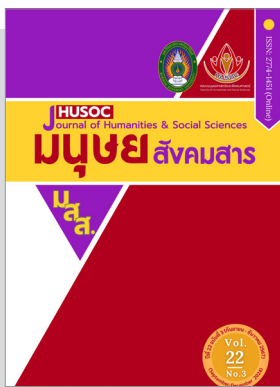
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์



เตรียมต้นฉบับและจัดทำรูปเล่ม

- จรัตรัตน์ อุ่นรัมย์
Nittya.or@bru.ac.th
ประชาสัมพันธ์และกราฟิกดีไซน์
- สุรพงศ์ กันถัด
surapong.kt@bru.ac.th

เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (ม.ค.- เม.ย. / พ.ค.- ส.ค. / ก.ย.- ธ.ค.)



Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 22 No. 3 (September-December) 2024

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Former Name: Rommayasan / ISSN 1686-0101

Publisher

Faculty of Humanities and Social Sciences Buriram Rajabhat University

Editorial Advisor

Malinee Chutopama

President of Buriram Rajabhat University

malinee.ch@bru.ac.th

Editorial Board

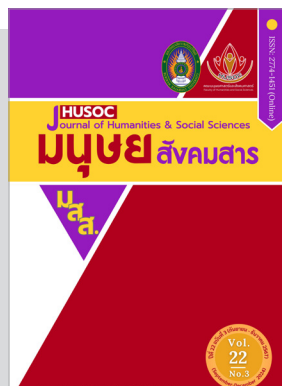
- Prayong Saenburan
Mahamakut Buddhist University Isan Campus
prayong.san@mbu.ac.th
- Supphachai Singyabut
Mahasarakham University
supachai.si@msu.ac.th
- Thongphon Phonhomsakha Na Sakonnakhon
Silpakorn University
Thongphon.p@gmail.com

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

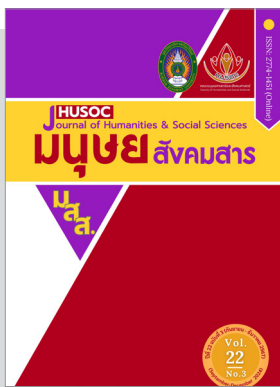
Vol. 22 No. 3 (September-December) 2024

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences



- Panonueeng Suthat Na Ayutthaya
Bansomdejchaopraya Rajabhat University
panor.sudas@gmail.com
- Cholvit Jeanrajit
Srinakharinwirot University
cholvit@g.swu.ac.th
- Ekkachat Jarumetheechon
Buriram Buddhist College Mahachulalongkornrajvidyalaya University
ekkachat06@gmail.com
- Kowit Pimpuang
Kasetsart University
bigko009@hotmail.com
- Kathanyoo Kaewhanam
Kalasin University
dr.kathanyoo@ksu.ac.th
- Jirayu Sinsap
Surindra Rajabhat University
jirayu2515@srru.ac.th



Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 22 No. 3 (September-December) 2024

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences

- R. Michael Smith
Niagara University, U.S.A.
msmith@niagara.edu
- Ni Ni Hlaing
Mandalay University of Distance Education, Myanmar
ninihlaing59@gmail.com
- Irom Gambhir Singh
Manipur University, India
iromgambhir3@gmail.co
- Nawamin Prachanant
Buriram Rajabhat University
nawaminpt@yahoo.com
- Pattarapon Tossamat
Buriram Rajabhat University
Pattaraphon.tm@bru.ac.th
- Chinanang Sawadram
Buriram Rajabhat University
Chinanang.sw@live.bru.ac.th

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 22 No. 3 (September-December) 2024

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences



Editor-in-Chief

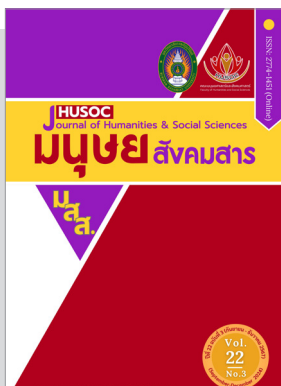
- Akkarapon Nuemaihom
Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
akkarapon.nm@bru.ac.th

Associate Editors

- Khampeeraphab Intanoo
Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
kampeeraphab.it@bru.ac.th
- Suphakit Phoowong
Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
suphakit.ph@bru.ac.th
- Chaleomkiet Yenpdech
Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University
chaleomkiet.y.p@bru.ac.th

English Editor

- Eric A. Ambele
Mahasarakham University
eric.a@msu.ac.th



Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 22 No. 3 (September-December) 2024

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Manuscript Preparation and Journal Design

- Jaralrat Oonram
Jhusoc@bru.ac.th

Public Relations and Graphic Design

- Surapong Kuntud
surapong.kt@bru.ac.th

Periodicity

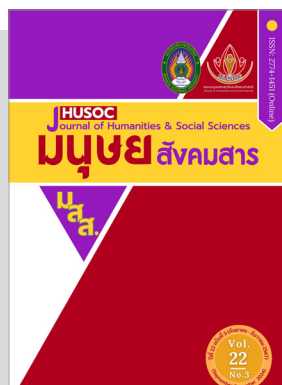
Three issues per year (January-April, May-October, September-December)

มนุษยสังคมสาร (มสส.)

ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์



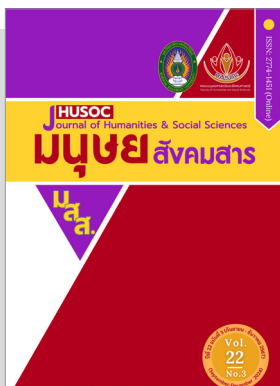
“มนุษยสังคมสาร” คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีนโยบายในการรับตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่ครอบคลุมสาขาวิชาหลัก (Main subject Category) คือ Social Sciences และจะต้องอยู่ใน 3 กลุ่มสาขาวิชา (Subject areas) คือ 1) Arts and Humanities, 2) Economics, Econometrics and Finance, 3) Social Sciences ซึ่งจะต้องอยู่ใน 5 กลุ่มย่อย (Sub-subject areas) คือ 1) General Arts and Humanities, 2) Language and Linguistics, 3) General Economics, Econometrics and Finance, 4) General Social Sciences, 5) Sociology and Political Sciences

“มนุษยสังคมสาร” มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ (มกราคม-เมษายน / พฤษภาคม-สิงหาคม / กันยายน-ธันวาคม) แต่อาจจะออกเป็นฉบับพิเศษ (Special issue) ในการร่วมประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ไม่เกินปีละ 2 ฉบับ

ทุกบทความใน “มนุษยสังคมสาร” จะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer reviewer) ในสาขาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นบุคลากรนอกจากหลากหลายสถาบัน อย่างน้อย 3 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้ตีพิมพ์บทความนั้น (Double-blind peer review) ทั้งนี้ เพื่อให้บทความมีคุณภาพและได้มาตรฐานทางวิชาการ บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ใน “มนุษยสังคมสาร” จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้ตีพิมพ์บทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยอย่างเคร่งครัด

ผู้ตีพิมพ์ที่จะส่งบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ใน “มนุษยสังคมสาร” จะต้องส่งผลการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงาน (Plagiarism) ด้วยโปรแกรมอักษรวินิจฉัย ผ่านเว็บไซต์ <http://plag.grad.chula.ac.th/> โดยร้อยละของดัชนีความซ้ำซ้อนของบทความไม่เกินร้อยละ 10 ทั้งนี้ ให้ผู้ตีพิมพ์แนบผลการคัดลอกหรือลอกเลียนผลงานส่งมาที่วารสารพร้อมกับบทความด้วย

ข้อความภายในบทความที่ตีพิมพ์ใน “มนุษยสังคมสาร” ทั้งหมด รวมถึงรูปภาพประกอบ ตาราง เป็นลิขสิทธิ์ของ “มนุษยสังคมสาร” การนำเนื้อหา ข้อความหรือข้อคิดเห็น รูปภาพ ตารางที่ปรากฏในบทความไปจัดพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ต้องได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการวารสารอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร วารสารอนุญาตให้สามารถนำไปใช้บทความไปเผยแพร่ต่อเพื่อประโยชน์ทางวิชาการได้ แต่ต้องแสดงที่มาจกวารสาร โดยห้ามแก้ไขดัดแปลงเนื้อหาใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารนี้ พิกัดและความคิดเห็น ตลอดจนข้อผิดพลาดใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในบทความใน “มนุษยสังคมสาร” ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ตีพิมพ์บทความนั้น โดยไม่เกี่ยวข้องกับกองบรรณาธิการ



Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC)

Vol. 22 No. 3 (September-December) 2024

ISSN : 2774-1451 (Online)

Faculty of Humanities and Social Sciences

Journal of Humanities & Social Sciences (JHUSOC) is the academic journal of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University. The journal has a policy for publishing articles covering the main subject category of Social Sciences. This category includes the following three subject areas:

1) Arts and Humanities, 2) Economics, Econometrics, and Finance, and 3) Social Sciences. Moreover, the manuscripts must also be under the following five sub-subject areas: 1) General Arts and Humanities, 2) Language and Linguistics, 3) General Economics, Econometrics, and Finance, 4) General Social Sciences, and 5) Sociology and Political Sciences.

The journal is published three times a year: January-April, May-August, and September-December. However, JHUSOC, with no more than two (2) issues per year, might be published as a special issue upon joining in the special academic events of national and international conferences held both in Thailand and other countries.

All articles in this journal must be reviewed by at least three (3) external peer reviewers in the relevant fields from different institutes. More importantly, the authors' and reviewers' identities are concealed from each other (Double-blind peer review) in order to have the articles with high quality and academic standards. The articles submitted for publication in JHUSOC have not already been published elsewhere or are not under consideration by peer reviewers for publication in other journals. The authors must strictly comply with the reference system and the criteria for the publication of academic or research articles set by the journal.

The authors who will submit their articles to be published in JHUSOC must submit the plagiarism results obtained from the Akkaravisut program via the website <http://plag.grad.chula.ac.th/> of which the similarity index for plagiarism check is not more than 10%. Moreover, the authors must also attach these results to the journal together with their articles.

All messages in the articles published in JHUSOC, including illustrations, and tables, are the copyright of the journal, so the use of contents, messages or comments, pictures, and tables in a particular article in various formats for commercial purposes must have the written permission from the journal editorial board. However, the article files used for academic purposes are permitted by the journal, but the journal citation is needed. The journal contents cannot be modified. Moreover, the views, opinions, and errors that may be found in the articles published in JHUSOC are the responsibility of the authors, and the editorial board is not responsible for these.

บทบรรณาธิการ

ปีที่ 22 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีใหม่มาชั้นอุราहरणासुख

ไร้ความทุกข์ระทมใจให้จางหาย

ให้สมหวังดั่งตั้งใจไม่คลอนคลาย

ถึงเป้าหมายวิชาการกันทุกคน

“มนุษยสังคมสาร” ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 3 ส่งท้ายปีเก่า 2567 และต้อนรับปีใหม่ 2568 ในนามของกองบรรณาธิการ ก็ขอถือโอกาสนี้อำนวยพรให้ทุกท่าน ทั้งผู้สนับสนุนบทความ (Author) ผู้ทรงคุณวุฒิพิชญ์พิจารณาบทความ (Peer Reviewer) ตลอดจนผู้อ่าน (Reader) และผู้ให้การสนับสนุน (Supporter) มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง เจริญรุ่งเรือง อายุยืนยาวยิ่ง และมีความสุขตลอดปีใหม่ 2568 และตลอดไป “มนุษยสังคมสาร” ปีที่ 22 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2567) ฉบับท้ายปีนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 11 บทความ เป็นบทความภาษาไทย จำนวน 9 บทความ และบทความภาษาอังกฤษ จำนวน 2 บทความ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาด้ำนมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยแต่ละบทความได้ผ่านการพิชญ์พิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านจากหลากหลายสถาบัน นอกจากนั้น ทั้ง 11 บทความก็ได้ผ่านการตรวจการคัดลอกผลงานและความซ้ำซ้อน (Plagiarism / Similar index) ด้วยโปรแกรม อักขรวิสุทธ์แล้ว และผลการตรวจพบว่าบทความทั้งหมดในฉบับนี้มีความซ้ำซ้อน อยู่ระหว่างร้อยละ 1.00-15.00 (ช่วยเติมข้อมูลส่วนนี้ให้ด้วยนะครับ) ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยวารสาร

บทบรรณาธิการ

ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการวารสาร ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งจากประเทศไทย และต่างประเทศที่ได้กรุณาประเมินบทความให้ได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ ขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนบทความทุกท่านที่ได้ให้ความไว้วางใจทางวิชาการ โดยส่งบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ใน “มนุษยสังคมสาร”

สุดท้าย ขอขอบพระคุณกองบรรณาธิการทุกท่านและทีมงานวารสารทุกคน ที่ได้ร่วมด้วยช่วยกันทุ่มเททำงานกันอย่างเต็มที่ ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจให้ “มนุษยสังคมสาร” เป็นวารสารวิชาการที่มีคุณภาพและสามารถนำองค์ความรู้ ที่ได้จากการอ่านบทความในวารสารไปต่อยอดและประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเองและสังคมประเทศชาติในภาพรวม

รองศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม

บรรณาธิการ

สารบัญ

ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

ปัจจัยความสำเร็จตามกระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน
ด้วยกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม:

1

วิเคราะห์จากผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2567

Success Factors in Process of Sustainable Solution to Area-Based Poverty with
Participatory Public Administrative Mechanism: Analyzing from Public Sector

Excellence Award Winning Projects in Year 2024

นพพล อักฮาด / พนมพัทธ์ สมิทานนท์

Noppon Akahat / Phanompatt Smitananda

การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ:
กรณีศึกษา ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองกงศรี อำเภอนางรองบุรีรัมย์
จังหวัดกาฬสินธุ์

21

Development of Social Welfare System for the Elderly People to Inequality Reduction: The

Case of Nongkungsri Municipality, Nongkungsri District, Kalasin Province

คณะอง พิณ

Kanong Pilun

การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมทวารวดีด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครปฐม

42

The Management of Dvaravati Cultural Capital through Creative Tourism to Promote
Community Economy, Nakhon Pathom Province

นิพล เชื้อเมืองพาน / สิริพร เขตเจนการ / ปิยนาด อิ่มดี / จิตรภณ สุนทร

Nipon Chuamuangphan / Siriporn Khetjenkarn / Piyanart Imdee /

Jittrapon Soontorn

สารบัญ

ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

- | | |
|---|-----|
| การพัฒนาศักยภาพชนเผ่าไททวน บ้านนาถ่อน ผู้การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง
Developing the Potential of the Tai Khuan Tribal Village of Ban Na Thon for Creative Community-based Tourism to Attract High-Value Tourists
สุภัทรา เขียวศรี / กันตภพ บัวทอง / กันกพร รอดเขียน
Supratra Khiaosri / Kantapop Buathong / Kanokporn Rodkhan | 63 |
| การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้มีชื่อเสียงทางอินสตาแกรมไทย
Representation of Lifestyle Content by Thai Instafamous Influencers
พัทธนันท์ เด็ดแก้ว/ กิตติมา ชาญวิชัย
Pattanan Dedkaew / Kittima Chanvichai | 83 |
| การพัฒนาเรขศิลป์สิ่งแวดล้อมเพื่อการฟื้นฟูอัตลักษณ์เมืองเก่าบุรีรัมย์
Development of Environmental Graphic Design for the Revitalization of Buriram Old Town Identity
จิรายุทธ ประเสริฐศรี
Jirayut Prasertsri | 103 |
| การวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง: พม่ากลองยาวในแนวดนตรีร่วมสมัยไทย
A Creative Research in Music Composition: Phra Ma Klong Yao in Thai Contemporary
ประเสริฐ ติมทัม / ปองภพ สุกิตติวงศ์ / ธนัช ขววิสุทธิกุล / พิธิษฐ์ เออมดวง
Prasert Chintoum / Pongpob Sukittiwong / Thanach Chawawisuttikoon /
Pisit Aimduang | 122 |

สารบัญ

ปีที่ 22 ฉบับ 3 (กันยายน - ธันวาคม) 2567

ISSN : 2774-1451 (Online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

การสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง “อีสานรอนโด” สำหรับวงออร์เคสตรา **141**

The Composition of Music “Isan Rondo” for Wind Ensemble

วีระศักดิ์ งามวงศ์รัชชัย / วาทิน ประชานันท์ / ณัฐพล อาสว้าง

Weerasak Ngamwongronnchai / Watin Prachanunt / Natthaphon

Asawang

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา **163**
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

**A Study on Testee Satisfaction towards TU-GET Service of the Language Institute,
Thammasat University**

สุรพัศ บรรณพงษ์ธร / สุนทรี เจริญวัฒนาพร

Surapat Bannapongsatorn / Soontaree Charoenwattanaporn

English Language Anxiety and Motivation towards Speaking English among Thai **184**
Tertiary Students

Piyanut Thomol / Worawoot Tutwisoot / Prayong Klanrit

Exploring Thai EFL Learners’ Preferences for Speaking Activities **207**

Brigitte P. Beding

**ปัจจัยความสำเร็จตามกระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่
อย่างยั่งยืนด้วยกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม:
วิเคราะห์จากผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2567**

**Success Factors in Process of Sustainable Solution to Area-Based
Poverty with Participatory Public Administrative Mechanism:
Analyzing from Public Sector Excellence Award Winning
Projects in Year 2024**

นพพล อักฮาต¹ / พนมพัทธ์ สมิตานนท์^{2*}

Noppon Akahat / Phanompatt Smitananda

¹แขนงบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Public Administration Program, School of Management Science,

Sukhothai Thammathirat Open University

²แขนงบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Public Administration Program, School of Management Science,

Sukhothai Thammathirat Open University

*Corresponding author's E-mail: phanompatt.smi@stou.ac.th

Received: October 14, 2024

Revised: November 28, 2024

Accepted: December 4, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2024.23>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จตามกระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจากผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2567 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูล

ด้วยวิธี 1) การวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก และ 2) การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกอย่างเจาะจงจำนวน 90 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการ วิเคราะห์เนื้อหาและทำการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัย ความสำเร็จที่เกิดขึ้นแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเริ่มต้น เป็นกระบวนการสร้าง การบูรณาการและการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย 2) ขั้นกลาง เป็นกระบวนการเพิ่มมูลค่าและยกระดับมาตรฐานการผลิต การแปรรูป และการตลาดด้วยกลไกการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 4 ปัจจัย และ 3) ขั้นผลสำเร็จ เป็นกระบวนการก้าวพ้นปัญหาความยากจน และการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนของกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 4 ปัจจัย

คำสำคัญ: การแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่, การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม, ปัจจัยความสำเร็จ, รางวัลเลิศรัฐ

Abstract

This research aims to analyze success factors in process of sustainable solutions to area-based poverty with participatory public administration mechanism by examining the Public Sector Excellence Award winning projects of 2024. The research is a qualitative research method, and the data were collected by research methods as follows: 1) mainly, a literature review of related documents; and 2) an in-depth interview of 90 key informants who were specifically selected. Data were analyzed by a content analysis and checked correctly by a data triangulation. The research findings indicated that the occurred success factors were categorized into three stages: 1) the primary stage – where a process of integration creation together with the participation intended to solve area-based poverty consisted of four success factors; 2) the intermediate stage consisted of four success factors – involving value

adding, standard raising, manufacturing, and marketing through integration mechanisms and public participation; and 3) the fulfillment stage – a process of overcoming poverty and achieving a sustainable self-reliance of the target group, consisted of four success factors.

Keywords: area-based poverty solution, success factors, participatory public administration, the public sector excellence award

บทนำ

ปัญหาความยากจนนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากความยากจนก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาในทุกด้านของมนุษย์ทั้งในเรื่องความมั่นคงและคุณภาพชีวิต (Manorom, 2022) สำหรับแนวทางจัดการความยากจนนั้นองค์การสหประชาชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญและกำหนดให้การจัดการความยากจนเป็น 1 ใน 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อจัดการความยากจนให้หมดไปภายในปี 2573 (Ministry of Foreign Affairs, 2016) ทั้งนี้รัฐบาลไทยได้บรรจุปัญหาความยากจนไว้ในยุทธศาสตร์ชาติด้านที่ 4 การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และในแผนการปฏิรูปประเทศด้านบริหารราชการแผ่นดินและด้านเศรษฐกิจปัจจุบันมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน ได้ดำเนินมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนผ่านโครงการต่างๆ จำนวนมากในพื้นที่ทั่วประเทศ

ต่อมารัฐบาลโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้มีการจัดโครงการมอบรางวัล “รางวัลเลิศรัฐ” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ประเมินความสามารถในการให้บริการภาครัฐและเป็นเครื่องยืนยันความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการจนเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับสากล ขณะเดียวกันผลงานที่ได้รับรางวัลยังสามารถเป็นต้นแบบสำหรับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการ และการบริหารงานของหน่วยงาน

ภาครัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติอย่างยั่งยืนได้ต่อไป (Office of the Public Sector Development Commission, 2024) โดยในปี 2567 นั้นได้มีการดำเนินโครงการประกวดรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทร่วมมือกันก้าวหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อมอบรางวัลให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่มีศักยภาพ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดต้นแบบ (Prototype) ในการแก้ไขปัญหาความยากจน และสามารถประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นได้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาความยากจน และมีการ บูรณาการความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีรูปแบบการแก้ไขปัญหาที่เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม (Strategic Transformation Office, 2024)

จากการดำเนินโครงการประกวดรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทร่วมมือกันก้าวหน้า ประจำปี พ.ศ. 2567 พบว่ามีจำนวนผลงานที่รับรางวัลฯ รวมทั้งสิ้น 30 ผลงาน จำแนกเป็นรางวัลระดับดีเด่น จำนวน 24 ผลงาน และผลงานระดับดี จำนวน 6 ผลงาน ซึ่งได้มีการประกาศผลและรับรางวัลฯ ไปแล้วเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2567 ที่ผ่านมา ทั้งนี้ จากผลการดำเนินการพัฒนาผลงานต่างๆ นั้นน่าสนใจที่จะถูกนำมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์ในบริบทการขับเคลื่อนโครงการภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน จึงควรที่จะมีการศึกษาในครั้งนี้โดยอาศัยองค์ความรู้พื้นฐานจากแนวคิดต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษา ได้แก่ แนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Perry, 2007 & Speer, 2012) แนวคิดการบริหารจัดการแบบร่วมมือ (Rhodes, 1997; Ansell & Gash, 2008) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Baxter & Grossman, 2017) และแนวคิดการแก้ไขปัญหาความยากจน (Manorom, 2022) เพื่อทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จตามกระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่ของผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2567

รวมทั้งเพื่อสอบทานความครบถ้วน สมบูรณ์ของข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของการดำเนินงานของผลงาน หรือผลสำเร็จที่เกิดขึ้นของผลงานต่างๆ ซึ่งนำไปสู่บทเรียนความสำเร็จของกระบวนการแก้ไขปัญหาคความยากจนเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจากผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2567 เพื่อเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวปฏิบัติหรือต้นแบบกระบวนการดำเนินงานที่ดีไปขยายผลการดำเนินงานในพื้นที่อื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จตามกระบวนการแก้ไขปัญหาคความยากจนเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจากผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทรวมใจเกื้อกันในปี 2567

ขอบเขตของการวิจัย

มีขอบเขตการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษาปัจจัยความสำเร็จตามกระบวนการแก้ไขปัญหาคความยากจนเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมโดยอาศัยแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Perry, 2007; Speer, 2012) แนวคิดการบริหารจัดการแบบร่วมมือ (Rhodes, 1997; Ansell & Gash, 2008) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Baxter & Grossman, 2017) และแนวคิดการแก้ไขปัญหาคความยากจน (Manorom, 2022) ในกระบวนการแก้ไขปัญหาคความยากจนเชิงพื้นที่ของผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2567 ซึ่งจำแนกเป็นรางวัลระดับดีเด่น จำนวน 24 ผลงาน ได้แก่ 1) ผลงานปลาคคุณกลาไสย แปลงใหญ่ชุมชน พัฒนาคคนพัฒนาเศรษฐกิจ 2) ผลงานปลาคหนึ่ ผารังหมี สุ่วิถีที่ยั่งยืน 3) ผลงานข้าวแตนสมุนไพร่พันหน้า สร้างมูลค่าเกื้อกัน 4) ผลงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรธรรมชาติปลอดภัยบ้านแม่ป่าน –

สั้นเกียง สูตรสำเร็จแก่นัน ดันแบบชุมชนยั่งยืน 5) ผลงานวิสาหกิจชุมชน แปลงใหญ่
กาแพบ้านป็อกแก่นัน กาแพไทย ใจรักย์ป่า 6) ผลงานลันจันครพนม พืช GI แปลงใหญ่
แก่นัน 7) ผลงานกาแพของพ่อฉันกิโละแปดพันบาทที่บ้านมณีพุกย์ 8) ผลงานร่วม
ใจแก่นันกะเพราเงินล้านปทุมธานี 9) ผลงานมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองวังน้ำบ่อร่วมใจแก่นัน
จัน 10) ผลงานแปลงใหญ่โคมนสารคาม ก้าวข้ามวิกฤต ชีวิตมั่งคั่ง ร่วมใจแก่นัน 11)
ผลงานกระเทียม GI ปายสายน้ำแร่ แก่นัน 12) สับปะรด GI คนแปลงใหญ่หนองปลา
ปาก ใช้แก่นัน 13) ผลงานทุเรียนมรดกโลกห้วยขาแข้งอุทัยธานี 14) ผลงานวิถีกสิกรรม
วิถีกสิกรรมอย่างยั่งยืน สหกรณ์พัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สอง จำกัด 15)
ผลงานเกษตรผสมผสาน บ้านนาพูนร่วมใจ สร้างรายได้อย่างยั่งยืน 16) ผลงานน้ำข้าว
เขาสะเอียบ Soft Power เมืองซ้อแฮ 17) ผลงานยางพารา พลิกวิกฤตแก่นัน คนกันทรอม
18) ผลงานคลัสเตอร์ที่ 15 เด็กช่างแก่นัน ชุมชนสมุนไพรเขาฉกรรจ์ 19) ผลงานทุเรียน
คุณภาพสร้างรายได้แก่นันคนชายแดนใต้ 20) ผลงานทุเรียนทะเลหอยร่วมใจแก่นัน ให้
คนปลายพระยาอย่างยั่งยืน 21) ผลงานจิ้งหรีดช่องฮิปลดหนี้ยั่งยืน 22) ผลงานถั่วลาย
เสือ GI แก่นันวิสาหกิจชุมชนคนน้ำบ่อสะเป 23) ผลงานภูมิปัญญา (หัตถกรรม)...แก่นัน
...คนบนดอย และ 24) ผลงานไม้ผลกินได้ สร้างป่า สร้างเงิน แก่นัน คนสะเนียง และ
ผลงานระดับดี จำนวน 6 ผลงาน ได้แก่ 1) ผลงานกาแพไฟฟ้าห่มปก มรดกคู่ผืนป่า พังพา
ตนเอง 2) ผลงานคุณค่าน้ำมันมะพร้าวชาวใต้ สร้างรายได้สู่ชุมชน 3) ผลงานร่วมใจแก่นัน
คนแปลงใหญ่มั่งคั่ง ตำบลท่ามะปลา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร 4) ผลงานข้าว
บ้านสุขใจ ข้าวแก่นันของคนสุโขทัย 5) ผลงานไม้ดอกอุดรเงินทองเบ่งบานชาวบ้าน
หาขจร และ 6) ผลงานแก่นัน คนอมพาย ด้วยวิถีสหกรณ์

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 90 คนที่เลือก
แบบเจาะจงจากเป็นตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนหรือ
ชุมชน จำนวนอย่างละ 1 คนในแต่ละพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานในการ
แก้ไขปัญหาความยากจนในผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐฯ ทั้ง 30 ผลงาน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ปฏิบัติการตามผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐ ทั้ง 30 ผลงานซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ 20 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ น่านแพร่ สุโขทัย พิชญ์โลก ตาก อุทัยธานี หนองคาย นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ขอนแก่น อุดรธานี ศรีสะเกษ สระแก้ว ปทุมธานี ชุมพร กระบี่ และยะลา
4. ขอบเขตด้านเวลา ได้แก่ ระหว่างพฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2567

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบและสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิที่เป็นรายละเอียดการจัดทำโครงการ ข้อมูลการส่งประเมินรางวัล และข้อคิดเห็นต่างๆ ที่ได้จากการสรุปผลการประชุมในเวทีประชุมพิจารณาตรวจประเมินรางวัลทั้ง 30 ผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐฯ ประกอบกับการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานในผลงานต่างๆ โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย (1) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 1 คน (2) ตัวแทนภาคเอกชน จำนวน 1 คน และ (3) ตัวแทนภาคประชาชน/ภาคชุมชน จำนวน 1 คน เพื่อให้ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการกำหนดประเด็นย่อยจากข้อค้นพบที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีการแบบสามเส้าด้านข้อมูลที่มีการตรวจทานความถูกต้องระหว่างแหล่งข้อมูลที่ได้รับจากวิธีต่างๆ จนน่าเชื่อถือและนำเสนอตามผลการศึกษาเพื่อพรรณนาประเด็นข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

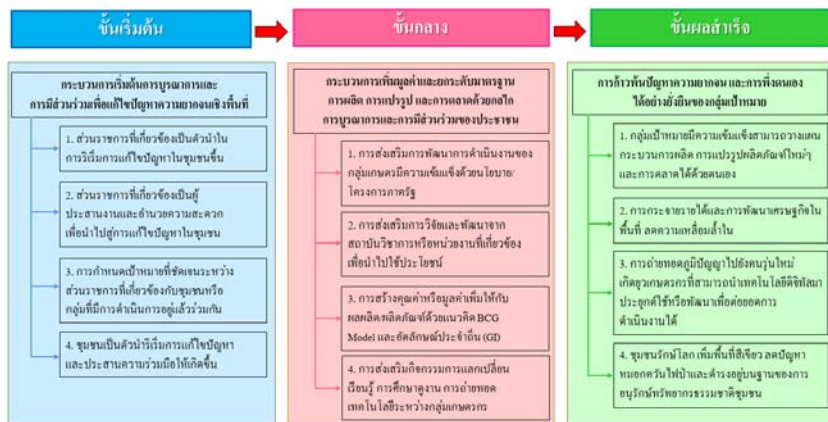
ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จตามกระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจากผลงานที่ได้รับ

รางวัลเลิศรัฐ ประจำปี 2567 รวมทั้งสิ้น 30 ผลงาน ซึ่งมีผลการดำเนินการในพื้นที่ที่มีบริบทและมีปัจจัยการดำเนินงานที่แตกต่างกัน สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการดำเนินงานภายใต้กลไกของกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาปัญหาความยากจนเพื่อเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวปฏิบัติหรือต้นแบบกระบวนการดำเนินงานที่ดีไปขยายผลการดำเนินงานในพื้นที่อื่นต่อไปสามารถสรุปได้ดังภาพ 1 ดังนี้

ภาพ 1

ปัจจัยตามกระบวนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความยากจนภายใต้กลไกการบริหารราชการแบบการมีส่วนร่วม



จากภาพ 1 ข้างต้น สามารถอธิบายปัจจัยความสำเร็จตามกระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยกลไกการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจากผลงานที่ได้รับรางวัลเลิศรัฐฯ ประจำปี 2567 ได้ดังนี้

ขั้นเริ่มต้น ซึ่งจะต้องมีการวางแผนเป้าหมายเพื่อสร้างกระบวนการเริ่มต้นดำเนินงานด้วยแนวคิดการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่เป้าหมายขึ้น ซึ่งจากผลงานที่ศึกษานั้น สามารถสรุปปัจจัยความสำเร็จของกระบวนการเริ่มต้นได้จากบทบาทของตัวแสดงที่ทำหน้าที่ในการคิดริเริ่ม ผลักดันนโยบาย ประสานงาน อำนวยความสะดวก และวางแผนเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งสามารถสรุปปัจจัยตามกระบวนการดำเนินงานได้เป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้นำในการริเริ่มการแก้ไขปัญหาในชุมชนขึ้น ซึ่งอธิบายได้จากผลงาน “ลีนจิ้นครพนม พืช GI แปลงใหญ่แก่น” ของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนมที่ได้เข้าไปส่งเสริมตั้งแต่การทดลองปลูก การพัฒนาสายพันธุ์ การรวมกลุ่มเกษตรกร การส่งเสริมให้มีการผลิตตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) การบูรณาการหน่วยงานต่างๆ ในการผลิต การขอจดทะเบียนพืช GI และการตลาด เป็นต้น ซึ่งทำให้เห็นบทบาทของหน่วยงานราชการในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสามารถยกระดับผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรให้เป็นที่ยอมรับของตลาด สร้างรายได้และแก้ไขปัญหาความยากจนได้สำเร็จ เป็นต้น

2. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในชุมชนขึ้น ซึ่งอธิบายได้จากผลงาน “ทุเรียนคุณภาพสร้างรายได้แก่เงินคนชายแดนใต้” ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งแม้ตนเองจะไม่มีบทบาทด้านการเกษตรโดยตรงแต่สามารถแสดงบทบาทในการประสานงานและอำนวยความสะดวกให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้าไปปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของชุมชน โดยการจัดตั้ง “ล้งชุมชน” มีการส่งเสริมการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ของแปลงเกษตรกร และมาตรฐานหลักเกณฑ์ที่ดีในการผลิต (GMP) ของโรงงาน ส่งเสริมการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน มีการนำนวัตกรรมการจัดทำห้องเย็นเก็บทุเรียนมาใช้ ทำให้สามารถควบคุม

ราคาและกลไกตลาดได้ซึ่งทำให้สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน เพิ่มรายได้ให้เกษตรกรได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

3. การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือกลุ่มที่มีการดำเนินการอยู่แล้วร่วมกัน ซึ่งอธิบายได้จากผลงาน “กระเทียม GI ปาย สายน้ำแร่ แก๊งน” ของสำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีการรวมกลุ่มและปลูกกระเทียมกันอยู่แล้ว โดยการสร้างเป้าหมายการทำงานร่วมกันในการนำระบบส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่แบบ PDCA ควบคู่กับการใช้ระบบส่งเสริมการเกษตร (T&V System) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ปลูกกระเทียมสายพันธุ์กระเทียมไทยที่เป็นผลิตภัณฑ์ GI ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้วยกระบวนการรับรู้ความเข้าใจ ผ่านเวทีชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์พื้นที่ คน และสินค้าในพื้นที่ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ เป็นต้น

4. ชุมชนเป็นตัวนำริเริ่มการแก้ไขปัญหาและประสานความร่วมมือให้เกิดขึ้น ซึ่งอธิบายได้จากผลงาน “ปลดหนี้ ผำรังหมี สุ่วถีที่ยั่งยืน” จากการประสานขอความช่วยเหลือจากกลุ่มเกษตรกรผลิตข้าวหอมมะลิบ้านผำรังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบงการ จังหวัดพิษณุโลก ที่มีความเข้มแข็งอยู่แล้ว ได้ร่วมกับสถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลกในการปรับปรุงบำรุงดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดการดินอย่างเหมาะสม เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน และเป็นต้นแบบด้านการพัฒนาที่ดิน เป็นต้น

ขั้นกลาง เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เกิดขึ้นภายหลังจากขั้นเริ่มต้น โดยขั้นนี้จะต้องมีการวางแผนเป้าหมายเพื่อสร้างกระบวนการเพิ่มมูลค่าและยกระดับมาตรฐานการผลิต การแปรรูป และการตลาดด้วยกลไกการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจากผลงานที่ศึกษานั้น สามารถสรุปปัจจัยของกระบวนการดำเนินการดำเนินงานได้เป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

1. การส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งด้วยนโยบาย/โครงการภาครัฐ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากกระบวนการดำเนินงานในผลงานต่างๆ โดยเฉพาะผลงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น ผลงาน “ปลาอุกกมลาไสย แปลงใหญ่ชุมชน พัฒนาคนพัฒนาเศรษฐกิจ” โดยกรมประมง หรือผลงาน “สับปะรด GI คนแปลงใหญ่หนองปลาปาก ใช้แก้จน” โดยกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น ที่ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายใช้ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและภาคที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก และควบคุมการใช้ระบบส่งเสริมการเกษตร ในการติดตามเยี่ยมเยียน และให้คำแนะนำ ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มบริหารจัดการที่ชัดเจน จนทำให้สมาชิกมีความรู้ตั้งแต่กระบวนการผลิต การพัฒนาบริหารจัดการแปลง จนกระทั่งเข้าสู่ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหรือ GAP มีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างเข้มแข็งจนนำไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรในที่สุด

2. การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาจากสถาบันวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากกระบวนการดำเนินงานในผลงานต่างๆ โดยเฉพาะผลงานที่เน้นการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่หรือชุมชนที่ประสบปัญหาและความต้องการเฉพาะ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการวิจัยและพัฒนาควบคู่ไปกับการดำเนินโครงการเพื่อยกระดับการประกอบอาชีพหรือคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น ผลงาน “ปลาอุกกมลาไสย แปลงใหญ่ชุมชน พัฒนาคนพัฒนาเศรษฐกิจ” โดยกรมประมงได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อส่งเสริมเกษตรกรจากกองวิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์น้ำ และมีใช้ผลการศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพและการแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ การวางแผนการตลาดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นต้น หรือผลงาน “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรธรรมชาติ ปลอดภัยบ้านแม่ปาน – สันติภัย สุตรสำเร็จแก้จน ต้นแบบชุมชนยั่งยืน” มีการนำ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบระบบวนเกษตรของมหาวิทยาลัยแม่โจ้เพื่อใช้ในการวางแผนการผลิตของกลุ่มเกษตรกรด้วย หรือผลงาน “แปลงใหญ่โคนมสารคาม ก้าวข้ามวิกฤต ชีวิตมั่งคั่ง ร่วมใจแ่ก้จน” มีการนำผลวิจัยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามและควบคุมคุณภาพน้ำนมของโคนมในฟาร์มเกษตรกรของมหาวิทยาลัยมหาสารคามมาประยุกต์ใช้ เป็นต้น

3. การสร้างคุณค่าหรือมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ด้วยแนวคิด BCG Model และอัตลักษณ์ประจำถิ่น (GI) ซึ่งสามารถอธิบายได้จากกระบวนการดำเนินงานในผลงานต่างๆ ซึ่งผลงานส่วนใหญ่ต่างมีการการสร้างคุณค่าหรือมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ด้วยแนวคิดการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green- Economy) หรือที่เรียกว่า BCG Model รวมทั้งมีการยกระดับพืชหรือสินค้า/ผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มีลักษณะอัตลักษณ์ประจำถิ่นด้วยการผลักดันให้มีการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ในพืชหรือสินค้า/ผลิตภัณฑ์ของชุมชนนั้นๆ เช่น ผลงาน “วิสาหกิจชุมชน แปลงใหญ่กาแฟบ้านป๊อกแ่ก้จน กาแฟไทย ไจรักษ์ป่า” หรือผลงาน “ลั่นจั่นนครพนม พืช GI แปลงใหญ่แ่ก้จน” หรือผลงาน “กระเทียม GI ปายสายน้ำแ่ก้จน” หรือผลงาน “สับปะรด GI คนแปลงใหญ่หนองปลาปาก ไซ้แ่ก้จน” หรือผลงาน “ทุเรียนทะเลหอยร่วมใจแ่ก้จน ให้คนปลายพระยาอย่างยั่งยืน” หรือผลงาน “ถั่วลายเสือ GI แ่ก้จนวิสาหกิจชุมชนคนน้ำบ่อสะเป่” เป็นต้น

4. การส่งเสริมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสามารถอธิบายได้จากกระบวนการดำเนินงานในผลงานต่างๆ ซึ่งผลงานส่วนใหญ่ต่างมีการส่งเสริมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างกลุ่มเกษตรกรจนนำไปสู่การประยุกต์ใช้ ปรับปรุงคุณภาพ และจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ขึ้น เช่น ผลงาน “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรธรรมชาติปลอดภัยบ้านแม่ปาน – สันติแ่ก้จน สูตรสำเร็จแ่ก้จน ต้นแบบชุมชนยั่งยืน” ซึ่งปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวกลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

Social Enterprise ให้ชุมชนอื่น ๆ ได้เข้ามาศึกษา เรียนรู้ พร้อมนำไปปรับใช้ และพัฒนาชุมชนของตนเอง หรือผลงาน “วิสาหกิจชุมชน แปลงใหญ่กาแฟบ้านป๊อกแก่น กาแฟไทย ไจรัญป่า” ซึ่งภายในชุมชนบ้านป๊อกมีการพัฒนาเป็นจุดเรียนรู้ในด้านการผลิตกาแฟแบบครบวงจร ให้แก่เกษตรกรในชุมชนและผู้สนใจ รวมทั้งมีการพัฒนาต่อยอดและขยายผลเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร/วนเกษตร เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับคนในชุมชนด้วย เป็นต้น

ขั้นผลสำเร็จ ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เกิดขึ้นหลังจากขั้นกลาง โดยขั้นนี้ถือเป็นขั้นสุดท้ายจะต้องมีการวางแผนเป้าหมายเพื่อบรรลุผลสำเร็จในการก้าวพ้นปัญหาความยากจน และการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจากผลงานที่ศึกษานั้น สามารถสรุปปัจจัยของกระบวนการดำเนินการ ได้เป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายมีความเข้มแข็งสามารถวางแผนกระบวนการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ และการตลาดได้ด้วยตนเอง ซึ่งสามารถอธิบายได้จากกระบวนการดำเนินงานในผลงานต่าง ๆ ซึ่งผลงานที่กลุ่มเป้าหมายมีความเข้มแข็งสามารถวางแผนกระบวนการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ และการตลาดได้ด้วยตนเอง เช่น ผลงาน “ปลดหนี้ ผำรังหมี สุวดีที่ยั่งยืน” ที่กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ตำบลไพร่ข้อย อำเภอนิคมบ่งราย จังหวัดพิษณุโลก มีระบบบริหารจัดการที่ดี โดยมีระบบต้นน้ำจนถึงปลายน้ำในการผลิตข้าวภายในชุมชนตนเอง มีระบบธนาคารความดีเพื่อสะสมเป็นคะแนนแลกกับสิ่งของในชุมชน มีธนาคารต้นไม้ร่วมกับโครงการของ ธกส. มีการป้องกันความเสี่ยงโดยการกักตุนอาหารอย่างเพียงพอหากเกิดวิกฤติ มีสินค้าหลากหลายที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้ เป็นต้น หรือผลงาน “กาแฟของพ่อฉันกิเลสแปดพันบาทที่บ้านมณีพุกภัย” ที่มีการรวมกลุ่มยุวเกษตรกร (Smart Farmer) ในพื้นที่ตำบลงอบ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ได้รวมกลุ่มกันเพื่อบริหารจัดการในกระบวนการผลิต การค้า การสร้างแบรนด์สินค้าและขยายกาแฟของตนเอง เกิดการจ้างงานในชุมชนในแต่ละกระบวนการผลิต ซึ่งสามารถการสร้างรายได้สูงให้แก่เกษตรกรเกิดความมั่นคงทางรายได้ในชุมชน

2. การกระจายรายได้และการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน ซึ่งสามารถอธิบายได้จากกระบวนการดำเนินงานในผลงานต่างๆ ซึ่งผลงานที่ทำให้เกิดการกระจายรายได้และการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน เช่น ผลงาน “วิถีถักสิกรสู่วิถีถักสิกรมอย่างยั่งยืน สหกรณ์พัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สอง จำกัด” ที่มีการจัดตั้งสหกรณ์เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถปลดหนี้สิน ครอบครัวยู่ดีกินดี บุตรหลานได้เรียนหนังสือ นอกจากนั้น ยังสามารถลดการใช้สารเคมี เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของคนในชุมชนดีขึ้น หรือผลงาน “ทุเรียนมรดกโลกห้วยขาแข้งอุทัยธานี” ทำให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน มีจัดแพ็คเกจท่องเที่ยว “ชมชิมช้อป” ทุเรียนอุทัยธานี กระตุ้นเศรษฐกิจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังพื้นที่อำเภอที่ปลูกทุเรียนของจังหวัดอุทัยธานีมากขึ้น ช่วยสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์การเกษตรในชุมชน หรือผลงาน “ไม้ดอกอุดรเงินทองแบ่งบานชาวบ้านหายจน” ที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในการสร้างอาชีพต่าง ๆ ทั้งผู้ปลูก ผู้ขาย คนดูแลสวน คนรับจัดดอกไม้ คนส่งไม้ดอกไปยังปลายทางให้ลูกค้า ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นต้น

3. การถ่ายทอดภูมิปัญญาไปยังคนรุ่นใหม่ เกิดผู้ประกอบการที่สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้หรือพัฒนาเพื่อต่อยอดการดำเนินงานได้ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากกระบวนการดำเนินงานในผลงานต่างๆ ซึ่งผลงานที่ทำให้เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาไปยังคนรุ่นใหม่ เกิดผู้ประกอบการ (Young Smart Farmer) ที่สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้หรือพัฒนาเพื่อต่อยอดการดำเนินงานได้ เช่น ผลงาน “ภูมิปัญญา (หัตถกรรม)...แก่เงิน...คนบนคอย” ซึ่งมีการสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่นำภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่ามาพัฒนาต่อยอดด้วยทักษะและจินตนาการของคนรุ่นใหม่จนเกิดเป็นสินค้า/ผลิตภัณฑ์ที่เกิดความสร้างสรรค์และมูลค่า สามารถสร้างอาชีพ เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างชื่อเสียงให้คนภายนอกได้รู้จักชุมชนมากขึ้นกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามมา ส่งผลให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น หรือ

ผลงาน “แก๊จน คนอมพาย ด้วยวิถีสหกรณ์” ที่สามารถจูงใจให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ ภายหลังการสำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาภายนอกพื้นที่แล้วกลับมาทำงานในชุมชน มีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การปฏิบัติจากรุ่นสู่รุ่นในการปลูกผักปลอดภัยในโรงเรือนพลาสติก ไม่ใช้สารเคมี ส่งผลให้มีความปลอดภัยต่อสุขภาพของสมาชิกผู้ปลูก และผู้บริโภค ได้บริโภคผัก สร้างความมั่นคงทางอาหารที่ปลอดภัยให้กับชุมชนและผู้บริโภค เป็นต้น

4. ชุมชนรักย์โลก เพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดปัญหาหมอกควันไฟป่าและดำรงอยู่
บนฐานของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากกระบวนการดำเนินงานในผลงานต่างๆ ซึ่งผลงานที่ทำให้เกิดชุมชนรักย์โลก เพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดปัญหาหมอกควันไฟป่าและดำรงอยู่บนฐานของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ผลงาน “กาแฟฟ้าห่มปก มรดกคู่ผืนป่า ฟังพาดนเอง” ซึ่งผลงานนี้ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ป่าบริเวณต้นน้ำลำธาร เนื่องจากการปลูกกาแฟต้องปลูกไต้หวันเงาไม้ใหญ่จึงเป็นประโยชน์กับระบบนิเวศป่าไม้ช่วยทำให้ได้พื้นที่ป่าเพิ่มมากขึ้นและเกิดความหลากหลายทางชีวภาพ เช่นเดียวกับผลงาน “ไม้ผลกินได้ สร้างป่า สร้างเงิน แก๊จน คนสะเนียน” ซึ่งผลงานนี้ช่วยส่งเสริมการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาต่อของการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงในพื้นที่ตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดี มีพื้นที่สีเขียวเพิ่ม ได้คาร์บอนเครดิตจากป่าไม้ และมีไม้ชิ้นต้นเพิ่มอีกจำนวนมาก เป็นต้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่เกิดขึ้นนำไปสู่การอภิปรายผลที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1) จากผลการศึกษาสภาพความร่วมมือของตัวแสดงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พบว่าในพื้นที่ปฏิบัติการในผลงานต่างๆ ได้มีการดำเนินการสร้างความร่วมมือของตัวแสดงต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเชิงพื้นที่ร่วมกันแสดงให้เห็นว่าในพื้นที่มีการใช้แนวคิดความร่วมมือ (Collaboration) ตามที่ Perry (2007) และ Bevir (2010) ได้

นำเสนอแนวคิดนี้ไว้ว่าเป็นแนวคิดที่มุ่งสร้างและพัฒนากระบวนการแก้ไขปัญหาร่วมกันแบบข้ามขอบเขตความสัมพันธ์หลายภาคส่วนอย่างเป็นอิสระด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูล แบ่งปันทรัพยากร และสนับสนุนความสามารถขององค์กรหรือภาคีเครือข่ายอื่นเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันขึ้น แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานการจัดการภาคส่วนต่างๆ ที่ไม่ใช่เพียงภาครัฐอย่างเดียวในการจัดการโครงการและการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติเข้าด้วยกันซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rhodes (1997) ที่เสนอไว้ในการเกิดรูปแบบการทำงานแบบเครือข่ายต้องอาศัยความไว้วางใจ การประสานความร่วมมือ และการปรับตัวที่มีความยืดหยุ่น รวมทั้งทำให้ตัวแสดงที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นต้นเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันและร่วมกันแสดงบทบาทในการจัดการปัญหาความยากจน และสอดคล้องกับข้อเสนอตามแนวคิดของ Ansell and Gash (2008) ที่อธิบายเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งของการสร้างการบริหารจัดการแบบร่วมมือที่มีประสิทธิผล คือ ต้องมีการออกแบบสถาบันให้มีโครงสร้างที่เปิดกว้างให้ภาคีเครือข่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย รวมถึงกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนใจในประเด็นนโยบายนั้นๆ

2) จากผลวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จตามกระบวนการแก้ไขปัญหความยากจนที่เกิดขึ้นในผลงานรางวัลเลิศรัฐต่างๆ พบว่าส่วนหนึ่งมาจากทุนทางสังคมในพื้นที่ที่มีกลไกการทำงานของกลุ่ม/เครือข่ายผู้นำชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหความยากจนในพื้นที่ และมีการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Puang-ngam (2019) ที่พบว่า องค์ประกอบเรื่องทุนทางสังคมของชุมชนและเครือข่าย เป็นเงื่อนไขของแนวคิดการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถนำมาใช้จัดการปัญหาการเข้าถึงสิทธิในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ชุมชนได้ เพื่อนำไปสู่การจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรม นอกจากนั้น การมีภูมิหลังความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายในการดำเนินโครงการต่างๆ ในพื้นที่ชุมชนมาก่อน หรือการมีความสัมพันธ์ระหว่างภาคีเครือข่ายในพื้นที่ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการก็ดี การมีผู้นำที่เข้มแข็ง

ในการประสานงานและเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง การแสดงบทบาทของหน่วยงานภาครัฐเชิงพื้นที่ในฐานะผู้จัดการภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนโครงการอย่างมีแนวทางที่ชัดเจน และมีกระบวนการตัดสินใจร่วมกันและการสร้างความไว้วางใจระหว่างกันของภาคีเครือข่ายที่เข้าไปร่วมมือกันนั้น ต่างเป็นเงื่อนไขที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Ansell and Gash (2008) ได้เสนอองค์ประกอบของการบริหารจัดการแบบร่วมมือที่สำคัญ 6 ประการดังนี้ 1) มีการริเริ่มสร้างความร่วมมือ 2) มีตัวแสดงมากกว่าหนึ่งตัวแสดงเข้ามาเกี่ยวข้อง 3) มีการแสดงบทบาทของแต่ละตัวแสดงที่เข้ามาเกี่ยวข้อง 4) มีการออกแบบจัดโครงสร้างการทำงานร่วมกัน 5) มีกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน และ 6) มีการวางเป้าหมายการทำงานร่วมกัน รวมทั้งผลการศึกษาของ Jai-Aree (2016) ที่ศึกษากระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ (1) การพัฒนาศักยภาพคนและชุมชน (2) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของศักยภาพชุมชน และ (3) การพัฒนาสู่ความยั่งยืน โดยชุมชนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนงาน ด้วยศักยภาพและความพร้อมของชุมชน สำหรับผู้มีส่วนร่วมภายนอกชุมชน มีบทบาทหลักในการสนับสนุนเชิงวิชาการ งบประมาณ และนโยบาย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มเป้าหมายที่ภาครัฐจะให้สนับสนุนหรือร่วมมือในพื้นที่ก่อน เพื่อจะได้ทราบบทบาทที่แน่ชัดในการดำเนินการวางแผนพัฒนา หรือต่อ ยอดกระบวนการบริหารจัดการของกลุ่มที่ชัดเจนเพื่อให้กระบวนการเริ่มต้นในการดำเนินการเกิดความคุ้มค่า ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อภารกิจของรัฐที่หน่วยงานเข้าไปส่งเสริมหรือร่วมดำเนินการได้

2. ควรมีการส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีการสร้างกระบวนการเพิ่มมูลค่าและยกระดับมาตรฐานการผลิต การแปรรูป และการตลาดด้วยกลไกการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การใช้ระบบ GAP การใช้ระบบ BCG

โมเดล การจดทะเบียน GI พืช/ผลิตภัณฑ์ประจำถิ่นมากขึ้น เป็นต้น เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการแก้ไขปัญหาคาชาของหน่วยงานภาครัฐเกิดผลลัพธ์ที่สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มรายได้ การสร้างผลกระทบที่ดีต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืนของกลุ่มเป้าหมายได้

3. ควรมีการกำหนดความเป้าหมายความสำเร็จร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายและประชาชนที่ชัดเจนสำหรับการจัดทำโครงการแก้ไขปัญหาคาชาเชิงพื้นที่เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาคาชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งกำหนดเป้าหมายสู่ความสำเร็จร่วมกันอย่างยั่งยืน การถ่ายทอดความรู้ และการเป็นต้นแบบขยายผลการดำเนินงานต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมานำปัจจัยความสำเร็จจากกระบวนการแก้ไขปัญหาคาชาเชิงพื้นที่ในครั้งนี้ซึ่งได้มาจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพไปประยุกต์ใช้เป็นตัวแปรและกรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยันความถูกต้องต่อไป

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยความสำเร็จและกรอบกระบวนการดำเนินงานที่ได้จากผลงานรางวัลเลิศรัฐในครั้งนี้กับผลงานรางวัลอื่นๆ เช่น UNPSA หรือ ผลงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ ของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมเพิ่มเติม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับการทำงานของหน่วยงานรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชน สร้างความไว้วางใจกัน และร่วมกันสร้างสรรค์พัฒนาผลงานจนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมขึ้น

References

- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543-571.
- Baxter, W., & Grossman, N. (2017). *A call to action: Thailand and the sustainable development goals (SDGs)*. Editions Didier Millet.
- Bevir, M. (2010). *Governance: A very short introduction*. Oxford.
- Jai-Aree, A. (2016). Multi-party participatory process for sustainable environmental management: A case study of community forest management of Ban Pu-Tei, Kanchanaburi Province, *Silpakorn University e-Journal (Social Sciences, Humanities, and Arts)*, 36(1), 111-136. [in Thai]
- Manorom, K. (2022). *Poverty: Meaning and operations case study of Amnat Charoen Province*. Ubon Ratchatani University. [in Thai]
- Ministry of Foreign Affairs. (2016). *A practical approach toward sustainable development*. Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of Thailand. [in Thai]
- Office of the Public Sector Development Commission. (2024). *Criteria for consideration of public sector excellence awards for the year 2024*. Office of the Public Sector Development Commission. [in Thai]
- Perry, J. L. (2007). Democracy and the new public service. *The American Review of Public Administration*, 37(1), 3 – 16.
- Puang-ngam, K. (2019). *Self-Governance of the local community*. Dharmasarn Printing Company Limited. [in Thai]
- Rhodes, R.A.W. (1997). *Understanding governance, Policy networks, governance, reflexivity and accountability*. Open University Press.

Speer, J. (2012). Participatory governance reform: A good strategy for increasing government responsiveness and improving public services? *World development*, 40(12), 2379-2398.

Strategic Transformation Office. (2024). *Criteria for on sideration of the public excellence awards in participatory public administration in branch category of together to solve poverty for the year 2024*. Strategic Transformation Office. [in Thai]

Authors

Noppon Akahat

Public Administration Program, School of Management Science,

Sukhothai Thammathirat Open University

9/9 Moo 9, Bang Pood Subdistrict, Pak Kred District,

Nontha Buri Province 11120

Tel: 02-504-8256 E-mail: noppon.aka@stou.ac.th

Phanompatt Smitananda

Public Administration Program, School of Management Science,

Sukhothai Thammathirat Open University

9/9 Moo 9, Bang Pood Subdistrict, Pak Kred District,

Nontha Buri Province 11120

Tel: 02-504-8256 E-mail: phanompatt.smi@stou.ac.th

การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ:

กรณีศึกษา ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองกงศรี

อำเภอหนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

Development of Social Welfare System for the Elderly People to

Inequality Reduction: The Case of Nongkungsri Municipality,

Nongkungsri District, Kalasin Province

คะนอง พิลุน¹

Kanong Pilun

¹วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

College of Politics and Governance, Mahasarakham University

Received: August 19, 2024

Revised: November 11, 2024

Accepted: November 17, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2024.24>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองกงศรี อำเภอหนองกงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก การสนทนากลุ่ม จากกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหาร ข้าราชการ ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า ควรพัฒนา รายได้ สุขภาพ ที่อยู่ อาศัย ศักยภาพและนโยบายผู้สูงอายุ ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัญหาด้านสุขภาพ เช่น ร่างกายไม่แข็งแรงและมีโรคประจำตัว ปัญหาด้านจิตใจ คือ มีความเครียด และเหงา การถูกทอดทิ้ง ปัญหาด้านการประกอบ

อาชีพของสูงอายุ การมีรายได้เสริม มีอาชีพ และมีตลาดรองรับผลผลิต การพัฒนาสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุโดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ด้วยกิจกรรมสร้างคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กิจกรรมธรรมชาติ กิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมสืบสานประเพณีอันดีงามของไทยในวันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมการสร้างรายได้จากงานหัตถกรรม การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุและกองทุนเงินกู้ยืม

คำสำคัญ: ความเหลื่อมล้ำ, การสร้างเสริมสุขภาพ, ผู้สูงอายุ

Abstract

This study aimed to examine the development of social welfare for the elderly population with a focus on challenges, impediments for mitigating disparities. The case study centered on elderly residents in the Nong Kung Si Sub-district, Nong Kung Si District, Kalasin Province. The research methodology employed, interview guide, utilizing in-depth interviews and focus group discussions. The study population comprised 30 participants, including administrators, government officials, community leaders, elderly residents, and relevant stakeholders, who were selected through purposive sampling. The findings revealed that elderly income, health, housing, potential and policies should be developed key obstacles to developing social welfare for the elderly include health issues such as physical weakness and chronic illnesses; mental health issues such as stress, loneliness, abandonment; and occupational challenges related to generating supplementary income, finding employment, and securing market access for products. The community-based approach to developing social welfare for the elderly encompasses health promotion activities aimed at enhancing the quality of life of seniors, including mindfulness

practices, physical exercise, health-promoting events, and traditional cultural activities on significant days. Additionally, initiatives support income generation through handicrafts and the establishment of welfare funds and loan funds for the elderly.

Keywords: inequality, health promotion, elderly

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุสัญชาติไทย พ.ศ. 2567 ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิ.ย. 2567 พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด 13,450,391 คน จากจำนวนประชากรไทยทั้งหมด 64,989,504 คน หรือร้อยละ 20.70 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุ (Aging Society) มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 จากการที่มีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีมากขึ้น 10% ของประชากรทั้งประเทศ และต่อมาในปี พ.ศ. 2564 ไทยได้ก้าวเข้าสู่ "สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ" (Aged Society) เมื่อสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นถึง 20% ของประชากรทั้งหมดในประเทศไทย จวบจนถึงปัจจุบันและยังคงมีแนวโน้มว่าจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี สวนทางกับอัตราการเกิดที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดการคาดการณ์ว่า ประเทศไทยจะขยับเป็นสังคมสูงอายุแบบสุดยอด (Super Aged Society) มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 30 ในปี พ.ศ.2576 (Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, 2024, p. 3) แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเริ่มเข้าสู่ "สังคมผู้สูงอายุ" อย่างเต็มตัว จึงควรมีการเตรียมการเพื่อรองรับกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมก่อนจะถึงวัยสูงอายุเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ รัฐบาลได้กำหนดให้มีการเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

สังคมไทยจะมีผู้สูงอายุ 1 ใน 4 ของประชากรและเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์แบบในปี 2551 – 2571 โดยมีสัดส่วนของประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.16 เป็นร้อยละ 23.5 ระบบบริการสุขภาพ แต่ผู้สูงอายุไทย คือ ปรากฏการณ์ “No care zone” ที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุที่ทุพพลภาพ หรือที่มีอายุมาก ๆ เป็นส่วนใหญ่ บุคคลเหล่านี้จำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาทางสุขภาพ และสังคม ซึ่งต้องการการดูแลรักษาต่อเนื่อง โดยไม่สามารถดำรงอยู่ในชุมชน โดยมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม แต่ก็ขาดแคลนโอกาสใช้สถานบริการเจ็บป่วย (โรงพยาบาล) ไม่มีสถานบริการสุขภาพเรื้อรังของภาครัฐรองรับ และไม่มีระบบการบริการชุมชน ทั้งด้านสุขภาพ และสังคมที่เข้มแข็งเพียงพอ กระบวนการให้บริการ และช่องทางที่จะเข้าถึงกลุ่มคนที่มีปัญหาเหล่านี้ จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการใช้ช่องทางผ่านระบบสาธารณสุขมูลฐาน และเครือข่ายอย่างเป็นทางการ (informal care network) ภายในชุมชน (Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, 2017)

การจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) มีการปรับแผนดังกล่าวให้เป็นแผนกลยุทธ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม” การขับเคลื่อนผ่าน 3 มาตรการ 5 ยุทธศาสตร์ ประเด็นสวัสดิการสังคมและสวัสดิการแรงงานนอกระบบเป็นประเด็นที่อยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก ได้แก่ มาตรการคุ้มครองรายได้ มาตรการหลักประกันด้านคุณภาพ มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครองและมาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ในส่วนของความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านรายได้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ คือ รายได้ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่กับคนกลุ่มเล็ก ๆ โดยเฉพาะกลุ่มคนรวยที่สุด 10% ครอบครองได้สูงสุดถึง 30.3 ขณะที่กลุ่มคนจนที่สุด (ซึ่งนับรวมผู้สูงอายุยากจน) 10% ถือครองรายได้เพียงร้อยละ 1.6 ของรายได้ทั้งหมด รวมทั้งความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดินที่พบว่า กลุ่มผู้ถือครองที่ดินมากที่สุด 20% มีการถือครองที่ดินเป็น 325.7 เท่าของกลุ่มผู้ถือครองที่ดินน้อยที่สุด 20% โดยกลุ่มผู้ถือครองที่ดิน 20% ที่ถือครองที่ดินมากที่สุดมีส่วนพื้นที่ถือครอง

ที่ดินสูงถึงร้อยละ 79.9 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยกลุ่มผู้ถือครองที่ดิน 20% ที่ถือครองที่ดินน้อยที่สุดมีส่วนพื้นที่ถือครองที่ดินเพียงร้อยละ 0.3 ของพื้นที่ทั้งหมด (Laowakul, 2013)

แม้ว่านโยบายรัฐจะให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันรายได้ผู้สูงอายุ แต่จะเน้นผู้สูงอายุในกองทุนต่างๆ เช่น 1) กองทุนประกันสังคม กรณีชราภาพ 2) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ 3) กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) 4) สวัสดิการข้าราชการ และ 5) กองทุนสวัสดิการชุมชน แต่ความเหลื่อมล้ำยังเป็นปัญหาสำคัญ เช่น (1) ทรัพย์สินยังคงกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มคนส่วนน้อย (2) เด็กยากจนยังเข้าไม่ถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับปริญญาตรียังคงแตกต่างกันระหว่างฐานะระหว่างเมือง-ชนบท และภูมิภาค (3) การให้บริการสาธารณสุขยังมีความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะอัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรที่ต่างกันถึง 3.6 เท่า ระหว่างกรุงเทพฯ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (4) ความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมของแรงงาน (5) ความเหลื่อมล้ำด้านกระบวนการยุติธรรม แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำในระบบบริการสุขภาพ ผ่านการบูรณาการจัดการ 3 กองทุน ได้แก่ กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กองทุนสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ และกองทุนประกันสังคม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในการบริการตามสิทธิประโยชน์หลัก ครอบคลุมการดูแลสุขภาพที่จำเป็นเหมือนกัน บริการเพิ่มเติมแต่ละกองทุนอาจจัดตามความสามารถทางการเงินของกองทุนนั้นๆ ขณะนี้รัฐบาลได้พัฒนาระบบหรือกลไกกลาง เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการร่วม ลดความซ้ำซ้อน และอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำตามรายงานของสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานตัวเลขความยากจนเอาไว้ดังภาพ 1

ตาราง 1

รายชื่อจังหวัดที่ติดอันดับ 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดหรือมีความยากจน
หนาแน่นที่สุด ปี 2552 - 2566

หน่วย : ร้อยละ

ปี พ.ศ.	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 4	อันดับ 5	อันดับ 6	อันดับ 7	อันดับ 8	อันดับ 9	อันดับ 10
2566	ปัตตานี 23.36	นราธิวาส 19.12	แม่ฮ่องสอน 12.49	พังงา 12.06	สตูล 10.80	หนองบัวลำภู 9.61	ตาก 9.60	ประจวบคีรีขันธ์ 9.49	ยะลา 9.01	ตรัง 8.70
2565	แม่ฮ่องสอน 24.64	ปัตตานี 24.23	ตาก 21.73	นราธิวาส 19.25	กาฬสินธุ์ 18.26	หนองบัวลำภู 18.16	ยะลา 17.16	ศรีสะเกษ 16.03	ชัยนาท 15.26	ระนอง 14.57
2564	ปัตตานี 30.85	กาฬสินธุ์ 25.20	แม่ฮ่องสอน 24.59	นครราชสีมา 21.01	ระนอง 19.90	ยะลา 19.25	นราธิวาส 18.69	พะเยา 18.13	หนองบัวลำภู 18.12	ศรีสะเกษ 18.10
2563	ปัตตานี 44.20	แม่ฮ่องสอน 28.59	นราธิวาส 24.99	กาฬสินธุ์ 23.14	ระนอง 21.94	นครราชสีมา 21.20	นครพนม 19.65	ตาก 18.65	ยะลา 17.39	ศรีสะเกษ 16.72
2562	ปัตตานี 29.86	นราธิวาส 25.76	แม่ฮ่องสอน 24.53	ตาก 21.25	กาฬสินธุ์ 19.86	พังงา 18.96	สระแก้ว 18.74	ชัยนาท 17.89	อ่างทอง 17.32	ระนอง 16.88
2561	แม่ฮ่องสอน 46.54	ปัตตานี 33.22	ตาก 29.60	กาฬสินธุ์ 28.50	พังงา 26.98	นราธิวาส 26.74	ชัยนาท 26.12	ยะลา 21.52	สุรินทร์ 21.03	ระนอง 20.75
2560	ปัตตานี 34.55	นราธิวาส 34.48	แม่ฮ่องสอน 33.01	กาฬสินธุ์ 32.87	นครพนม 29.47	ตาก 27.16	ชัยนาท 26.21	สุรินทร์ 20.99	พังงา 20.30	สระแก้ว 19.00

ที่มา: Office of the National Economic and Social Development Council (2023)

จากรายชื่อจังหวัดที่ติดลำดับ 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดหรือมีความยากจนหนาแน่นสูงที่สุดในปี 2552 – 2566 ที่รายงานโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2566 ระบุสถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยว่า มีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2566 มีคนจนทั้งสิ้นประมาณ 2.39 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนคนจนร้อยละ 3.41 ของประชากรทั้งหมด ลดลงจากปี 2565 ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 5.43 โดยเส้นความยากจนปรับตัวสูงขึ้นเล็กน้อยอยู่ที่ 3,043 บาทต่อคนต่อเดือน หากพิจารณาในระดับครัวเรือน พบว่า ในปี 2566

ประเทศไทยมีครัวเรือนยากจนประมาณ 6.86 แสนครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 2.56 ของครัวเรือนทั้งหมด ลดลงจากประมาณ 1.12 ล้านครัวเรือนในปี 2565 โดยในพื้นที่นอกเขตเทศบาลมีสัดส่วนครัวเรือนยากจนสูงกว่าในพื้นที่เขตเทศบาลถึง 2.01 เท่า อย่างไรก็ตาม หากต้องการแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างยั่งยืน ควรให้ความสำคัญกับความเปราะบางของความยากจนหรือกลุ่มคนที่มีความเปราะบางใกล้เคียงกับเส้นความยากจน (กลุ่มคนที่มีความเปราะบางกว่าหรือน้อยกว่าเส้นความยากจนเล็กน้อย) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อความเป็นอยู่และศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระยะยาว

จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุด 10 อันดับแรก อันดับ 1 ปัตตานี สัดส่วน 23.36% อันดับ 2 นราธิวาส สัดส่วน 19.12% อันดับ 3 แม่ฮ่องสอน สัดส่วน 12.49% อันดับ 4 พัทลุง สัดส่วน 12.06% อันดับ 5 สตูล สัดส่วน 10.80% อันดับ 6 หนองบัวลำภู สัดส่วน 9.61% อันดับ 7 ตาก สัดส่วน 9.60% อันดับ 8 ประจวบคีรีขันธ์ สัดส่วน 9.49% อันดับ 9 ยะลา สัดส่วน 9.01% และอันดับ 10 ตรัง สัดส่วน 8.70 จังหวัดปัตตานีและจังหวัดแม่ฮ่องสอน (Department of Older Persons, 2020) ซึ่งพอสรุปได้ถึงความเหลื่อมล้ำที่ชัดเจนในสังคมไทยที่ต้องการการช่วยเหลือจากรัฐในด้านรายได้และด้านอื่น ๆ ต่อไป

ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองกงศรีมีสถานะคล้ายกับผู้สูงอายุในหลายพื้นที่ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ต้องการความช่วยเหลือด้านกายภาพ เบี่ยงชีพ และการดูแลด้านจิตใจ โดยปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีชีวิตที่ปกติสุข ด้วยสุขภาพดี รายได้พอเพียง และการสนับสนุนจากครอบครัว ปัจจุบันชุมชนหนองกงศรีเผชิญปัญหาการขาดการดูแลนี้ โดยมีกลุ่มผู้สูงอายุจำนวน 1,468 ราย (Nongkungsri Subdistrict Municipality, 2020) ซึ่งความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่คล้ายกับพื้นที่อื่น ๆ ผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมตามประเพณีท้องถิ่น เช่น งานบุญและการจัดงาน ทั้งนี้ สวัสดิการผู้สูงอายุตำบลหนองกงศรีถูกจัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและ

เพิ่มพูนความรู้ทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยมีวิทยากรจิตอาสาร่วมสอน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่ผู้อื่น โดยผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นการวิจัยดังนี้ คือ ผู้สูงอายุยังมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ขาดระบบเงินออมเพื่อการเกษียณที่ครอบคลุม และมีข้อจำกัดในการเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐาน หรือค่าที่พักอาศัย ผู้สูงอายุยังเผชิญอุปสรรคในการเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ บริการดูแลระยะยาว (Long-Term Care) และการส่งเสริมสุขภาพจิต ผู้สูงอายุในบางพื้นที่ยังขาดที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย การออกแบบชุมชนที่เอื้อต่อการเข้าถึงของผู้สูงอายุ และสถานที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีครอบครัวดูแล ผู้สูงอายุยังขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมทางสังคม การพัฒนาทักษะหรือการทำงานที่เหมาะสม และการเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครที่ช่วยเสริมสร้างบทบาทในสังคม และการขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงาน การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ และการขาดกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุผ่านการมีส่วนร่วม เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพ ซึ่งสามารถนำข้อมูลไปพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนาสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองกุงศรี อำเภอนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ มีนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศศึกษา ดังนี้

Richard Titmuss (1974) เสนอแนวคิด "สิทธิทางสังคม" โดยการจัดสวัสดิการสังคมควรถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยรัฐบาลต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เน้นรูปแบบสวัสดิการแบบ Universal Welfare ซึ่งทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่แบ่งแยกสถานะทางเศรษฐกิจ

Amartya Sen (1999) เสนอแนวคิดสำคัญ: "Capability Approach" โดยเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคคลในระบบสวัสดิการ โดยมองว่าการลดความเหลื่อมล้ำควรมุ่งเน้นการสร้างโอกาสที่แท้จริง

แนวคิดการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม

Fiona Williams (1999) เสนอแนวคิดสำคัญ สวัสดิการและความหลากหลายทางสังคม การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมควรคำนึงถึงความหลากหลาย เช่น เพศชาติพันธุ์ และชนชั้น เน้นให้ระบบสวัสดิการปรับเปลี่ยนตามความต้องการเฉพาะของกลุ่มคนที่มีสถานการณ์และประสบการณ์แตกต่างกัน

Ian Gough (1979) เสนอแนวคิดสำคัญ การวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์การเมืองของรัฐสวัสดิการ รัฐสวัสดิการเกิดจากความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ในสังคมและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ กรณีศึกษา ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเริ่มจากการศึกษาจากการเขียนบทความวิชาการทางเพื่อการตีพิมพ์ (Tossamat et al., 2017) เครื่องมือที่ใช้ในการ

เก็บรวบรวมข้อมูลสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group Interview) และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การค้นคว้าวิจัยผ่านเอกสาร เอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ ข่าวสารต่างๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบริบทชุมชน ลักษณะทางกายภาพ

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) โดยติดต่อขอสัมภาษณ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารและข้าราชการส่วนท้องถิ่น ผู้สูงอายุ และผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 4 เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนโดยอาศัยการสังเกตการณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลหนองงูศรี ผู้นำชุมชน พระสงฆ์และประชาชนที่เป็นผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลหนองงูศรี (Nongkungsri Subdistrict Municipality, 2023)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุ 20 คน ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ในเทศบาลตำบลหนองงูศรี 5 คน และผู้นำชุมชน พระสงฆ์ 5 รูป/คนโดยวิธีเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา
2. ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบร่าง เพื่อพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา ตรวจสอบความเหมาะสมเพื่อปรับปรุงแก้ไข
3. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
4. พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหา ตลอดจนเหมาะสมในการใช้หลักภาษา โดยผู้มีประสบการณ์
5. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับประชากรจริง
6. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสัมภาษณ์ตามจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พร้อมกับแนบแบบสัมภาษณ์ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์
3. ขออนุญาตนายกเทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี เพื่อดำเนินการแจกแบบสัมภาษณ์
4. ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ตามประเภทของบุคลากรที่กำหนดไว้
5. รวบรวมข้อมูลที่ได้มาและตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน Chantavanich (2009, p. 32) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า ดังนี้

1. ด้านข้อมูล (data triangulation)
 - 1.1 ด้านสถานที่ ใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งต่างกัน ได้แก่ เทศบาลตำบลหนองกรุงศรีพื้นที่การวิจัย เป็นต้น
 - 1.2 ด้านบุคคล ใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันจากบุคคลหลายคน เพื่อตรวจสอบว่าเป็นข้อมูลที่ตรงกันหรือไม่
2. ด้านทฤษฎี ได้ใช้ทฤษฎีตามที่ได้กล่าวอ้างอิงไว้ในบทที่ 2 เป็นเครื่องตรวจสอบ
3. ด้านผู้วิจัย ใช้ข้อมูลจากผู้วิจัยหลายคนที่วิจัยเรื่องเดียวกันมาตรวจสอบว่าได้ข้อมูลกับผลการวิจัยตรงกันหรือไม่

ผลการวิจัย

การพัฒนาสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุควรพิจารณาจากหลายมิติ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาจแบ่งเป็น 5 แนวทางหลักดังนี้

1. การพัฒนารายได้และสวัสดิการพื้นฐาน ควรมีการพัฒนา 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก คือ เงินบำนาญและเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพิ่มความเพียงพอของเบี้ยยังชีพ และเงินบำนาญ ประการที่สอง การสร้างระบบเงินออมเพื่อการเกษียณ สนับสนุนการออมเงินตั้งแต่ช่วงวัยทำงาน และประการสุดท้าย คือ การเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐาน ลดค่าใช้จ่ายในด้านที่จำเป็น ค่าเดินทางสาธารณะ ค่าน้ำ ค่าไฟ หรือค่าที่พักอาศัย
2. การดูแลสุขภาพที่เข้าถึงง่ายและเหมาะสม ควรมีการพัฒนา 4 ประการ ดังนี้

ประการแรก บริการทางการแพทย์และสุขภาพ ขยายการเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพสำหรับผู้สูงอายุ ประการที่สอง ส่งเสริมการป้องกันโรค ประการที่สาม การดูแลระยะยาว พัฒนาบริการดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ประการที่สี่ ส่งเสริมสุขภาพจิต สนับสนุนโปรแกรมเพื่อป้องกันภาวะซึมเศร้าหรืออัลไซเมอร์

3. ด้านการอยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ควรมีการพัฒนา 3 ประการ ดังนี้
ประการแรก การออกแบบบ้านและชุมชน ส่งเสริมการสร้างหรือปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม ปลอดภัย ประการที่สอง การพัฒนาชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ พื้นที่สาธารณะและบริการต่าง ๆ ประการที่สาม บ้านพักผู้สูงอายุ เพิ่มจำนวนและคุณภาพของสถานที่รองรับผู้สูงอายุที่ไม่มีครอบครัวดูแล

4. การพัฒนาศักยภาพ ควรมีการพัฒนา 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคม จัดกิจกรรมกลุ่มหรือชมรมต่าง ๆ ประการที่สอง การพัฒนาทักษะและโอกาสการทำงาน ประการที่สาม เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม

5. การพัฒนานโยบายผู้สูงอายุ ควรมีการพัฒนา 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก การประสานงานระหว่างหน่วยงาน พัฒนาระบบการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และองค์กรชุมชน ประการที่สอง การอบรมและพัฒนาบุคลากร เพิ่มจำนวนและพัฒนาคุณภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และประการที่สาม การปรับปรุงกฎหมายและนโยบาย กำหนดกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ

ปัญหาการพัฒนาสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ สามารถสรุป ดังนี้

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพร่างกาย คือ มีโรคประจำตัว เช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน โรคโรคไต ไช้มันในเลือด ดวงตาพร่ามัว สภาพจิตใจของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสุขดีไม่มีปัญหาให้กังวล มีบางคนที่วิตกกังวลและคิดเรื่องครอบครัว เช่น ลูกบางคนอยู่บ้านไม่ยอมหางานทำ เป็นภาระแก่ผู้ปกครอง ส่วนกิจกรรมงานอดิเรก และการสร้างรายได้เสริมของผู้สูงอายุคือเข้าวัดตามกาลคือตาม

กิจกรรมประเพณีของหมู่บ้าน การปลูกผัก/ทำสวนตามฤดูกาล เลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ไก่ เป็ด กบ ทำเครื่องจักสานและรับจ้างทั่วไป

การพัฒนาสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ควรมีกิจกรรมหลายด้านที่สามารถการพัฒนาสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ได้แก่

- 1) กิจกรรมที่เกี่ยวกับธรรม เช่น การถวายอาหาร รักษาศีลในช่วงวันพระหรือเทศกาลต่าง ๆ ฟังเทศน์ เช่น ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ของหมู่บ้าน การนิมนต์พระมาเทศนาธรรม กิจกรรมธรรมะสัญจรในจังหวัดต่างๆเพื่อให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อน ไปร่วมปฏิบัติธรรมในที่ต่างๆที่ทางชมรมผู้สูงอายุจัดขึ้น
- 2) กิจกรรมการออกกำลังกาย มีกีฬาประจำปีที่ชมรมผู้สูงอายุจัดขึ้นประจำ มีการร้องรำทำเพลง การเดินออกกำลังกาย การรำกระบอง
- 3) กิจกรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรม เช่น งานสงกรานต์ประจำปี มีการจัดประกวดผู้สูงอายุ ร่วมงานลอยกระทงผู้สูงอายุ ส่วนในการถ่ายทอดประเพณีของหมู่บ้านให้แก่คนหนุ่มสาวรุ่นหลังมีกิจกรรมวันเข้าพรรษา กิจกรรมงานบวงสรวงเจ้าปู่กรุงศรี และงานบุญบั้งไฟประจำปีของชุมชน
- 4) กิจกรรมที่สร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุ เช่น ปลูกผักขาย เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภครัก ผักสวนครัวและขาย ทำเครื่องจักสานขายในชุมชนและตามคำสั่งซื้อ
- 5) มีกิจกรรมสงเคราะห์ มีกองทุนผู้สูงอายุ/มีเงินกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพโดยเป็นลักษณะการจัดตั้งกองทุนกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อปล่อยเงินกู้ให้กับคนในหมู่บ้าน ทั้งนี้ผู้สูงอายุและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ต้องการให้เพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุในการการประชุมต้องการให้มีสวัสดิการและการบริการต่อผู้สูงอายุ เนื่องจากมีสวัสดิการที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้ง

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ กรณีศึกษา ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้พบสภาพปัญหาความต้องการของผู้สูงอายุคือ ปัญหาสุขภาพร่างกาย คือมีโรคประจำตัว เช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน โรคโรคไต ไไขมันในเลือด ดวงตา

พละมัว สภาพจิตใจของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสุขดีไม่มีปัญหาให้กังวล มีบางคนที่วิตกกังวลและคิดเรื่องครอบครัว เช่น ลูกบางคนอยู่บ้านไม่ยอมหางานทำ เป็นภาระแก่ผู้ปกครอง ส่วนกิจกรรมงานอดิเรก และการสร้างรายได้เสริมของผู้สูงอายุก็เข้าวัดตามกาลคือตามกิจกรรมประเพณีของหมู่บ้าน การปลูกผัก/ทำสวนตามฤดูกาล เลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ไก่ เป็ด ทำเรื่องจักสานและรับจ้างทั่วไป สอดคล้องกับ (Phongsangphan & Rodjakphai, 2014) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยและกระบวนการอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อเนื่องกันเพื่อดูและสุขภาพประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Muen-saen & Kraipiboon, 2014) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุหมู่บ้านทุ่งหลุก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของผู้สูงอายุ คือ 1) ผู้สูงอายุต้องการมีสุขภาพที่ดี สุขภาพแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บมีสถานที่ออกกำลังกาย และทำกิจกรรมร่วมกัน 2) ผู้สูงอายุต้องการความเอาใจใส่จากครอบครัวและคนใกล้ชิด รวมถึงหน่วยงานที่ดูแลเรื่องของสุขภาพ 3) ผู้สูงอายุต้องการมีรายได้เสริม มีอาชีพ และมีตลาดรองรับผลผลิต การรับรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ คือ 1) ผู้สูงอายุรับรู้ว่าการออกกำลังกายจะช่วยให้อวัยวะแข็งแรง การตรวจสุขภาพประจำปี จะช่วยให้ทราบถึงปัญหาสุขภาพ และแนวทางป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ 2) ผู้สูงอายุรับรู้ว่าการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ผู้ใกล้ชิด การมีกิจกรรมร่วมกันกับชุมชน ช่วยให้สุขภาพจิตดีขึ้น 3) ผู้สูงอายุรับรู้ว่าการมีรายได้เสริมจากอาชีพที่สุจริต อาชีพที่ผู้สูงอายุสามารถทำได้ช่วยให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้น

การพัฒนาสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ กรณีศึกษา ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้พบการพัฒนาสวัสดิการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ คือ 1) กิจกรรมที่เกี่ยวกับวัดและธรรมะ เช่น การถวายอาหาร จาคิลในช่วงวันพระหรือเทศกาลต่างๆ ฟังเทศ เช่น ในช่วงเทศกาล

ต่างๆของหมู่บ้าน การนิมนต์พระมาเทศน์ กิจกรรมธรรมะสัญจรในจังหวัดต่างๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อน ไปร่วมปฏิบัติธรรมในที่ต่างๆที่ทางชมรมผู้สูงอายุจัดขึ้น 2) กิจกรรมการสร้างเสริมกำลังกาย มีการจัดกีฬาประจำปีกับทางชมรมผู้สูงอายุจัดขึ้น มีการร้องรำทำเพลง การเดินออกกำลังกาย การรำกระบอง 3) กิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณี เช่น งานสงกรานต์ประจำปี มีการจัดประกวดผู้สูงอายุร่วมงานลอยกระทง ผู้สูงอายุ ส่วนในการถ่ายทอดประเพณีของหมู่บ้านให้แก่ชนรุ่นหลังมีกิจกรรมวันเข้าพรรษา กิจกรรมงานบวสสงฆ์เจ้าปู่กรุงศรี และงานบุญบั้งไฟประจำปีของชุมชน 4) กิจกรรมสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุ เช่น ปลูกผักสวนครัวขาย การเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคและขาย การทำเครื่องจักสานขายในชุมชนและตามคำสั่งซื้อ 5) มีกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ มีกองทุนผู้สูงอายุ/มีเงินกู้ยืมสำหรับประกอบอาชีพโดยเป็นลักษณะการจัดตั้งกองทุนกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อปล่อยเงินกู้ให้คนในหมู่บ้าน เช่นเดียวกับ Amornsiripong and Wangkanon (2017, pp. 70-71) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม : กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนาต้นแบบ/แบบจำลองระบบสวัสดิการแรงงานผู้สูงอายุในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยรวบรวมข้อมูลภาคสนามทั้งแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มย่อย

ผลการศึกษาพบว่า การเข้าถึงสวัสดิการและความต้องการสวัสดิการสังคม สำหรับกลุ่มแรงงานผู้สูงอายุในเขตเศรษฐกิจพิเศษอยู่ในระดับมาก และยังพบว่า ระบบสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ ได้แก่ 1) ระบบสวัสดิการสังคมที่จัดให้โดยรัฐ และ 2) ระบบสวัสดิการสังคมที่จัดให้ครอบครัวและชุมชน ผลกระทบของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว พบว่ามีผลกระทบทั้งด้านบวก และด้านลบ ซึ่งผลกระทบด้านลบนำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และกลุ่มแรงงานผู้สูงอายุมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ จากการสังเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบระบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมคือ “ELDER FARE” ได้แก่

- E (Elderly Centered) การมุ่งเน้นผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลาง
- L (Local Government Organizations) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- D (Doctors and Public Health Care System) แพทย์และระบบสาธารณสุข
- E (Enterprise and Investors Responsibility) ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจและนักลงทุน
- R (Rights of Community) สิทธิของชุมชน
- F (Family Link) ความเชื่อมโยงในครอบครัว
- A (Agricultural Contribution) การมีส่วนร่วมของภาคการเกษตร
- R (Rural Community Exploitation) การใช้ประโยชน์จากชุมชนชนบท
- E (Economic Concerned) การคำนึงถึงเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ผู้สูงอายุและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือต้องการให้เพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ ในการประชุมต้องการให้มีสวัสดิการและการบริการต่อผู้สูงอายุ เนื่องจากมีสวัสดิการที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ (Wongprapar, 2014) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านสันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 5 กลวิธี คือ (1) การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาความต้องการของผู้สูงอายุ (2) การรับประทานอาหารสุขภาพ (3) การออกกำลังกายรำไท้เก๊ก การรำพัด การฟ้อนเจิง (4) การดูแลตนเองด้านจิตใจและสังคมผ่านกิจกรรมด้านสังคมเรียนรู้ประสบการณ์ของผู้สูงอายุ สนทนาธรรม การปฏิบัติธรรม ฟังสมาธิ และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (5) กิจกรรมบูรณาการในการดูแลสุขภาพตนเองของกรมอนามัยฝึกให้เป็นกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ การล้างมือและการใช้ช้อนกลาง เสริมด้วยกิจกรรม ภายใต้งานเครือข่ายที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพนี้ทำให้ผู้สูงอายุตระหนักในการดูแลสุขภาพตนเองและมีสุขภาพดีขึ้น และ 2) การสร้างกลไกความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขชุมชนบ้านสันทรายหลวงและหน่วยงานด้านสุขภาพอื่นๆ ภายในชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็น

รูปธรรม การพัฒนาศักยภาพในการขับเคลื่อนและสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน จำเป็นต้องหาแนวร่วมมารวมพลังกับชมรมผู้สูงอายุ จากการขับเคลื่อนงานของชมรม สร้างเสริมสุขภาพ อันเกิดจากกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนนั้น เริ่มจากแนวทางการดำเนิน กิจกรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็นรับฟังซึ่งกันและกัน ความ เสียสละและให้อภัยกัน ช่วยสร้างเสริมบรรยากาศของการทำงานร่วมกันและสอดคล้อง กับการศึกษาของ (Phongsangphan & Rodjakphai, 2014) ที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบ การสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของ ชุมชน โดยและกระบวนการอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อเนื่องกันเพื่อดูแลสุขภาพประชาชน เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพ แนวคิดการ สร้างพลังอำนาจ และแนวคิดการทำงานโดยอาศัยภาคีเครือข่าย ซึ่งเป็นกระบวนการที่ สำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้ชุมชนพัฒนาศักยภาพด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้วยตนเอง การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ และ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุโดยพบว่า พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุระหว่างก่อนและหลังการ เข้าร่วมโครงการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ยกเว้น พฤติกรรมด้านปฏิบัติด้านโภชนาการ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการ กระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนคือประเภทหรือ กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพที่หน่วยงานราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาขึ้น ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุรายบุคคลได้ จึงควร สนับสนุนให้ผู้สูงอายุสร้างทางเลือกเพื่อหากิจกรรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคลได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ ควรพัฒนากฎหมายและนโยบายที่ส่งเสริมการเข้าถึงสวัสดิการที่เท่าเทียม ควรสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาที่เหมาะสม จัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน (Elderly Centers) เพื่อให้บริการทางสุขภาพ การศึกษา และการพัฒนาทักษะ พัฒนาระบบสาธารณสุขปึก เช่น การปรับปรุงที่อยู่อาศัย พื้นที่สาธารณะ และการเดินทาง

References

- Amornsiripong, S., & Wangkanon, R. (2017). Development of a social welfare system for elderly informal workers in special economic zones to reduce social inequality: A case study of the special economic zone in Sa Kaeo Province. *Journal of Social Work*, 25(1), 70 - 90. [in Thai]
- Chantavanich, S. (2009). *Qualitative research methods (17th ed.)*. Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Department of Older Persons. (2020). *Statistics on the elderly population*. <http://www.dop.go.th/th>
- Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute. (2024). *The aging situation of the Thai population*. <http://thaitgri.org/?p36746>
- Gough, I. (1979). *The political economy of the welfare state*. Macmillan.
- Laowakul, D. (2013). *The concentration of wealth in Thai society*. In P. Phongpaichit (Ed.), *Towards an egalitarian society: A study of wealth and power structures for reform (Chapter 2)*. Political Economy Study Center, Faculty of Economics, Chulalongkorn University. [in Thai]

- Muen-saen, N., & Kraipiboon, S. (2014). *Community participation in enhancing elderly health in Tung Luk Village, Chiang Dao District, Chiang Mai Province*. Chiang Mai Rajabhat University. [in Thai]
- Nongkungsri Subdistrict Municipality. (2020). *Annual performance monitoring report: 12-month period*. <https://nongkungsri.go.th/223>
- Nongkungsri Subdistrict Municipality Office. (2023). <http://www.nongkungsri.go.th/index.php?op=homecontent>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2023). *Analysis report on poverty and inequality in 2017*. Office of the Council of State.
- Phongsangphan, P., & Rodjakphai, Y. (2014). *Developing a model for enhancing elderly health through community participation*. Burapha University. [in Thai]
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press.
- Titmuss, R. (1974). *Social Policy: An introduction*. Allen & Unwin.
- Tossamat, P., et al. (2017). Writing academic articles in public administration for Publication, *Journal of Research and Development Institute, Maha Sarakham Rajabhat University*, 4(1), 1-15. [in Thai]
- Williams, F. (1999). *Social policy: A critical introduction*. Polity Press.
- Wongpraparat, Y. (2014). *Model for promoting elderly health through community participation in Ban San Sai Luang, San Sai District, Chiang Mai Province*. Chiang Mai Rajabhat University Press. [in Thai]

Author

Kanong Pilun

College of Politics and Governance, Mahasarakham University

Tel: 0864457007 E-mail: kanongpilun@hotmail.com

การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมทวารวดีด้วยการท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดนครปฐม
The Management of Dvaravati Cultural Capital through
Creative Tourism to Promote Community Economy,
Nakhon Pathom Province

นิพล เชื้อเมืองพาน¹ / สิริพร เขตเจนการ^{2*} / ปิยนาล อิมดี³ / จิตรภณ สุนทร⁴

Nipon Chuamuangphan / Siriporn Khetjenkarn /

Piyanart Imdee / Jittrapon Soontorn

¹วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

International College, Maejo University

²วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา

International College, Burapha University

³⁻⁴คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

*Corresponding author's E-mail: siriporn.kh@go.buu.ac.th

Received: November 8, 2024

Revised: December 4, 2024

Accepted: December 6, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2024.25>

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมทวารวดีเพื่อ
การจัดการท่องเที่ยว เพื่อการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมด้วยการท่องเที่ยวเชิง
สร้างสรรค์ และเพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมบริการการท่องเที่ยวบน
ฐานวัฒนธรรมทวารวดีเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสาน
วิธีทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ และวิธีเชิงปฏิบัติการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร
ใน 3 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนคอนชายหอม ชุมชนธรรมศาลา/พระประโทน และชุมชน

พระงาม/รอบพระปฐมเจดีย์ ผลการวิจัยพบว่าทั้ง 3 ชุมชนมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้านบนฐานทุนวัฒนธรรมทวารวดี ประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง กิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก และที่พักแรม และได้พัฒนาผลผลิต 5 ประการ ได้แก่ การสร้างมัลติเทคน้อย การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันฐานข้อมูลท่องเที่ยว การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วม และการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมทวารวดี ผ่านความร่วมมือของเครือข่ายชุมชน วัด และ โรงเรียน เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

คำสำคัญ: ทุนทางวัฒนธรรมทวารวดี, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, การมีส่วนร่วมของชุมชน, การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว, การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to investigate the potential of *Dvaravati* cultural capital for tourism management, to explore cultural capital management through creative tourism, and to develop tourism models and service activities based on creative *Dvaravati* cultural heritage in Nakhon Pathom Province. Employing a mixed-methods research approach incorporating qualitative, quantitative, and action research methodologies, the study collected data from three community areas: Don Yai Hom, Thamma Sala/Phra Pathom, and Phra Ngam/Phra Pathom Chedi surroundings. The research findings revealed that these three communities possess comprehensive tourism potential across five dimensions, grounded in *Dvaravati* cultural capital, including attractions, accessibility, activities, amenities, and accommodations. The study additionally developed five key outputs: junior tour guide development, community-based tourism management models, tourism database web application, participatory creative tourism route design, and *Dvaravati*

cultural tradition restoration. These outcomes were achieved through collaborative networks involving community members, temples, and educational institutions, ultimately aimed at promoting community economic development and preserving cultural heritage.

Keywords: Dvaravati cultural capital, creative tourism, community participation, tourism route development, local economic development

บทนำ

สถานการณ์การท่องเที่ยวในภาคกลางของประเทศไทยเติบโตขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยในปี 2565 มีนักท่องเที่ยวในประเทศ 8.97 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 91.44 และสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยว 24,518 ล้านบาท เนื่องจากนโยบายการพัฒนา กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบมุ่งเป้า โดยนำเสนอรายการการท่องเที่ยวสำหรับ ตลาดการท่องเที่ยวครอบครัวและการท่องเที่ยวทางศาสนาที่มุ่งเน้นการสร้างเรื่องราว กิจกรรม และผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนวัฒนธรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นศักยภาพและความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องอาศัยอัตลักษณ์และทุนวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นจุดขาย (Tourism Authority of Thailand, 2022)

นครปฐมเป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 โดยเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมทวารวดี มีบทบาทสำคัญในการค้าข้ามคาบสมุทรและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หลักฐานทางโบราณคดี เช่น ศาสนสถาน ธรรมจักร และรูปกวางหมอบ แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางภูมิปัญญา ศิลปกรรม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่เมืองนครชัยศรีและโบราณสถานต่างๆ ที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันโดดเด่น (Pinkaew et al., 2024) ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สนใจประสบการณ์เชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

แม้ว่าการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างรายได้และส่งเสริมการจ้างงานในชุมชน แต่ก็ มีผลกระทบที่ตามมา เช่น การทำลายทรัพยากรท่องเที่ยว และการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมและวิถีชีวิตของชุมชน รวมถึงการขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจและการเรียนรู้ ระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนในฐานะเจ้าบ้าน ทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่ยังขาดการ ตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมของทวารวดีและการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ควรได้รับ การส่งเสริม (Ghimire, 2013)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหา (Richards, 2019) และพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมทวารวดี โดยออกแบบกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมเรียนรู้วิถีชีวิต เช่น การสาธิตประเพณีโบราณ การสร้าง ผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม และการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ เพื่อสร้าง รายได้กระจายสู่ชุมชน อีกทั้งยังช่วยอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม และยกระดับการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมทวารวดี ในจังหวัดนครปฐมให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ผ่านการสร้างสรรค์กิจกรรม ท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้ทั้ง ชุมชนและนักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมให้เกิด การพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม (Richards, 2019) ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้และการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้เกิดความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมทวารวดีเพื่อการจัดการท่องเที่ยว
2. เพื่อการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
3. เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมบริการการท่องเที่ยวบนฐาน วัฒนธรรมทวารวดีเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือวิจัยจากการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนามาจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (SA's) และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน จากนั้นได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองใช้เพื่อประเมินความเข้าใจและความเหมาะสม ก่อนจะปรับแก้ไขและนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยฐานสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (เอกสารรับรอง ที่ จว. 419/2566) โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบริบททุนทางวัฒนธรรมทวารวดีและวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ศึกษาโดยสำรวจพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง จากประชากรในพื้นที่ 3 แห่ง ได้แก่ ชุมชนดอนยายหอม ชุมชนธรรมศาลา/พระประโทน และชุมชนพระงาม/ชุมชนรอบพระปฐมเจดีย์ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชนท้องถิ่น บุคลากรสายวิชาการและสถานศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่ เครื่องมือวิจัยที่ใช้คือ แบบสนทนากลุ่ม โดยใช้แนวคำถามครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสกัดจนได้ประเด็นสำคัญ (Chuantrakool & Wongprasith, 2019) เพื่อให้ได้ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมทวารวดีเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 รูปแบบกิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจและร่วมดำเนินการด้านการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus group) เครื่องมือวิจัยที่ใช้ คือ การสนทนากลุ่ม กับชุมชนทั้ง 3 พื้นที่วิจัย ถึงประเด็น ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ วิถีชีวิต กิจกรรม การละเล่น

วัฒนธรรมประเพณี องค์ความรู้และภูมิปัญญา อาหารท้องถิ่น เพื่อนำมาเชื่อมโยงเพื่อสร้างเส้นทางและกิจกรรมท่องเที่ยวผ่านการมีส่วนร่วมโดยชุมชนในพื้นที่ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสกัดจนได้ประเด็นสำคัญ (Chuantrakool & Wongprasith, 2019) เพื่อให้ได้กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่จริง เพื่อนำไปสู่การสร้างเส้นทาง และกิจกรรมท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนทางวัฒนธรรมทวารวดี ในจังหวัดนครปฐมคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ ศักยภาพของคน ศักยภาพของพื้นที่ การจัดการการท่องเที่ยว รูปแบบการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ และการประเมินความพร้อมและความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประชากรในการวิจัยประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่แหล่งทุนวัฒนธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐม โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีเจาะจง ชุมชนละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำชุมชน แกนนำชุมชน ประชาชน ชาวบ้าน ผู้อาวุโสในชุมชน ซึ่งต้องมีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการชุมชน ชุมชนละ 5 คน และ 2) ผู้ประกอบการและเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวที่ทำงานในพื้นที่ และมีบทบาทในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ชุมชนละ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้กับ 1) กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยสำหรับกลุ่มผู้นำชุมชนจะเน้นประเด็นเกี่ยวกับศักยภาพของคนและพื้นที่ การให้บริการ การจัดการการท่องเที่ยว แนวทางการสนับสนุน และรูปแบบการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ และ 2) กลุ่มผู้ประกอบการจะเน้นประเด็นด้านศักยภาพของพื้นที่ การให้บริการ การจัดการการท่องเที่ยว การจูงนำเที่ยว และเส้นทางเชื่อมโยง การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านศักยภาพ ข้อจำกัด โอกาสและความเสี่ยงร่วมกับชุมชนในความเป็นไปได้เชิงการจัดการท่องเที่ยว วางรูปแบบการ

บริหารจัดการ กำหนดวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยว กำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว และสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวโดยเน้นการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามทุนทางวัฒนธรรมทวารวดี

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาผู้นำเที่ยวในชุมชน คณะผู้วิจัยศึกษาในพื้นที่วิจัยทั้ง 3 พื้นที่ เพื่อฝึกอบรมและพัฒนาผู้นำเที่ยวในชุมชน โดยเน้นการศึกษาด้านบริบททวารวดี ความเชื่อมโยงทวารวดีกับพื้นที่ท่องเที่ยว ข้อมูลและเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่หลักการและเทคนิคการนำเสนอหรือการนำเที่ยวในชุมชน ในการจัดฝึกอบรมมีกลุ่มตัวอย่าง ได้คัดเลือกนักเรียนจากโรงเรียนวัดดอนยายหอมจำนวน 32 คน โรงเรียนวัดธรรมศาลาจำนวน 32 คน และโรงเรียนวัดพระงามจำนวน 32 คน โดยพิจารณาจากความต้องการของชุมชนและโรงเรียนที่มีนโยบายพัฒนามัคคุเทศก์น้อย รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นโรงเรียนที่อยู่ในบริเวณแหล่งทุนวัฒนธรรม ให้ความสำคัญและเชื่อมโยงการศึกษากับบริบทวัฒนธรรมทวารวดี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบประเมินผลการฝึกปฏิบัติการนำเที่ยวในชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการนำเที่ยว ใช้ลักษณะคำถามปลายเปิดแบบให้คะแนน 5 ระดับ (rating scale) คณะผู้วิจัยทดสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการตรวจความตรงเชิงเนื้อหา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ แล้วนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) ด้วยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน โดยค่าคะแนน IOC โดยในแต่ละข้อคำถามของแบบประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อนำทางและนำเสนอข้อมูลเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐม วิจัยการศึกษา ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลจากขั้นตอนการวิจัยขั้นที่ 1 ถึง 4 มาสร้างเว็บแอปพลิเคชันเพื่อนำเสนอเส้นทางและรวบรวมข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนและเชื่อมโยงทุนวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวสร้างสรรค์จากทุนวัฒนธรรมทวารวดี ทดสอบการใช้งานแอปพลิเคชัน ปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้จริง

จากนั้นทำการประเมินความพึงพอใจเว็บแอปพลิเคชัน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในขั้นตอนนี้ ได้แก่ 1) ประชาชนเจ้าของพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม จากสถิติประชากรในจังหวัดนครปฐมรวมทั้งสิ้น 922,171 คน มีประชาชนในพื้นที่เมืองนครปฐม 278,988 คน (Nakhon Pathom Provincial Statistical Office, 2020) 2) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม จากสถิตินักท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาระบุไว้ว่า ในปี 2565 เดือนมกราคม มี นักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาเยี่ยมชมเยือนจังหวัดนครปฐม จำนวน 207,244 คน (Ministry of Tourism and Sports, 2022) คณะผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างกลุ่มละ 400 คน รวมทั้งสิ้น 800 คน ตามระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 (Yamane, 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความพึงพอใจในประสิทธิภาพของสื่อ ในประเด็นเกี่ยวกับความรวดเร็ว ความสะดวก ความง่ายต่อการใช้งาน เนื้อหาและข้อมูลของทรัพยากรการท่องเที่ยว ใน 3 พื้นที่วิจัย ใช้แบบประเมินความพึงพอใจในประสิทธิภาพของเว็บแอปพลิเคชันที่มีลักษณะคำถามปลายเปิดแบบให้คะแนน 5 ระดับ (rating scale) โดยค่าคะแนน IOC โดยในแต่ละข้อคำถามของแบบประเมินมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 และทำการวิเคราะห์และสรุปผลสถิติเชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์และแปรผลข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในประสิทธิภาพของสื่อ

ขั้นตอนที่ 6 การจัดการกิจกรรมทดลองนำร่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คณะผู้วิจัยออกแบบและจัดกิจกรรมท่องเที่ยวนำร่องตามเส้นทางท่องเที่ยวที่พัฒนาเส้นทางขึ้นร่วมกับชุมชนในพื้นที่ตามทุนทางวัฒนธรรมที่ค้นพบ ณ แหล่งท่องเที่ยวบนฐานทุนทางวัฒนธรรมทวารวดี จากนั้นประเมินผลการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยแบบประเมิน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวกสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเก็บข้อมูลจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบกิจกรรม

และเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัยแบบให้คะแนน 5 ระดับ (rating scale) การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และ 2) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมทวารวดีเพื่อการจัดการท่องเที่ยว ผลการศึกษาจากขั้นตอนการวิจัยที่ 1-2 พบว่า พื้นที่วิจัยมีศักยภาพทางการท่องเที่ยว (5A's) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ศักยภาพทางการท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ทั้ง 3 พื้นที่ ได้แก่ ชุมชนคอนยายหอม ชุมชนธรรมศาลาและพระประโทณ และชุมชนพระปฐมเจดีย์และวัดพระงาม ในภาพรวมทั้ง 3 ชุมชนมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี โดยทรัพยากรเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวชมและศึกษาด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโดยเฉพาะทวารวดีในพื้นที่ ทำให้ชุมชนเหล่านี้มีความเป็นเอกลักษณ์ ควรค่าแก่การเรียนรู้ (1) ชุมชนคอนยายหอมมีสถานที่สำคัญ เช่น โบราณสถานเนินพระหรือวัดเนินพระ (ร้าง) เจดีย์สมัยทวารวดีที่มีอายุกว่า 1,000 ปี วัดคอนยายหอมมีตำนานความเชื่อมโยงทวารวดี และความศรัทธาในเกจิพระอาจารย์หลวงพ่อกเงิน มีแม่พิมพ์พระสิบทิศของหลวงพ่อกเงิน มีวัฒนธรรมประเพณีไทยทรงดำ พิธีเสนเรือน ประเพณีสงกรานต์ และอาหารพื้นถิ่น (2) ชุมชนธรรมศาลาและพระประโทณมีโบราณสถานเชื่อมโยงกับทวารวดี ได้แก่ แหล่งโบราณสถานพระประโทณเจดีย์ และธรรมศาลา ที่มีการค้นพบวัตถุโบราณมากมาย เช่น พระพุทธรูปทองเหลือง พระสลักหิน และลูกปัดทวารวดี ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ ประเพณีไหว้ศาลาลาวทอง การตักถองรำมะนา และอาหารพื้นถิ่น เช่น ข้าวเหนียวแป และแกงคั่ว และ (3) ชุมชนวัดพระงามและองค์พระปฐมเจดีย์ มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนา

เช่น โบราณสถานเนินพระ โบสถ์มหาอุดม์ บริเวณวัดพระงามและชุมชนสามารถเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวไปยังองค์พระปฐมเจดีย์ และพระร่วงโรจนฤทธิ์ หลวงพ่อศิลาขาว พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เป็นต้น งานประจำปี คือ งานวัดพระปฐมเจดีย์ และประเพณีลอยกระทง และมีการรื้อฟื้นประเพณีคับาตรข้าวหลามบริเวณเนินพระ ชุมชนวัดพระงาม นอกจากนี้ยังมีคลองเจดีย์บูชา และพระราชวังสนามจันทร์ที่เป็นแหล่งเชื่อมโยงโบราณสถานและประวัติศาสตร์

2) ศักยภาพการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดนครปฐมเป็นไปอย่างสะดวกสบาย โดยเฉพาะในชุมชนดอนยายหอมและธรรมศาลา-พระประโทณมีการคมนาคมที่หลากหลายและสะดวกสบาย ชุมชนดอนยายหอมมีถนนทางหลวงสายหลักคือ ถนนสายพระประโทณ-บ้านแพ้ว และเส้นทางลาดยางที่เชื่อมต่อกับอำเภอสามพรานและนครชัยศรี ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความเหมาะสม ในขณะเดียวกัน ชุมชนธรรมศาลา และพระประโทณมีการคมนาคมที่สะดวกสบาย สามารถเดินทางเข้าถึงพื้นที่ได้ด้วยถนนหลัก เช่น ถนนเพชรเกษม สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในพื้นที่ คือ วัดธรรมศาลาและพระประโทณเจดีย์ ที่เป็นแหล่งโบราณสถานที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองนครปฐม และยังมีทางเชื่อมต่อไปยังวัดดอนยายหอม และวัดพระงาม รวมถึงการเข้าถึงโดยรถโดยสารสาธารณะต่าง ๆ เช่น รถประจำทาง รถตู้ประจำทาง และรถจักรยานยนต์รับจ้าง

3) ศักยภาพการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม (Activities) ชุมชนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครปฐมมีความหลากหลายและน่าสนใจ แต่ละชุมชนมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะเจาะจง โดยที่ชุมชนดอนยายหอมนั้นมีกิจกรรมทางศาสนาและภูมิปัญญาที่น่าสนใจ เช่น กิจกรรมไหว้พระและขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และกิจกรรมร่วมกับกลุ่มทอผ้าชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ในขณะที่ชุมชนธรรมศาลาและชุมชนพระประโทณมุ่งเน้นกิจกรรมที่เชื่อมโยงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ มีกิจกรรมที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เช่น เรียนรู้โบราณสถานและการแสดงลิเก ส่วนชุมชนพระงามเน้นที่

ถนนคนเดินและประเพณีลอยกระทง ทั้งนี้ การบริหารจัดการท่องเที่ยวในแต่ละชุมชน มุ่งเน้นการรักษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและยั่งยืนสำหรับนักท่องเที่ยว

4) ศักยภาพการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ทั้ง 3 พื้นที่ชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวบนฐานทุนวัฒนธรรมทวารวดี เนื่องจากมีความหลากหลายและครอบคลุมทุกด้านของความต้องการของนักท่องเที่ยว ตั้งแต่ชุมชนคอนยายหอมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ลานจอดรถ ห้องน้ำ ร้านอาหารในท้องถิ่น และจุดพักผ่อนใจสำหรับชุมชน ชุมชนธรรมศาลาและชุมชน พระประโทนมี ลานจอดรถ ห้องน้ำ ร้านอาหารในท้องถิ่น และสถานที่ข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยว ชุมชนพระงามมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จุดจอดรถ บั๊มน้ำมัน ห้องน้ำสาธารณะ โรงพยาบาล และสถานีตำรวจ ที่ให้บริการเพื่อความปลอดภัยและสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยว

5) ศักยภาพการท่องเที่ยวด้านที่พักแรม (Accommodations) ชุมชนคอนยายหอมมีที่พักใกล้เคียงอยู่ห่างจากวัดคอนยายหอมประมาณ 3 กิโลเมตร สำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจมาพักค้างคืน สำหรับพื้นที่ชุมชนธรรมศาลาและพระประโทน ในบริเวณโดยรอบชุมชนธรรมศาลาและชุมชนพระประโทนมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักค้างคืน ส่วนชุมชนพระงามมีที่พักรอบ ๆ บริเวณค่อนข้างมาก โดยมีโรงแรมให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยค่าใช้จ่ายที่ไม่สูงมาก การมีที่พักที่เพียงพอและมีความหลากหลายนี้ช่วยเพิ่มศักยภาพในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการเยี่ยมชมและทำกิจกรรมภายในพื้นที่ได้ทั้งกลางวันและกลางคืน

2. การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาในขั้นตอนการวิจัยที่ 3 พบว่า พื้นที่ที่ศึกษามีการบริหารจัดการอันเป็นผลมาจากรูปแบบการมีส่วนร่วมและความสอดคล้องและการตั้งอยู่ของทรัพยากรทางวัฒนธรรมทวารวดีในพื้นที่ กล่าวคือ ชุมชนทั้ง 3 แห่ง มีความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการระหว่าง บ้าน วัด และโรงเรียน และมีความ

เชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน แต่จะมีความต่างด้านบริบทพื้นที่ กล่าวคือ ชุมชนคอนยายหอม และชุมชนธรรมศาลารวมถึงชุมชนพระประโทณ มีความโดดเด่นด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยมีวัดเป็นพื้นที่หลักในการบริหารจัดการ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยว และรูปแบบการท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่การดูแลของวัดเป็นหลัก ชุมชนพระงามและองค์พระปฐมเจดีย์มีวัดเป็นแหล่งศูนย์รวมจิตใจ ในชุมชนยังมีกลุ่มผู้จัดการชุมชน โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวชุมชนเนื่องจากมีตลาดช่วงวันหยุด ที่เรียกว่าถนนคนเดินทวารวดี ทำให้มีความได้เปรียบทางการบริหารจัดการร่วมกับ เทศบาล และภาคเอกชน

3. รูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมบริการการท่องเที่ยวบนฐานวัฒนธรรม ทวารวดีเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาจากขั้นตอนการวิจัยที่ 4-6 มีดังนี้

1) การพัฒนาผู้นำเที่ยวในชุมชน มัคคุเทศก์น้อยสืบสานวัฒนธรรมทวารวดี จังหวัดนครปฐม มีผู้ผ่านการฝึกอบรมในทุกขั้นตอนจนถึงสามารถปฏิบัติงานเป็น มัคคุเทศก์น้อยได้จำนวน 20 คน ได้แก่ มัคคุเทศก์น้อยจากโรงเรียนวัดพระงามจำนวน 10 คน มัคคุเทศก์น้อยจากโรงเรียนวัดธรรมศาลาจำนวน 5 คน และมัคคุเทศก์น้อยจากโรงเรียนวัดคอนยายหอมจำนวน 5 คน การประเมินความสามารถด้านการนำเที่ยวของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมมัคคุเทศก์น้อยโดยครูจากโรงเรียนวัดคอนยายหอม โรงเรียนวัดธรรมศาลา และโรงเรียนวัดพระงาม และผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและด้านทวารวดี จำนวน 15 คน ผลการประเมิน (1) ภาพรวมความสามารถด้านการนำเที่ยวของผู้เข้าร่วมฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.458$) เมื่อพิจารณารายข้อใน 3 อันดับแรก พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความสามารถในการควบคุมเวลาในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.625$) การเชื่อมโยงเนื้อหาต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.583$) และความครบถ้วนของข้อมูลเกี่ยวกับทวารวดีในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.542$) และ (2) ภาพรวมการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.351$) เมื่อพิจารณารายข้อใน 3 อันดับแรก พบว่า ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในด้านความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.583$) การถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง

เล่าแก่นักท่องเที่ยวด้านศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิต การแสดง การละเล่นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.458$) และหลักการนำเที่ยวในระดับมาก ($\bar{x} = 4.417$)

2) เว็บไซต์แอปพลิเคชันนำเสนอข้อมูลเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐม ที่แสดงหน้าข้อมูล และลักษณะข้อมูลทางวิชาการของแหล่งเรียนรู้โบราณสถานทวารวดี ดังแสดงในภาพ 1 คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ให้ทำการทดลองใช้เว็บไซต์นำเสนอข้อมูลเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐม รวมทั้งสิ้นจำนวน 800 คน ผลการประเมินภาพรวมประสิทธิภาพเว็บไซต์นำเสนอข้อมูลเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.528$) เมื่อพิจารณารายชื่อใน 3 อันดับแรก พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นด้านระบบเว็บไซต์ สะดวกและใช้งานง่าย ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.595$) การเรียบเรียงเนื้อหาและการจัดวางองค์ประกอบของภาพมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.590$) และการนำเสนอเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.585$)

ภาพ 1

ภาพเว็บไซต์แอปพลิเคชัน แหล่งเรียนรู้โบราณสถานและเส้นทางท่องเที่ยว



3) เส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ (1) ท่องเที่ยวสาขามูและตามรอยเส้นทางธรรม 1 วัน (2) การเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ทวารวดีและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 1 วัน และ (3) เที่ยวตามรอยวัฒนธรรมทวารวดีนครปฐม แบบ 2 วัน 1 คืน ผลการจัดกิจกรรมทดลองท่องเที่ยวนำร่องและฟื้นฟูวัฒนธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐม การฟื้นฟูประเพณีตักบาตรข้าวหลาม คณะผู้วิจัยร่วมกับชุมชนพระงาม วัดพระงาม โรงเรียนวัดพระงาม ผู้ประกอบการข้าวหลาม และเทศบาลนครนครปฐม ฟื้นฟูประเพณีตักบาตรข้าวหลาม โดยจัดงานตักบาตรข้าวหลามครั้งที่ 1 ในวันมาฆบูชา ซึ่งตรงกับวันที่ 24 ก.พ. 2567 ณ บริเวณเนินเขา วัดพระงาม และครั้งที่ 2 ในวันวิสาขบูชาซึ่งตรงกับวันที่ 22 พ.ค. 2567 ณ บริเวณเนินเขา วัดพระงามและหน้าโบสถ์มหาอุดม์ ดังแสดงในภาพ 2 มีผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.960$) เมื่อพิจารณารายข้อใน 3 อันดับแรก พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในระดับมาก ($\bar{x} = 4.100$) กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้ทวารวดี และประวัติศาสตร์วัฒนธรรมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.050$) และเกิดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและทวารวดีในระดับมาก ($\bar{x} = 3.891$)

ภาพ 2

กิจกรรมฟื้นฟูประเพณีการตักบาตรข้าวหลามในวันวิสาขบูชา



อภิปรายผล

1) การศึกษาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมทวารวดีเพื่อการจัดการท่องเที่ยว จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยวเป็นตัวชี้วัดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (Buhalis, 2000) ทั้ง 3 ชุมชนในพื้นที่วิจัย (ชุมชนวัดพระงาม ชุมชนวัดดอนยายหอม และชุมชนวัดพระประโทน มีทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของ Tourism Authority of Thailand (2015) และ Thammabut (2006) ที่ระบุว่าแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรเป็นจุดดึงดูดสำคัญให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้ และสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น การมีระบบคมนาคมที่สะดวก ปลอดภัยทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Rojrungruangsat, 2010) โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่แสดงถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากสามารถสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำแก่นักท่องเที่ยวได้ (Buhalis, 2000) อีกทั้งยังก่อให้เกิดการสร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ชุมชน (Thammabut, 2006) ซึ่งสร้างคุณค่าและมูลค่าทางการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจชุมชน อีกทั้งช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ครบวงจร (Buhalis, 2000)

สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการขั้นพื้นฐานเป็นปัจจัยจำเป็นในการรองรับนักท่องเที่ยว (Chuamuangphan et al., 2020) การมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน เช่น ร้านอาหาร ที่พัก ระบบสาธารณูปโภค และระบบรักษาความปลอดภัย จะช่วยตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น (Buhalis, 2000; Rojrungruangsatsat, 2010) ซึ่งสามารถเป็นตัวชี้วัดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้

2) การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม ในแต่ละชุมชนมีรูปแบบการบริหารจัดการแตกต่างกัน ได้แก่ (1) ชุมชนวัดพระงาม เน้นความร่วมมือระหว่างชุมชนวัดพระงาม วัด และโรงเรียน ร่วมจัดกิจกรรมฟื้นฟูวัฒนธรรมทวารวดีเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (2) ชุมชนธรรมศาลาและพระประโทน บริหารจัดการโดยวัด ภายใต้ความร่วมมือของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ชุมชนยังมีส่วนร่วมในกิจกรรม และ (3) ชุมชนวัดคอนชาห้อม บริหารจัดการท่องเที่ยวโดยเทศบาล และวัด ในขณะที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน (Charoencheep, 2017) การบริหารจัดการเกิดขึ้นจากความร่วมมือ และความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการท่องเที่ยว และเกิดความยั่งยืนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนจำเป็นต้องมาจากความร่วมมือโดยชุมชน (Blackstock, 2005; Palmer & Chuamuangphan, 2017)

3) รูปแบบการท่องเที่ยวและกิจกรรมบริการการท่องเที่ยวบนฐานทุนวัฒนธรรมทวารวดีเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม ผลผลิตจากการวิจัยครั้งนี้ เกิดเป็นรูปแบบ เส้นทาง กิจกรรมท่องเที่ยวและฟื้นฟูวัฒนธรรมทวารวดี รวมถึงเทคโนโลยีสนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ ที่พัฒนาจากฐานทุนวัฒนธรรมดั้งเดิม ทั้งนี้ สิ่งสำคัญคือความมีส่วนร่วมจากคนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่และผู้สืบทอดวัฒนธรรมเป็นหลัก การพัฒนามัคคุเทศก์น้อยเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการถ่ายทอดและสร้างประสบการณ์เรียนรู้วัฒนธรรมให้แก่นักท่องเที่ยว (Richards, 2019) การฝึกอบรมมััคคุเทศก์น้อยจาก

นักเรียนในท้องถิ่น ให้มีความรู้และความเข้าใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมทวารวดี จะช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้และความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมให้ผู้คนในท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวและสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของเยาวชนยังเป็นการวางรากฐานในการสืบทอดวัฒนธรรมสู่รุ่นถัดไป การส่งเสริมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจชุมชนจำเป็นต้องมีการนำใช้เทคโนโลยี เช่น การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสำหรับการท่องเที่ยว จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูล และเส้นทางท่องเที่ยวก่อนเยี่ยมชมจริง การผสมผสานเทคโนโลยีเสมือนจริงผ่านสื่อมัลติมีเดียทั้งภาพ เสียง วิดีโอ และการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ยังดึงดูดความสนใจได้มากกว่าสื่อทั่วไป (Limpinan, 2019) จึงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเชื่อมโยง และเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว กิจกรรมการนำร่องและฟื้นฟูวัฒนธรรมทวารวดีสนับสนุนโดยแนวคิดทุนวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม (Richards, 2019) อันจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทวารวดีอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการอนุรักษ์ การสืบทอด และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
2. ควรสนับสนุนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา เพื่อถ่ายทอดความรู้และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมทวารวดีแก่เยาวชน
3. ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวในช่วงวัยต่างๆ ที่มีความสนใจวัฒนธรรมทวารวดี
- 2) การวิจัยเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระหว่างชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อค้นหากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ
- 3) การศึกษากลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทวารวดี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับสนับสนุนโดยงบประมาณกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) และ หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ประจำปีงบประมาณ 2566

References

- Blackstock, K. (2005). A critical look at community-based tourism. *Community Development Journal*, 40(1), 39-49.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future. *Tourism Management*, 21(1), 97-116.
- Charoencheep, J. (2017). Community participation in sustainable tourism management: A case study of Tham Rong Subdistrict, Ban Lat District, Phetchaburi Province. *Journal of Information*, 16(2), 85-97. [in Thai]
- Chuamuangphan, N., Mulmit, P., Kongprem, N., Udomsin, M., & Leksuma, P. (2020). Tourism demand in Nakhon Pathom for the development of revisit tourism destinations in Nakhon Pathom and the connected areas. *Interdisciplinary Research Review*, 15(2), 53-58. [in Thai]

- Chuantrakool, C., & Wongprasith, N. (2019). Content analysis in qualitative research data analysis. *PAAT Journal (Journal of the Public Administration Association of Thailand)*, 1(2), 9–22. [in Thai]
- Ghimire, K. B. (2013). *The native tourist: Mass tourism within developing countries*. Routledge.
- Limpinan, P. (2019). Promoting tourism destinations in Maha Sarakham Province using virtual reality technology. *Journal of Information Technology and Innovation Management*, 6(1), 8-16. [in Thai]
- Ministry of Tourism and Sports. (2022). *Tourism statistics*.
<https://www.mots.go.th/TourismStatistics> [in Thai]
- Nakhon Pathom Provincial Statistical Office. (2020). *Nakhon Pathom provincial statistical report: 2020*. National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society.
https://nkpathom.nso.go.th/images/PLAN_STAT/2563%201.pdf [in Thai]
- Palmer, N., & Chuamuangphan, N. (2017). Societal values and local responses to appropriate livelihoods, fairness and decision-making involvement in ecotourism: Chiang Rai, Thailand. *Asian Journal of Tourism Research*, 2(1), 118-149.
- PinKaew, W., Nuanhom, W., Taweasuk, L., & Rungcharoenkiat, D. (2024). Creating collaborative networks to elevate the value of Dvaravati culture and develop a cultural map of Nakhon Pathom Province. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(10), 1254–1276. [in Thai]
- Richards, G. (2019). Creative tourism: Opportunities for smaller places? *Tourism & Management Studies*, 15(SI), 7–10.
- Rojrungruangsat, P. (2010). *Community tourism*. Odeon Store. [in Thai]

- Thammabut, P. (2006). *Course materials for ecotourism principles*. Srinakharinwirot University Press. [in Thai]
- Tourism Authority of Thailand. (1995). *Policy and guidelines for ecotourism development, 1995-1996*. Tourism Conservation Division, Tourism Authority of Thailand. [in Thai]
- Tourism Authority of Thailand. (2022). *Domestic tourism market analysis*. *TAT Review Magazine*. <https://tatreviewmagazine.com/article/domestic-q2-2022/> [in Thai]
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). Harper and Row Publication.

Authors

Nipon Chuamuangphan
International College, Maejo University
63 Moo4 Nonghan, Sansai, Chiang Mai 50290
Tel. 085-119-8055 Email: niponphan@yahoo.com

Siriporn Khetjenkarn
International College, Burapha University
169 Saen Suk, Chon Buri District, Chon Buri 20131
Tel. 088-688-8008 Email: siriporn.kh@go.buu.ac.th

Piyanart Imdee

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Pathom Rajabhat University

85 Malaiman Road, Muang, Nakhon Pathom 73000

Tel. 098-415-1996 Email: piyanart1996@gmail.com

Jittrapon Soontorn

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Nakhon Pathom Rajabhat University

85 Malaiman Road, Muang, Nakhon Pathom 73000

Tel. 085-183-2060 Email: jittrapon@webmail.npru.ac.th

การพัฒนาศักยภาพชนเผ่าไททกวน บ้านนาถ่อน ผู้การท่องเที่ยวชุมชน
เชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง

Developing the Potential of the Tai Khuan Tribal Village of
Ban Na Thon for Creative Community-based Tourism to
Attract High-Value Tourists

สุภัทรา เขียวศรี¹ / กันตภพ บัวทอง^{2*} / กนกพร รอดเขียน³

Supratra Khiaosri / Kantapop Buathong / Kanokporn Rodkhan

¹⁻³ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม

Tourism and Service Industry College, Nakhon Phanom University

*Corresponding author's E-mail: kanta.tsic@gmail.com

Received: September 9, 2024

Revised: December 1, 2024

Accepted: December 4, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2024.26>

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนชนเผ่าไททกวน บ้านนาถ่อน 2) ศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวมูลค่าสูงที่เดินทางมาท่องเที่ยวชนเผ่าไททกวน บ้านนาถ่อน และ 3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์บ้านนาถ่อน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง โดยงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มนักท่องเที่ยวมูลค่าสูงที่เดินทางมายังบ้านนาถ่อน จังหวัดนครพนม และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมี

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการเดินทางท่องเที่ยว (เฉลี่ยต่อครั้งต่อคน) อยู่ในช่วง 2,000 - 5,000 บาท ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านนาถ่อน จังหวัดนครพนม เพื่อรองรับการท่องเที่ยวมูลค่าสูง มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น 2) การพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว 3) การสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน และ 4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพพร้อมยกระดับตราสินค้าได้

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวชุมชน, การท่องเที่ยวมูลค่าสูง, การพัฒนาศักยภาพ, บ้านนาถ่อน

Abstract

This study aimed to 1) evaluate the potential of community-based tourism in the Tai Khuan tribal village of Ban Na Thon, 2) analyze the behavior and preferences of high-value tourists visiting community, and 3) propose the guidelines to enhance its creative tourism offerings, focusing on better addressing the needs of high-value tourists. A mixed-method research design was employed, incorporating both quantitative and qualitative approaches. Data were collected through questionnaires administered to high-value tourists of Ban Na Thon in Nakhon Phanom, and interviews with relevant stakeholders. The findings indicated that the majority of respondents were from the Northeastern region of Thailand. The primary purpose for traveling was to learn about local lifestyles and wisdom, with an average expenditure per trip ranging from 2,000 to 5,000 baht per person. The guideline for enhancing the potential of Ban Na Thon community in Nakhon Phanom to accommodate high-value tourism were as follows: 1) promoting local community participation, 2) developing tourism awareness, 3) creating community-based tourism routes, and 4) improving and branding local tourism products to enhance the quality.

Keywords: community-based tourism, high-value tourism, potential development,
Ban Na Thon

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นหัวใจหลักสำคัญของเศรษฐกิจไทยที่สร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาลและเกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้ประกอบการและชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งประเทศไทยได้รับการตอบรับที่ดีจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ (Zhang et al, 2020) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism) จัดเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบใหม่ ทำให้เกิดการเรียนรู้และจากประสบการณ์ตรงของนักท่องเที่ยว และเป็นเครื่องมือที่จะช่วยสร้างความยั่งยืนให้ชุมชนท้องถิ่นให้มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (Nua-amnat et al., 2019) อีกทั้งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยว แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม พ.ศ.2566-2570 ยังให้ความสำคัญกับการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก โดยจะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ และมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การท่องเที่ยวมูลค่าสูง (Nakhon Phanom Provincial Office, 2021) ซึ่งการท่องเที่ยวลักษณะนี้จะสามารถทำได้ให้แก่ประเทศอย่างมากมาย และยังช่วยในเรื่องการรักษาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของประเทศไทย เพราะเป็นการเน้นนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) อันจะช่วยลดปัญหาทางด้านการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยประสบอยู่ในขณะนี้

ชนเผ่าไทกวนมีต้นกำเนิดจากประเทศจีน โดยได้อพยพย้ายถิ่นฐานผ่านแขวงคำม่วน สปป.ลาว ก่อนจะข้ามแม่น้ำโขงมาอาศัยอยู่ในพื้นที่อาณาจักรศรีโคตรบูรณ์ และก่อตั้งชุมชนนาถ่อน ซึ่งเป็นที่ตั้งในปัจจุบัน (Nakhon Phanom Provincial Office, 2021)

ชุมชนบ้านนาถ่อนเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมและศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยมีความโดดเด่นในเรื่องวัฒนธรรมและประเพณีโบราณ เช่น การตีมีดพริ้วแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งพัฒนามาเป็นผลิตภัณฑ์มีดพริ้วสวยงามที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้ชุมชนยังมีบริการนวดสปาสมุนไพร **ควบคู่กับ** กิจกรรมการล่องแพในลำห้วยบังฮวง ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำโขง เพื่อมอบประสบการณ์ผ่อนคลายและใกล้ชิดกับธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว

จากข้อมูลดังกล่าว ชุมชนไทกวนบ้านนาถ่อนยังขาดการวางนโยบายที่ชัดเจน รวมถึงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนและการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ของชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน จังหวัดนครพนม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับชุมชนท่องเที่ยวชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน ให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน ชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวมูลค่าสูงที่เดินทางมาท่องเที่ยวชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน
3. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาศักยภาพชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน จังหวัดนครพนม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง (High-Value Tourists)

1. กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง ซึ่งรวมถึงกลุ่มที่เดินทางเพื่อเข้าร่วมการประชุม สัมมนา และการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (MICE) ที่เดินทางมายังชุมชนบ้านนาถ่อน จังหวัดนครพนม การเก็บข้อมูลดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1) ผู้กำหนดนโยบายจากภาครัฐและภาคเอกชน 2) ผู้แทนจากสถาบันการศึกษา และ 3) กลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้านผ่านการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การเก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านนาถ่อน จังหวัดนครพนม เป็นเวลา 3 เดือนในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 โดยใช้สถิติจากสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวผู้เดินทางมาทั้งสิ้น 1,539,953 คน (Ministry of Tourism and Sport, 2023) กำหนดตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sample) จำนวน 400 คน โดยแบ่งเป็นส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาศักยภาพชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน ผู้การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง โดยผู้วิจัยลงรหัสโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ (5 - point Likert Scale) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นต่อศักยภาพมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ความคิดเห็นต่อศักยภาพมาก ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ความคิดเห็นต่อศักยภาพปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ความคิดเห็นต่อศักยภาพน้อย และ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ความคิดเห็น

ต่อศักยภาพน้อยที่สุด ผู้วิจัยนำค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มาใช้ในการแปลความหมาย โดยอ้างอิงเกณฑ์จาก Pasunon (2010) และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งได้จากคำตอบลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaire)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงตามเนื้อหา จากนั้นนำค่าดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย จำนวน 30 คน ที่บ้านนาถ่อน จังหวัดนครพนมโดยยอมรับค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 ขึ้นไป (Nunnally, 1978)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยอิงจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านนาถ่อน โดยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 วิธีหลัก ดังนี้ การจัดสนทนากลุ่มและเวทีถอดองค์ความรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้ทั้งแบบที่มีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อเก็บข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุม ข้อมูลที่ได้จากทั้งสองวิธีถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ลึกซึ้งและครอบคลุมในประเด็นที่ศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์บ้านนาถ่อน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง

ตาราง 1

รายชื่อหน่วยงานสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

ลำดับ	หน่วยงาน	จำนวน/คน	รหัส
1	ผู้บริหารจากหน่วยงานภาครัฐ		
	1.1 สนง.ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม	1	GV1
	1.2 ททท. สนง. จังหวัดนครพนม	1	GV2
	1.3 สนง. วัฒนธรรมจังหวัดนครพนม	1	GV3
	1.4 พัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนม	1	GV4
2	ผู้บริหารจากหน่วยงานภาคเอกชน		
	2.1 สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม	1	CO1
	2.2 หอการค้าจังหวัดนครพนม	1	CO2
3	มหาวิทยาลัย		
	3.1 มหาวิทยาลัยนครพนม	1	UN1

ตาราง 2

การประชุมกลุ่มย่อย

ลำดับที่	หน่วยงาน	จำนวน/คน	รหัส
1	ผู้นำชุมชน และปราชญ์ท้องถิ่น	40	FG1

ผลการวิจัย

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 243 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 60.8 ขณะที่เพศชาย มีจำนวน 157 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 39.2 ในด้านอายุพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.75 ส่วนสถานภาพทางครอบครัว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพสมรส จำนวน

188 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 47 สำหรับระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 ในแง่อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27 ในด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.75 และ เมื่อพิจารณาด้านภูมิภานา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 295 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.75

ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการ เดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.25 โดยมีการเดินทาง ส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัว จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 ในด้านจำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง พบว่าส่วนใหญ่เดินทางพร้อมสมาชิก 6 คน ขึ้นไป จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.25 สำหรับความถี่ในการเดินทาง ผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทาง 1-2 ครั้งต่อปี จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.75 เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (เฉลี่ยต่อครั้งต่อคน) พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย อยู่ในช่วง 2,000-5,000 บาท จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37 และในแง่ของ แหล่งข้อมูล ส่วนใหญ่รู้จักแหล่งท่องเที่ยวจากสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น เฟซบุ๊กและเว็บไซต์ จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55

ตาราง 3

รูปแบบกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ (จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน)

ลำดับ	รายการอาหาร	สนใจ (%)	ไม่สนใจ (%)
1	เรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนเผ่าไทกวนโบราณ	75.25	24.75
2	เรียนรู้การตีเหล็กแบบโบราณ และแบบสมัยใหม่	47.75	54.25
3	กิจกรรมปลูกยางนา เพิ่มพื้นที่ป่าให้ชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน	17.75	82.25
4	เรียนรู้การทำอาหารเกษตรอินทรีย์ผักพืชปลอดสารพิษชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน	27.25	72.75
5	เรียนรู้งานจักสานของชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน	28.25	71.75
6	เรียนรู้การทำพานบายศรี ชนหมากเบง ชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน	33.00	67.00
7	เรียนรู้สปาเกลือ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน	34.00	66.00

จากตาราง 3 พบว่า นักท่องเที่ยวสนใจกิจกรรมเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนเผ่าไทกวนโบราณ มาเป็นลำดับที่หนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 75.25 รองลงมาคือ กิจกรรมเรียนรู้การตีเหล็กแบบโบราณและแบบสมัยใหม่ คิดเป็นร้อยละ 47.75 ในส่วนของกิจกรรมปลูกยางนา เพิ่มพื้นที่ป่าให้ชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.75

ตาราง 4

แสดงผลภาพรวมการศึกษาศักยภาพในด้านต่างๆของชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน

ศักยภาพด้านต่างๆ	ระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพ		
	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	4.26	0.63	มากที่สุด
ด้านที่พักแรม	4.11	0.67	มาก
ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.09	0.71	มาก
ด้านกิจกรรม	4.21	0.63	มากที่สุด
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.03	0.75	มาก
รวม	4.14	0.67	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านกิจกรรมของชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านที่พักแรม ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม อยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์บ้านนาถ่อน
เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูงจากผลการสัมพันธเชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย

ชุมชนบ้านนาถ่อนเป็นหมู่บ้านที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมและประเพณีโบราณ โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่น่าสนใจและควรค่าแก่การศึกษาเยี่ยมชม โดยมีรากฐานมาจากชนเผ่าไทกวน ซึ่งตั้งถิ่นฐานในพื้นที่มากกว่า 100 ปี หลังจากอพยพมาจากประเทศจีน ผ่านแขวงคำม่วน สปป.ลาว และข้ามแม่น้ำโขงมาสู่อาณาจักรศรีโคตรบูรณ์ ก่อนจะก่อตั้งชุมชนนาถ่อนในปัจจุบัน ทำให้ชุมชนแห่งนี้ยังคงรักษาและสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมมาจนถึงปัจจุบัน

บ้านนาถ่อนยังคงภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวไททวนไว้ได้อย่างสมบูรณ์ เช่น ประเพณีบุญฮีตสิบสอง รำผีหมอ และประเพณีเลี้ยงแสง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่หาชมได้ยากและพบได้เฉพาะที่บ้านนาถ่อนเท่านั้น ชุมชนยังคงรักษาความเชื่อและประเพณีเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของตน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมดังนี้

GV1 GV2 และ CO2 กล่าวว่า “ชุมชนชนเผ่าไททวน โบราณมีประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิตที่โดดเด่น โดยเฉพาะการตีมีด และการทอผ้า ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของบรรพชนท้องถิ่นโบราณ”

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพล่องแพ นวดสปาสมุนไพร ท่ามกลางธรรมชาติลำน้ำบังสวก ยังถือเป็นจุดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่มีแห่งเดียวของจังหวัดนครพนม

UN1 และ FG1 กล่าวว่า “ชุมชนนาถ่อนได้รับรางวัลจากวัฒนธรรมจังหวัด โดยเน้นการส่งเสริมการสร้างสาธารณวัตถุและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบประเพณีทางพุทธศาสนา ซึ่งมีความเข้มแข็งด้านความเชื่อและการท่องเที่ยวเชิงจิตวิญญาณ นอกจากนี้ ชุมชนยังมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยมีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นได้แก่ สปาเกลือ การจักสาน และการตีเหล็กโบราณ”

ปัจจุบัน การท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรมบ้านนาถ่อน ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อประชุม สัมมนา รวมถึงหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

GV2 GV3 และ FG1 กล่าวว่า “มีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาศึกษาดูงานด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวชุมชนตลอดทั้งปี ซึ่งนักท่องเที่ยวเดินทางมาจากแทบทุกจังหวัดของประเทศไทย ถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในชุมชนนาถ่อนมากที่สุด ทำให้ชุมชนนาถ่อนมีจุดเด่นและความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ และนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้มีรายได้ดี”

สถานการณ์ความไม่แน่นอนทั้งความความตึงเครียดทางการเมืองโลก เศรษฐกิจที่ผันผวน อัตราเงินเฟ้อ รวมไปถึงปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งการท่องเที่ยวชุมชนนั้นเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว แต่ยังขาดการวางแผน รวมถึงมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่ชุมชนที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย

GV2 GV4 และ FG1 กล่าวว่า “กิจกรรมส่วนมากดำเนินการโดยสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยววัฒนธรรมนาถ่อน ทำให้ยังไม่ได้เกิดความร่วมมือองค์กรรวมของคนในชุมชน และโครงสร้างพื้นฐานยังมีไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้มียารายได้”

UN1 และ FG1 กล่าวว่า “นอกจากนั้นยังเกิดปัญหาและความขัดแย้งภายในชุมชน ความเจ็บสงบที่ชาวบ้านเคยอาศัยและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเลือนหายไปหลังจากนักท่องเที่ยวเข้ามาทำกิจกรรมภายในชุมชน”

GV1 และ UN1 กล่าวว่า “ชุมชนนาถ่อนมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ และชุมชนมีความพร้อมที่สมบูรณ์พร้อม ขาดแต่การโฆษณาประชาสัมพันธ์และการทำการตลาด ซึ่งควรครอบคลุมถึงการท่องเที่ยวตามหลัก BCG และ Happy Model”

นอกจากนั้น GV1 GV2 GV3 GV4 และ FG1 ยังให้ข้อมูลอีกว่า “โดยปกติแล้วนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มที่เข้ามาท่องเที่ยวที่ชุมชนนาถ่อน จะมีการจองโปรแกรมท่องเที่ยว และแจ้งค่าใช้จ่ายมาก่อนล่วงหน้า ซึ่งทำให้มีกิจกรรมที่ครบและโชว์ศักยภาพได้อย่างเต็มที่ แต่หากมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเอง จะไม่มีโอกาสได้เห็นกิจกรรม หรือความสมบูรณ์ของการท่องเที่ยวชุมชนนาถ่อน หากทางชุมชนมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องและสามารถเข้ามาเยี่ยมชมเยือนชุมชนได้ทุกวัน ก็จะทำให้ชุมชนนาถ่อนมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น”

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย รวมถึงการเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน สู่การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง ดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความน่าสนใจและสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว รวมถึงต้องมีการเผยแพร่ความรู้ด้านภูมิปัญญาโดยชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wiriyasumon (2008) ที่ได้จำแนกองค์ประกอบสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ต้องพิจารณา คือ การที่ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีแหล่งธรรมชาติที่มีความสวยงามโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srilachai (2018) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนบ้าน โลกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษา พบว่าชุมชนบ้าน โลกเมืองมีบริบทและทรัพยากรที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเฉพาะอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เช่น ภูมิสังคมที่สะท้อนวิถีชีวิตการทำนา ประเพณีที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และความมีอัธยาศัยไมตรีของคนในชุมชนที่พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว

2. ด้านที่พักแรม ที่พักจะต้องมีความสะอาดและปลอดภัย รวมถึงมีที่พักซึ่งเป็นของคนในชุมชน (โฮมสเตย์) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rungfamai และ Sritongmas (2019) ศึกษาความสำเร็จอย่างยั่งยืนของโฮมสเตย์จากมุมมองของผู้นำชุมชนโฮมสเตย์ใน 4 ภูมิภาคของไทย โดยเน้นด้านคุณภาพมาตรฐานของที่พัก ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้พักร่วมกับเจ้าของบ้าน ผลการวิจัยสรุปจากมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ว่าคุณภาพมาตรฐานของที่พักรวบรวมให้ความสำคัญใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ ความสะอาด ความปลอดภัย และความสะอาดสบาย เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการศึกษาของ

Artham et al. (2022) ศึกษาการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของที่พักชุมชนวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเน้นการส่งเสริมตัวแทนโฮมสเตย์ให้รับรองมาตรฐาน SHA เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการปรับปรุงด้านความสะอาดและสุขอนามัย นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวและที่พักชุมชน เพื่อยกระดับมาตรฐานให้ตอบโจทย์ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน

3. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวจะต้องเข้าถึงได้สะดวก มีป้ายบอกเส้นทางอย่างชัดเจน และเข้าใจง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ

Visadsoontomsaku et al. (2020) ซึ่งให้เห็นว่าการพัฒนาสภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนควรเน้นการพัฒนาเส้นทางถนนและป้ายบอกทางที่ชัดเจน รวมถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แนวทางนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaiwakasem (2015) ที่ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนไทลื้อ ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งเน้นย้ำว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงเส้นทางเดินทางให้สะดวกและปลอดภัยยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรจัดทำป้ายบอกระยะทางที่มองเห็นได้ชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถช่วยนักท่องเที่ยวในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านกิจกรรม โดยกิจกรรมของชุมชน จะต้องมีส่วนให้ความรู้หรือผู้ดูแลในการทำกิจกรรม รวมถึงกิจกรรมของชุมชนจะต้องมีความโดดเด่น น่าดึงดูดใจ ซึ่งสอดคล้องกับ Visadsoontomsaku et al. (2020) ระบุว่า ชุมชนได้สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยนำเอกลักษณ์ของชุมชนซึ่งเกิดจากทรัพยากรธรรมชาติหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนให้ความสำคัญสูงสุด

นอกจากนี้ ชุมชนยังได้ปลูกฝังจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้กับคนในพื้นที่ พร้อมทั้ง วางแผนการอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก บริเวณชุมชนจะต้องมีจุดบริการนักท่องเที่ยวให้สอบถามข้อมูล มีร้านขายของที่ระลึกไว้ให้บริการ และมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก โทรศัพท์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Munchoei (2020) ได้พัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว โดยแอปพลิเคชันนี้ช่วยส่งเสริมและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ร้านค้า และสถานบริการต่างๆ ที่มีคุณภาพและเหมาะสม ทั้งยังสามารถนำไปใช้กระตุ้นเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaikwasem (2015) ที่ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนไทยลื้อ ตำบลบ้านดั้น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ซึ่งแนะนำว่าควรจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ รวมถึง การจัดหาอาสาสมัครมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว พร้อมทั้ง ทักษะด้านภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อให้คำแนะนำและข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี ที่จัดขึ้นโดยชุมชนแก่นักท่องเที่ยว

จากการอภิปรายผล ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำกลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน ศูนย์การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในการสร้างความเข้าใจให้แก่ชุมชนและแสดงออกถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ ทำนุบำรุงรักษาศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างทั่วถึง

2. ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว ทั้งของตนเองและองค์กร รวมไปถึงการยกระดับสู่การ

ท่องเที่ยวชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้มีรายได้ที่ยั่งยืนและสร้างสรรค์ ตามหลักเศรษฐกิจ BCG และการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ รวมถึงการท่องเที่ยวในรูปแบบ Happy Model

3. สร้างเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์เชิงสุขภาพ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ และนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายจากคนในชุมชน

4. พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ให้ได้มาตรฐาน ยกระดับคุณภาพ ทั้งตราสินค้า การบรรจุหีบห่อ รวมถึงช่องทางการขายให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลของการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยพบข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน ผู้การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง ดังนี้

1. ชุมชนและภาคีเครือข่ายที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันสร้างคุณค่าให้กับชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน ด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้ขยายวงกว้างสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง

2. ควรมีการถ่ายทอดความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นของชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน ให้ภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าใจในแนวทางและเป้าหมายที่ตรงกันในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ผู้วิจัยควรเพิ่มการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วน of ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และการยกระดับของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ในการพัฒนาศักยภาพชนเผ่าไทกวน บ้านนาถ่อน ผู้การท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมูลค่าสูงต่อไป

References

- Artharn, D., Jaroenwisarn, K., & Boonmeesrisanga, M. (2022). The enhancement of safety and health protocols for sustainable homestay tourism after the COVID-19 Pandemic in Thailand. *Journal of Liberal Arts*, 22(1), 186-204. [in Thai]
- Bamrungsin, T., Islam, R., & Kaewyu, P. (2022). A model of creative tourism development for cultural preservation of Lao Klang in Kud Jok, Chinat Province. *Journal of International and Thai Tourism*, 18(1), 45-61. [in Thai]
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. *Tourism Management*, 21(1), 97-116.
- Chaiwkasem, O. (2015). Cultural tourism in Tai Lu community Tambon Ban Thin, Amphoe Mueang Phrae, Phrae. *Dhonburi Rajabhat University, Office of Academic Resources and Information Technology*. <http://cms.dru.ac.th/jspui/handle/123456789/916>
- Choibamroong, T. (2019). Direction of Thai tourism development towards sustainability. *National Institute of Development Administration*. [in Thai]
- Dickman, S. (1996). *Tourism: An introductory text*. Hodder Education.
- Esichaikul, R. (2014). *Niche tourism management*. Sukhothai Thammathirat University. [in Thai]
- Grey Richards & Derek Hall. (2000). Creative tourism. *ATLAS News*, 23, 16-20.
- Jittangwattana, B. (2005). *Sustainable tourism development*. Press and Design. [in Thai]
- Mason, C. L. (1990). Concept mapping: A tool to develop reflective science instruction. *Science Education*, 76(1), 51-57.

- Ministry of Tourism and Sport. (2023). *National tourism development plan Vol 3 (2023–2027)*. The War Veterans Organization of Thailand Under Royal Patronage. [in Thai]
- Munchoei, N., Tati, S., & Kanthane, S. (2020). User interface design and implementation for travel recommendation mobile application to stimulate tourism economics under We Love Chiang Mai Project. *Journal of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University*, 2(2), 1-12. [in Thai]
- Nakhon Phanom Provincial Office. (2021). *Nakhon Phanom provincial development plan (2023-2027)*. <http://www2.nakhonphanom.go.th/news/detail/596>
- Nua-amnat, R., Phratheppariyattimedhi, & Girdwicha, N. (2019). Developing model of creative community-based tourism management in Nakornsawan province. *Mahachula Academic Journal*, 7(1), 72-88. [in Thai]
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd. ed.). McGraw-Hill.
- Pasunon, P. (2010). *Business statistics*. TOP. [in Thai]
- Pelasol, R. J. (2012). Igcabugao: A potential tourist destination in the southern part of Iloilo, Philippines. *International JPAIR Multidisciplinary Research*. Certified for QMS ISO 9001-2008 by the Anglo Japanese American Registrars of the UK.
- Rocharungsat, R. (2010). *Community tourism*. Odeon Store. [in Thai]
- Rungfamai, K., & Sritongmas, S. (2019). Sustainable success of homestay from the perspectives of homestay community leaders in four regions of Thailand. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences*, 39(3), 106-120. https://utcc2.utcc.ac.th/utccjournal/393/106_120.pdf [in Thai]

- Srilachai, A. (2018). Guidelines for sustainable tourism management for community-based tourism: A case study of Ban Kokmuang, Jorakhemak, Prakhonchai District, Buriram Province. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 12(1), 218-229. [in Thai]
- Thammabut, P. (2006). *Teaching materials on the principles of ecotourism*. Institute of Ecotourism, Srinakharinwirot University. [in Thai]
- Visadsoontornsaku, P., Na Thalang, C., Jittithavorn, C., & Tungbenchasiriku, S. (2020). Potentiality development approach for community-based tourism in Nakhon Ratchasima Province. *The Journal of Development Administration Research*, 10(3), 22-33. [in Thai]
- Wiriyasumon, S. (2008). *A complete research report compiling knowledge on the status and situation of community tourism in the lower northern region*. Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University. [in Thai]
- Zhang, Z., Plathong, S., Sun, Y., Guo, Z., Munnoy, T., Ma, L., Jantharakhantee, C., & Tanboot, L. (2020). Analysis of the island tourism environment based on tourists' perception: A case study of Koh Lan, Thailand. *Ocean & Coastal Management*, 197. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2020.105326>

Authors

Supratra Khiaosri

Lecturer, Department of Tourism and Hospitality Management, Tourism
and Service Industry College, Nakhon Phanom University

103 Chayanggoon Rd., Nakhon Phanom Province 48000, Thailand

Tel.: 080-995-4665 E-mail: supratra.no@gmail.com

Kantapop Buathong

Lecturer, Department of Hotel, Restaurant and Event, Tourism and Service
Industry College, Nakhon Phanom University

103 Chayanggoon Rd., Nakhon Phanom Province 48000, Thailand

Tel.: 085-616-5919 E-mail: kanta.tsic@gmail.com

Kanokporn Rodkhian

Lecturer, Department of Tourism and Hospitality Management, Tourism
and Service Industry College, Nakhon Phanom University

103 Chayanggoon Rd., Nakhon Phanom Province 48000, Thailand

Tel.: 092-222-6598 E-mail: praewary@gmail.com

การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้มีชื่อเสียงทางอินสตาแกรมไทย

Representation of Lifestyle Content by Thai Instafamous Influencers

พัทธนันท์ เต็ดแก้ว^{1*} / กิตติมา ชาณวิชัย²

Pattanan Dedkaew / Kittima Chanvichai

^{1*} หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสาร คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์
และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

Doctor of Philosophy Program in Communications, Faculty of Business, Economics
and Communications, Naresuan University

² รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์
และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

Assoc. Prof. Dr., Communications Department, Faculty of Business,
Economics and Communications, Naresuan University

* Corresponding author's E-mail: pattanand@nu.ac.th

Received: September 7, 2024

Revised: November 20, 2024

Accepted: November 28, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2024.27>

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าผู้มีชื่อเสียงทางอินสตาแกรมของไทยซึ่งมีผู้ติดตามจำนวนมาก นำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการดำเนินชีวิตของตนบนอินสตาแกรมได้อย่างไร การศึกษาวิจัยนี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์จำนวน 186 โปสต์จากคนดังในอินสตาแกรม 7 คนที่เป็นผู้มีชื่อเสียงของไทย เพื่อทำความเข้าใจว่าพวกเขานำเสนอแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิตส่วนตัว และตัวตนทางออนไลน์อย่างไร ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตของอินฟลูเอนเซอร์เหล่านี้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้านหลัก ด้านแรก องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ความสนใจ ความคิดเห็น กิจกรรม และลักษณะทางประชากร ด้านที่สอง การแบ่งกลุ่ม

รูปแบบการดำเนินชีวิต สามารถแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) ตัวฉันของฉัน 2) ผู้นำยุคใหม่ 3) อนุรักษ์นิยม 4) มุ่งมั่นเพื่องาน และ 5) เวิร์กไลฟ์บาลานซ์ รูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous ทั้งด้านองค์ประกอบ และด้านการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกัน ทำให้สามารถอธิบายรูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous ไทยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การนำเสนอเนื้อหา, รูปแบบการดำเนินชีวิต, ผู้มีชื่อเสียงทางอินสตาแกรม

Abstract

This research aimed to study how Thai Instagram influencers, who have a large number of followers, present Instafamous lifestyle content on Instagram. Using a qualitative research approach, the study analyzed 186 posts from seven well-known Thai Instagram celebrities to understand how they showcased aspects of their personal lives and identities online. The findings showed that the lifestyles of these influencers were divided into two main areas. First, lifestyle component included the interests, opinions, activities, and demographics. Second, lifestyle segmentation was divided into five lifestyle types: 1) Myself for Me 2) New Era Leaders 3) Conservatives 4) Career-Driven, and 5) Work-Life Balance. The Instafamous' s lifestyle, both in terms of composition and segmentation are connected and consistent. This makes it possible to explain the lifestyle of Thai Instafamous more clearly.

Keywords: content presentation, instafamous, lifestyle

บทนำ

ในยุคดิจิทัลมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้กระบวนการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะช่องทางการสื่อสารหรือแพลตฟอร์มสื่อใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้ถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์ในการเข้าถึงข้อมูลทางเว็บไซต์ การพูดคุยโทรศัพท์ได้ตอบกันผ่านแพลตฟอร์ม หรือแอปพลิเคชันที่เป็นสังคมออนไลน์ (Sirisawat, 2019)

ปัจจุบันการใช้สื่อสังคมออนไลน์สร้างความสะดวกสบายและรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเนื่องจากความนิยมในการใช้สมาร์ทโฟน (Smartphone) ผ่านโปรแกรมต่าง ๆ ซึ่งมีให้เลือกหลายรูปแบบ และมีคุณลักษณะสำหรับการใช้งานได้แตกต่างกัน เช่น Facebook, Line, FB Messenger, Tiktok และ Instagram เป็นต้น โดยเฉพาะ Instagram มีคุณสมบัติเน้นสื่อสารด้วยรูปภาพ ข้อความ และคลิปวิดีโอ เพื่อแบ่งปันเนื้อหาให้ผู้ติดตามมาแสดงความคิดเห็น หรือการกดหัวใจ โดยการสร้างเนื้อหาที่เป็นโปรไฟล์ส่วนตัวในการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นอยู่ การใช้ชีวิตในการท่องเที่ยว กิจกรรมประจำวัน ซึ่งสามารถเข้าถึงคนจำนวนมาก รวมทั้งเป็นที่นิยมของกลุ่มนักแสดงหรือศิลปินหรือผู้มีชื่อเสียงใช้เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ตนเอง นำเสนอผลงาน เรื่องราวของชีวิตประจำวัน หรือธุรกิจส่วนตัวไปยังผู้ติดตามที่ชื่นชอบ และหากมีผู้ติดตามสนใจเป็นจำนวนมากยังสามารถสร้างรายได้จากการที่ธุรกิจนำสินค้ามาเพื่อให้รีวิวอีกด้วย

สำหรับ Instafamous ซึ่งมาจากคำว่า Instagram และ famous คือผู้มีชื่อเสียงที่มีผู้ติดตามจำนวนมากผ่านแพลตฟอร์มอินสตาแกรมซึ่งนำเสนอเนื้อหาได้ประสบความสำเร็จจนได้รับรางวัลรับรองความเชี่ยวชาญในสาขาจากการประกาศผลรางวัล Thailand Influencer Award 2022 ของบริษัท Tellscore โดยการนำเสนอเนื้อหาในบางโพสต์จำเป็นต้องมีเนื้อหาของการขายสินค้า ซึ่งการสื่อสารมีลักษณะของการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีวัตถุประสงค์ทางการตลาด สอดคล้องกับที่ Nimitphan and Phonkanit (2016) อธิบายว่า งานประชาสัมพันธ์ในยุคดิจิทัลเป็น

กระบวนการสื่อสารภายใต้กระแสสังคมออนไลน์เนื้อหาที่ใช้ในการสื่อสารนำเสนอมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรนั้นคือตัวของ Instafamous และส่งผลกระทบต่อในด้านต่าง ๆ ต่อผู้ติดตาม สำหรับงานวิจัยอื่นเคยมีการศึกษาผู้มีชื่อเสียงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตราสินค้าต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการเน้นวัตถุประสงค์ทางการตลาดมากเกินไปส่งผลในด้านลบได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงศึกษาแนวทางการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous ที่ทำให้ได้รับความนิยมโดยไม่ปรากฏ หรือเกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการใด ซึ่งสามารถสร้างตัวตนได้อย่างน่าสนใจ และประสบความสำเร็จมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก โดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นกลยุทธ์หนึ่งสำหรับการสนับสนุนองค์กรธุรกิจได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้มีชื่อเสียงทางอินสตาแกรม (Instafamous) ไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่นำเสนอเนื้อหาผ่านอินสตาแกรมของ Instafamous ไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างการนำเสนอเนื้อหาของผู้มีชื่อเสียงผ่านแพลตฟอร์มอินสตาแกรม (Instafamous) 3 กลุ่มสาขา จากผู้ทรงอิทธิพลที่ได้รับรางวัล Thailand Influencer Award 2022 ลำดับที่ 1 ถึง 3 ของแต่ละกลุ่มสาขาซึ่งมีผู้ที่ได้รับรางวัลทั้งเพศหญิงและเพศชาย รวม 9 คน สำหรับงานวิจัยครั้งนี้คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเพศหญิงเท่านั้นเนื่องจากเป็นเพศที่มีการใช้อินสตาแกรมจำนวนมากที่สุด ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็น Instafamous ทั้งหมด 7 คน ตามประเภทของรางวัลได้แก่ กลุ่มที่ 1

สาขาอาหาร และเครื่องดื่ม คือ Bow Kanyarat และ Mojiko กลุ่มที่ 2 สาขาแฟชั่น และความงาม คือ Eyeta และ Bew Varaporn กลุ่มที่ 3 สาขาสุขภาพ และกีฬา คือ thisisbebe, Fit kab Dao และ Alita Pear ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหาที่นำมาวิเคราะห์จะไม่ปรากฏตราสินค้าใด ทำให้แต่ละคนมีปริมาณของโพสต์ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่โพสต์นั้นต้องเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตเท่านั้น และแต่ละกลุ่มสาขามีแนวทางของเนื้อหาที่นำเสนอตามความสนใจและความเชี่ยวชาญของตนชัดเจนจนเกิดความซ้ำของข้อมูลจึงนับว่าเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์

เครื่องมือการวิจัย ตารางการวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ 1) องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบ AIOs ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรม ความสนใจ ความคิดเห็น และลักษณะทางประชากร และ 2) การแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิต ได้แก่ เนื้อหา รูปแบบการดำเนินชีวิตของวัยทำงานในยุคดิจิทัลที่แบ่งออกเป็น 12 กลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาจากการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการดำเนินชีวิตทางอินสตาแกรมตามกลุ่มตัวอย่าง โดยโพสต์ที่นำมาวิเคราะห์จะไม่ปรากฏตราสินค้าใด จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น Instafamous ทั้ง 7 คน มีจำนวนทั้งสิ้น 186 โพสต์ ซึ่งแต่ละคนมีปริมาณการโพสต์แตกต่างกัน ตามระยะเวลาการเก็บข้อมูลในช่วงเดือน มิถุนายน - กรกฎาคม พ.ศ. 2566 เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาลงในตารางการวิเคราะห์แล้วจึงสรุปเป็นจำนวนของเนื้อหาด้วยวิธีการจัดกลุ่มข้อมูลที่ปรากฏตามแนวคิด และทฤษฎีที่นำมาใช้วิเคราะห์เนื้อหารูปแบบการดำเนินชีวิตที่ Instafamous แต่ละคนใช้ในการนำเสนอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบด้วย องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบ AIOs (Plummer, 1974) และการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิต (Ketsin, 2017) ซึ่งเมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลตามเครื่องมือที่ใช้แล้วนำข้อมูลมาจัดกลุ่ม และสรุปข้อมูล หลังจากนั้นนำข้อมูลไป

เชื่อมโยงกับการอธิบายตามแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ Instafamous ด้วย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาารูปแบบการดำเนินชีวิตทางสตาแกรมของ Instafamous ไทยทั้ง 7 คน มีจำนวนเนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์รวม 186 โพสต์ จากบัญชีของ Instafamous แต่ละคน ได้แก่ Bow Kanyarat จำนวน 38 โพสต์ Mojiko จำนวน 16 โพสต์ Eyeta จำนวน 35 โพสต์ Bew Varaporn 26 โพสต์ thiisbebe จำนวน 3 โพสต์ Fit kab Dao จำนวน 49 โพสต์ และ Alita Pear จำนวน 19 โพสต์ ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

1. องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิต สามารถวิเคราะห์ผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 ภาพรวมของ Instafamous ไทยทั้ง 7 คน พบว่าองค์ประกอบรูปแบบดำเนินชีวิต ได้แก่

1.1.1 กิจกรรม (Activities) เกี่ยวกับ ความบันเทิง การพักผ่อน เหตุการณ์ทางสังคม การทำงาน การใช้จ่าย การเล่นกีฬา งานอดิเรก ชุมชน และสโมสร การโพสต์ถ่ายภาพตัวเอง และการโพสต์ภาพเล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์

1.1.2 ความสนใจ (Interests) เกี่ยวกับ ชุมชน นันทนาการ ครอบครัว การประสบความสำเร็จ งาน สัตว์ อาหาร แฟชั่น และบ้าน รวมทั้ง กระแสสังคม เทศกาล และธรรมชาติ

1.1.3 ความคิดเห็น (Opinions) เกี่ยวกับ วัฒนธรรม ตัวเอง การเมืองอนาคต ผลิตภัณฑ์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ประเด็นทางสังคม การศึกษา เหตุการณ์ ดวงแฟชั่น และธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม

1.1.4 ลักษณะประชากร (Demographics) เกี่ยวกับ วงจรชีวิต ขนาดครอบครัว อายุ รายได้ อาชีพ ภูมิสำเนา ขนาดเมือง และการศึกษา

1.2 สรุปผลแยกตามสาขา พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิต

ของ Instafamous แต่ละสาขามีดังนี้ สาขาอาหาร และเครื่องดื่ม มียอดประกอบ ได้แก่ 1) ความสนใจเกี่ยวกับนันทนาการท่องเที่ยว และการประสบความสำเร็จ ส่วน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเอง สำหรับ 3) กิจกรรมเกี่ยวกับการพักผ่อน และบันเทิง และ 4) ลักษณะประชากรเกี่ยวกับขนาดครอบครัว และวงจรชีวิต ส่วน Instafamous สาขาแฟชั่น และความงาม มียอดประกอบ ได้แก่ 1) ความสนใจเกี่ยวกับนันทนาการ และแฟชั่น 2) ความคิดเห็นในเรื่องของตัวเอง สำหรับ 3) กิจกรรมการทำงาน และการโพสต์ถ่ายภาพ รวมทั้งการพักผ่อน และ 4) ลักษณะประชากรของภูมิลำเนา และอาชีพเป็นผู้ทรงอิทธิพล (Influencer) สำหรับ Instafamous สาขาสุขภาพ และกีฬา มียอดประกอบ ได้แก่ 1) ความสนใจเกี่ยวกับงาน การประสบความสำเร็จ และชุมชนกระแสดังคม 2) ความคิดเห็นในเรื่องของตัวเอง และวัฒนธรรม สำหรับ 3) กิจกรรมการทำงาน กีฬา การพักผ่อน สโมสร และความบันเทิง และ 4) ลักษณะประชากรของอาชีพเป็นผู้มีอิทธิพล (Influencer) รายได้ ภูมิลำเนา และอายุ

2. การแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิต การนำเสนอเนื้อหาของ Instafamous ไทย มีดังต่อไปนี้

2.1 ภาพรวมของ Instafamous ทั้ง 7 คน พบว่า การแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถจัดให้อยู่กลุ่มเดียวกันจึงเป็นลักษณะของกลุ่มย่อยได้ ดังนั้น จากงานวิจัยนี้สามารถแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิต ได้ 5 กลุ่มดังนี้

2.1.1 ตัวฉันของฉัน เป็นกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะ มั่นใจในตัวเอง รักตัวเอง ดูแลตัวเอง มีโลกส่วนตัว พักผ่อนในบ้าน แต่งตัวตามความชอบ รับวัฒนธรรมต่างชาติ แสดงออกอารมณ์มีความสุข สนุกสนาน แสดงความรักกับคู่รัก รักครอบครัว ชื่อดัง กล้าแสดงความคิดเห็น บุคลิกภาพทันสมัย หูหรร

2.1.2 ผู้นำยุคใหม่ เป็นกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ชอบการท่องเที่ยว ทำกิจกรรมนอกบ้านร่วมงานสังสรรค์ ใช้แอปพลิเคชัน แต่งภาพ และเสียงในคลิป เพื่อ

เล่าเหตุการณ์ และแสดงความคิดเห็นตามประเด็น หรือกระแสสังคม รวมทั้งมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยดังนี้

(1) เต็มที่กับชีวิต ได้แก่ ใช้ชีวิตสนุกสนาน ตื่นเต้น ทำตามใจตัวเอง มีอิสรภาพเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้เอง กล้าทดลองประสบการณ์ใหม่ มีความขยัน พยายาม และตั้งใจทำกิจกรรม

(2) รักความสะดวกได้แก่ ดำเนินชีวิตมีสีสัน สนุกสนาน ใช้เทคโนโลยี ลองทำในสิ่งที่แปลกใหม่ ต้องการการยอมรับ

(3) ชีวิตดีเทคโนโลยีเด่น ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีแพลตฟอร์มต่างๆ เช่น IG หรือ Vlog หรือ Clip หรือ Application การโพสต์รวมภาพผลงานของตัวเองใน IG รวมทั้งก่อนการโพสต์มีการแต่งคลิปภาพ และเสียง

2.1.3 อนุรักษ์นิยม เป็นกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เห็นคุณค่าของครอบครัวหรือชีวิตคู่ หรือการเลี้ยงดูบุตร ทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัวหรือคู่รัก เห็นคุณค่าของสิ่งของ การทำงานบ้านด้วยตัวเอง รักษาวัฒนธรรมสืบทอดของประชาติไทย วัฒนธรรมการฉลองครบรอบวันเกิด วัฒนธรรมไทยกรรยาเคารพสามีหรือคู่รัก การรักษาสีเสื้อผ้า และธรรมชาติ ทำตามธรรมเนียมประเพณีไทย รวมทั้งมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อยดังนี้

(1) ครอบครัวสุขสันต์ ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวหรือคู่รัก เห็นคุณค่าของสิ่งของที่มีความสำคัญต่อใจ

(2) รักความเป็นไทยสนใจอดีต ได้แก่ เคารพสิทธิเสรีภาพการใช้ชีวิตของคนไทยที่มีประชาติไทย อนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิต การแต่งกาย การใช้ชีวิตคู่ ค่านิยม และประเพณีของคนไทย

(3) ใส่ใจสังคม ได้แก่ รักษาสิทธิเสรีภาพของคนไทยตามระเบียบของประชาติไทย อนุรักษ์หรือตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ แบ่งปันหรือแจ้งข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ และให้คำแนะนำแก่ผู้ติดตาม รวมทั้งการมองโลกในแง่ดี และต้องการให้สังคมดีขึ้น

2.1.4 มุ่งมั่นเพื่องาน เป็นกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะ การใช้ชีวิตสมดุลสลับกันระหว่างการทำงาน งานอดิเรก และการพักผ่อน รวมทั้งการดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของตัวเอง และครอบครัว ซึ่งมีลักษณะกลุ่มย่อยที่เป็นกลุ่มมองหาอนาคตด้วย จากการวางแผนการมีชีวิตคู่เพื่อสร้างครอบครัว และมีการพัฒนาตัวเองเป็นประจำเพื่อความสำเร็จในชีวิตต่อไป

2.1.5 เวิร์กไลฟ์บาลานซ์ เป็นกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะ การใช้ชีวิตสมดุลสลับกันระหว่างการทำงาน งานอดิเรก และการพักผ่อน รวมทั้งการดูแลสุขภาพความเป็นอยู่ของตัวเอง และครอบครัว

จากผลการวิจัยการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous ไทยสามารถแบ่งกลุ่มหลักเป็น 5 กลุ่ม โดยบางกลุ่มยังสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยซึ่งมีลักษณะการดำเนินชีวิตคล้ายคลึงกับกลุ่มหลัก ดังต่อไปนี้

ตาราง 2

การแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิต และกลุ่มย่อยจากความคล้ายคลึงกัน

การแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิต	กลุ่มย่อย
กลุ่มตัวฉันของฉัน	-
กลุ่มผู้นำยุคใหม่	กลุ่มเต็มทีกับชีวิต-กลุ่มรักภัยความสวี่ไลซ์-กลุ่มชีวิตดีเทค โน โลยีเด่น
กลุ่มอนุรักษ์นิยม	กลุ่มครอบครัวสุขสันต์-กลุ่มรักภัยความเป็นไทย-กลุ่มใส่ใจสังคม
กลุ่มมุ่งมั่นเพื่องาน	กลุ่มมองหาอนาคต
กลุ่มเวิร์กไลฟ์บาลานซ์	-

2.2 สรุปผลแยกตามสาขาของ Instafamous จากการนำเสนอเนื้อหาารูปแบบการดำเนินชีวิตแต่ละสาขา สามารถแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันตาม

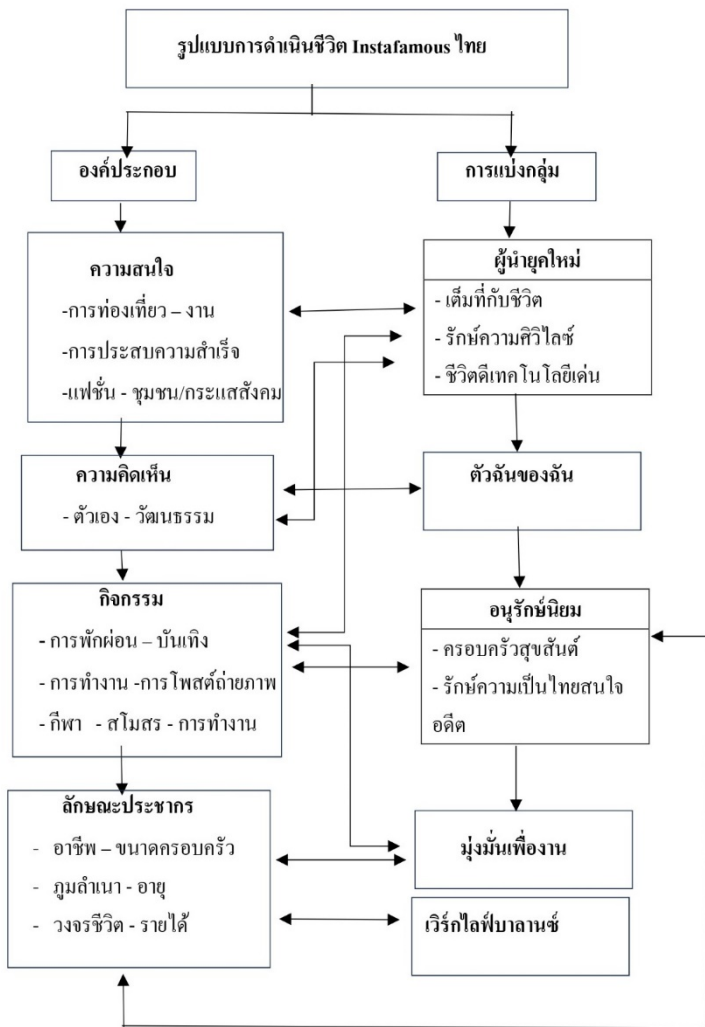
ความเชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นไปตามองค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิตในด้านลักษณะทางประชากรเกี่ยวกับอาชีพของผู้ที่มีชื่อเสียง Instafamous ในแต่ละสาขา โดย Instafamous สาขาแฟชั่นและความงาม นำเสนอเนื้อหาตามความเชี่ยวชาญในการแต่งหน้า การแต่งตัวสวยงาม ส่วน Instafamous สาขาสุขภาพ และกีฬา นำเสนอเนื้อหาตามความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพ และการออกกำลังกาย

การนำเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous ที่ประสบความสำเร็จสามารถสร้างปฏิกิริยาตอบกลับแบบมีส่วนร่วมจำนวนมากจากการโพสต์เนื้อหาที่ไม่มี ความเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ใด โดยมีองค์ประกอบรูปแบบดำเนินชีวิตในเรื่องกิจกรรม ความสนใจ ความคิดเห็น และลักษณะทางประชากร ซึ่งผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เป็นกลุ่มตัวตนของจีน เป็นการแสดงถึงความเป็นตัวตนของ Instafamous ที่สะท้อนออกมาปรากฏเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตของแต่ละคนนั่นเอง

ดังนั้นองค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิตจึงมีความเชื่อมโยงกับการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความสนใจในการท่องเที่ยว ทำงาน ประสบความสำเร็จ แฟชั่น และออกกำลังกาย จะมีลักษณะเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มผู้นำยุคใหม่ที่ใช้ชีวิตแบบเต็มที่กับชีวิต รักความศิวิไลซ์สนใจสิ่งแปลกใหม่ และที่สำคัญในกลุ่มเทคโนโลยีเด่น เนื่องจากการนำเสนอเนื้อหาของผู้มีชื่อเสียงทางอินสตาแกรม (Instafamous) ต้องใช้สื่อสังคมออนไลน์ และยังเป็นกลุ่มผู้นำยุคใหม่ซึ่งต้องมีรูปแบบการดำเนินชีวิตด้วยการใช้เทคโนโลยีไปด้วยเสมอ นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อมโยงกันระหว่างองค์ประกอบ และการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตอื่น ๆ อีกดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 2

ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิต และการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้มีชื่อเสียงทางอินสตาแกรม (Instafamous)



อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous ไทย มีองค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิตมีความเชื่อมโยงเข้ากับการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิต สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบด้านความสนใจ รูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous มีความสนใจเกี่ยวกับนันทนาการเรื่องการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถเชื่อมโยงเข้ากับการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มผู้นำยุคใหม่ที่ชอบการท่องเที่ยว แสดงให้เห็นถึงกลุ่ม Instafamous ที่เป็นผู้มีชื่อเสียงมีลักษณะการแบ่งกลุ่มของคนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจในการเดินทางท่องเที่ยว แสวงหาประสบการณ์ใหม่โดยการเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ เพื่อนำเรื่องราวมาแบ่งปันเผยแพร่ไปยังผู้ติดตามซึ่งมีความชื่นชอบในการใช้ชีวิตของ Instafamous คนนั้น โดยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอขายสินค้าหรือบริการใด ๆ ซึ่งผู้นำยุคใหม่สำหรับคนยุคดิจิทัลมีรูปแบบการดำเนินชีวิตมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การท่องเที่ยว สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Jai-uea et al. (2024) พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับการเลือกจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวของกลุ่มเจนเนอเรชั่นแซดในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นอกจากนี้การเดินทางท่องเที่ยวยังเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีส่วนทำให้คนมีชีวิตได้อย่างมีความสุขด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Olsson et al. (2020) พบว่า ความพึงพอใจในการเดินทางมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมั่นคงกับความพึงพอใจในชีวิต โดยคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเรื่องการเดินทาง และความพึงพอใจในการใช้ชีวิตเพิ่มขึ้นด้วย 0.3–0.7 สำหรับคนรุ่นใหม่ รวมทั้งองค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิตเรื่องความสนใจของ Instafamous เกี่ยวกับการท่องเที่ยวยังเป็นการแบ่งกลุ่มเต็มที่กับชีวิต และรักสุขภาพ ควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตมีสีสัน ตื่นเต้น สนุกสนาน อิสระภาพเดินทางไปต่าง ๆ มีทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Nawakitpaitoon et al. (2021) พบว่าความสนใจของ

นักท่องเที่ยวก่อน Millennials ชาวไทยแบ่งเป็น กลุ่มท่องเที่ยวเนิบช้า กลุ่มท่องเที่ยวเชิงสังคม กลุ่มท่องเที่ยวแบบสนุกสนาน และกลุ่มท่องเที่ยวเน้นความสะดวกสบาย

นอกจากนี้ Instafamous ไทยยังมีความสนใจเรื่องการประสบความสำเร็จ เชื่อมโยงเข้ากับการแบ่งกลุ่มของผู้คนยุคใหม่ และเติมที่กับชีวิตได้อีกซึ่งมีเป้าหมายชีวิตในการหาความสุขให้กับชีวิตโดยไม่จำเป็นต้องใช้ชีวิตอยู่ในกรอบ ซึ่งคล้ายคลึงกับผลวิจัยของ Wongmoolithikorn and Inchai (2022) กล่าวว่า ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของประชากรโลก และทัศนคติของคนรุ่นใหม่ ส่วนเป็นปัจจัยผลักดันให้มีจำนวน Gig Worker ได้แก่ คนที่ทำงานในรูปแบบงานชั่วคราวไม่จำเป็นต้องมีนายจ้าง หรือไม่ต้องสังกัดองค์กร และอิสระในการคัดเลือกรางาน ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว

องค์ประกอบของความคิดเห็น รูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous สามารถเชื่อมโยงกับการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เป็นกลุ่มตัวฉันของฉันที่มีลักษณะมั่นใจในตัวเอง รักตัวเอง มีโลกส่วนตัว ซึ่งคนในยุคดิจิทัลมีการใช้ชีวิตอยู่กับเทคโนโลยีที่เป็นสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ผู้มีชื่อเสียง หรือ Instafamous แสดงความคิดเห็นโดยยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงกับการแบ่งกลุ่มผู้นำยุคใหม่ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องเป็นทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Dumkerngsak (2017) พบว่า พฤติกรรมในการสื่อสาร ความคาดหวัง และการนำเสนอตัวตนของเยาวชนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร และใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร และช่องทางสำหรับการสื่อสารในยุคสมัยใหม่ นั่นคือสิ่งที่แสดงออกตามกลุ่มทางสังคมที่เขาเกี่ยวข้องจากการนำเสนอตนเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผู้ติดตามเป็นจำนวนมากของ Instafamous คนนั้น

สำหรับความคิดเห็นของ Instafamous ไทยที่ปรากฏเกี่ยวกับวัฒนธรรมของไทย ได้แก่ การทำตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยในการใช้ชีวิต และวิถีชีวิตแบบคนไทย ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมของต่างชาติ ได้แก่ การไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ และค่านิยมของต่างชาติในการฉลองวันเกิดโดยมีการมอบช่อดอกไม้

สอดคล้องกับบทความวิชาการของ Wannit and Sonponngam (2022) กล่าวถึง เหตุการณ์วิกฤตทางวัฒนธรรม ทำให้วิถีชีวิตของสังคมไทยในยุคดิจิทัลอาศัยความ เจริญของเทคโนโลยีมีการสื่อสารแบบไร้พรมแดนเกิดการเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมข้ามชาติ ส่งผลต่อความเป็นอยู่ คุณค่า ภูมิปัญญา ความรู้สึก คนไทยต้องมีความรู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่เกิดจากกระแสวัฒนธรรมข้ามชาติ เป็นไปตามงานวิจัย ของ Targamadze and Bulajeva (2018) พบว่าคนรุ่นใหม่มักใช้เวลาส่วนใหญ่ในโลก เสมือนจริงผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้น อิทธิพลของวัฒนธรรมย่อยเฉพาะของคนหนุ่ม สาวที่ถูกกำหนดให้กับคนรุ่นใหม่จึงก่อตัวขึ้นซึ่งมีอิทธิพลต่อการสร้างเอกลักษณ์ส่วนบุคคลในพื้นที่เสมือนจริง บุคคลสามารถสร้างอัตลักษณ์ของตนเองอย่างไม่เป็น ทางการได้ หรือมีหลายอัตลักษณ์ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมย่อยของคนหนุ่ม สาว

องค์ประกอบด้านกิจกรรม รูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous มี องค์ประกอบของกิจกรรมเกี่ยวกับการพักผ่อน โดยสามารถเชื่อมโยงกับการแบ่งกลุ่ม รูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่เห็นคุณค่าของครอบครัว หรือคู่รัก โดย การทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัวหรือคู่รัก และยึดหลักการประพุดิตนตาม ประเพณีไทย สอดคล้องกับที่ Satyanurak (2021) อธิบายว่าในกรณีครอบครัวของ ผู้หญิงชนชั้นกลางของไทยมีการบริโภคสื่อหลายชนิด เช่น นวนิยาย เพลง ละคร โทรทัศน์ ภาพยนตร์ คอลัมน์ต่าง ๆ ในนิตยสาร ฯลฯ ได้หล่อหลอม “ความรักจาก มิตรภาพ และความจริงใจที่นำไปสู่การแต่งงาน” หรือปลูกฝัง “ความรักแบบโรแมน ดิก” ที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจ มีผลต่ออัตลักษณ์ระบบคุณค่า และอุดมการณ์เกี่ยวกับชีวิต ครอบครัวของผู้หญิงชนชั้นกลางอย่างลึกซึ้ง

รวมทั้ง กิจกรรมของ Instafamous เกี่ยวกับการโพสต์ถ่ายภาพเผยแพร่ทาง สื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง ยังมีความเชื่อมโยงกับการแบ่งกลุ่มชีวิตดิจิทัลเทคโนโลยีได้ แก่กลุ่มผู้นำยุคใหม่นี้มีการใช้เทคโนโลยีทำสิ่งแปลกใหม่ตามความเจริญเติบโต และ พัฒนาของสื่อสังคมออนไลน์ทำให้คนยุคปัจจุบันนี้มีการดำเนินชีวิตด้วยการใช้สื่ออยู่

ตลอดทั้งวัน โดย Instafamous นำเสนอเรื่องราวในชีวิตของตนเองผ่านช่องทางอินสตาแกรมเพื่อสร้างความนิยมทำให้มีจำนวนผู้ติดตามมาก ซึ่งมีการอธิบายของ Saengtha (2021) กล่าวว่า ในปัจจุบันสื่อออนไลน์เป็นที่นิยม และเป็นกระแสหลักของกลุ่มผู้ที่สนใจด้านการเมืองมากขึ้นสามารถสร้างฐานข้อมูลทางการเมืองเป็นจำนวนมากสู่ประชาชน รวมถึงเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งยังสามารถทำให้ประชาชนเข้าถึงการเมือง และนักการเมืองได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ องค์ประกอบด้านกิจกรรมการทำงานที่มีความแตกต่างกันตามความเชี่ยวชาญของ Instafamous แต่ละสาขา ได้แก่ สาขาสุขภาพ และกีฬา กิจกรรมที่นำเสนอการออกกำลังกายตามที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญ เป็นทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Praditpong et al. (2023) พบว่า องค์ประกอบของอัตลักษณ์การสื่อสารเนื้อหาสุขภาพของผู้มีอิทธิพลทางความคิดในด้านสุขภาพผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีปัจจัยร่วม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความตรงไปตรงมา ความเชี่ยวชาญ ความชัดเจน เอกสิทธิ์เฉพาะ และความจริงจัง

องค์ประกอบด้านลักษณะทางประชากร โดยรูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous ไทยมีองค์ประกอบด้านลักษณะทางประชากรเกี่ยวกับอาชีพ การเป็นผู้ทรงอิทธิพลทางความคิด (Influencer) ตามสาขาที่ตนเชี่ยวชาญ เชื่อมโยงกับการแบ่งกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นกลุ่มมั่งมีเพื่องานที่มีลักษณะพัฒนาตัวเอง ฝึกฝนกับงานหรืออาชีพที่ตนเองเชี่ยวชาญ โดยมีลักษณะเชื่อมโยงได้กับการแบ่งกลุ่มเวิร์กโฟลว์บาลานซ์ที่ใช้ชีวิตอย่างสมดุลนอกจากการทำงานแล้วยังมีความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวหรือการพักผ่อน สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้อย่างสมดุล และยังเชื่อมโยงกับองค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิตด้านกิจกรรมเกี่ยวกับการทำงานอีกด้วย โดยงานวิจัยของ Tanudom and Boonpienpon (2024) พบว่า อิทธิพลของปัจจัยของผู้มีอิทธิพลทางความคิดกลุ่มสัตว์เลี้ยงที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริมสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภคเจนเอเรชั่นวาย โดยผู้มีอิทธิพลทางความคิดในกลุ่มสัตว์เลี้ยงมีกิจกรรมในการเลี้ยงสัตว์ในชีวิตส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเสริม

สัตว์เนื่องจากปัจจัยเรื่องของความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญ ความไว้วางใจ และความเคารพ นอกจากนี้ ลักษณะทางประชากรของ Instafamous ที่มีอาชีพ และการทำงานตามความเชี่ยวชาญยังมีการฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการนำเสนอเนื้อหาเพื่อสร้างความสนใจ สร้างภาพลักษณ์ที่ดี จะทำให้เกิดการติดตามอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ งานวิจัยของ Hiranburana and Aucharasaphan (2020) พบว่า ผู้ทรงอิทธิพลควรต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสุขภาพ มีบุคลิกภาพดี รูปร่างดีมีส่วน มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง มีการนำเสนอเนื้อหาที่โดดเด่น ได้แก่ ความถูกต้อง รูปแบบเนื้อหามีความทันสมัย และตามกระแสนิยม เพื่อให้กลุ่มผู้ติดตามมีความเข้าใจได้ง่าย รวมทั้งลักษณะประชากรของอาชีพของ Instafamous มีความเชื่อมโยงกับการแบ่งกลุ่มมุ่งมั่นเพื่องานในการหารายได้ โดยงานวิจัยของ Monthathian and Choompolsathien (2024) พบว่า การนำเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะของการให้คำปรึกษาของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านความงามในเรื่องของเครื่องสำอางทำให้ผู้ติดตามมีทัศนคติเชิงบวกมากที่สุด โดยมีลักษณะการนำเสนอที่มีสาระ แต่แฝงความเป็นตัวเองได้ทั้งความรู้ และความสนุก สามารถส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้านั้น

องค์ประกอบด้านลักษณะทางประชากรของ Instafamous ในเรื่องของวงจรชีวิต และขนาดครอบครัว ซึ่งแสดงถึงชีวิตส่วนตัวในเรื่องขั้นของชีวิตมนุษย์ที่มีครอบครัวแต่งงาน มีบุตร และการเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัว สามารถเชื่อมโยงกับการแบ่งกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่ให้ความสำคัญกับการมีกิจกรรมร่วมกับครอบครัว โดย Instafamous ที่มีวงจรชีวิตในช่วงของการมีบุตรยังเล็กจะมีการดำเนินชีวิตแบบกลุ่มอนุรักษ์นิยมโดยการใช้ชีวิตแต่ละวันในการเลี้ยงบุตรอยู่กับครอบครัว สำหรับงานวิจัยของ Prayong and Raungratanaamporn (2022) พบว่า พ่อแม่ที่เป็นอินฟลูเอนเซอร์มักนำเสนอเนื้อหาทางสื่อสังคมออนไลน์ที่ปรากฏอัตลักษณ์ของลูก โดยนำเสนอกิจกรรมหรือเนื้อหาของการใช้ชีวิตประจำวัน และกิจกรรม หรือเนื้อหาที่ทำร่วมกับพ่อแม่เป็นหลัก ส่วนงานวิจัยต่างประเทศ ของ Jorge et al. (2023) มีการวิเคราะห์เนื้อหาของการแสดงภาพความเป็นพ่อแม่ในผู้ผลิตเนื้อหาชาย และหญิงชาวโปรตุเกสที่ได้รับความ

นิยมบน YouTube และ Instagram พบว่า ครีเอเตอร์ซึ่งเป็นเพศหญิงให้ความสนใจในการเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น และเป็นเนื้อหาที่แสดงถึงการทำงานในชีวิตประจำวัน ส่วนครีเอเตอร์ที่เป็นเพศชายแสดงตนเป็นพ่อในช่วงเวลาที่มีความสุข และสนุกสนาน ซึ่งผู้ทรงอิทธิพลเพศหญิงจะมีความเป็นปัจเจกชนมากขึ้นไป ดังนั้น การใช้เนื้อหาเชิงอารมณ์ขันยังสามารถนำไปปรับใช้ทั้งทั้งชาย และหญิง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านวิชาการ เป็นองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ Instafamous ที่สามารถเป็นแนวทางให้กับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้สำหรับนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัยที่สนใจนำไปศึกษาต่อในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป
2. ด้านประยุกต์กับองค์กรธุรกิจ สามารถใช้เป็นแนวทางให้กับองค์กรที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของ Instafamous ไทยโดยสามารถใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ หรือเพื่อพัฒนาปรับปรุงแผนงานทางการตลาดได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำระเบียบวิธีวิจัยไปใช้ในการหาคำตอบของการใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงบนแพลตฟอร์มอื่นๆ เช่น Youtube Tiktok และ X เป็นต้น
2. การวิจัยครั้งต่อไปโดยใช้การศึกษาด้วยระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยในภาพกว้าง
3. การวิจัยครั้งต่อไปมีการศึกษาในบริบทระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมต่างชาติ เพื่อให้การวิจัยในอนาคตสามารถเชื่อมโยงกับปัจจัยทางวัฒนธรรม

References

- Damkerngsak, T. (2017). Communication behavior, expectations and identity of the youth presentation to heterosexual relationships on social networks like Facebook. *Siam Communication Review*, 16(20), 48–56. [in Thai]
- Hiranburana, W., & Aucharasaphan, A. (2020). Communication strategy and impact of influential people thinking about health on social media. *Inthanil Thaksin Journal Thaksin University*, 15(2), 93-107. [in Thai]
- Jai-uea, M., Ketkaew, P., Phetphan, T., & Charonwiwat, R. (2024). Lifestyle, travel behavior and destination selection tourism characteristics of generation Z tourists in Thailand. *Journal of Business Administration National Association of Private Higher Education Institutions Thailand under the patronage of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn*, 13(1), 85-105. [in Thai]
- Jorge, A., Garcez, B., Janiques de Carvalho, B., & Coelho, A. M. (2023). Parenting on celebrities' and influencers' social media: Revamping traditional gender portrayals. *Journalism and Media*, 4(1), 105-117.
- Ketsin, P. (2017). *Lifestyle, media exposure and satisfaction tourism in Nitasrattanakosin exhibition hall of working people*. Sripatum University. [in Thai]
- Monthathian, S., & Choompolsathien, A. (2024). Youtube expose, attitudes toward influencers' information presentation formats, and cosmetic product. *Media and Communication Inquiry*, 6(1), 124-161. [in Thai]
- Nawakitpaitoon, L., Pongsakornrangsin, S., & Pongsakornrangsin, P. (2021). Analysis of lifestyle components of millennials tourists in Thailand. *Thai International Tourism Academic Journal*, 17(1), 18-43. [in Thai]

- Nimitphan, W., & Phonkanit, S., (2016). Public relations strategies under social media. *Eastern Asia University Academic Journal Social Sciences and Humanities Edition*, 6(1), 21-31. [in Thai]
- Olsson, L. E., Friman, M., Lättman, K., & Fujii, S. (2020). Travel and life satisfaction from gen Z to the silent generation. *Journal of Transport & Health*, 18, 100894.
- Plummer, J. T. (1974). The concept and application of life style segmentation. *Journal of Marketing*, 38(1), 33-37.
- Praditpong, P., Chueachainat, K., & Pungnirund, B. (2023). Communicative identity of health influencers affecting behavioral changes on health of generation Y. *The Journal of Pacific Institute of Management Science (Humanities and Social Sciences)*, 9(2), 44-60. [in Thai]
- Prayong, P., & Raungratanaamporn, K. (2022). Managing children identity on Facebook fanpage by influencer parents. *Journal of Journalism*, 15(2), 58-100. [in Thai]
- Saengtha, C. (2021). Citizenship and social media. *Phumniwet Development Journal Sustainability*, 2(2), 50-61. [in Thai]
- Satyanurak, S. (2021). Life and family of Thai middle-class women and the formation of a new emotional regime. *Humanities Substance*, 22(3), 188-212. [in Thai]
- Tanudom, Y., & Boonpienpon, N. (2024). Factors of pet influencers affecting decision to purchase pet food. *Journal of Arts Management*, 8(2), 180-199. [in Thai]
- Targamadze, V., & Bulajeva, T. (2018). New generation subculture formation on the crossing of real and virtual space. *Multicultural studies*, (1), 39-56.

- Wannit, P., & Sonponngam, M. (2022). Cultural crisis, changing way of life Thai society in the digital age. *Journal of Vanamdangkhara Buddhist Review*, 9(2), 117-126. [in Thai]
- Wertime, K., & Fenwick, I. (2008). *Digimarketing: The essential guide to new media and digital marketing*. John Wiley & Sons (Asia).
- Wongmoolithikorn, N., & Inchai, S. (2022). Gig worker: Challenge of government sectors toward administration of Thai Gig workers under the new normal. *Panya Journal*, 29(1), 134-148. [in Thai]

Authors

Pattanan Dedkaew

Doctor of Philosophy Program in Communications,
Faculty of Business, Economics and Communications,
Naresuan University, Phitsanulok, 65000, Thailand
Tel. 08-1658-5354 E-mail: pattanand@nu.ac.th

Kittima Chanvichai

Lecturer of Communication Arts Department,
Faculty of Business, Economics and Communications,
Naresuan University, Phitsanulok, 65000, Thailand
Tel. 08-6935-7171 E-mail: kittimak@hotmail.com

การพัฒนาเรขศิลป์สิ่งแวดล้อมเพื่อการฟื้นฟูอัตลักษณ์เมืองเก่าบุรีรัมย์

Development of Environmental Graphic Design for the Revitalization of Buriram Old Town Identity

จิรายุท ประเสริฐศรี^{1*}

Jirayut Prasertsri

^{1*} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Assistant Professor Dr., Digital Art Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Buriram Rajabhat University

*Corresponding author's E-mail: jirayut.ps@bru.ac.th

Received: November 24, 2023

Revised: November 29, 2024

Accepted: December 4, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2024.28>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสำรวจพื้นที่ การสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาความต้องการของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในชุมชนเมืองบุรีรัมย์จากหลายช่วงอายุ จำนวน 40 ราย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้ปราสาทหินพนมรุ้งเป็นภาพแทนสื่อความหมายถึงเมืองเก่าบุรีรัมย์ นอกจากนี้ยังเปิดรับอัตลักษณ์ใหม่จากนโยบายพัฒนาเมืองสู่เมืองกีฬา การอนุรักษ์นักษัตรเวียนพันธุไทย และกระแสนิยมจากสื่อสังคมออนไลน์ เช่น กรณียุคขึ้นยืนกิน จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเรขศิลป์สิ่งแวดล้อม 3 ชุด ได้แก่ ป้ายสาธารณประโยชน์ ตัวการ์ตูนนำโชค และเรขศิลป์ส่งเสริมการค้า ซึ่งได้นำผลงานไปจัดแสดงในนิทรรศการและรวบรวมทัศนคติจากกลุ่มตัวอย่างและผู้เข้าชมนิทรรศการ ผลการสรุปพบว่า ผลงานออกแบบเรขศิลป์

สิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ชุด มีความเป็นสากล สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับพลวัตทางสังคมของเมืองที่ผสมผสานอัตลักษณ์ดั้งเดิมกับบริบทใหม่ ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า เรขศิลป์สิ่งแวดล้อมที่พัฒนาขึ้นนี้มีศักยภาพในการนำไปใช้เป็นต้นแบบหรือมาตรฐานกลาง ในการสร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานภาครัฐ นักออกแบบ และผู้ประกอบการ ซึ่งสามารถช่วยฟื้นฟูอัตลักษณ์และเอกภาพของเมืองแก่นุริรัมย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: เรขศิลป์สิ่งแวดล้อม, อัตลักษณ์เมือง, เมืองแก่นุริรัมย์

Abstract

This research used methods of data collection from documents, field surveys, data synthesis with experts, and the study of the needs of a sample group of residents in Buriram city across various age groups, totaling 40 participants. The research findings revealed that the sample group wanted Phanom Rung Stone Castle to represent the old city of Buriram. Additionally, they were open to new identities introduced by urban development policies, such as the transformation into a sports city, the conservation of Thai crane species, and trends from social media, such as the "meatball-on-a-stick" trend. Based on these findings, the researcher used the data as a guideline to design three sets of environmental graphic elements: public utility signs, lucky cartoon characters, and commercial promotion graphics. These works were displayed in an exhibition, where feedback was collected from the sample group and exhibition visitors. The conclusion found that all three sets of environmental graphic designs were universal, clearly communicated their meanings, and aligned with the social dynamics of the city, which blends traditional identity with new contexts. Therefore, it can be concluded that the developed environmental graphic elements

have the potential to serve as models or standards for creating understanding between government agencies, designers, and entrepreneurs, which can effectively help revive the identity and unity of the old city of Buriram.

Keywords: environmental graphic, urban landscape, Buriram old town

บทนำ

จังหวัดบุรีรัมย์เป็นดินแดนที่มีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานยาวนาน โดยมีวัฒนธรรมหลากหลายจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ไทยเขมร ไทยลาว ไทยโคราช ไทยส่วย และไทยจีน กลายเป็นวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นที่โดดเด่น ภายในเมืองเก่าบุรีรัมย์ยังคงมีโบราณสถานและสถานที่สำคัญ เช่น วัดกลางพระอารามหลวง ศาลหลักเมืองบุรีรัมย์ คูเมืองบุรีรัมย์ (ละลม) และย่านการค้าเก่า ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเมืองและมีศักยภาพสูง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา จังหวัดบุรีรัมย์ได้พัฒนาอย่างก้าวกระโดดจากเมืองผ่านทางสู่เมืองท่องเที่ยว โดยใช้แนวคิด "เมืองปราสาทสองยุค" ซึ่งหมายถึงปราสาทหินโบราณและสนามฟุตบอลช้างอารีนา ซึ่งถือเป็นปราสาทยุคใหม่ เป็นกลยุทธ์การใช้กีฬาเพื่อพัฒนาเมืองโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Harachi & Bejrananda, 2019)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอย่างรวดเร็วนี้ทำให้หลายภาคส่วนเลือกใช้อัตลักษณ์เพียงบางส่วน ส่งผลให้การปรับปรุงโรงแรม ร้านอาหาร ศูนย์การค้า ย่านธุรกิจ และพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยขาดการวางแผนล่วงหน้า การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของเมืองเก่า ผู้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวอาจสูญเสียการรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของเมืองเก่าบุรีรัมย์ในที่สุด (Wijit, 2016)

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรขศิลป์สิ่งแวดล้อมซึ่งถือเป็นการสื่อสารลำดับแรก ที่ผู้มาเยือนจะพบเห็น จำเป็นต้องได้รับการออกแบบอย่างมีทิศทาง เนื่องจากการผสมผสานแนวคิด ศิลปะ และเทคโนโลยี โดยมีภาพและตัวอักษรเป็นองค์ประกอบหลัก (Harland, 2016) ดังนั้น กระบวนการสร้างสรรค์เรขศิลป์ควรอาศัยทฤษฎีหลักการ และความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เพื่อค้นหารูปแบบที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของเมืองเก่าบุรีรัมย์ และนำไปใช้เป็นมาตรฐานกลางในการออกแบบป้ายสาธารณประโยชน์และเครื่องหมายส่งเสริมการค้าให้มีเอกภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของคนในชุมชนจากหลายกลุ่มช่วงอายุ นำสู่การวิเคราะห์ค้นหาอัตลักษณ์เมืองเก่าบุรีรัมย์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบเรขศิลป์สำหรับเป็นต้นแบบในการจัดทำป้ายสาธารณประโยชน์และเครื่องหมายส่งเสริมการค้า

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เรขศิลป์สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย กลุ่มป้ายโฆษณาสินค้า กลุ่มป้ายอาคาร และกลุ่มป้ายสาธารณประโยชน์

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) โดยกำหนดให้ได้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จากหลายกลุ่มช่วงอายุ จำนวน 40 ราย ซึ่งแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 10 ราย ได้แก่ 1) กลุ่ม Baby Boomer อายุ 54-72 ปี 2) กลุ่ม Gen X อายุ 38-53 ปี 3) กลุ่ม Gen Y อายุ 21-37 ปี และ 4) กลุ่ม Gen Z อายุ 8-20 ปี เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์ความต้องการและมุมมองที่แตกต่าง

กันได้ครบถ้วน โดยใช้หลักการแบ่งกลุ่มผู้บริโภคตามแนวคิดของ Papalia, Olds และ Feldman (2008) เพื่อให้มั่นใจว่ามีการกระจายตัวที่สมดุล

2. การศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อผลงานเรขศิลป์
สิ่งแวดล้อมใช้การประเมินจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ปรากฏษ์ชาวบ้านประจำชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมศิลปากร และนักวิชาการผังเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 ราย และกลุ่มประชากร จำนวน 500 ราย ประกอบด้วย กลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มนักท่องเที่ยวและเกี่ยวข้องกับ การสร้างสรรค์ กลุ่มนักเรียนนักศึกษา และกลุ่มบุคคลทั่วไปจากหลายกลุ่มช่วงอายุ ที่มาเยี่ยมชมผลงานนิทรรศการ ณ บริเวณเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์

ขอบเขตด้านพื้นที่

เขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ และเขตคูเมืองละลม รวมเนื้อที่ประมาณ 0.98 ตารางกิโลเมตร

การดำเนินการวิจัย

เริ่มต้นจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการค้นคว้าข้อมูลภาคเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสำรวจพื้นที่ และสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อมูลเข้าสู่ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงการออกแบบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี สถาปัตยกรรม ของชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ ตลอดจนแนวคิดเชิงการออกแบบเรขศิลป์ สิ่งแวดล้อม จากหนังสือประวัติศาสตร์เมืองบุรีรัมย์ (Buriram Municipality, n.d.) บุรีรัมย์ ภูมิหลังประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (Worakamwichai, 2012) แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์ และพัฒนามิวนเมืองเก่าบุรีรัมย์ (Provincial Office of Natural Resources and Environment Buri Ram, 2019) งานวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์การขยายตัวของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ระหว่างปี พ.ศ. 2468-2550 (Nuansai et al., 2013) งานวิจัยเรื่อง การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นบุรีรัมย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (Wijit,

2016) และงานวิจัยเรื่อง การรับรู้อัตลักษณ์ถิ่นที่บุรีรัมย์ของคนในและนอกพื้นที่ (Harachi & Bejrananda, 2019) นอกจากนี้ยังได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านประจำชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมศิลปากร และนักวิชาการผังเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ตามแนวทางการศึกษาจินตภาพของเมืองของ Lynch (1960)

2. ดำรวจเรขศิลป์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ด้วยการเดินสำรวจบันทึกภาพสภาพแวดล้อม และป้ายเรขศิลป์ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ และเขตคูเมืองละมามีเนื้อที่ประมาณ 0.98 ตารางกิโลเมตร

3. การสร้างต้นแบบเรขศิลป์สิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

3.1 แบบคำถามแบบจัดลำดับ (Ranking Question) เพื่อทำการศึกษาแนวทางในการกำหนดต้นแบบเรขศิลป์ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 1) ต้นแบบตัวอักษร และ 2) ต้นแบบโทนสี

3.2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท 5 ระดับ เพื่อทำการศึกษหาแนวทางการออกแบบตัวการ์ตูนนำโชค

3.3 แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เพื่อทำการศึกษหาแนวทางการออกแบบป้ายสาธารณประโยชน์ และเรขศิลป์สำหรับส่งเสริมการค้า

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Average, $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation, SD) และการวิเคราะห์เนื้อหาซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์

4. การออกแบบเรขศิลป์สิ่งแวดล้อมฉบับสมบูรณ์ เป็นการดำเนินการวิจัยโดยอาศัยกระบวนการวิจัยเชิงการออกแบบ นำข้อสรุปด้านอัตลักษณ์เมืองเก่าบุรีรัมย์เข้าสู่กระบวนการเสนอร่างต้นแบบต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอรับคำวินิจฉัยสิ่งที่ต้องปรับปรุง ก่อนนำมาออกแบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และจัดพิมพ์เรขศิลป์ฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย 1) คู่มือการออกแบบเรขศิลป์ 2) ป้ายสาธารณประโยชน์

3) เรขศิลป์ส่งเสริมการค้า และ 4) ตัวการ์ตูนนำโชค ไปจัดแสดงนิทรรศการเพื่อค้น
องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยออกสู่สาธารณชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร พบว่า ปราสาทหินพนมรุ้งเป็น
ตัวแทนอัตลักษณ์ที่โดดเด่นมากของจังหวัดบุรีรัมย์ สาเหตุหลักมาจากการนำอัตลักษณ์
เชิงโครงสร้างและลวดลายศิลปกรรมของปราสาทหินพนมรุ้งไปประยุกต์ใช้ในสถานที่
สำคัญต่าง ๆ ของเมือง ซึ่งส่งผลให้ประชาชนรู้จักและรับรู้ถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ได้
อย่างกว้างขวาง ในด้านภูมิศาสตร์ บุรีรัมย์มีพรมแดนติดกับประเทศกัมพูชา ทำให้พื้นที่
นี้เป็นประตูรับอารยธรรมขอมโบราณ ซึ่งมีอิทธิพลต่อชาติพันธุ์ สถาปัตยกรรม ภาษา
และขนบธรรมเนียมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้สะท้อนออกมาในสถาปัตยกรรมและอาคาร
นอกจากนี้เมืองเก่าบุรีรัมย์ยังมีความสำคัญจากองค์ประกอบทางกายภาพต่าง ๆ ซึ่ง
สามารถจำแนกได้ดังนี้

1. **ศูนย์รวมกิจกรรม (Node)** ย่านการค้าในเมืองบุรีรัมย์ โดยเฉพาะ
บริเวณถนนจระ ตลาครอบสถานีรถไฟ และสถานีขนส่ง เป็นพื้นที่ที่คึกคักและเป็น
แหล่งการค้าหลักของเมือง
2. **เส้นขอบ (Edge)** เส้นขอบเมืองที่ชัดเจนได้แก่ แนวแหล่งน้ำสำคัญ
อย่างห้วยจระเข้มากทางทิศใต้ของเมือง รวมถึงเทือกเขากระโดงและเขตทหารทางทิศ
ใต้ที่สามารถสังเกตเห็นได้เด่นชัด
3. **เส้นทาง (Path)** ถนนสายหลักของบุรีรัมย์คือทางหลวงหมายเลข 218
(ถนนจระ) ซึ่งเชื่อมโยงพื้นที่สำคัญของจังหวัดและอำเภอนางรอง รวมถึงจังหวัด
ใกล้เคียง เช่น สุรินทร์ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม ถนนเส้นนี้ผ่านใจกลาง
เมือง ย่านราชการ และพาณิชยกรรมของเมือง
4. **ย่าน (District)** ย่านพาณิชยกรรมสำคัญอยู่รอบตลาดสด สถานีรถไฟ
และสถานีขนส่ง ย่านพักอาศัยหลักอยู่ในชุมชนดั้งเดิมรอบคูเมือง ส่วนย่านพักอาศัย

ใหม่กระจายไปทางทิศตะวันตกของเมือง นอกจากนี้ยังมีย่านราชการที่ประกอบด้วยสถานที่ราชการต่าง ๆ ตั้งอยู่บริเวณถนนจิระ

5. **จุดหมายตา (Landmark)** ศาลหลักเมืองเป็นจุดหมายตาที่สำคัญของบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ใจกลางคลองละลมโบราณ สร้างในรูปแบบสถาปัตยกรรมปราสาทหินพนมรุ้ง มีเสาหลักเมืองโบราณสองต้นที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์และการพัฒนาการเมือง

การสำรวจข้อมูลเรขศิลป์สิ่งแวดล้อม พบว่า เรขศิลป์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. **กลุ่มป้ายโฆษณาร้านค้า** เป็นองค์ประกอบสำคัญในการประชาสัมพันธ์ร้านค้าและสินค้าต่าง ๆ โดยเฉพาะร้านค้าที่ตั้งอยู่ริมถนน พบว่ามีป้ายโฆษณาร้านค้าในชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่

1.1 **ป้ายพิมพ์องค์เจ็ท (หรือไวเนล)** ซึ่งพบได้ทั่วไปในร้านค้าขนาดเล็ก เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของชำ และแผงลอย โดยป้ายประเภทนี้มีการออกแบบหลากหลายทั้งสีสด รูปแบบตัวอักษร และมีการใช้รูปภาพประกอบ ตัวป้ายส่วนใหญ่ผลิตในโรงพิมพ์ท้องถิ่นและมีราคาตั้งแต่หลักร้อยถึงหลักพันบาท

1.2 **ป้ายโฆษณาจากวัสดุแข็ง** ส่วนใหญ่พบในร้านค้าขนาดกลางขึ้นไป โดยป้ายเหล่านี้มักทำจากพาสวูด อลูมิเนียม หรือวัสดุแข็งอื่น ๆ มีลักษณะนูนเด่นออกมาจากพื้นหลัง ป้ายชนิดนี้มีความทนทานมากกว่า และนิยมติดตั้งบริเวณหน้าร้านบนเสาโลหะ หรือแขวนบนทางเดิน ราคาของป้ายประเภทนี้เริ่มต้นที่หลักพันถึงหลักหมื่นบาท

2. **กลุ่มป้ายอาคาร** แสดงถึงตัวตนของอาคาร เช่น กำแพง ชุ่มประตูปโบสถ์ และศาลา มักใช้วัสดุคอนกรีตและซีเมนต์ในการปั้นตัวอักษรและลวดลาย ป้ายเหล่านี้เป็นโครงสร้างถาวร ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ นอกจากนี้ ยังพบป้ายอาคารจากวัสดุหินอ่อน เช่น ในมัสยิดกลางอินทราสุลตลาม ศาลหลักเมือง และศาลเจ้าเงิน ซึ่งทำจากวัสดุตัดสำเร็จรูปจากโรงงาน

3. กลุ่มป้ายสาธารณะประโยชน์

ป้ายประเภทนี้พบมากในพื้นที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะคลองละลม ซึ่งเป็นจุดที่ประชาชนใช้ทำกิจกรรมนันทนาการ ป้ายในกลุ่มนี้มักให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ประวัติความเป็นมา และข้อกำหนดต่าง ๆ โดยวัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นโลหะหรือสแตนเลส ซึ่งมีความทนทานสูง

ผลการวิจัย

การออกแบบเรขศิลป์เรขศิลป์สิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยได้เชิญประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์จากหลายกลุ่มช่วงอายุที่แตกต่างกัน จำนวน 40 ราย เพื่อทำแบบสอบถามและสัมภาษณ์ข้อมูลสำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางการออกแบบเรขศิลป์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ได้ทำการสังเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านประจำชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมศิลปากร และนักวิชาการผังเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 ราย มีรายละเอียดดังนี้

1. **ต้นแบบตัวอักษร** ผู้วิจัยใช้ผลการศึกษาจากแบบคำถามแบบจัดลำดับ โดยนำแบบตัวอักษรร่วมสมัยที่นิยมใช้งานในกลุ่มนักออกแบบชาวไทย จำนวน 20 แบบ (Thaifaces.com, 2018) นำไปสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ราย โดยทำการเลือกแบบตัวอักษรที่สะท้อนภาพลักษณ์ความเป็นตัวตนของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า แบบตัวอักษรสามแบบที่ได้อันดับสูงสุด คือ 1) แบบตัวอักษร Krub คิดเป็นร้อยละ 35 2) แบบตัวอักษร Charm คิดเป็นร้อยละ 27.5 และ 3) แบบตัวอักษร Charmonman คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแบบตัวอักษรทั้งสามแบบสามารถถอดโครงสร้างเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เข้ากับลายกระหนกแบบทราวดี หรือเรียกกันในหมู่ช่างปัจจุบันว่า “กระหนกผักกูด” เป็นลวดลายพฤษภารมชาติที่มีมาแต่โบราณ ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะอินเดียส่งต่อให้แก่ศิลปะทวารวดีรวมถึงศิลปะเขมรดังเช่น ลวดลายประดับรอบปราสาทหินพนมรุ้ง (The Fine Arts Department, 2005) ซึ่ง

ได้พัฒนาต้นแบบตัวอักษรให้มีลักษณะโค้งกลมและฐานกว้าง ส่วนหัวและปลายหางของตัวอักษรใช้การเดินเส้นขมวดม้วนเข้า-ออก ดังภาพ 1

ภาพ 1

ชุดตัวอักษรอัตลักษณ์เมืองเก่าบุรีรัมย์



บุรีรัมย์

ก	ข	ฅ	ค	ฅ	ง	จ	ฉ
ช	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ
ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ
ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ
ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ
ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ
ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ	ฅ

2. ต้นแบบสื่ออัตลักษณ์ ผู้วิจัยใช้ผลการศึกษาจากแบบคำถามแบบจัดลำดับ โดยนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์เมืองบุรีรัมย์ไปเสนอต่อปราชญ์ชาวบ้านประจำชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์เพื่อพิจารณาคัดกรอง จากนั้นจึงนำรูปภาพที่คัดกรองมาแล้วจำนวน 18 ภาพ ให้กลุ่มตัวอย่างทำการจัดลำดับ พบว่า รูปภาพอัตลักษณ์จำนวนหนึ่งในสามที่ได้อันดับสูงสุด คือ 1) ปราสาทหินพนมรุ้ง คิดเป็นร้อยละ 60 2) สนามฟุตบอลช้างอารีนา คิดเป็นร้อยละ 55 3) นครกระเรียนพันธุไทย คิดเป็นร้อยละ 52.5 4) คลองละลมโบราณ คิดเป็นร้อยละ 45 และ 5) พระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 1 และ 6) กันตริมิอีสานใต้ คิดเป็นร้อยละ 30 ตามลำดับ ดังภาพ 2

ภาพ 2

สีอัตลักษณ์เมืองเก่าบุรีรัมย์



จากนั้นจึงใช้เทคนิคพิเศษทำการละลายรูปภาพอัตลักษณ์ที่ได้อันดับสูงสุด เพื่อทำการศึกษาเนื้อสีและเทียบค่าสีจากไทยโทน (Pittayamethi, 2017) ซึ่งได้จำแนกสีออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มสีหลัก กำหนดขึ้นจากรูปภาพอัตลักษณ์ที่ได้อันดับสูงสุดสองอันดับแรก คือ ปราสาทหินพนมรุ้ง และสนามช้างอารีนา ซึ่งเป็นสีคู่ตรงข้าม จำนวน 2 สี ประกอบด้วย สีอิฐคันทน์ (c10 m50 y50 k0) และสีเมฆคราม (c100 m80 y40 k40)

2.2 กลุ่มสีรอง กำหนดขึ้นจากรูปภาพอัตลักษณ์ที่ไม่ใช่สีหลักนำมาจัดเรียงน้ำหนักความอ่อน-เข้ม จำนวน 14 สี ประกอบด้วย สีควายเผือก (c5 m25 y25 k0) สีทองแดงสุก (c5 m45 y50 k10) สีเหล็ก (c0 m0 y5 k30) สีปูน (c40 m30 y35 k0) สีสัมฤทธิ์พล (c50 m70 y100 k40) สีเหล็กไหล (c50 m50 y60 k80) สีแดงชาด (c20

m100 y100 k0) สีดินแดงเทศ (c40 m100 y100 k10) สีหรรดาล (c0 m10 y90 k0) สีเรียงทอง (c10 m25 y100 k0) สีทองอ่อน (c50 m30 y90 k0) สีเขียวไพร (c70 m50 y100 k0) สีครามฝรั่ง (c100 m80 y0 k0) และสีกรมท่า (c100 m90 y40 k30) ดังภาพ 3

ภาพ 3

กลุ่มสีหลักและกลุ่มสีรอง



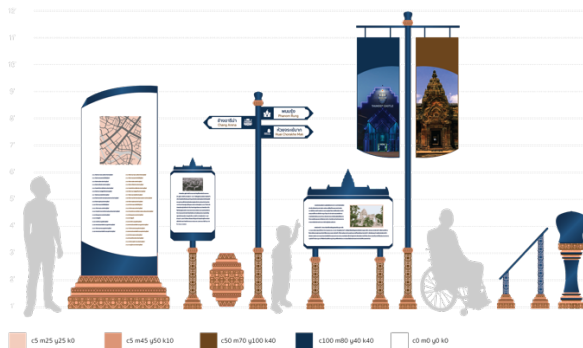
3. แบบป้ายสาธิตประโยชน์ ผู้วิจัยใช้ผลการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์

ชนิดไม่มีโครงสร้าง ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อเสนอแนะของปราชญ์ชาวบ้านประจำชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมศิลปากร และนักวิชาการผังเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 ราย สามารถสรุปภาพรวมได้ว่าการออกแบบป้ายสาธิตประโยชน์ควรพิจารณาเลือกใช้กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว “เมืองปราสาทสองยุค” กล่าวคือทุกภาคส่วนในจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมกันผลักดันแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน

เชื่อมโยงเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาสมัยใหม่ โดยมีปราสาทหินพนมรุ้งและสนามเหย้าของสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ยูไนเต็ดเป็นเป้าหมายหลัก ดังนั้นการออกแบบครั้งนี้จึงกำหนดขึ้นจากภาพแทนอัตลักษณ์ปราสาทหินพนมรุ้ง โดยนำส่วนประกอบของโครงสร้างหลังคา ยอดปราสาทประธาน และลวดลายแกะสลักหุ้มประตู ทำการลดทอนรายละเอียดเพื่อให้เกิดความรู้สึกเรียบง่าย ผสานเข้ากับสีมงคลของสนามเหย้าสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ยูไนเต็ด เพื่อให้เกิดรูปแบบร่วมสมัยข้ามกาลเวลาผสมกลมกลืนกันทั้งสองยุคอย่างสมดุล ดังภาพ 4

ภาพ 4

ป้ายสาธารณประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เทียบกับสัดส่วนมนุษย์



4. ตัวการ์ตูนนำโชคประจำชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ ผู้วิจัยใช้ผลการศึกษาจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งได้ทำการปรับปรุงข้อความของ พัชรรัต หารไชย (2562) ที่ทำการศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นในจังหวัดบุรีรัมย์ไว้ 6 ด้าน โดยเพิ่มข้อความเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านแหล่งธรรมชาติ 2) ด้านโบราณสถาน 3) ด้านเมืองกีฬา 4) ด้านอนุสรณ์สถาน 5) ด้านสถานที่ทางศาสนา 6) ด้านการละเล่นพื้นบ้าน และ 7) ด้านกระแสดังคม นำไปใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกกลุ่มช่วง

อายุ รวมจำนวนทั้งสิ้น 40 ราย มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 กลุ่ม Baby Boomer อายุ 54-72 ปี พบว่า มีความสนใจต่ออัตลักษณ์ด้านโบราณสถานในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.7$)

4.3 กลุ่ม Gen X อายุ 38-53 ปี พบว่า มีความสนใจต่ออัตลักษณ์ด้านกีฬาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.5$)

4.2 กลุ่ม Gen Y อายุ 21-37 ปี พบว่า มีความสนใจต่ออัตลักษณ์ด้านแหล่งธรรมชาติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.3$)

4.4 กลุ่ม Gen Z อายุ 8-20 ปี พบว่า มีความสนใจต่ออัตลักษณ์ด้านกระแสังคม และอัตลักษณ์ด้านแหล่งธรรมชาติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.4$)

จากผลการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยได้นำมาใช้ออกแบบตัวการ์ตูนนำโชค โดยกำหนดให้มีอัตลักษณ์ครอบคลุมตามความสนใจของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นกกระเรียนพันธุ์ไทยซึ่งเป็นสัตว์สัญลักษณ์ที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ ผสมผสานเข้ากับการนุ่งผ้าและสวมเครื่องประดับตามประติมากรรมทวารบาลที่พบในปราสาทหินพนมรุ้ง ใช้การสวมรองเท้าผ้าใบและถุงมือแทนสัญลักษณ์กีฬาประจำเมืองบุรีรัมย์ และใช้ลูกชิ้นทอดเสียบไม้เป็นภาพแทนกระแสังคมออนไลน์จากประเด็นการให้สัมภาษณ์ของ ลิซ่า ลลิษา มโนบาล ศิลปินเคป๊อป วงแบล็กpink ดังภาพ 5

ภาพ 5

ตัวการ์ตูนนำโชคประจำชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์



5. เรขศิลป์สำหรับส่งเสริมการค้า ผู้วิจัยได้นำรูปแบบตัวอักษรและตัวการ์ตูนนำโชคมาจัดองค์ประกอบเข้ากับเรขศิลป์พื้นหลัง ซึ่งนำสื่อสัญลักษณ์เมืองเก่าบุรีรัมย์ ประกอบด้วย สีแดงชาด (c20 m100 y100 k0) แทนสีคอตตอนบนและหัวของนกกระเรียนพันธุ์ไทย สีहरดาล (c0 m10 y90 k0) แทนสีแสงไฟประดับวงเวียนพระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 1 และสีเมฆคราม (c100 m80 y40 k40) แทนสีกีฬาประจำเมืองบุรีรัมย์ โดยจัดวางลงบนเสื้อยืดคัพพลาย จำนวน 4 แบบ ดังภาพ 6

ภาพ 6

ตัวอย่างเสื้อยืดพิมพ์ลาย



อภิปรายผล

การศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดบุรีรัมย์ จากหลายช่วงอายุ พบว่าโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่าปราสาทหินพนมรุ้ง เป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของนายวิวัฒน์ ไรจนาวรรณ ปราชญ์ชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ (Interview, June 21, 2022) ที่ระบุว่าชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ได้รับอิทธิพลจากรูปแบบศิลปกรรมปราสาทหินพนมรุ้ง ตัวอย่างคือ การปรับใช้โครงสร้างของปราสาทประธานปราสาทหินพนมรุ้งในการออกแบบ ศาลหลักเมือง นอกจากนี้ยังมีนโยบายของจังหวัดที่สนับสนุนให้นักเรียนพันธุ์ไทย เป็นสัตว์สัญลักษณ์ประจำเมือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงที่มีความเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยกลุ่มตัวอย่างยังยินดีเปิดรับกระแสนิยมที่ส่งผลในทางบวก และพร้อมที่จะยอมรับอัตลักษณ์ใหม่ตามสภาพการณ์ สอดคล้องกับทฤษฎีทุนทางวัฒนธรรม ที่มองว่าอัตลักษณ์ท้องถิ่นสามารถพัฒนาเป็นสินค้าในตลาดการท่องเที่ยว อัตลักษณ์จึงไม่ได้เป็นเพียงคำถามเกี่ยวกับความเป็นตัวตนเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาเป็นเครื่องมือส่งเสริมการท่องเที่ยวได้

จากข้อค้นพบเหล่านี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การออกแบบเอกลักษณ์สิ่งแวดล้อมควร เริ่มต้นจากการสำรวจอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างรอบด้าน และเชิญชวนประชาชนจากหลายกลุ่มช่วงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อให้ตรงตาม

ความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ หลังจากได้ข้อสรุปเกี่ยวกับอัตลักษณ์ร่วมกันแล้ว ควรมีการกำหนดกลุ่มสีหลักและกลุ่มสีรองเพื่อความยืดหยุ่นในการใช้งาน พร้อมทั้งคำนึงถึงทฤษฎีสีในระบบมันเซลล์ (The Munsell Color System) และการจัดองค์ประกอบทางการออกแบบการออกแบบเรขศิลป์ เช่น ตัวอักษร การ์ตูนนำโชค หรือป้ายสาธารณประโยชน์ ควรเน้นความชัดเจนในรายละเอียดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชุมชน การสื่อสารควรเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาและอ่านง่าย โดยตัวอักษรและข้อความควรชัดเจน เพื่อสร้างผลกระทบที่ดีกว่าการใช้ภาพประกอบเพียงอย่างเดียว หากเป็นป้ายที่ระบุสถานที่ การใช้ภาพประกอบสามารถเสริมบรรยากาศและภาพลักษณ์ของชุมชนได้

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือสำหรับหน่วยงานภาครัฐ นักออกแบบผู้ประกอบการ และภาคการผลิต เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบเรขศิลป์สิ่งแวดล้อมและเครื่องหมายการค้า ให้สอดคล้องกับการหลอมรวมอัตลักษณ์เก่าและใหม่ของชุมชนเมืองเก่าบุรีรัมย์ ที่กำลังปรับตัวสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรสร้างความเข้าใจกับผู้ประกอบการทุกระดับให้เห็นถึงข้อดีของการมีแนวทางการออกแบบเรขศิลป์ที่เป็นมาตรฐานกลางร่วมกัน ทั้งนี้ ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการกำหนดบริเวณสำหรับติดตั้งป้ายสาธารณประโยชน์ รวมถึงการเลือกใช้ตัวการ์ตูนนำโชคให้เหมาะสมกับสถานที่ต่าง ๆ ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการผลิตป้าย หรือเป็นผู้ผลิตป้ายให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการด้านการออกแบบมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย จากการที่นำศิลปกรรมของปราสาทหินพนมรุ้งซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อมาเป็นแนวคิดในการออกแบบตัวการ์ตูนนำโชคนั้น ควรทำการศึกษาอย่างละเอียดถึงองค์ประกอบที่สามารถนำมาใช้ได้ และองค์ประกอบที่ควรหลีกเลี่ยง เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ดังนั้น การมีผู้เชี่ยวชาญใน

ด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ามาให้คำปรึกษาในการคัดกรององค์ประกอบต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้แน่ใจว่าการออกแบบจะเคารพความเชื่อและสื่อความหมายที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยต่อไป ความเป็นพลวัตทางสังคมส่งผลให้อัตลักษณ์ของชุมชนสามารถเปลี่ยนแปลงและผสมผสานกันได้ตลอดเวลา ผู้วิจัยเห็นว่าในการทำวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบเรขศิลป์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการนำอัตลักษณ์เก่ามาผสมผสานกับอัตลักษณ์ใหม่อย่างสมดุล ไม่ควรเน้นเฉพาะอัตลักษณ์ใดอัตลักษณ์หนึ่งเพียงด้านเดียว เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการวิพากษ์วิจารณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

References

- Arntson, A. E. (2007). *Graphic design basics*. Cengage Learning, Inc. Buriram Municipality. (n.d.). History of Buriram city.
- Cairo, A. (2013). *The functional art: An introduction to information graphics and visualization*. New Riders.
- Caivano, J. L. (2006). Research on color in architecture and environmental design: Brief history, current developments, and possible future. *Color Research & Application*, 31(4), 350-363.
- Harland, R. (2016). *Graphic design in Urban environments*. Bloomsbury Publishing.
- Harachi, P., & Bejrananda, M. (2019). The perception of the insider and outside of place identity Buriram Province. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies*, 16(2), 49-67. [in Thai]
- Lynch, K. (1960). *The image of the city*. MIT Press.

- Nuansai, B., Suebwattana, T., Chanpanit, A., & Chansang, A. (2013). History of community extension in Buriram municipality during BE. 2468-2550. *Journal of Research and Development Buriram Rajabhat University*, 8(1), 42-49. [in Thai]
- Papalia, D. E., Olds, S. W., & Feldman, R. D. (2008). *Human development*. Kencana.
- Pittayamethi, P. (2017). *Thaitone 2.0 Thai color names and English with CMYK color values and color code*. https://oer.learn.in.th/search_detail/result/ [in Thai]
- Provincial office of natural resources and environment Buriram. (2019). *Master plan and master plan for conservation and development of the old city of Buriram*. Faculty of Architecture, Urban Design & Creative Arts Mahasarakham University. [in Thai]
- The Fine Arts Department. (2005). *Phanom Rung Castle*. Winai Printing House. [in Thai]
- Wijit, I. (2016). *Communications of identities to promote the tourism of Buriram province*. Thammasat University. [in Thai]
- Woody Show. (2021). *Lalisa Black Pink*. <https://news.ch7.com/tags/WoodyShow>
- Worakamwichai, S. (2012) *Buriram, historical and cultural background*. T.K. Printing. [in Thai]

Author

Jirayut Prasertsri

Assistant Professor Dr., Digital Art Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University 439 Jira rd., Naimuang sub-districts, Muang, Buriram, 31000 Email: jirayut.ps@bru.ac.th

การวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง: พม่ากลองยาว ในแนวดนตรีร่วมสมัยไทย

A Creative Research in Music Composition: Phra Ma Klong Yao in Thai Contemporary

ประเสริฐ ชิมท่อม¹ / ปองภพ สุกิตติวงศ์^{2*} / ธนัช ขาววิสุทธิกุล³ / พิสิษฐ์ เอ็มดวง⁴

Prasert Chimtoum / Pongpob Sukittiwong /

Thanach Chawawisuttikoon / Pisit Aimduang

¹รองศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Associate Professor Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences,

Chandrakasem Rajabhat University

^{2*}อาจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

³อาจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Assistant Professor Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences,

Chandrakasem Rajabhat University

* Corresponding author's E-mail: pongpob.s@chandra.ac.th

Received: June 6, 2024

Revised: November 25, 2024

Accepted: November 28, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.29>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงพม่ากลองยาวในแนวดนตรีร่วมสมัยไทย วิจัยใช้กระบวนการวิจัยสร้างสรรค์ทางด้านดนตรี วงดนตรีที่ใช้บรรเลงมีเครื่องดนตรีจำนวน 5 ชิ้น มีพื้นฐานจากวงแซกโซโฟนควอร์เทต

โดยเพิ่มลู่เพียงอระดับเสียงมาตรฐานสากลเพื่อข้บเน้นอัตลักษณ์ของเสียงแบบไทย ผลการวิจัยพบว่า บทประพันธ์เพลงพม่ากลองยาวในแนวดนตรีร่วมสมัยไทย มีแนวคิดในการนำทำนองเพลงไทย ได้แก่ เพลงพม่ากลองยาว มาเรียบเรียงเสียงประสานอย่างตะวันตก พัฒนาทำนองโดยต่อยอดแนวคิดจากจังหวะการตีกลองยาว โดยขยายรูปแบบจังหวะจากแนวม้อง ฉาบ และกลองยาว มาใช้แปรทำนองประสาน ทั้งนี้แนวทำนองหลักมีสังคัลลักษณ์แบบสามตอน ประกอบด้วย ท่อน A B และ C โดยแนวทำนองหลัก แนวทำนองประสานเสียง และคอรัส ถูกสร้างสรรค์ขึ้นบนบันไดเสียง D เพนตาโทนิค การเรียบเรียงดนตรีเน้นพื้นฐานรูปพรรณแบบเฮทเทอโร โฟนีเพื่อคงลักษณะการประสานเสียงที่นิยมใช้ในดนตรีไทย นอกจากนี้ประยุกต์ใช้วิธีการบรรเลงด้วยการด้นสดแบบดนตรีแจ๊สและป๊อปในท่อนเดี่ยว

คำสำคัญ: การวิจัยสร้างสรรค์, ดนตรีร่วมสมัย, ดนตรีไทย

Abstract

This research aimed to compose a music on theme of Phra Ma Klong Yao in a Thai contemporary style. The artistic practice as research in music was employed as the method of this study. The ensemble used consisted of five music instruments, based on a saxophone quartet, with the addition of a Klui Pieng Or (Thai flute) in western standard tuning to highlight the uniqueness of Thai sound. The research revealed that the composition of Phra Ma Klong Yao in Thai contemporary had a Thai melodies as the main concept, specifically the Phra Ma Klong Yao, with western harmony. The melody was developed by building on the rhythmic patterns of the Klong Yao, expanding the rhythmic from gongs, cymbals, and Klong Yao to accompanied the melody. The main melody was a ternary form (A B C), and the main melody, harmony, and chords were composed in D pentatonic scale. The

arrangement focussed on the heterophonic texture in order to maintain the characteristic of Thai harmonization. Additionally, improvisation from jazz and pop music were applied in the solo sections.

Keywords: contemporary music, creative research in music, Thai traditional music

บทนำ

บทเพลงร่วมสมัยไทยเป็นบทประพันธ์เพลงที่ทรงคุณค่า ทั้งในแง่มุมมองของการอนุรักษ์องค์ประกอบเพลงไทยดั้งเดิมไว้ อีกทั้งยังเป็นการหลอมรวมวัฒนธรรมและเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อปรับเปลี่ยนเพลงไทยให้มีความร่วมสมัยมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างสรรค์ดนตรีที่มีความท้าทายในการสร้างความสอดคล้องให้กับความแตกต่างขององค์ประกอบและแนวคิดทางดนตรีอีกด้วย

อย่างไรก็ตามการประพันธ์เพลงร่วมสมัยไทยที่ผ่านมาไม่ได้มีกฎเกณฑ์หรือวิธีการที่ตายตัว โดยมีความเป็นไปได้ในการผสมผสานองค์ประกอบเพลงไทยและดนตรีตามสมัยนิยมเข้าด้วยกันได้อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ Premananda (1994) ได้ให้ความหมายของดนตรีร่วมสมัยไทยว่าหมายถึง ดนตรีที่ใช้ทำนอง ลีลา สำเนียงลีลา และความรู้สึกแบบไทยในแบบใดแบบหนึ่ง หรือแบบผสมผสานไม่จำกัดประเภทของเครื่องดนตรีที่ใช้ ศีตลักษณ์ ทฤษฎี หลักการ และวิธีการประพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Narkkong (2013) ว่าเพลงไทยร่วมสมัย มักเป็นทำนองอย่างไทย หรือ กระทั่งนำเอาเพลงไทยของเก่าเข้าผสมผสานกับเทคนิคในการเรียบเรียงเสียงประสานอย่างตะวันตก การผสมผสานชนิดนี้ สามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การนำเฉพาะทำนองเพลงไทยของเก่ามาเรียบเรียงเสียงประสานอย่างตะวันตก 2) การนำเพลงไทยของเก่ามาเรียบเรียงใหม่ ทั้งในด้านการประสานทำนองแบบไทยและ เสียงประสานอิงกัญแจเสียง (Tonality) แบบตะวันตกเป็นหลัก 3) การสร้างทำนองอย่างไทย

ขึ้นมาใหม่แล้วนำมาใส่เสียงประสานอย่างตะวันตก และ 4) การสร้างเพลงใหม่ทั้งหมด โดยยึดหลักการประสานทำนองแบบไทยผสมเข้ากับการประสานเสียงแบบตะวันตก

เพลงพม่ากลองยาวนั้นเป็นบทเพลงไทยดั้งเดิมที่สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลมาจากทำนองเพลง และการเล่นกลองยาวของทหารพม่าในช่วงสมัยกรุงธนบุรีและต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งบทเพลงพม่ากลองยาวได้ถูกปรับปรุงให้กลายเป็นเพลงระบำในเวลาต่อมา (Dumnin & Thong-em, 2018) ทั้งนี้เพลงพม่ากลองยาวมีรูปแบบประโยคจังหวะที่เป็นที่จดจำ ซึ่งเป็นองค์ประกอบดนตรีหลักที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาต่อยอดทำนอง และการบรรเลงในบทเพลงพม่ากลองยาวในแนวดนตรีร่วมสมัยไทยนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีดนตรีร่วมสมัยและเทคนิควิธีการประพันธ์เพลงร่วมสมัยไทย ได้นำเทคนิควิธีการมาปรับใช้ในการประพันธ์เพลงนี้ในองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่

1) ด้านทำนอง ผู้วิจัยนำทำนองเพลงไทยจากเพลงพม่ากลองยาว นำมาใช้เป็นแนวทำนองหลักเพื่อใช้ในการสร้างแนวทำนองแปรอื่น ๆ

2) ด้านการเรียบเรียงเสียงประสาน ใช้วิธีการประพันธ์และเรียบเรียงดนตรีใหม่บนพื้นฐานของระบบเสียงประสานอิงกัญแจเสียงแบบดนตรีตะวันตก อย่างไรก็ตามมีการสอดแทรกวิธีการประสานเสียงด้วยทำนองแปร ซึ่งเป็นการผสมผสานลีลาแบบไทยในรูปพรรณการประสานเสียงเฮเทอโรโฟนี (Heterophony)

3) ด้านแนวคิดในการบรรเลง มีการด้นสดหรือคิดปฏิกาน (Improvisation) ซึ่งเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมในดนตรีแจ๊ส ดนตรีป๊อป รวมทั้งดนตรีไทย

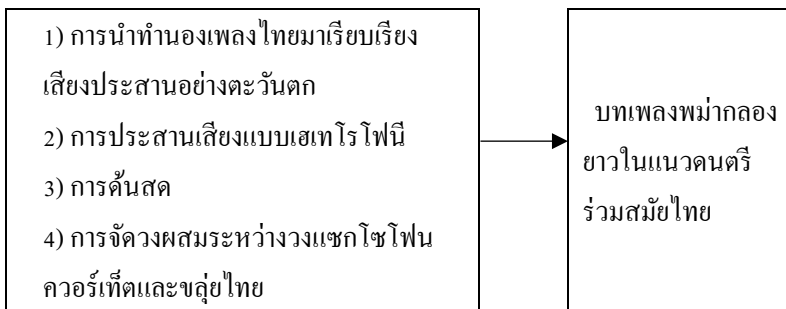
4) ด้านการจัดวง ใช้เครื่องดนตรีสากลเป็นหลัก โดยใช้พื้นฐานของรูปแบบวงแซกโซโฟนควอร์เทต (Saxophone Quartet) มีการเพิ่มเติมเครื่องดนตรีไทย ได้แก่ ขลุ่ย เข้าไป เพื่อให้ได้เสียงแบบเพลงไทยอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ยังประยุกต์ใช้วิธีการบรรเลงแบบการด้นสดหรือคิดปฏิกาน (Improvisation) ซึ่งเป็นวิธีการบรรเลงที่เกิดขึ้นในรูปแบบย่อยของวัฒนธรรมดนตรี

แจ๊สเกือบทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นรากฐานและเป็นธรรมชาติของคนตรีแจ๊สที่สร้างความประหลาดใจให้กับผู้เล่นและผู้ฟัง (Kernfeld, 2001) การค้นสดไม่ได้พบเฉพาะในคนตรีแจ๊ส แต่ยังพบในคนตรีป๊อปและคนตรีไทยเช่นกัน อย่างไรก็ตามในวัฒนธรรมคนตรีแจ๊สการค้นสดเป็นวิธีการบรรเลงที่โดดเด่น เนื่องจากคนตรีแจ๊สมีลักษณะสำคัญด้านการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักดนตรี อีกทั้งยังเป็นการแสดงออกถึงความเปี่ยมปัจเจกภาพของนักดนตรีอีกด้วย โดยได้ประยุกต์การบรรเลงแบบค้นสดในบทประพันธ์อีกด้วย แนวคิดที่ใช้ข้างต้นสามารถแสดงเป็นภาพกรอบแนวคิดการวิจัยสร้างสรรค์ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดได้ดังนี้

ภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัยสร้างสรรค์



บทเพลงพม่ากลองยาวในแนวคนตรีร่วมสมัยไทยได้ใช้แนวทำนองหลักอันเป็นทำนองของเพลงไทยดั้งเดิม โดยนำมาเรียบเรียงและประพันธ์รายละเอียดต่าง ๆ ในบทเพลงเพิ่มเติม ทั้งนี้มีการประยุกต์ใช้แนวคิดการประสานเสียงจากคนตรีคลาสสิกคนตรีแจ๊ส คนตรีสมัยนิยม และคนตรีไทย มาร่วมกันอย่างสอดคล้อง บทเพลงพม่ากลองยาวในแนวคนตรีร่วมสมัยไทยจึงสร้างความท้าทายทั้งในแง่การทดลองสร้างสัมผัสเสียงด้วยวัตถุดิบที่หลากหลาย อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ทำนองเพลงไทยให้ปรับตัวเข้ากับสัมผัสเสียงของตะวันตกได้อย่างลงตัวและน่าสนใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงพม่าลงยาวในแนวดนตรีร่วมสมัยไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยสร้างสรรค์ทางด้านดนตรี (Artistic Practice as Research in Music) (Dogantan-Dack, 2015) ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่ดำเนินการผ่านการปฏิบัติทางศิลปะ โดยมีองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นคือผลของการสร้างสรรค์ ซึ่งในงานวิจัยนี้คือการสร้างสรรค์ด้านการประพันธ์เพลง โดยมีขั้นตอนของการสร้างสรรค์ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเพื่อค้นหาแหล่งที่มาของแนวคิดจากการค้นคว้าและฟังดนตรีคลาสสิก ดนตรีไทย ดนตรีร่วมสมัยไทย ดนตรีป๊อป และดนตรีแจ๊ส
2. กำหนดแนวคิดหลักของการวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง โดยพิจารณาจากลักษณะสำคัญและทฤษฎี เกี่ยวกับดนตรีคลาสสิก ป๊อป แจ๊ส และแนวคิดการสร้างสรรคผลงานด้วยการผสมผสานแนวคิดปรัชญาและเทคนิคดนตรีไทย
3. กำหนดแนวเครื่องดนตรีหลักที่ใช้ โดยเริ่มต้นจากรูปแบบวงแซกโซโฟนควอร์เทต ประกอบด้วย โซปราโนแซกโซโฟน อัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน และบาริโตนแซกโซโฟน ทั้งนี้มีการเพิ่มขลุ่ยไทยอีกหนึ่งเครื่อง เพื่อให้ได้แนวเสียงที่มีลักษณะความเป็นไทยเข้ามาผสมผสาน
4. กำหนดรูปแบบโครงสร้างดนตรี สังกัดลักษณะ 3 ท่อน แบบ A : B : C
5. ประพันธ์ดนตรี ที่ประกอบด้วย ทำนองหลัก ทำนองรอง และทำนองสอดประสาน โดยทำนองหลักคัดทำนองมาจากเพลงไทยเดิม คือ เพลงพม่าลงยาว
6. เรียบเรียงแนวเสียงประสานดนตรีให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละแนว และให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวตามแบบฉบับของผู้ประพันธ์ โดยเน้นการคงอัตลักษณ์ของดนตรีร่วมสมัยที่ผสมผสานแนวดนตรีหลากหลาย

7. สร้างแนวทำนองสอดประสาน แนวทำนองลือรับ และแนวจังหวะของทำนอง

8. ปรับแต่งบทประพันธ์ และเพิ่มเติมรายละเอียดในองค์ประกอบทุกส่วนให้สมบูรณ์ รวมทั้งตรวจสอบสกอ์เพลงให้ถูกต้อง

9. การสร้างสรรค์ผลงานในห้องบันทึกเสียง โดยบันทึกเสียงดนตรีด้วยวงดนตรีร่วมสมัย

10. การนำเสนอผลงานวิจัยโดยจัดทำบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ รวมทั้งการจัดแสดงผลงานดนตรี

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1. แนวคิดหลักในบทประพันธ์

บทเพลงพม่ากลองยาวในแนวดนตรีร่วมสมัยไทยที่ผสมผสานแนวดนตรีที่หลากหลาย ได้แก่ คลาสสิก ป๊อป แจ๊ส และดนตรีไทย มีพื้นฐานการผสมวงแบบแซกโซโฟนควอร์เทตโดยเพิ่มขลุ่ยเพียงออระดับเสียงมาตรฐานสากล ทั้งนี้ มีการเรียบเรียงดนตรีให้มีลักษณะเฮเทอโรโฟนี (Heterophony) ซึ่งเป็นลักษณะที่นิยมใช้ในดนตรีไทยเดิม โดยเป็นการเล่นทำนองหลักเพียงทำนองเดียว สร้างความแตกต่างที่ทำนองแปร (Premananda, 1994, p.4) นอกจากนี้มีการใช้เครื่องดนตรีสากล เล่นเลียนเสียงสำเนียงไทยซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งของการประพันธ์ที่นิยมใช้ ทำให้บทเพลงนี้มีความแตกต่างจากเดิม ทั้งนี้การนำขลุ่ยเพียงออมาผสมอีกหนึ่งเครื่อง เพื่อต้องการประสานเสียงเครื่องดนตรีตะวันตกและดนตรีไทย ให้มีความหลากหลายในเรื่องของเสียง สำเนียง วิธีการบรรเลง และเทคนิคต่าง ๆ

ทำนองหลักของบทประพันธ์เป็นสังคีตลักษณ์แบบสามตอน (Ternary form) ประกอบด้วยท่อน A : B : C มีการต่อขยายท่อนเพลงแบบดนตรีสมัยนิยม เช่น ท่อนนำ ท่อน Solo และ ท่อน Outro เพื่อทำให้คีตลักษณ์มีความร่วมสมัยและเป็นที่ยอมรับได้ง่าย

ทั้งนี้บทเพลงใช้บันไดเสียงหลักอยู่ในบันไดเสียง D เพนตาโทนิค ซึ่งถูกใช้ป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างแนวทำนองหลัก และแนวทำนองประสานเสียง นอกจากนี้การดำเนินคอร์ดใช้ทริยแอดคอร์ดจากบันไดเสียงไมเนอร์ และคอร์ดทบเจ็ด การสร้างสรรค์แนวทำนองหลักและแนวเสียงประสาน ได้แนวคิดจากจังหวะการตีกลองยาว ที่ได้ยืมจากเสียงฆ้อง ฉาบ และกลองยาว โดยแสดงลักษณะรูปแบบจังหวะของการตีกลองยาวซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักที่นำมาสร้างสรรค์ในบทเพลงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 2

รูปแบบจังหวะของการตีกลองยาว



2. การวิเคราะห์องค์ประกอบดนตรีและเทคนิคที่ใช้ในบทประพันธ์

องค์ประกอบดนตรีและเทคนิคที่ใช้ในบทประพันธ์ สามารถแสดงการวิเคราะห์โดยแบ่งตามโครงสร้างเพลงได้ดังนี้

2.1 ท่อนนำ (Introduction)

แนวทำนองและเสียงประสานหลักที่ท่อนนำอยู่บนบันไดเสียง D ไมเนอร์ โดยมีการดำเนินคอร์ด Dm7 ในอัตราจังหวะ 4/4 มีการเรียบเรียงเสียงประสานให้แต่ละแนวเสียงมีทำนองและจังหวะที่ฟังคล้ายกระสวนจังหวะของการตีกลองยาว ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่แสดงในภาพที่ 2 ทั้งนี้ขลุ่ยเพียงออทำหน้าที่บรรเลงทำนองและจังหวะที่คล้ายกับการตีฆ้อง โขปราโนและอัลโตแซกโซโฟน บรรเลงทำนองและ

จังหวะที่คล้ายกับการตีฉาบ เทเนอร์และบาร์โตนแซกโซโฟน บรรเลงทำนองและ
จังหวะที่คล้ายกับเสียงการตีกลองยาว

การใช้เทคนิคการเคลื่อนทำนองสองแนวแบบสวนทาง เพื่อสร้าง
แนวทำนองให้เสียงมีการเคลื่อนที่ในทิศทางตรงกันข้าม โดยใช้การพลิกกลับทิศทาง
ของขึ้นคู่เสียง ให้แนวหนึ่งมีทิศทางขึ้นอีก และอีกแนวหนึ่งมีทิศทางลง เป็นเทคนิคที่
สร้างความกลมกลืนในการประสานเสียงของแนวทำนองต่าง ๆ ทำให้ดนตรีมีความ
น่าสนใจยิ่งขึ้น ทั้งนี้ให้พิจารณาในภาพที่ 3 ห้องที่ 5 ที่แนว ขลุ่ย โซปราโนแซกโซโฟน
และอัลโตแซกโซโฟน จะพบว่ามีารพลิกกลับของแนวทำนองที่วิ่งสวนคนละทิศทาง
กัน นอกจากนี้ให้พิจารณาในภาพเดียวกันในห้องที่ 8 ที่แนวขลุ่ย โซปราโนแซก
โซโฟน อัลโตแซกโซโฟน และเทเนอร์แซกโซโฟน ก็มีลักษณะการเคลื่อนทำนองสอง
แนวแบบสวนทาง โดยมีความเชื่อมโยงกันในทุกแนวเครื่องดนตรี ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพ 3

การเคลื่อนทำนองแบบสวนทางในตอนนำ

2.2 ทำนอง A

ในตอนทำนอง A ใช้ขลุ่ยเพียงออทำหน้าที่ดำเนินทำนองหลัก

บรรเลงทำนองบนทางเดินคอร์ด Dm7 / F6 Gm7 Am7 C7 / Dm7 / F6 Gm7 Am7 C7/

โดยมีกลุ่มเครื่องดนตรีอื่น ๆ ทำนองสอดคล้องกันด้วยรูปพรรณแบบเซเทโรโฟนี ซึ่งเป็นดนตรีหลายแนวเสียงที่ใช้ทำนองหลักเพียงทำนองเดียว โดยให้แต่ละแนวสร้างทำนองให้แตกต่างกันด้วยการแปรทำนอง มีลักษณะคล้ายดนตรีไทยเดิม ดนตรีมีหลายแนวโดยฟังลูกตกถูกยก มีการเคลื่อนที่ของทำนองสอดรับกันตามทางเดินคอร์ดและยังมีการสอดแทรกเทคนิคการเคลื่อนทำนองแบบสวนทาง ดังแสดงตัวอย่างในภาพที่ 4

ภาพ 4

แนวทำนอง A

2.3 ทำนอง B

ขลุ่ยเพียงออดำเนินทำนองหลักในท่อนทำนอง B ใช้คอร์ด Dm7

โดยออกแบบดนตรีให้มีหลายแนวแบบเซเทโรโฟนีลักษณะแบบไทยใช้การแปรทำนองแตกต่างกันไปโดยใช้ลูกตกเหมือนกัน โดยให้พิจารณาที่ภาพที่ 5 ที่แนว ขลุ่ยโซปราโนและอัลโตแซกโซโฟน โดยมีแนวเทนเนอร์และบรีโตนแซกโซโฟนเล่นเป็นแนวประกอบรองรับกับแนวทำนองหลักและ แนวทำนองอื่นที่สอดประสานล้อรับกันไป ท่อนนี้ใช้เทคนิคการสลับแนว มีการสลับแนวของอัลโตเล่นแนวแบบเทนเนอร์ ทำให้เสียงน่าสนใจมากขึ้น ดังแสดงตัวอย่างในภาพที่ 5

ภาพ 5

แนวทำนอง B

3

ขลุ่ย

Sop. Sax.

Alto Sax.

Ten. Sax.

Bari. Sax.

2.4 ทำนอง C

ในท่อน C ขลุ่ยเพียงอิมิหน้าที่ดำเนินทำนองหลัก C บนทางเดิน
 คอร์ด Dm7 / Dm7 / F / Dm7 / Dm7 ทั้งนี้ขลุ่ยเล่นทำนองหลักที่โน้ตมีจังหวะกระชั้น
 ขึ้น กล่าวคือใช้พื้นฐานของทำนองหลัก แต่มีการเล่นที่มีสัดส่วนจังหวะที่รวดเร็วขึ้น
 ระหว่างนั้นแนวโซปราโนและอัลโต้แซกโซโฟนบรรเลงในลักษณะยูนิสัน (Unison)
 ไปพร้อมกัน นอกจากนี้มีเทเนอร์และบาริโตนแซกโซโฟนบรรเลงประกอบจังหวะ
 โดยใช้น้้นคู่ตามคอร์ดของแต่ละห้อง ปรากฏตัวอย่างดังภาพที่ 6 ต่อไปนี้

ภาพ 6

แนวทำนอง C

ขลุ่ย

Sop. Sax.

Alto Sax.

Ten. Sax.

Bari. Sax.

2.5 ท่อน Solo

ในท่อนนี้ขลุ่ยเพียงอิมโพรไวส์ทำนองด้วยวิธีการดันสด หรือที่เรียกว่าคิตปฏิภาณ (Improvisation) ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญที่นิยมบรรเลงในดนตรีแจ๊ส ในการคิดสร้างทำนองเดี่ยวแบบลัปส์ ณ เวลานั้น โดยที่ไม่ได้เตรียมไว้ก่อน ทั้งนี้ผู้บรรเลงสร้างทำนองจากพื้นฐานบันไดเสียง D เพนตาโทนิค เป็นหลัก แต่อาจสอดแทรกองค์ประกอบดนตรีในการบรรเลงได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์

ทางเดินคอร์ดที่ดำเนินไปในแต่ละห้องได้แก่ Dm7 / F6 Gm7 Am7 C7 / Dm7 / F6 Gm7 Am7 C7 Dm7 ทั้งนี้เครื่องดนตรีอื่นเล่นเป็นแนวประกอบ มีแนวประสานเสียงและแนวสอดประสานล้อรับกันไป การแสดงจริงอาจให้นักดนตรีหลายคนหรือทุกคนได้ร่วมแสดงความสามารถในการบรรเลงคิตปฏิภาณ เป็นการแสดงความสามารถของนักดนตรีที่หลากหลายในวิธีคิดของแต่ละคน ซึ่งเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของดนตรีแจ๊ส ดังแสดงในภาพที่ 7

ภาพ 7

ท่อน Solo

51 Solo: Improvisation 55

2.6 ท่อน Coda

ในท่อน Coda เน้นการใช้ขลุ่ยบรรเลงแนวทำนองที่นำมาจากท่อน C ซ้ำอีกครั้ง แต่เพิ่มลีลาและจังหวะกระชั้นฟังดูเร็วขึ้นดังภาพที่ 8

ภาพ 8

ท่อน Coda

59 63

โซปราโนกับอัลโตแซกโซโฟนทำหน้าที่บรรเลงทำนองแบบสวนทางกัน โดยแนวทำนองเคลื่อนที่ทิศทางตรงกันข้ามตามขั้นคู่ของคอร์ด ทั้งนี้แสดงใน

ภาพ 9

ภาพ 9

การเคลื่อนทำนองแบบสวนทางในท่อน Coda ของโซปราโนกับอัลโตแซกโซโฟน



เช่นเดียวกันกับแนวอัลโตกับเทเนอร์แซกโซโฟน การมี
การเคลื่อนแนวทำนองในทิศทางตรงกันข้ามตามขึ้นคู่ของคอร์ด ทั้งนี้แสดงในภาพ 10

ภาพ 10

การเคลื่อนทำนองแบบสวนทางในท่อน Coda ของอัลโตกับเทเนอร์แซกโซโฟน

**2.7 ท่อน Outro**

ท่อน Outro ใช้วิธีการให้เครื่องดนตรีทั้งหมดเล่นทำนอง
ประสานเสียงกัน และมีจังหวะเหมือนกันจนจบแบบยูนิซัน ดังภาพ 11

ภาพ 11

ท่อน *Outro*

ขลุ่ย

Sop. Sax.

Alto Sax.

Ten. Sax.

Bari. Sax.

67 Dm7 Dm7 F6 Gm7 Am7 C Dm 9

อภิปรายผล

การวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงพม่ากลองยาวในแนวดนตรีร่วมสมัยไทย ใช้วิธีการหลักในการนำทำนองเพลงไทยมาเรียบเรียงเสียงประสานอย่างตะวันตก ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการที่ใช้โดยทั่วไปในการประพันธ์ดนตรีร่วมสมัยไทย อย่างไรก็ตาม เทคนิควิธีการดังกล่าวไม่ได้ถูกใช้แค่เฉพาะในดนตรีร่วมสมัยไทย แต่ยังมีการประยุกต์ใช้คล้ายคลึงกันโดยการนำทำนองเพลงไทย เพลงพื้นบ้าน หรือเพลงพื้นเมือง มาประพันธ์เรียบเรียงขึ้นใหม่ด้วยพื้นฐานของดนตรีตะวันตก ดังตัวอย่างผลงานสร้างสรรค์ของ Sungwijit (2019) ที่ได้นำทำนองเพลงซอพม่ามาประพันธ์และเรียบเรียงดนตรีใหม่สำหรับวงดนตรีเครื่องสายสากล และผลงานสร้างสรรค์ของ Hosakulsuwan (2023) ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์บทเพลงพื้นบ้านในตำบลสระกระเทียม จังหวัดนครปฐม โดยนำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาเพลงชุดสระกระเทียมในรูปแบบการขับร้องประสานเสียง ที่มีโครงสร้างแบบดนตรีตะวันตก

ทั้งนี้การใช้วิธีนำทำนองเพลงไทยมาเรียบเรียงเสียงประสานอย่างตะวันตก สามารถคงคุณลักษณะของเสียงที่มีความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน เนื่องจากทำนองหลักนั้นมีโครงสร้างของระดับเสียง ขึ้นคู่ และรูปแบบจังหวะที่แสดงความเป็นไทย และ

ผู้ฟังมีความคุ้นเคยกับทำนอง อย่างไรก็ตามลักษณะความเป็นไทยในทำนองดังกล่าว อาจนำมาใช้ประพันธ์เพลงที่สร้างสรรค์ทำนองใหม่ทั้งหมด แต่ควบคุมโครงสร้างของ ทำนองให้เป็นไทยได้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่พบเห็นได้ในผลงาน สร้างสรรค์หลายชิ้น เช่น ผลงานสร้างสรรค์ของ Woracha and Premananda (2022)

นอกเหนือจากด้านทำนอง บทประพันธ์เพลงพม่ากลองยาวในแนวดนตรีร่วม สมัยไทย ยังมีการประยุกต์ใช้เครื่องดนตรีไทย ได้แก่ ขลุ่ยเพียงออ เพื่อแสดงลักษณะ ของเสียงที่มีความเป็นไทยอย่างเป็นเอกลักษณ์ ผสมลงไปกับเครื่องดนตรีตะวันตก ทั้งนี้วิธีการดังกล่าวคล้ายคลึงกับผลงานเรียบเรียงดนตรีร่วมสมัยเพลง “ลมหนาว” (Putsaro & Soontornthanaphol, 2021) ที่มีการนำขลุ่ยเพียงอามาใช้ในการถ่ายทอด ลักษณะเฉพาะของเสียง อย่างไรก็ตามในผลงานนี้มุ่งเน้นการใช้ขลุ่ยเพียงออเพื่อ สื่อสารถึงลมตามแนวคิดของของบทเพลง นอกจากนี้ในด้านทางเดินคอร์ดและวิธีการ เล่นแบบคันสดที่ใช้ในบทประพันธ์เพลงพม่ากลองยาวในแนวดนตรีร่วมสมัยไทย เป็น วิธีการที่ถูกใช้ในการประพันธ์เพลงที่ผสมผสานระหว่างความเป็นไทยกับดนตรีแจ๊ส ซึ่งสอดคล้องกับผลงานของ Sitson (2022) ซึ่งมีการประสมวงดนตรีไทยกับดนตรีแจ๊ส โดยใช้วิธีการบรรเลงแบบคันสดเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

เทคนิควิธีการเรียบเรียงเสียงประสานแบบเฮทเทอโร โฟนี่เป็นวิธีการที่ไม่พบ มากนักในดนตรีสมัยนิยมและดนตรีแจ๊ส อย่างไรก็ตามเป็นวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์ของ ดนตรีไทย ซึ่งให้มิติของการสอดประสานทำนองที่มีลักษณะเฉพาะ การศึกษาบท ประพันธ์นี้ ควรมุ่งเน้นการพิจารณาในวิธีการเรียบเรียงแนวทำนองหลักและแนว ทำนองประสานดังกล่าว ว่ามีการแปรของทำนองอย่างสอดคล้องกับทางเดินคอร์ดที่มา จากพื้นฐานของดนตรีป๊อปและแจ๊สอย่างไร โดยอาจนำเทคนิควิธีดังกล่าวไปใช้เป็น

ส่วนหนึ่งของบทเพลงที่ต้องการสื่อสารเสียงของการประสานเสียงที่มีลักษณะแบบเพลงไทย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยสร้างสรรค์บทประพันธ์แนวดนตรีร่วมสมัยไทย โดยนำเทคนิควิธีการที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีดนตรีเข้ามาใช้ จะสามารถขยายขีดความสามารถในการสร้างสรรค์เสียงได้มากขึ้น ทั้งนี้อาจเลือกใช้เทคนิคในการจัดการเสียงในระบบบอดิโอ เช่น การออกแบบเสียงและอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการบันทึกและจัดกระทำกับเสียงอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเสียงเครื่องดนตรีมาประกอบอยู่ในบทเพลง เช่น เสียงพูด เสียงวีน เสียงการโห่ร้อง หรือเสียงจากพิธีกรรมตามประเพณีไทย ซึ่งจะสื่อถึงความเป็นดนตรีไทยได้อย่างเต็มอรรถรสมากขึ้น

References

- Dogantan-Dack, M. (Ed.). (2015). *Artistic practice as research in music: Theory, criticism, practice*. Ashgate Publishing Company.
- Dumnin, P., & Thong-em, A. (2018). Development of long drum playing skills among fifth-grade students through the involvement of local experts. *DPU Graduate Studies Journal*, 6(3), 318-331. [in Thai]
- Hosakulsuwan, A. (2023). The local folk song creation of sra kathiam community, nakhon pathom for vocal 4 parts arrangement. *Rangsit Music Journal*, 18(2), 131-146. [in Thai]
- Kernfeld, B. (2001). Improvisation III. Jazz. In S. Sadie (Ed.), *The new grove dictionary of music and musicians*. Oxford University Press.
- Narkkong, A. (2013). *Study of contemporary thai ensembles and contemporary Thai music works in current Thai society* (Research report). Office of Contemporary Art and Culture. [in Thai]

- Premananda, W. (1994). *Philosophy and techniques of contemporary Thai composition*. Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Putsaro, S., & Soontorntanaphol, N. (2021). A study of contemporary music case study of “love in spring” by Chaibhuk Bhutrachinda. *Rangsit Music Journal*, 16(1), 102-114. [in Thai]
- Sitson, S. (2022). "Sounds of Weaving": Composition for a mixed ensemble of Thai and jazz music. *Rangsit Music Journal*, 17(2), 163-176. [in Thai]
- Sungwijit, T. (2019). Themes of Sor Pa Ma for string quartet. *Rangsit Music Journal*, 14(2), 59-74. [in Thai]
- Woracha, O., & Premananda, W. (2022). "Madanadha" the dramatic tone poem for chamber orchestra. *Rangsit Music Journal*, 17(2), 132-146. [in Thai]

Authors

Prasert Chintoum

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Chandrakasem Rajabhat University

39/1 Ratchadapisek Road, Chatuchak District, Bangkok 10900

Tel. 08-1347-3031 E-mail: chintoum@gmail.com

Pongpob Sukittiwong

Western Music Education Program,

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Chandrakasem Rajabhat University

39/1 Ratchadapisek Road, Chatuchak District, Bangkok 10900

Tel. 08-3123-0084 E-mail: pongpob.s@chandra.ac.th

Thanach Chawawisuttikoon

Western Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Chandrakasem Rajabhat University

39/1 Ratchadapisek Road, Chatuchak District, Bangkok 10900

Tel. 08-668-5699 E-mail: thanach.c@chandra.ac.th

Pisit Aimduang

Western Music Education Program,

Faculty of Humanities and Social Sciences,

Chandrakasem Rajabhat University

39/1 Ratchadapisek Road, Chatuchak District, Bangkok 10900

Tel. 08-6405-2318 E-mail: pisit.a@chandra.ac.th

การสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง “อีสานรอนโด” สำหรับวินอองซอมเบิล

The Composition of Music “Isan Rondo” for Wind Ensemble

วีระศักดิ์ งามวงศ์ธนชัย^{1*} / วาทิน ประชานันท์² / ณัฐพล อาสว่ง³

Weerasak Ngamwongronnachai / Watin Prachanunt / Natthaphon Asawang

^{1,2}สาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University

³สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Music Education Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

*Corresponding author's E-mail: Weerasak.ng@bru.ac.th

Received: November 5, 2024

Revised: December 5, 2024

Accepted: December 9, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2024.30>

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการนำเสนออธิบายพรรณนาวิเคราะห์การสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงที่ประพันธ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรมดนตรีอีสาน อนุรักษ์ ส่งเสริม สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล โดยวิธีการนำ ลายนกไขบินข้ามทุ่ง ลายดักแต่น้ำข้าว ลายแมงด้บเต่า และลายแมงกุ่มดอมดอก รวมถึงศูนย์กลางเสียง และเสียงเสฟของลายใหญ่มาเป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างสรรค์ ผลการสร้างสรรค์คือ บทประพันธ์เพลงที่มีแนวทำนองหลักและเสียงประสานอยู่ในบันไดเสียง A ไมเนอร์ เครื่องหมายประจำจังหวะ 4/4 เนื้อดนตรีมีลักษณะเป็นแบบดนตรีหลากหลายหรือโพลีโฟนี อัตราความเร็วของบทเพลงนี้จะมี ความหลากหลาย สังเกตลักษณะแบบรอนโด แบ่งออกเป็น 9 ท่อน ได้แก่ 1) ท่อนบทนำ 2) ท่อน A 3) ท่อนช่วงเชื่อม 1 4) ท่อน B 5) ท่อน A1 6) ท่อนช่วงเชื่อม 2 7) ท่อน C 8) ท่อน A2 9) ท่อนจบ บทเพลงสร้างสรรค์ที่ประพันธ์ขึ้นนี้เป็นการสะท้อนถึงเอกลักษณ์

ทางวัฒนธรรมดนตรีของลายเพลงพื้นบ้านอีสาน และนำเสนอความหลากหลายทางดนตรีในรูปแบบวงวินอองซอมเบิล โดยนำหลักการและเทคนิคการประพันธ์ดนตรีมาสร้างสรรค์ให้เกิดความร่วมมือในเชิงพหุวัฒนธรรม

คำสำคัญ: บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์, อีสานรอนโด, วินอองซอมเบิล, ดนตรีร่วมสมัย, ลายเพลงพื้นบ้านอีสาน

Abstract

This academic article presents a descriptive analysis of the creative process behind a musical composition aimed at preserving, promoting, and transmitting the cultural heritage of Isan music to an international audience. The composition incorporates key elements from traditional Isan musical motifs, such as “Lai Nok Sai Bin Kham Thung”, “Lai Tak Ka Taen Tum Khao”, “Lai Mang Tub Tao”, and “Lai Mang Phu Tom Dok”, as well as the tone center and drone pitch of “Lai Yai”, to serve as the foundation for its creation. The result is a musical composition featuring a main melody and harmonies structured in the A minor scale with a 4/4 time signature. The piece is polyphonic, showcasing diverse musical textures, and exhibits varying tempos. Its form is a rondo, divided into nine sections: 1) Introduction 2) Section A 3) Transition 1 4) Section B 5) Section A1 6) Transition 2 7) Section C 8) Section A2 9) Ending section. This creative composition reflects the unique cultural identity of Isan folk music motifs while presenting musical diversity in the form of a wind ensemble. By integrating principles and techniques of music composition, the piece achieves a contemporary expression rooted in multiculturalism.

Keywords: creative compositions, contemporary music, Isan rondo, northeastern folk music, wind ensemble

บทนำ

บทประพันธ์เพลงนี้เป็นการนำดนตรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีตะวันตกที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันมาผสมผสานสองวัฒนธรรมดนตรีเพื่อสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยให้เกิดความน่าสนใจ เพราะดนตรีทั้งสองแนวทางมีองค์ประกอบทางดนตรีที่โดดเด่น และเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างผลงานดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ Chantrangsi (2019) กล่าวว่า การผสมผสานดนตรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีตะวันตกทำให้เกิดการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย โดยการใช้จังหวะและท่วงทำนองของดนตรีอีสานร่วมกับโครงสร้างและทฤษฎีของดนตรีตะวันตก ซึ่งทำให้เกิดเสียงที่แปลกใหม่และน่าสนใจ แนวทางนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ดนตรีอีสานได้รับการยอมรับมากขึ้น แต่ยังเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมดนตรีอีสานสู่ระดับสากลอีกด้วย การผสมผสานนี้ได้รับการส่งเสริมโดยศิลปินรุ่นใหม่ในประเทศไทยและยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง “อีสานรอนโด” เป็นลักษณะการประพันธ์เพลงแบบร่วมสมัย มีกระบวนการสร้างสรรค์ที่เปิดกว้าง มีอิสระในการประยุกต์ใช้เทคนิคการประพันธ์ ซึ่งเป็นการผสมผสานทั้งด้านเทคนิคและอารมณ์ที่เป็นส่วนสำคัญ ทำให้ดนตรีร่วมสมัยมีชีวิตชีวาและมีความหลากหลาย Thammabut (2009) กล่าวว่า แนวทางในการประพันธ์ดนตรีร่วมสมัยเป็นการสร้างสรรค์ที่ไม่จำกัดกรอบ คีตกวีสามารถใช้เทคนิคการผสมผสานเสียง การเปลี่ยนแปลงจังหวะ และการใช้เสียงจากแหล่งต่าง ๆ รวมถึงดนตรีพื้นบ้านและเสียงธรรมชาติ เพื่อสร้างบทเพลงที่มีมิติเชิงวัฒนธรรมและสื่อสารถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ คีตกวีในดนตรีร่วมสมัยมักมุ่งเน้นการเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบัน ด้วยการเรียบเรียงและผสมผสานองค์ประกอบที่ทำให้ดนตรีสามารถสื่อสารกับผู้ฟังยุคใหม่ได้ ดนตรีร่วมสมัยจึงไม่เพียงแต่สะท้อนสังคมเท่านั้น แต่ยังสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวในรูปแบบที่มีความหมายและสร้างสรรค์ในแบบที่ไม่จำกัด เช่นเดียวกับ Trakulhun (2015) ที่กล่าวว่า การพัฒนาองค์ประกอบดนตรีมาสู่ดนตรีร่วมสมัยของศตวรรษนี้ ไม่ได้หมายความว่ารูปแบบหรือลักษณะเฉพาะทางดนตรีของยุคก่อนหน้านั้นจะสูญหายไป

โดยสิ้นเชิง แต่รูปแบบของดนตรีที่เป็นแบบแผนก็ยังดำรงอยู่ เช่น ดนตรีแจ๊ส ดนตรีร็อก ดนตรีสมัยนิยม ดนตรีเชิงพาณิชย์ และดนตรีอื่น ๆ ส่วนใหญ่แล้วดนตรีเหล่านี้ยังคงอิงวิธีการประสานเสียงและองค์ประกอบทางดนตรีที่มีแบบแผน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการจัดการหรือพิจารณาที่มาของศูนย์กลางเสียง เพียงแต่ดนตรีเหล่านั้นได้ผสมผสานหรือปรับเปลี่ยนองค์ประกอบบางประการ เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้เป็นลักษณะเฉพาะของดนตรีนั้น ๆ

บทประพันธ์เพลงนี้เป็นรูปแบบวงวินองซอมเบลที่มีความโดดเด่นในการสร้างสรรค์เอกลักษณ์ทางดนตรีพื้นบ้านให้เข้ากับรูปแบบสากล เป็นกลุ่มวงดนตรีที่มีความสำคัญและได้รับความนิยมทั่วโลก ทั้งในแง่การแสดงและการศึกษา วงประเภทนี้ส่งเสริมการเล่นดนตรีที่มีความซับซ้อนและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาทักษะการฟัง การสร้างเสียง และการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนานักดนตรีในทุกระดับ Battisti (2002) กล่าวว่า วงวินองซอมเบลมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากวงโยธวาทิตทั่วไป โดยมักมีขนาดวงที่เล็กกว่า และมีความยืดหยุ่นในการจัดองค์ประกอบของวง วงวินองซอมเบลเน้นการเล่นร่วมกันของเครื่องลมหลายประเภท ทั้งเครื่องลมไม้และเครื่องลมทองเหลือง โดยจะจัดองค์ประกอบให้แต่ละเสียงมีบทบาทในการแสดงบทเพลงที่หลากหลาย รวมถึงการใช้เสียงของเครื่องลมแต่ละชนิดให้เกิดความสมดุลและมีความหลากหลายทางด้านเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานประพันธ์ดนตรีร่วมสมัยที่มักใช้วงวินองซอมเบลในการนำเสนอเสียงที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน ในด้านการประพันธ์เพลงสำหรับวงวินองซอมเบลมักจะเน้นที่ความหลากหลายของเสียง ดังนั้นการนำวงวินองซอมเบลมาใช้นับบทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์นั้น จะเน้นการใช้เครื่องลมไม้และเครื่องลมทองเหลืองเพื่อสร้างเสียงที่มีความหลากหลาย สามารถเล่นเสียงหลายแนวพร้อมกัน ปรับแต่งและพัฒนาหลายเพลงพื้นบ้าน เรียบเรียงเสียงประสาน และสร้างจังหวะที่ซับซ้อนขึ้น

วัตถุประสงค์

บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อผสมผสานดนตรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีตะวันตกในดนตรีร่วมสมัยเป็นการสร้างสรรค์ที่ไม่เพียงแต่เชื่อมโยงสองวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน แต่ยังสะท้อนความหลากหลายและความงดงามของดนตรีในระดับสากล โดยการเรียนรู้ดนตรีทั้งสองวัฒนธรรมจะช่วยให้ผู้ศึกษาดนตรีและผู้ที่มีความสนใจด้านดนตรีมีแนวคิด ทักษะ และความรู้ที่หลากหลาย สามารถสร้างผลงานที่เป็นเอกลักษณ์และสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน

วิธีดำเนินงาน

การสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลงนี้เริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์บริบทและลักษณะทางทำนองของลายนกไชบินข้ามทุ่ง ลายตักเตนคำข้าว ลายแมงด้บเต่า และลายแมงกุ่มตอมดอก รวมถึงศูนย์กลางเสียงและเสียงเสพของลายใหญ่ โดยรวบรวมข้อมูลจากงานเอกสาร งานวิจัย บทเพลงที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์เป็นบทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวินองซอมเบล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร หนังสือ บทความ วารสาร เอกสารตำราโน้ตเพลงที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ และใช้วิธีสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non – Structured Interview) โดยใช้คำถามแบบปลายเปิดรวบรวมองค์ความรู้และความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความ วารสาร เอกสารตำราโน้ตเพลงที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เพื่อหาลักษณะทางทำนองของลายนกไชบินข้ามทุ่ง ลายตักเตนคำข้าว ลายแมงด้บเต่า และลายแมงกุ่มตอมดอก รวมถึงศูนย์กลางเสียง

และเสียงเสพของลายใหญ่ โดยการพิจารณาอัตราส่วนโน้ต การวางแผนเสียง การเคลื่อนทำนอง และบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 การวิเคราะห์เพื่อหาลักษณะทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยพิจารณาจากความเป็นมา โครงสร้าง และลักษณะทางดนตรี ได้แก่ ทำนอง วรรคตอน บันไดเสียง รูปแบบจังหวะ การพัฒนาทำนอง และบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.3 การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เห็นถึงองค์ประกอบของบทเพลง สังคีตลักษณ์ การประสานเสียง กลวิธี และเทคนิคการประพันธ์เพลงในการนำมาใช้สร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง

3. กระบวนการสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ลักษณะทางทำนองของลายนกไซบินข้ามทุ่ง ลายคักแต่นคำข้าว ลายแมงตัวเต่า และลายแมงกุ่มตอมดอก รวมถึงศูนย์กลางเสียงและเสียงเสพของลายใหญ่ และลักษณะทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน มาออกแบบแนวคิด สังคีตลักษณ์ การแปรทำนอง การประสานเสียง รูปแบบจังหวะ และเทคนิคที่ใช้ในการประพันธ์เพลงเพื่อให้เกิดเป็นผลงานชิ้นใหม่สำหรับวินองชอมเบล

4. การนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้นำเสนอผลงานบทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวินองชอมเบล ในรูปแบบ Video media ระบบ Online โดยผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่เรียบร้อย เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2567 ในงานการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม ระดับนานาชาติ ครั้งที่ 5 หลังจากนั้นจึงนำมาเสนอเป็นบทอรรถาธิบายพรรณนาวิเคราะห์

เนื้อหา

ผู้สร้างสรรค์นำ “ลายใหญ่” มาใช้ในการสร้างสรรค์ เนื่องจากลายใหญ่เป็นเพลงพื้นบ้านอีสานที่มีจังหวะหนักแน่น สะท้อนถึงความภูมิใจและความแข็งแกร่งของชุมชนอีสาน เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศมงคล ความสามัคคี และสร้างความสนุกสนาน ลายใหญ่จึงเป็นทั้งสัญลักษณ์ทางดนตรีและวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาในชุมชน

Chaoesan (2012) กล่าวว่า ลายใหญ่มีจังหวะที่หนักแน่นและทำนองที่เต็มไปด้วยพลัง ใช้การเปลี่ยนจังหวะและการบรรเลงที่เน้นความตื่นเต้นเร้าใจ เพื่อสร้างบรรยากาศของการเฉลิมฉลอง โครงสร้างของเพลงมักเริ่มด้วยทำนองที่ค่อย ๆ เพิ่มความเร็วและจังหวะ เมื่อเข้าสู่ช่วงกลางเพลงจะใช้ท่อนที่หนักแน่นและรวดเร็วเพื่อเน้นอารมณ์ที่เข้มข้น เสียงแคน และกลองจะบรรเลงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกมีพลัง และสนุกสนานไปกับเพลง

ผู้สร้างสรรค์นำลายนกไชบินข้ามทุ่ง ลายดักแต่นด้าข้าว ลายแมงคืบเต่า และลายแมงกูดมดคอก ที่เป็นลายเพลงพื้นบ้านอีสานมาใช้ในการสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ลายนกไชบินข้ามทุ่ง เป็นลายเพลงพื้นบ้านของภาคอีสานที่สะท้อนถึงความอิสระและความงดงามของธรรมชาติ โดยเลียนแบบเสียงและการเคลื่อนไหวของนกไชที่บินข้ามทุ่งนา ลายเพลงพื้นบ้านอีสานนี้มีบทบาทสำคัญในงานประเพณี และพิธีกรรมของชุมชนอีสาน ช่วยสร้างความสามัคคีและความผูกพันกับวัฒนธรรมท้องถิ่น Chaoesan (2012) กล่าวว่า ลายนกไชบินข้ามทุ่งมีจังหวะที่ไพเราะและนุ่มนวล คล้ายเสียงนกไชที่ส่งเสียงใส แหวมสูง อย่างต่อเนื่อง มีจังหวะสม่ำเสมอขณะบินข้ามทุ่ง เครื่องดนตรีที่ใช้มักจะเป็นแคน พิณ และซอที่สร้างทำนองซ้ำ ๆ เพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวต่อเนื่องของนกที่บินโฉบไปมา ท่วงทำนองที่สูงต่ำสลับกันช่วยสร้างบรรยากาศของธรรมชาติและความรู้สึกของการบินเหนือท้องนา เพลงนี้มีความอ่อนโยนและสงบ โดยบางครั้งมีการเล่นที่ช้าลงเพื่อสะท้อนถึงการพักผ่อนของนกไชเมื่อบินมาไกล

2. ลายดักแต่นด้าข้าว เป็นลายเพลงพื้นบ้านของภาคอีสานที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์ สะท้อนถึงความใกล้ชิดกับธรรมชาติ และมีบทบาทในงานพิธีกรรมของชาวอีสาน เป็นทั้งสื่อแห่งความบันเทิงและการเชื่อมโยงผู้คนในชุมชน Department of Fine Arts (2018) กล่าวว่า ลายดักแต่นด้าข้าวมีจังหวะ และโครงสร้างของลายดักแต่นด้าข้าวมีความรวดเร็วและเร้าใจ โดยใช้การซ้ำท่อนเพลง และการ

เปลี่ยนจังหวะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คล้ายคลึงกับการเคลื่อนไหวของตึกแดนที่มีการหยุดและเคลื่อนไหวอย่างกระฉับกระเฉงในจังหวะที่ไม่แน่นอน เสียงแคนที่บรรเลงลายนี้จะมีการใช้เสียงสูงต่ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างบรรยากาศที่สดชื่น และกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกสนุกสนาน

3. ลายแมงตับเต่า เป็นเพลงพื้นบ้านอีสานที่มีบทบาทสำคัญในงานประเพณีท้องถิ่นภาคอีสาน ช่วยสร้างบรรยากาศอบอุ่น และเชื่อมโยงผู้คนในชุมชนเข้าด้วยกัน สื่อถึงชีวิต และวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสานเป็นสัญลักษณ์ของความอดทนและความเรียบง่ายในการใช้ชีวิต Chaoesan (2012) กล่าวว่า ลายแมงตับเต่ามีจังหวะที่เนิบช้า และท่วงทำนองที่เข้าไปเข้ามาเพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของแมงตับเต่า เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงลายนี้ได้แก่ แคน โปงลาง และพิณ ที่ช่วยสร้างเสียงที่นุ่มนวลและเป็นจังหวะที่ช้า เรียบง่าย ผู้ฟังจะรู้สึกสงบและเชื่อมโยงกับธรรมชาติผ่านการฟังเอกลักษณ์ของลายแมงตับเต่านี้นี้มักจะใช้ท่อนช้าและจังหวะคงที่เพื่อสร้างความสมดุล

4. ลายแมงกูดมดดอก เป็นลายเพลงพื้นบ้านอีสานที่สื่อถึงความงดงาม และสมดุลของธรรมชาติ เป็นบรรยากาศสงบและผ่อนคลาย บทบาทของลายแมงกูดมดดอกมีความสำคัญในงานประเพณีของชาวอีสาน ช่วยสร้างความอบอุ่นและเชื่อมโยงผู้ฟังกับธรรมชาติและชุมชนท้องถิ่นอีสาน Chaoesan (2012) กล่าวว่า ลายแมงกูดมดดอกมีจังหวะที่เนิบช้าและทำนองที่นุ่มนวล ใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น แคน พิณ และ โปงลาง สร้างเสียงที่คล้ายกับการเคลื่อนไหวของแมงกูดที่บินโฉบไปมาเพื่อหาอาหาร เสียงที่สูงต่ำสลับกันช่วยสร้างบรรยากาศที่สงบ และสอดคล้องกับธรรมชาติ ลายเพลงนี้เป็นการแสดงถึงความสอดคล้องระหว่างมนุษย์ และธรรมชาติที่สงบสุข ทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงความผ่อนคลาย และความสวยงามในชีวิตประจำวัน

ผู้สร้างสรรค์นำสังคีตลักษณะแบบรอนโด (Rondo) มาใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อเป็นการใช้ทำนองหลักที่กลับมาเล่นซ้ำหลายครั้ง สลับกับทำนองแทรกที่สร้างสีสัน และสร้างความหลากหลายของเนื้อดนตรี Griffiths (1980) กล่าวว่า รอนโดเป็นหนึ่งในรูปแบบดนตรีคลาสสิกที่มีโครงสร้างเฉพาะ โดยการจัดองค์ประกอบเน้นการใช้ทำนอง

หลักที่กลับมาเล่นซ้ำหลายครั้ง และมีส่วนทำนองแทรกซึ่งเรียกว่า “ตอนสอด” หรือ “ตอนแทรก” โดยทั่วไป รูปแบบนี้จะมีโครงสร้างเป็นลำดับของทำนองหลัก (A) ที่จะถูกนำกลับมาทำซ้ำหลายครั้ง โดยมีตอนสอดต่าง ๆ (B, C, D) แทรกเข้าไประหว่างทำนองหลัก เช่น รูปแบบ ABACA, ABACABA หรือรูปแบบอื่นที่คล้ายคลึงกัน โครงสร้างนี้ทำให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ที่จดจำได้ง่ายและน่าติดตาม ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้รอนโดมีความโดดเด่นในดนตรีคลาสสิกและดนตรีร่วมสมัย เช่นเดียวกับ Kerman and Tomlinson, (2008) ที่กล่าวว่า ความโดดเด่นของสังคีตลักษณะรอนโดอยู่ที่การทำให้ผู้ฟังสามารถติดตามทำนองหลักที่เล่นซ้ำได้ง่าย และเพิ่มสีสันด้วยการแทรกทำนองใหม่ ๆ เข้าไปทำให้บทเพลงมีความหลากหลายแต่ยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิม

ผู้สร้างสรรค์นำเนื้อดนตรีหลากหลายหรือโพลีโฟนี (Polyphony) มาใช้ในการสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการเรียงเสียงที่มีหลายแนวทำนองเล่นพร้อมกัน โดยแต่ละแนวเสียงมีความเป็นอิสระ ช่วยเสริมให้เกิดมิติและความสมบูรณ์ของเสียง เพื่อสร้างความหลากหลายและซับซ้อนในบทเพลง Grout and Palisca (2006) กล่าวว่า ดนตรีหลากหลายหรือโพลีโฟนีเป็นการเรียงเสียงที่มีมากกว่าหนึ่งแนวทำนองเล่นพร้อมกัน โดยแต่ละแนวเสียงมีความเป็นอิสระและเสริมซึ่งกันและกัน โพลีโฟนีมีรากฐานตั้งแต่ยุคกลางและยุคเรอเนสซองส์ และได้รับความนิยมอย่างสูงในยุคบาโรก โดยเฉพาะในผลงานของนักประพันธ์ดนตรีอย่างโยฮัน เซบาสเตียน บาค ซึ่งเป็นที่รู้จักในเรื่องของการประพันธ์โพลีโฟนีที่ละเอียดและซับซ้อน เช่น ผลงาน The Art of Fugue เช่นเดียวกับ Cook (2001) ที่กล่าวว่า ดนตรีโพลีโฟนีได้รับการพัฒนา และผสมผสานเข้ากับดนตรีสมัยใหม่ การผสมผสานเทคนิคเข้าด้วยกันเพื่อสร้างความหลากหลายทางดนตรี ดังนั้น ดนตรีหลากหลายหรือโพลีโฟนีจึงไม่เพียงแต่เป็นศิลปะในการประพันธ์ดนตรี แต่ยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความหลากหลายของเสียงที่ซับซ้อนและกลมกลืน

บทวิเคราะห์

บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวงออร์เคสตรา เป็นบทประพันธ์เพลงที่มีแนวทำนองหลักและเสียงประสานอยู่ในบันไดเสียง A ไมเนอร์ เครื่องหมายประจำจังหวะ 4/4 เน้นดนตรีมีลักษณะเป็นแบบดนตรีหลากหลายแนวหรือโพลีโฟนี อัตราความเร็วของบทเพลงนี้จะมีความหลากหลาย เครื่องดนตรีประกอบด้วย ฟลูต คลาริเน็ต อัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน บาริโตนแซกโซโฟน เฟรนช์ฮอร์น ทรมเป็ต ทรอมโบน ยูโฟเนียม และทูบา สังกัดลักษณะแบบรอนโด แบ่งออกเป็น 9 ท่อน ดังนี้

1. ท่อนบทนำ เป็นการนำเสนอศูนย์กลางเสียง (Tone center) ของลายใหญ่ ประกอบด้วยเสียง A C D E G โดยการเคลื่อนทำนองแบบสวนทาง (Contrary motion) บนความต่างเนื่อนตรี และใช้เสียงเสฟ (Drone pitch) ประกอบด้วยเสียง A และ E ในการค้างเสียงยาว รวมถึงการเพิ่มเติมความกระชับของเสียงเสฟด้วยการย่อส่วนลักษณะ จังหวะ (Diminution) เพื่อให้เกิดมิติเสียง มีมวลเสียงของเนื่อนตรีที่หนาแน่น

ภาพ 1

ท่อนบทนำ

ที่มา: บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวงออร์เคสตรา
ห้องเพลงที่ 1 – 4 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567

2. ท่อน A เป็นการอ้างอิงทำนองมาจากลายนกไขบินข้ามทุ่ง พัฒนาโดยการแปรทำนอง (Melodic variation) ในการประดับเสียงตัวโน้ตเพิ่มเติมสีสันของท่วงทำนอง และพัฒนาศูนย์กลางเสียงของลักษณะอัตราส่วนโน้ตให้กระชับมากขึ้น ด้วยการย่อส่วนลักษณะจังหวะ รวมถึงการใช้ทำนองสีสัน (Klangfarbenmelodie) ในการกระจายทำนองบนความต่างของเนื้อดนตรีเพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวต่อเนื่องของนกไขบินโฉบไปมาและมีจังหวะไม่สม่ำเสมอขณะบินข้ามทุ่ง

ภาพ 2

ท่อน A

The musical score for Tunes A, measures 54-61, is presented for a woodwind ensemble. The score is written for Flute (Fl.), Alto Saxophone (Alto Sax.), Trumpet (Tpt.), and Euphonium (Euph.). Measures 54-56 show the Flute playing a melodic line with a 'mf sempre' dynamic, while the other instruments provide harmonic support. Measures 57-61 show a variation where the Flute plays a sustained note, and the other instruments play a rhythmic pattern with a 'f sempre' dynamic.

ที่มา: บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวินองซอนมเบิล
ห้องเพลงที่ 54 – 61 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567

3. ท่อนช่วงเชื่อม 1 เป็นการอ้างอิงทำนองมาจากลายตักเตนดำข้าว พัฒนาโดยการเลียน (Imitation) เป็นการไล่เลียนกันของทำนองที่เกิดจากทำนองเดียวกันแต่เริ่มไม่พร้อมกันเพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของตักเตนอย่างต่อเนื่อง

ภาพ 3

ท่อนช่วงเชื่อม 1

The musical score is for a piece titled "Isan Ron Do" (อีสานรอนโด). It is in common time (C) with a tempo marking of quarter note = 130. The score is for measures 91 through 97. The instrumentation includes Flute (Fl.), Clarinet (Cl.), Trombone (Tbn.), and Euphonium (Euph.). The Flute and Clarinet parts are in the treble clef, while Trombone and Euphonium are in the bass clef. The key signature has one sharp (F#). Dynamics include 'f' (forte). The score shows a melodic line in the Flute/Clarinet and a rhythmic accompaniment in the Trombone/Euphonium.

ที่มา: บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวินองซอนมเบิล

ห้องเพลงที่ 91 – 97 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567

4. ท่อน B เป็นการอ้างอิงทำนองมาจากลายเมงดับเต่า พัฒนาโดยการเหลื่อมซ้ำประโยคเพลง (Phrase shifting) เป็นการเคลื่อนที่ของประโยคเพลงที่ปรากฏไม่พร้อมกันทำให้เกิดการเคลื่อนที่ไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของเมงดับเต่าในท่วงทำนองที่เข้าไปเข้ามา

ภาพ 4

ท่อน B

ที่มา: บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวงออร์เคสตรา
ห้องเพลงที่ 129 – 133 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567

5. ท่อน A1 เป็นการนำทำนองของลายนกไชบินข้ามทุ่งตอนที่ 1 กลับมาอีกครั้ง ตามแบบแผนของสังคีตลักษณ์รอนโด โดยมีศูนย์กลางเสียงเป็นการย่อส่วนลักษณะจังหวะเพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของนกไชที่บินโฉบไปมา

ภาพ 5

ท่อน A1

ที่มา: บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวงออร์เคสตรา
ห้องเพลงที่ 144 – 147 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567

6. ท่อนช่วงเชื่อม 2 เป็นการนำทำนองของลายดักแด้นด้าข้าวกลับมาอีกครั้ง และพัฒนาโดยใช้หลักลักษณะจังหวะ (Polyrhythm) เป็นการเคลื่อนที่และการทับซ้อนของอัตราจังหวะที่แตกต่างกันในลักษณะหลายรูปแบบบนความต่างของเนื้อดนตรีเพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของดักแด้นอย่างกระฉับกระเฉงในจังหวะที่ไม่แน่นอน

ภาพ 6

ท่อนช่วงเชื่อม 2

ที่มา: บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวงออร์เคสตรา
ห้องเพลงที่ 159 – 162 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567

7. ท่อน C เป็นการอ้างอิงทำนองมาจากลายเมฆงูตอมดอก พัฒนาโดยการจัดวางประโยคของแนวทำนองบนเนื้อดนตรีที่แตกต่างกัน และพัฒนาศูนย์กลางเสียงด้วยการเคลื่อนที่แบบแนวซ้ำขึ้นพื้น (Ostinato) เป็นการซ้ำกลุ่มเสียงไปมาตลอดทั้งท่อนเพลง รวมถึงการพัฒนาจังหวะด้วยโน้ตพรหม (Trit) เป็นการประดับโน้ตให้เกิดสีสันเสียงที่คล้ายกับการเคลื่อนไหวของเมฆงูที่บินโฉบไปมาเพื่อเก็บน้ำหวานในดอกไม้ และมีเสียงที่สูงต่ำสลับกันเพื่อสะท้อนถึงบรรยากาศโดยรวม

ภาพ 7

ท่อน C

Fl. *mf sempre*

Alto Sax. *mf*

Hn. *mp*

Tbn. *mp*

Fl. *f*

Alto Sax. *f*

Hn. *mp*

Tbn. *f*

ที่มา: บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวินองชอมเบิล
ห้องเพลงที่ 175 – 182 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567

8. ท่อน A2 เป็นการนำทำนองของลายนกไชบินข้ามทุ่งตอนที่ 2 กลับมาอีกครั้ง ตามแบบแผนของสังคีตลักษณ์รอนโด โดยพัฒนารูปแบบกลุ่มจังหวะ (Rhythm pattern) ด้วยการจัดวางกลุ่มจังหวะให้มีอัตราส่วนโน้ตรูปแบบของอัตราจังหวะสองผสมที่อยู่ในเครื่องหมายประจำจังหวะในอัตราจังหวะสี่ธรรมดา และเพิ่มเติมกลุ่มจังหวะยี่มที่เป็นอัตราส่วนโน้ตพยางค์ทำให้กลุ่มจังหวะต่างไปจากเดิมเพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของนกไชที่มีจังหวะไม่สม่ำเสมอขณะบินข้ามทุ่ง

ห้อง A2

[illegible]

ที่มา: บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานرونโด” สำหรับวินองซอนมเบิล

ห้องเพลงที่ 187-190 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567

9. ท่อนจบ เป็นการเคลื่อนที่ของศูนย์กลางเสียงแบบแนวซ้ขึ้นพื้นในลักษณะการย่อลักษณะจังหวะ และพัฒนาเสียงเสฟเป็นกลุ่มจังหวะในลักษณะลีลาการทอดประสานแนวทำนองแบบเลียนที่แต่ละแนวของเนื้อดนตรีเป็นอิสระในแนวนอน และจบบทเพลงด้วยเสียงค้างยาว

9. ท่อนจบ เป็นการเคลื่อนที่ของศูนย์กลางเสียงแบบแนวซ้ำขึ้นพื้นในลักษณะ

การบอกลักษณะจังหวัด และพัฒนาเสียงสะท้อนเป็นกลุ่มจังหวัดในลักษณะลีลาการสอดคล้อง

ประสานแนวทำนองแบบเลียนที่แต่ละแนวของเนื้อดนตรีเป็นอิสระในแนวนอน และ

จบบทเพลงด้วยเสียงค้ำยาว

ภาพ 9

ท่อนจบ

ที่มา: บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ “อีสานรอนโด” สำหรับวงออร์แกนเบล
ห้องเพลงที่ 255 – 261 โดยผู้สร้างสรรค์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2567

ดนตรีอีสานสะท้อนวิถีชีวิต อารมณ์ และสื่อถึงบรรยากาศของท้องถิ่น ดนตรีตะวันตกมีความซับซ้อนในโครงสร้างและเทคนิคการเรียบเรียง การศึกษาดนตรีทั้งสองประเภทช่วยให้เข้าใจถึงอารมณ์และวัฒนธรรม เป็นการเปิดโอกาสให้สร้างสรรค์การผสมผสานเสียงจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสะท้อนเอกลักษณ์และเชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม จากการวิเคราะห์บทประพันธ์เพลง จะเห็นได้ว่า บทประพันธ์เพลงนี้ได้รับอิทธิพลมาจากดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยการอ้างอิงทำนองเพลงพื้นบ้านอีสานมาประยุกต์ใช้กับสำเนียงของเครื่องดนตรีสากลประเภทเครื่องลม และผสมผสานให้เข้ากับเทคนิคการประพันธ์ของดนตรีร่วมสมัยเพื่ออนุรักษ์ สืบสาน และถ่ายทอดดนตรีพื้นบ้านร่วมสมัยในเชิงพหุวัฒนธรรม

สรุป

บทความนี้กล่าวถึงการสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง "อีสานรอนโด" สำหรับวงออร์แกน โดยใช้โครงสร้างดนตรีตะวันตกและอ้างอิงทำนองจากลายเพลงพื้นบ้านอีสาน ได้แก่ ลายนกไซบินข้ามทุ่ง ลายตักแตนดำข้าว ลายแมงด้บเต่า และลายแมงกูดมดดอก รวมถึงศูนย์กลางเสียงและเสียงเสฟของลายใหญ่มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ และอธิบายการดำเนินงานสร้างสรรค์บทเพลงโดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยงานเอกสารและการสัมภาษณ์ 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ทำนอง ลักษณะดนตรีอีสาน และสังเคราะห์เป็นบทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์ 3) กระบวนการสร้างสรรค์ โดยการออกแบบแนวคิด สังคัลลักษณ์ และการประสานเสียง 4) การนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์ในรูปแบบ Video media ระบบ Online เป็นบทเพลงที่มีลักษณะของเนื้อดนตรีแบบโพลีโฟนี โดยการใช้บันไดเสียง A ไมเนอร์ เครื่องหมายประจำจังหวะ 4/4 อัตราความเร็วมีความหลากหลาย มีเครื่องมือที่ใช้สร้างสรรค์ ได้แก่ ฟลูต คลาริเน็ต อัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน บาริโตนแซกโซโฟน เฟรนช์ฮอร์น ทรัมเป็ต ทรอมโบน ยูโฟเนียม และทูบา มีสังคัลลักษณ์แบบรอนโด 9 ท่อน ดังนี้

1. ท่อนบทนำ เป็นอรรถาธิบายในเรื่องของศูนย์กลางเสียงและเสียงเสฟของลายใหญ่ โดยมีเทคนิคการประพันธ์เพลงคือ การเคลื่อนทำนองแบบสวนทาง และการย่อส่วนลักษณะจังหวะ

2. ท่อน A เป็นอรรถาธิบายในเรื่องของลายนกไซบินข้ามทุ่ง โดยมีเทคนิคการประพันธ์เพลงคือ การแปรทำนอง การย่อส่วนลักษณะจังหวะ และการใช้ทำนองสืสัน เพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวต่อเนื่องของนกไซที่บินโฉบไปมาและมีจังหวะไม่สม่ำเสมอขณะบินข้ามทุ่ง

3. ท่อนช่วงเชื่อม 1 เป็นอรรถาธิบายในเรื่องของลายตักแตนดำข้าว โดยมีเทคนิคการประพันธ์เพลงคือ การเลียน เพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของตักแตนอย่างต่อเนื่อง

4. ท่อน B เป็นอรรถาธิบายในเรื่องของลายเมงดับเต่า โดยมีเทคนิคการประพันธ์เพลงคือ การเลื่อมซ้ำประโยคเพลง เพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของเมงดับเต่าในท่วงทำนองที่เข้าไปเข้ามา

5. ท่อน A1 เป็นอรรถาธิบายในเรื่องของลายนกไขบินข้ามทุ่ง โดยมีเทคนิคการประพันธ์เพลงคือ การย่อส่วนลักษณะจังหวะ เพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของนกไขที่บินโฉบไปมา

6. ท่อนช่วงเชื่อม 2 เป็นอรรถาธิบายในเรื่องของลายตักแตนดำข้าว โดยมีเทคนิคการประพันธ์เพลงคือ การใช้หลักลักษณะจังหวะ เพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของตักแตนอย่างกระฉับกระเฉงในจังหวะที่ไม่แน่นอน

7. ท่อน C เป็นอรรถาธิบายในเรื่องของลายเมงภูตอมดอก โดยมีเทคนิคการประพันธ์เพลงคือ การเคลื่อนที่แบบแนวซ้ำขึ้นพื้น และการพัฒนาลักษณะจังหวะด้วยโน้ตพรหม สะท้อนถึงการเคลื่อนไหวของเมงภูที่บินโฉบไปมาเพื่อเก็บน้ำหวานในดอกไม้

8. ท่อน A2 เป็นอรรถาธิบายในเรื่องของลายนกไขบินข้ามทุ่ง โดยมีเทคนิคการประพันธ์เพลงคือ การพัฒนารูปแบบกลุ่มจังหวะ เพื่อสะท้อนการเคลื่อนไหวของนกไขที่มีจังหวะไม่สม่ำเสมอขณะบินข้ามทุ่ง

9. ท่อนจบ นำ เป็นอรรถาธิบายในเรื่องของศูนย์กลางเสียงและเสียงเสฟ โดยมีเทคนิคการประพันธ์เพลงคือ การเคลื่อนที่แบบแนวซ้ำขึ้นพื้น และการย่อลักษณะจังหวะ

บทประพันธ์เพลงสร้างสรรค์นี้แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ศิลปะดนตรีพื้นบ้านอีสานเข้ากับแนวคิดทางด้านดนตรีสากลได้อย่างกลมกลืน ทั้งในด้านจังหวะทำนอง และโครงสร้าง รวมถึงการผสมผสานลายเพลงพื้นบ้านอีสานและลักษณะทางดนตรีตะวันตกให้เกิดเป็นดนตรีร่วมสมัยด้วยการเชื่อมโยงสองวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อสะท้อนความหลากหลายและความงดงามของดนตรีในระดับสากล สู่การพัฒนาให้

เกิดแนวคิด และแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานการประพันธ์เพลงขึ้นใหม่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาและทำความเข้าใจทั้งดนตรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีตะวันตกอย่างลึกซึ้งก่อนที่จะเริ่มผสมผสาน
2. ควรมีการศึกษาลักษณะเพลงพื้นบ้านอีสานในพื้นที่อื่นเพิ่มเติม
3. ควรทดลองใช้เครื่องดนตรีในรูปแบบวงดนตรีอื่น ๆ เช่น วงควินเทต วงแจมเบอร์ วงคอนเสิร์ตแบนด์
4. ควรต่อ ยอดการสร้างสรรกับประพันธ์เพลงในรูปแบบดนตรีอื่น ๆ เช่น อีสานซิมและแวลูเอชัน อีสานเทอนารี อีสานโซนาตา

References

- Chaoesan, S. (2012). *Lifestyle and folk culture of Isan people*. Mahasarakham University Press. [in Thai]
- Chantrangsi, S. (2019). *Traditional Thai music and western influence*. Music Studies Publishing. [in Thai]
- Department of Fine Arts. (2018). *Traditional music and Isan culture*. Office of Art and Culture. [in Thai]
- Thammabut, N. (2009). *Contemporary composition*. Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Thavorn, S. (2018). Isan folk music: The heart of northeastern Thailand. *Journal of Isan Culture*, 8(3), 10-18. [in Thai]
- Trakulhun, W. (2015). *Music of the 20th century*. Chulalongkorn University Press. [in Thai]

- Battisti, F. L. (2002). *The winds of change: The evolution of the contemporary American wind band/ensemble and its conductor*. GIA Publications.
- Benward, B., & Saker, M. (2003). *Music in theory and practice*. McGraw-Hill.
- Cook, N. (2001). *Music: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Cooper, G., & Meyer, L. B. (1960). *The rhythmic structure of music*. University of Chicago Press.
- Grout, D. J., & Palisca, C. V. (2006). *A history of western music*. W.W. Norton.
- Miller, J. (2020). *Western music theory and its applications*. Harmony Press.

Authors

Weerasak Ngamwongronnchai

Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Buriram Rajabhat University

439, Jira Road, Nai Mueang Subdistrict, Mueang Buriram District, Buriram Province 31000

Tel: 065-2169454 E-mail: Weerasak.ng@bru.ac.th

Watin Prachanunt

Music Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Buriram Rajabhat University

439, Jira Road, Nai Mueang Subdistrict, Mueang Buriram District, Buriram Province 31000

Tel: 089-0715400 E-mail: Watin.pn@bru.ac.th

Natthaphon Asawang

Music Education, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

439, Jira Road, Nai Mueang Subdistrict, Mueang Buriram District, Buriram

Province 31000

Tel: 062-9626569 E-mail: jamesjmkd@hotmail.com

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET

ของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

A Study on Testee Satisfaction towards TU-GET

Service of the Language Institute, Thammasat University

สุรพัศ บรรณพงศธร¹ / สุนทรี เจริญวัฒนาพร^{2*}

Surapat Bannapongsatorn / Soontaree Charoenwattanaporn

¹⁻²สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

General Administration Officer, Language Institute, Thammasat University

*Corresponding author's E-mail: soontaree.c@litu.tu.ac.th

Received: July 4, 2024

Revised: December 2, 2024

Accepted: December 4, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2024.31>

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการการจัดสอบภาษาอังกฤษ TU-GET ของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET มาเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการให้บริการให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ 3) เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่าง ปัจจัยด้านเพศ อายุ และอาชีพ ที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในการจัดสอบ TU-GET ผู้ใช้บริการจัดการทดสอบกลุ่มต่าง ๆ โดยเป็นผู้บริการการจัดสอบ TU-GET Paper-Based Test จำนวน 1,708 คน และ TU-GET Computer-Based Test จำนวน 554 คน ในช่วงระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2566 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2566 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมากที่สุด ส่วนผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการให้บริการแบ่งออกเป็น

3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการรับสมัครที่มีความเสถียร
2) การปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของสถานที่สอบให้เอื้อต่อการมีสมาธิของผู้เข้า
สอบ และ 3) การเพิ่มความหลากหลายของช่องทางการประชาสัมพันธ์ ผลการ
เปรียบเทียบด้านอายุ อาชีพ ที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในการจัดสอบ TU-GET
ผู้ให้บริการจัดสอบกลุ่มต่าง ๆ พบว่ามีความพึงพอใจที่ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: TU-GET, ความพึงพอใจ, ผู้ให้บริการ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the satisfaction of service users regarding the quality of English proficiency test services (TU-GET) provided by the Language Institute of Thammasat University, 2) explore the opinions and suggestions of service users on TU-GET test services to guide the development and improvement of service efficiency in alignment with users' needs, and 3) examine the differences in satisfaction levels regarding TU-GET test services based on the factors such as gender, age, and occupation among different user groups. The study surveyed 1,708 participants who took the TU-GET Paper-Based Test and 554 participants who took the TU-GET Computer-Based Test over a period of three months. The findings revealed that the majority of respondents were most satisfied with the service provided by the staff. Additionally, suggestions for improving service quality were categorized into three areas: 1) ensuring the stability of the technology used for registration, 2) enhancing the physical environment of the examination venues to support candidates concentration, and 3) increasing the diversity of communication channels for information dissemination. The comparison

of satisfaction levels based on age and occupation among different user groups was significantly different at the statistical level of .05 level.

Keywords: TU-GET, satisfaction, testee

บทนำ

โครงการจัดสอบความรู้ภาษาอังกฤษ TU-GET (Thammasat University General English Test) เริ่มดำเนินการจัดสอบขึ้นเมื่อพ.ศ. 2538 โดยกำหนดลักษณะข้อสอบ TU-GET Paper-based Test (PBT) เป็นข้อสอบมาตรฐานแบบเลือกตอบ และมีส่วนประกอบดังนี้ (1) Structure 25 ข้อ 250 คะแนน (2) Vocabulary 25 ข้อ 250 คะแนน (3) Reading 50 ข้อ 500 คะแนน รวม 100 ข้อ รวม 1,000 คะแนน โดยจัดสอบให้กับคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ และตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่ใกล้เคียง ต่อมาได้มีเพิ่มรูปแบบการสอบเป็นการทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษ TU-GET Computer-Based Test (CBT) โดยการสอบด้วยคอมพิวเตอร์ และมีส่วนประกอบดังนี้ (1) Reading จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน (2) Listening จำนวน 30 ข้อ 30 คะแนน (3) Speaking จำนวน 1 ข้อ 30 คะแนน (4) Writing จำนวน 1 ข้อ 30 คะแนน รวม 120 คะแนน ต่อมาในปี 2564 เนื่องจากมีโรคติดต่อโคโรนา 19 (Covid-19) ระบาด ทำให้ไม่สามารถจัดสอบในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการใช้ระบบสอบแบบออนไลน์แทน เพื่อเพิ่มช่องทางสำหรับผู้เดินทางไม่สะดวก และจำเป็นต้องใช้ผลคะแนนสอบ TU-GET

การจัดสอบ TU-GET นั้น ถูกกำหนดให้เป็นเงื่อนไขของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 1) การสอบเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ระเบียบมธ.ว่าด้วยเรื่องการจัดสอบภาษาต่างประเทศสำหรับเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ 2562) ข้อ 5 ว่าด้วยเรื่อง การสอบภาษาต่างประเทศ ตามความในข้อบังคับ มธ. ว่าด้วยการศึกษาขั้นปริญญาโท

พ.ศ 2528) ซึ่งมหาวิทยาลัยจัดสอบช่วงเดือน มีนาคม มิถุนายน กันยายน ของทุกปี และมีการสอบออก หมายถึงผู้ที่ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต้องสอบ TU-GET ให้ได้ 550 คะแนน เพื่อนำคะแนนไปยื่นที่คณะต่าง ๆ จึงผ่านเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ให้จบการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา นอกจากนี้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้กำหนดให้สถาบันภาษา เป็นผู้รับผิดชอบเปิดสอนภาษาอังกฤษวิชา มธ. 005 และมธ. 006 ให้กับนักศึกษาที่สอบ TU-GET ไม่ผ่าน นักศึกษาสามารถสอบ TU-GET ได้ไม่จำกัด เพื่อให้ได้คะแนน 550 ขึ้นไป สามารถนำผลสอบมาขึ้นเทียบ โดยไม่ต้องลงวิชาเรียน (ระเบียบมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยเรื่องการจัดสอบ ภาษาต่างประเทศ สำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2562) ที่ผ่านมารีการจัดสอบ TU-GET ทางสถาบันภาษา ได้รับเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงการให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2564 ได้มีการจัดสอบแบบออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางสำหรับลูกค้าย่างจังหวัดที่ไม่ต้องเดินทางมาสอบ จนกระทั่งทำให้หน่วยงานมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยในปัจจุบัน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้มาสอบ จึงได้จัดบริการทดสอบในรูปแบบ ออนไลน์ (online) และ ออนไซต์ (on-site) เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการแต่ละกลุ่ม และให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจมากที่สุด อย่างไรก็ตามในการจัดสอบทั้งในรูปแบบ Online และ Onsite นั้น ผู้ใช้บริการยังมีข้อเสนอแนะ และมีความคิดเห็นบางส่วนเกี่ยวกับการให้บริการที่ต้องปรับปรุง และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจในการศึกษา ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพ ในการใช้บริการการจัดสอบ TU-GET และเพื่อความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษา จึงมุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการในการสอบ ทั้งในรูปแบบ ออนไลน์ (online) และ ออนไซต์ (on-site) เพื่อผลที่ได้จากการศึกษานำมาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการการจัดทดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับนโยบายในการดำเนินงานของสถาบันภาษาในปัจจุบัน และอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการ การจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET มาเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการให้บริการให้ มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่าง ปัจจัยด้านเพศ อายุ และอาชีพ ที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในการจัดสอบ TU-GET ผู้ใช้บริการจัดการทดสอบกลุ่มต่าง ๆ

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจในการจัดสอบ TU-GET

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET อยู่ในกลุ่มเป้าหมายครั้งนี้ เป็นกลุ่มประชากรที่มาใช้บริการการทดสอบ TU-GET Paper-based Test จำนวน 1,708 คน และ TU-GET Computer-based Test จำนวน 554 คน เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด การศึกษายานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดที่เข้ามาใช้บริการการทดสอบเนื่องจากต้องการทราบถึงความพึงพอใจของผู้ทดสอบในมิติต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด
2. การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล เนื่องจากจำนวนประชากรที่จะสมัครสอบในแต่ละรอบของการสอบมีความหลากหลายจึงเลือกใช้ การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีการแจกแบบสอบถามสำหรับผู้ที่มีารับบริการเท่านั้น

3. เป็นแบบสอบถามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ การสอบ TU-GET ในส่วนที่ 1 คือ ช่วงอายุ ด้านเพศ และอาชีพ ในส่วนที่ 2 คือความพึงพอใจในการใช้บริการจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ 5=มากที่สุด 4=มาก 3=ปานกลาง 1=น้อยที่สุด 2=น้อย เกณฑ์ความหมายของค่าเฉลี่ย โดยการหาค่าพิสัย และอันตรภาคชั้น และนำผลต่างที่ได้มากำหนดเกณฑ์การวัดระดับค่าเฉลี่ย โดยผู้วิจัยได้กำหนดโดยใช้สูตรของ Donald and Pamela (2006) โดแบ่งความกว้างของชั้น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง พึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง พึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ในส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นหลังการใช้บริการการจัดทดสอบ TU-GET

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างโดยยึดหลักความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร รวมทั้งแนวคิดและ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

4.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) Ritcharoon (2008) ข้อคำถามที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไปแสดงว่าคำถามนั้นตรงกับจุดประสงค์และเป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้

4.3 ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบ (Pilot test) จำนวน 40 คน กับกลุ่มตัวอย่างที่สอบ TU-GET Paper-Based Test เป็นคนละกลุ่มจากที่ใช้ในการศึกษาจริง ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) Worakum (2016) ในการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.79 และหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) แล้วคัดเลือกคำถามที่มีค่า R ตั้งแต่ 0.02 ขึ้นไป ซึ่งแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.192-0.640 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ นั่นหมายถึงแบบสอบถามสามารถนำไปเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างได้จริง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยมีการวิเคราะห์ดังนี้

5.1 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET ประกอบไปด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Average) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่มใช้การทดสอบค่าที่เป็นอิสระต่อกัน (T-test : Independent) โดยทดสอบปัจจัยส่วนบุคคลข้อ เพศ ที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจในการจัดสอบ TU-GET กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม คือปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจในการจัดสอบ TU-GET โดยการหาค่าความแปรปรวน (One-way ANOVA) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) Chayun (2003) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ใช้บริการ TU-GET โดยนำกลุ่มคำมาแยกประเภทกลุ่มคำที่มีความหมายต่างกัน มาจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categories) อธิบายและวิเคราะห์ความหมาย (Meaning of Pattern) ที่ค้นพบวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้าง (Structure Feature) แปลความหมาย (Interpret) เพื่อนำไปสู่การเรียบเรียงใหม่อีกครั้ง (Organize the Data) และสรุปการค้นพบ (Conclusions) เชื่อมโยงแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้การทบทวนวรรณกรรมเข้ามศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อ สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหานั้น นำไปพรรณนาและวิเคราะห์หัวข้อกลุ่มคำใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อตอบประเด็นในการศึกษาที่กำหนดไว้ต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ที่มีต่อคุณภาพการให้บริการการจัดทดสอบ TU-GET (PBT) และ TU-GET (CBT) โดยมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องที่จะศึกษาได้แก่ เพศ ช่วงอายุ อาชีพ และ ทำการศึกษาความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการจัดสอบ เป็นความพึงพอใจในระบบรับสมัคร ความพึงพอใจในสถานที่สอบ ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการการทราบถึงสื่อ และช่องทางในการประชาสัมพันธ์และความผูกพันในการใช้บริการ จากผู้ใช้บริการทั้งหมดในระยะเวลา 3 เดือน โดยแบ่งเป็นผู้ใช้บริการการจัดสอบ TU-GET (PBT) จำนวน 1,708 คน และผู้ใช้บริการการจัดสอบ TU-GET (CBT) จำนวน 554 คน สามารถสรุปได้เป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการจัดสอบ TU-GET สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ของการสอบ TU-GET Paper-based Test และ TU-GET Computer-based Test เป็นเวลา 3 เดือน

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ยและร้อยละของผลการศึกษความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการการจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แต่ละตัววัดใน TU-GET Paper-Based Test

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละ	การแปลค่าความพึงพอใจ
1. ระบบการรับสมัคร			
1.1 ระบบการรับสมัครสะดวกรวดเร็ว	4.67	93.4	มากที่สุด
1.2 การเข้าสู่ข้อมูลหลังการสมัครสะดวกรวดเร็ว	4.52	90.4	มากที่สุด
1.3 ระบบการจ่ายเงินออนไลน์สะดวก	4.52	90.4	มากที่สุด
1.4 ข้อความที่อยู่บนระบบรับสมัครชัดเจน	4.53	90.6	มากที่สุด
2. ความพึงพอใจในสถานที่สอบ			
2.1 ความสะดวกของสถานที่สอบและห้องสอบ	4.49	89.8	มากที่สุด
2.2 ความสะดวกในการสอบออนไลน์	4.36	87.2	มากที่สุด
3. เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ			
3.1 เจ้าหน้าที่รับสมัคร แก้ไขปัญหาให้แก่ผู้สมัครสอบและช่วยเหลือได้รวดเร็ว ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจน	4.7	94	มากที่สุด
3.2 เจ้าหน้าที่คุมสอบ แก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เข้ารับการทดสอบได้รวดเร็ว ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจน	4.7	94	มากที่สุด

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละ	การแปลค่าความพึงพอใจ
4. ความผูกพันในการรับบริการ			
4.1 ท่านจะเข้ารับการทดสอบ TU-GET หรือบริการอื่นๆกับทางสถาบันภาษาในครั้งต่อไปอีกหรือไม่	4.32	86.4	มากที่สุด
4.2 ท่านจะแนะนำบุคคลอื่นให้เข้ารับการทดสอบภาษาอังกฤษหรือรับบริการอื่นๆกับสถาบันภาษาต่อไปอีกหรือไม่	4.47	89.4	มากที่สุด

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ยและร้อยละของผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการการจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แต่ละตัววัดใน TU-GET Computer - Based Test

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละ	การแปลค่าความพึงพอใจ
1. ระบบการรับสมัคร (Recruitment system)			
1.1 ระบบการรับสมัครสะดวกรวดเร็ว	4.59	91.8	มากที่สุด
1.2 การเข้าดูข้อมูลหลังการสมัครสะดวกรวดเร็ว	4.38	87.6	มากที่สุด
1.3 ระบบการจ่ายเงินออนไลน์สะดวก	4.42	88.4	มากที่สุด
1.4 ข้อความที่อยู่บนระบบรับสมัครชัดเจน	4.38	87.6	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละ	การแปลค่าความพึงพอใจ
2. ความพึงพอใจในสถานที่สอบ			
2.1 ความสะดวกของสถานที่สอบและห้องสอบ	4.69	93.8	มากที่สุด
2.2 ระบบซอฟต์แวร์ข้อสอบที่ใช้ในการสอบมีความเหมาะสม/เอื้อต่อการทำข้อสอบ	4.68	93.6	มากที่สุด
2.3 เครื่องคอมพิวเตอร์และหูฟังที่ใช้ในการสอบ ใช้งานได้ดี และมีความทันสมัย	4.56	91.2	มากที่สุด
3. เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ			
3.1 เจ้าหน้าที่รับสมัคร แก้ไขปัญหาให้แก่ผู้สมัครสอบและช่วยเหลือได้รวดเร็ว ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจน	4.76	95.2	มากที่สุด
3.2 เจ้าหน้าที่คุมสอบ แก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เข้ารับการทดสอบได้รวดเร็ว ตอบข้อสงสัยได้ชัดเจน	4.75	95	มากที่สุด
4. ความผูกพันในการรับบริการ			
4.1 ท่านจะเข้ารับการทดสอบ TU-GET หรือบริการอื่นๆกับทางสถาบันภาษาในครั้งต่อไปอีกหรือไม่	4.29	85.8	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	คิดเป็นร้อยละ	การแปลค่าความพึงพอใจ
4.2 ท่านจะแนะนำบุคคลอื่นให้เข้ารับการทดสอบภาษาอังกฤษหรือรับบริการอื่นๆกับสถาบันภาษาต่อไปอีกหรือไม่	4.47	89.4	มากที่สุด

จากการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยที่ผู้ทำแบบสอบถามให้ค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ความพึงพอใจเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการในเรื่องของการรับสมัคร การตอบคำถาม และช่วยเหลือ ด้วยความรวดเร็ว และ เจ้าหน้าที่ที่คุมสอบแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เข้ารับการทดสอบ ได้ชัดเจน โดย TU-GET Paper-based Test คิดเป็น 94 % และ TU-GET Computer-based คิดเป็น 95.2 % บ่งบอกถึง หน่วยงานการจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา สามารถแก้ไขปัญหของผู้ใช้บริการการทดสอบได้ทันทั่วทั้ง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาระหว่างการสอบหรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดสอบ บานปลาย

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยได้จัดหมวดหมู่ข้อเสนอของผู้ตอบแบบสอบถามออกมาเป็น 6 หมวดหมู่ ได้แก่ ระบบการรับสมัคร ด้านคำแนะนำในการให้บริการ ด้านคำชมในการให้บริการ ด้านความสะดวกในการสอบ และด้านการโปรโมท การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ โดยในส่วนแรก TU-GET Paper-based Test และ TU-GET Computer-based Test ระบบรับสมัครผู้เข้าสอบมองว่าระบบเราบางส่วนยังไม่สามารถชำระเงินผ่าน safari ของระบบ IOS เนื่องจากเมื่อกดชำระเงินไม่ขึ้น QR Code ให้สแกน ในส่วนที่ 2 คือคำแนะนำในการให้บริการของ TU-GET

Paper-based Test จะแบ่งออกเป็น 2 แบบ ตอนเก็บข้อมูลคือแบ่งเป็นการสอบ Online และการสอบ Onsite สำหรับการสอบ Online ผู้เข้าสอบมองเรื่องสมาธิในการสอบเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการสนทนาระหว่างสอบ โดยการเปิดไมค์เพื่อสื่อสารแทนการพิมพ์ผ่านช่องแชท ทำให้เสียสมาธิในการสอบ และอยากให้มีเพิ่มรอบในการสอบ ส่วน TU-GET Computer-based Test คำแนะนำในการให้บริการ ผู้เข้าสอบสะท้อนปัญหาของการเดินทางในศูนย์สอบระหว่างพื้นรองเท้ากับพื้นศูนย์สอบซึ่งทำให้เกิดเสียงดังและรบกวนสมาธิระหว่างการสอบ ควรมีการเปลี่ยนพื้นหรือถอดรองเท้าเดินเข้ามาในศูนย์สอบ และมองว่าควรมีป้ายบอกทางมาศูนย์สอบ กรณีที่เป็นบุคคลภายนอกอาจจะมีความรู้เรื่องอาคารหาห้องสอบ ต่อมาเป็นคำถามในการให้บริการ ทั้ง TU-GET Paper-based Test และ TU-GET Computer-based Test ได้รับคำชมจากผู้เข้าสอบว่า เจ้าหน้าที่มีการให้คำแนะนำที่ดีเกี่ยวกับการสอบ ถ้าผู้เข้าสอบมีปัญหาหรือข้อสงสัยระหว่างการสอบเจ้าหน้าที่จะคอยเข้าไปให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

3. ผลการศึกษาการเปรียบเทียบด้านเพศ อายุ อาชีพ ที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในการจัดสอบ TU-GET Paper-based Test และ TU-GET Computer-based Test จากการศึกษาพบว่า ด้านเพศชาย และเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างกันตาม (ตาราง 3) ด้านอายุ 15-18 ปี, 19-22 ปี, 23-29 ปี และ 30 ปีขึ้นไปพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตาม (ตาราง 4) และ ด้านอาชีพ TU-GET Paper-based Test ข้าราชการ นักศึกษา นักเรียน เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่างาน และอื่น ๆ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 5)

ตาราง 3

การวิเคราะห์การเปรียบเทียบทางด้านเพศที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ
เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการการจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา

ปัจจัยบุคคล	แหล่งความ แปรปรวน	n	Mean	SD.	F	P-value
เพศ TU-GET (PBT)	ชาย	660	4.53	0.54	0.917	0.339
	หญิง	1048	4.53	0.53		
	รวม	1708				
เพศ TU-GET (CBT)	ชาย	125	4.50	0.50	-0.927	0.590
	หญิง	429	4.55	0.49		
	รวม	554				

ตาราง 4

การวิเคราะห์การเปรียบเทียบทางด้านอายุที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ
เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการการจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา

ปัจจัยบุคคล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
อายุ TU-GET (PBT)	ระหว่างกลุ่ม	14.074	3	4.691	17.238	0.001*
	ภายในกลุ่ม	463.743	1704	0.272		
	รวม	477.817	1707			
อายุ TU-GET (CBT)	ระหว่างกลุ่ม	2.302	3	0.767	3.178	0.024*
	ภายในกลุ่ม	132.843	550	0.242		
	รวม	135.145	553			

*p ≤ 0.05

ตาราง 5

การวิเคราะห์การเปรียบเทียบทางด้านอาชีพที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการการจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา

แหล่งความ						
ปัจจัยบุคคล	แปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	9.011	5	1.802	6.543	0.001*
TU-GET	ภายในกลุ่ม	468.806	1702	0.275		
(PBT)	รวม	477.817	1707			
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2.323	5	0.465		0.090
TU-GET	ภายในกลุ่ม	132.823	548	0.242		
(CBT)	รวม	135.143	553			

* $p \leq 0.05$

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET ของสถาบันภาษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET เป็นเรื่องของปัจจัยระบบการรับสมัคร ความพึงพอใจในสถานที่สอบ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และความผูกพันในการรับบริการ ทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นการบริการที่ดีจะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ คือการแนะนำผลิตภัณฑ์หรือมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี อธิบายจุดประสงค์ของการใช้คะแนนที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ชัดเจน จะสามารถทำให้มีจำนวนผู้สมัครสอบที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มอาชีพนักเรียน นักศึกษา เพราะกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้มีจุดประสงค์ในการใช้คะแนน TU-GET เพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยทั้งในระดับปริญญาตรี โท เอก หรือการสอบเพื่อยกเว้นวิชาเรียนที่เป็นรายวิชาบังคับในมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นข้อมูลที่น่าเสนอออกไปจะต้องให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับ

การสอบให้มีความครบถ้วนและชัดเจน ทันสมัย ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจในการให้บริการซึ่งสอดคล้องกับ Kim and Park (2013) ซึ่งกล่าวว่าคุณภาพของข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่ใช้สื่อโซเชียลมีเดียและการสื่อสารผ่านสื่อเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้กลุ่มเป้าหมายทราบถึงข้อมูลข่าวสารรายละเอียดเกี่ยวกับการสอบ จากงานวิจัยของ Koob (2021) พบว่าผลจากการที่มีเนื้อหาและรายละเอียดที่ชัดเจนจะมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจเชิงบวกทำให้สินค้าเป็นที่ต้องการของตลาด และจากงานวิจัยของ Pavipada (2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาการโพสต์ Facebook Fanpage และพฤติกรรมของผู้บริโภคพบว่าลักษณะข้อความที่โพสต์แล้วมีอัตราความนิยมสูง คือการโพสต์บรรยายลักษณะข้อเด่นของสินค้า เช่น คุณภาพของวัตถุดิบ โดยใช้คำที่น่าสนใจและดึงดูด และเวลาในการโพสต์ประชาสัมพันธ์ ควรเป็นวันสำคัญหรือช่วงเวลาที่ผู้ใช้สื่อโซเชียลบ่อยๆ เช่น เวลาพักเที่ยงหรือเลิกงาน เป็นต้น ทั้งนี้การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญแล้ว แต่กระนั้นการที่จะทำให้ผู้สมัครสอบมีความมั่นใจหรือมีความเชื่อถือในการสอบ TU-GET และนำผลคะแนนไปใช้ประโยชน์ต้องมาจากการที่ผู้เชี่ยวชาญ เช่น อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงหรือนักคิดสำคัญที่มีชื่อเสียงในแวดวงการศึกษา ที่เคยสอบจริงและใช้ผลสอบจริง ออกมาให้มาให้คำแนะนำเกี่ยวกับประโยชน์ของการสอบว่ามีผลดีต่อตัวผู้สอบอย่างไร ทำให้ผู้ให้บริการเกิดความสนใจ มีความเข้าใจและรู้แนวทางในการใช้ประโยชน์ของคะแนนมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Sriram and Giridhar (2021) ที่พบว่า การที่มีผู้มีชื่อเสียงพูดถึงรายละเอียดและคุณภาพที่ดีของสินค้าว่าสินค้านั้นดีอย่างไร จะทำให้มีผู้สนใจในสินค้านั้นมากยิ่งขึ้น หรือการทำให้สินค้าเป็นที่น่าดึงดูดโดยอธิบายลักษณะและรายละเอียดที่สำคัญจะช่วยเพิ่มการตัดสินใจในการซื้อมากขึ้น

ส่วนผลการศึกษาความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการจัดสอบ TU-GET (PBT) และ TU-GET (CBT) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการพบว่า TU-GET Paper-based Test ด้านระบบการรับสมัครผู้ให้บริการอยากให้ระบบ ระบบการชำระเงินที่ดีขึ้นทั้งใน

ระบบ IOS หรือ Android ด้านการให้คำแนะนำในการให้บริการ TU-GET Paper-based Test Online ส่วนใหญ่จะมองในเรื่องของเสียงรบกวน ดังนั้นการมีกฎระเบียบการสอบออนไลน์ที่ชัดเจนและเข้มงวดมากขึ้นจะทำให้ผู้เข้าสอบมีศักยภาพในการทำข้อสอบที่ดีขึ้น ส่วน TU-GET Paper-based Test Onsite อยากให้มีการสอบ Onsite เพิ่มการจัดสอบที่มากขึ้นเพื่อนำผลไปใช้ตามเวลาที่เหมาะสม หรือการเปิดเวลาในการสอบเพื่อวางแผนในการทำข้อสอบก่อนหมดเวลาสอบ ด้านความสะดวกในการสอบออนไลน์และออนไลน์ TU-GET Paper-based Test Online การสอบอยากให้ผู้เข้าสอบพึงรายละเอียดการสอบออนไลน์ให้ชัดเจน ถ้ามีการสอบถามหรือมีข้อสงสัยให้พิมพ์ข้อความทางแชทผ่านโปรแกรม เพราะทำให้เสียสมาธิในการทำข้อสอบและอยากให้เริ่มทำแบบทดสอบพร้อมกัน เนื่องจากแต่ละคนเริ่มทำข้อสอบไม่พร้อมกันเกิดการรบกวน TU-GET Paper-based Test Onsite อยากให้ปรับปรุงอุณหภูมิภายในห้องที่ส่งผลต่อการทำข้อสอบ สำหรับด้านการโปรโมทการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ อยากให้มีตารางเปรียบเทียบคะแนน TU-GET กับ การสอบภาษาของสถาบันอื่น เพื่อให้ฝ่ายบุคคลแต่ละบริษัทนำไปใช้อ้างอิงได้อย่างถูกต้อง และเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพิ่มการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย บางคนต้องสอบถามเพื่อนที่เคยสอบ และอยากให้อธิบายการสอบหน้าเว็บไซต์ให้ชัดเจน เพิ่มช่องทางการกระจายข่าวสารที่หลากหลาย เช่น TikTok Instagram Twitter เป็นต้น ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการ จัดสอบ TU-GET Computer-based Test ด้านระบบการรับสมัคร เช่นเดียวกัน อยากให้มีการปรับหน้าเว็บไซต์การชำระเงินผ่านมือถือให้มีความเสถียรมากขึ้น สำหรับด้านการให้คำแนะนำในการให้บริการ อยากให้มีการเอนำดื่มเข้าไปได้ อยากให้มีการจัดทำเส้นทางเดินทางมายังสถานที่สอบ ควรมีป้ายบอกทางเข้าอาคาร เพราะบุคคลภายนอกหาศูนย์สอบไม่เจอ อยากให้หน้าเว็บไซต์ประกาศชัดเจน เรื่อง ข้อปฏิบัติในการสอบที่ชัดเจนมากขึ้น ข้อสอบควรบอกรายละเอียดเกี่ยวกับการทำในแต่ละส่วนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ด้านความสะดวกในการสอบออนไลน์ เสียงดนตรีรบกวนผู้เข้าสอบในช่วงแรก พื้นห้องเป็นวัสดุ รบกวนขณะการสอบ และด้านการโปรโมทโฆษณาและการ

ประชาสัมพันธ์ ยอากให้มีโควดา สอบพรี สิทธินักศีกษา สำหรับนักศีกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพิ่มขึ้นอีกเนื่องจากสิทธิ 2 ครั้งที่มีอยู่ ที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจน้อยเกินไป

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจในการจัดสอบ TU-GET พบว่าปัจจัยด้านอายุ ช่วง 15-18 ปี, 19-22 ปี, 23-29 ปี และ 30 ปีขึ้นไป ของการจัดสอบ TU-GET Paper-based Test และ TU-GET Computer-based Test มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยด้านอาชีพ TU-GET Paper-based Test ข้าราชการ นักศีกษา นักเรียน เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ว่างาน และอื่น ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นแสดงให้เห้นว่าผู้บริการควรได้รับการบริการตามความคาดหวังที่ได้ตั้งไว้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ บทความของ Millet (1954) ได้พูดถึง เป้าหมายสำคัญของการบริการ ในแง่การ ให้บริการอย่างเท่าเทียม (equitable service) คือประชาชนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ไม่มีการแบ่งแยกหรือกีดกันการให้บริการ โดยอยู่บนความมาตรฐานระดับ เดียวกัน ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจแก่ผู้ได้รับบริการ และนำไปสู่ ความพึงพอใจของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ความพึงพอใจเกี่ยวกับการสอบ TU-GET ของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ถือว่าส่วนใหญ่ผู้เข้าสอบให้ความสำคัญกับการบริการมากที่สุด ทั้งในเรื่องของระบบการรับสมัคร ความสะดวกในการสอบ การบริการของเจ้าหน้าที่ที่จะแนะนำข้อมูลให้แก่ผู้เข้าสอบของเรานั้นผู้เข้าสอบให้คะแนนอยู่ในระดับความพึงพอใจที่มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม การขาดปัจจัยใดหรือปัจจัยหนึ่งไปนั้นอาจทำให้ผู้สอบ ไม่อยากที่จะใช้บริการของการจัดสอบ

TU-GET อีกต่อไปหรืออาจเปลี่ยนไปใช้บริการทดสอบภาษาอังกฤษอื่น ๆ ก็เป็นไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่วางแผนจะเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

2. สิ่งที่ต้องแก้ไขและควรพัฒนาอย่างเร่งด่วนในการศึกษารั้งนี้ คือการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน เป็นเป้าหมายสำคัญที่จะช่วยให้การสอบภาษาอังกฤษ TU-GET นั้น เพิ่มจำนวนผู้เข้าสมัครสอบมากยิ่งขึ้น เราควรจะมีการประสานงานกับทางมหาวิทยาลัย ในช่วงที่มีการรับนักศึกษาใหม่เข้ามาหรือเพิ่มช่องทางการเข้าศึกษาต่อ ทั้งในระดับปริญญาตรี โท เอก ว่าการสอบ TU-GET สามารถเป็นใบเบิกทางในการเข้าศึกษาต่อได้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้มีผู้เข้าสอบมากขึ้นก็ว่าได้ โดยมหาวิทยาลัยต้องประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับนักศึกษาเข้าให้ชัดเจน ว่าเรียนไปเพื่ออะไร จบออกไปแล้วสามารถประกอบอาชีพใด ให้ผู้ที่เข้ามาศึกษาต่อเห็นภาพอนาคตที่ชัดเจน และทางสถาบันภาษาเองก็เพิ่มช่องทางสำหรับการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นเพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้าถึงได้ง่าย เช่น Line Facebook Tiktok เป็นต้น การมีช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายนั้น จะช่วยตอบปัญหาหลายข้อสงสัยแก่ผู้ที่ต้องการมาสมัครได้ อนึ่งเจ้าหน้าที่สถาบันภาษาอาจจะต้องเก็บข้อมูลพื้นฐานของแต่ละคณะเกี่ยวกับการใช้งาน TU-GET ในการศึกษาต่อหรือตามเงื่อนไขหลักสูตรเพื่อสำเร็จการศึกษาด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านบริการพัฒนามากยิ่งขึ้น

References

- Cooper, D. R., Schindler, P. S., & Sun, J. (2006). Business research methods (9th ed.). *Twelfth edition* (pp.307). McGraw-Hill.
- Jaturongkakul, A. (2000). *Consumer behavior*. Thammasat University. [in Thai]
- Koob, C. (2021). Determinants of content marketing effectiveness. Conceptual framework and empirical findings from a managerial perspective. *Journal of PLOS one*, 16(4), 1-25.
- Kim, S., & Park, H. (2013). Effects of various characteristics of social commerce (s-commerce) on consumers' trust and trust performance. *International Journal of Information Management*, 33(2), 318–332.
- Millet, J.D. (1954). Management in public science. *The quest for effective performance*. McGraw-Hill.
- Morse, N. C. (1958). *Satisfaction in the white collar job*. University of Michigan.
- Pavipada, P. (2015). *Content of Facebook Fanpage posts and consumer behavior*. Thammasat University. [in Thai]
- Ritcharoon, P. (2008). *Research methodology in social sciences* (4th. ed.). Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Sriram, K.V., & Giridhar, B. Kamath. (2021). Social media advertisements and their influence on consumer purchase intention. *Cogent Business & Management Journal*, 8(1). [in Thai]
- Thammasat University. (2019). *Regulations of Thammasat University regarding the administration of foreign language proficiency examinations for graduate studies*, B.E. 2562 (April 10, 2019). [in Thai]

- Varrutthanaphutthi, C. (1993). Handbook of qualitative research for development work. In Uthai Dulyakasem (Ed.), *Research and Development Institute*, Khon Kaen University. [in Thai]
- Worakum, P. (2016). Education research (8th. ed.). Taksila Printing. [in Thai]

Authors

Surapat Bannapongsatorn

Language Institute, Thammasat University, 99 Moo 18

Phaholyothin Road, Khlong Nueng Subdistrict, Khlong Luang District,
Pathum Thani Province, 12120

Tel: 02-696-6027, E-mail: surapat.b@litu.tu.ac.th

Soontaree Charoenwattananaporn

Language Institute, Thammasat University, 99 Moo 18

Phaholyothin Road, Khlong Nueng Subdistrict, Khlong Luang District,
Pathum Thani Province, 12120

Tel. 02-696-6035, E-mail: soontaree.c@litu.tu.ac.th

English Language Anxiety and Motivation towards Speaking English among Thai Tertiary Students

Piyanut Thomol^{1*} / Worawoot Tutwisoot² / Prayong Klanrit³

^{1*} Doctor of Philosophy (Ph.D.) Student in the Teaching English to Speakers of Other Languages (TESOL) Program, Graduate School, Udon Thani Rajabhat University

² Assistant Professor, Ph.D., Teaching English to Speakers of Other Languages (TESOL) Program, Graduate School, Udon Thani Rajabhat University

³ Associate Professor, Ph.D., Teaching English to Speakers of Other Languages (TESOL) Program, Graduate School, Udon Thani Rajabhat University

* Corresponding author's E-mail: piyanut.th@udru.ac.th

Received: October 14, 2024

Revised: November 25, 2024

Accepted: November 28, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhsoc.2024.32>

Abstract

This study aimed to address challenges faced by students in speaking English effectively. The objectives were: 1) to investigate the levels of motivation for speaking English among students in the Faculty of Education at Udon Thani Rajabhat University; 2) to examine the levels of anxiety associated with speaking English among these students; and 3) to explore the relationship between motivation and anxiety in English-speaking skills. A total of 411 students, selected through stratified random sampling from a population of 2,896, participated in the study. Data were collected using a 36-item questionnaire and semi-structured interviews, with motivation assessed based on Deci and Ryan's (1985) Self-Determination Theory (SDT) and anxiety evaluated using Horwitz's (1986) framework. Results indicated

the following: 1) the students demonstrated moderate levels of motivation; 2) the students exhibited moderate levels of anxiety with communication apprehension emerging as the highest-scoring component of anxiety, and 3) a weak negative correlation suggested a slight inverse relationship between motivation and anxiety, implying that increased motivation might slightly alleviate anxiety. These findings underscore the importance of fostering intrinsic motivation and implementing targeted strategies to mitigate communication apprehension. Although the correlation was statistically significant, its practical significance appears limited, indicating that other factors may play a more substantial role in influencing students' English-speaking anxiety.

Keywords: motivation, anxiety, English-speaking skills, self-determination theory, foreign language anxiety

Introduction

In today's interconnected world, English proficiency is essential for effective communication in business, academia, and research (Graddol, 2023). However, Thai students often face significant challenges in developing spoken English skills, despite many years of formal study. This struggle is largely attributed to limited opportunities for practical application and real-world practice (Yusica, 2014). Qin and Poopatwiboon (2023) emphasized that inadequate speaking skills remain a critical barrier for Thai learners, undermining their confidence and limiting their ability to participate in international contexts. This issue is particularly pronounced in speaking, where students often lack exposure to authentic

communicative environments. Such limitations further hinder their linguistic development and reduce their competitiveness on the global stage.

Motivation is a critical factor in achieving success in language learning. According to Self-Determination Theory (Deci & Ryan, 1985), motivation can be classified into external factors, such as achieving grades or career advancement, and internal factors, such as personal interest and enjoyment. Research consistently shows that internal motivation leads to better long-term language learning outcomes, as it promotes sustained effort and engagement. While external motivators can provide initial drive, they often require the support of internal motivation to maintain progress over time.

On the other hand, speaking anxiety is a significant barrier to English language acquisition, particularly when students fear making mistakes or facing criticism (Qin & Poopatwiboon, 2023). This anxiety discourages participation in speaking activities, limiting opportunities for practice and improvement. In Thai classrooms, speaking English is widely perceived as one of the most difficult skills to develop. This challenge is reflected in Thailand's low ranking on the 2023 EF English Proficiency Index, highlighting persistent struggles with English communication ("The World's Largest Ranking of Countries and Regions by English Skills," 2023). Addressing this issue requires strategies that not only foster internal motivation but also reduce speaking anxiety to create a supportive learning environment for students.

At Udon Thani Rajabhat University, where students are expected to achieve at least CEFR level B2, many still experience anxiety that affects their speaking performance. This research investigates how motivation and anxiety influence Thai

students' English-speaking abilities, with the goal of developing teaching methods that build confidence and enhance speaking skills in the Thai educational context.

Research Objectives

1. To investigate the motivation for speaking English among students in the Faculty of Education at Udon Thani Rajabhat University
2. To examine the level of anxiety in speaking English among students in the Faculty of Education at Udon Thani Rajabhat University
3. To explore the relationship between motivation and anxiety levels in speaking English among students in the Faculty of Education at Udon Thani Rajabhat University

Literature Review

Motivation in Language Learning

The success of language learning is profoundly shaped by motivation, which drives students' dedication and achievement in English studies. Gardner (1985) emphasizes that motivated learners set clear goals, engage actively, and maintain a positive outlook toward language acquisition. According to Self-Determination Theory (Deci & Ryan, 1985), motivation falls into two categories: intrinsic motivation, which stems from personal satisfaction, and extrinsic motivation, which relies on external rewards. Intrinsic motivation, sustained by a sense of autonomy, competence, and relatedness, fosters enduring engagement in language learning. Recent studies affirm this perspective, demonstrating that when learners' fundamental psychological needs are met, their intrinsic motivation and commitment to language learning strengthen significantly (Oga-Baldwin & Hirose, 2023).

Educators are instrumental in cultivating motivation in the educational environment (Dörnyei, 1994). They can accomplish this by establishing conditions that foster student autonomy, linking course content to real-world applications, and creating appropriate interpersonal relationships (Deci & Ryan, 1985). By providing positive feedback and demonstrating passion, educators can enhance student engagement, hence resulting in enhanced language acquisition outcomes (Ushioda, 2011).

Anxiety in Language Learning

Anxiety is a significant barrier to language learning, particularly when English is not the learner's first language. Defined as unease stemming from fear and self-doubt, anxiety can impair communication skills, leading students to avoid participation and decreasing overall learning efficiency (Semerphet & Waenphet, 2013). Horwitz, Horwitz & Cope (1986) categorize language anxiety into communication apprehension, test anxiety, and fear of negative evaluation. Factors such as personal beliefs, teacher attitudes, classroom procedures, and testing practices all contribute to heightened anxiety (Young, 1990). For instance, beliefs that language learning requires perfect pronunciation can amplify anxiety, as can overly corrective teaching. The Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS) measures these anxiety levels, emphasizing the need to create supportive environments that reduce pressure and enhance student confidence, promoting better learning outcomes.

Methodology

This study used a survey research design with quantitative and qualitative methods.

Population and Samples: The population consisted of 2,896 students from 19 majors (118 males and 293 females), aged 18-22, in the Faculty of Education at Udon Thani Rajabhat University. A sample of 411 students from Years 1 to 4 was selected using stratified sampling, following the guidelines of Krejcie and Morgan (1970).

Instruments

1. Questionnaire: The 36-item questionnaire, developed in Thai, was designed to rigorously assess motivation and anxiety in English speaking. The motivation section, based on Self-Determination Theory (SDT), evaluated constructs such as competence, autonomy, and intrinsic motivation, while the anxiety section incorporated items adapted from Horwitz's Foreign Language Classroom Anxiety Scale (FLCAS) to measure dimensions of communication apprehension, fear of negative evaluation, and test anxiety. Structurally, the instrument comprised two sections: Part 1 gathered demographic data, and Part 2, with a 5-point Likert scale, measured students' motivation and anxiety. The development process involved an extensive theoretical review, item formulation, and validation by three subject matter experts, achieving an Index of Item Objective Congruence (IOC) threshold of 0.67. A pilot phase with a demographically similar sample facilitated refinements to ensure both item clarity and internal consistency before administering the questionnaire to the full study population.

2. Semi-structured Interviews: Semi-structured telephone interviews were conducted with selected students to gain deeper insights into their motivation and anxiety in English speaking. These interviews targeted students with both high and low scores in motivation and anxiety and included 16 open-ended questions adapted from SDT and FLCAS frameworks. The interview development process

entailed defining research objectives and creating questions, validating them with experts for accuracy (IOC analysis), conducting a pilot test with a similar sample, and making final revisions based on expert input.

Data analysis

Data analysis categorizes data into two types for analysis as follows:

Quantitative Data: Questionnaire responses on motivation and anxiety levels were analyzed using descriptive statistics, focusing on frequency and percentage to describe data characteristics, and Pearson's correlation coefficient was used to examine the relationship between motivation and anxiety levels.

Qualitative Data: Semi-structured interviews were transcribed and analyzed using content analysis. Similar content was grouped, redundancies were removed, and data were organized to address the research questions, identifying key themes and patterns.

Results and Discussion

1. Quantitative Results

1.1 Motivation level: The survey results on the motivation of students from the Faculty of Education at Udon Thani Rajabhat University were shown in the following table.

Table 1

The Levels of Motivation among Students of the Faculty of Education in Udon Thani

Rajabhat University

Types of Motivation	$\bar{X}$	SD.	Result
Competence	3.19	1.14	Moderate
Autonomy	2.83	1.16	Moderate
Relatedness	3.20	1.20	Moderate
Amotivation	1.78	1.09	Low
External Regulation	3.07	1.22	Moderate
Introjected Regulation	3.16	1.26	Moderate
Identified Regulation	4.21	0.99	High
Integrated Regulation	3.30	1.15	Moderate
Intrinsic Regulation	3.56	1.14	Moderate

From Table 1, the following discussions were made:

Competence: Students reported moderate perceived competence in English-speaking, with a mean score of 3.19, reflecting foundational proficiency but varied levels of self-efficacy. According to Bandura's (1997) self-efficacy theory, these beliefs impact engagement and language outcomes, supported by Dörnyei (2001), who emphasizes that building confidence enhances motivation and acquisition.

Autonomy: An average score of 2.83 showed moderate autonomy, aligning with studies that link autonomy with language success. Ushioda (2011) and Alrabai (2021) found that fostering autonomy boosts motivation, engagement, and language proficiency.

Relatedness: An average score of 3.20 suggested that students felt moderately connected to peers and the learning environment, which supported collaborative learning. Ruzek et al. (2016) noted that emotional support from teachers boosted relatedness, autonomy, and engagement.

Amotivation: A low score of 1.78 reflected high motivation for English-speaking, aligning with Ushioda's (2011) intrinsic motivation theory, which tied low amotivation to sustained interest in language tasks, as supported by Ryan and Deci's (2000) self-determination theory.

External Regulation: The score of 3.07 indicated moderate motivation from external factors, such as grades. Although external rewards spark initial engagement, Corsino (2022) and Deci et al. (1991) noted that intrinsic motivation enhances long-term success.

Introjected Regulation: A score of 3.16 showed moderate motivation from internal pressures like guilt or obligation. Reducing such pressures fostered engagement and well-being, as suggested by Assor et al. (2005) and Mouratidis et al. (2011).

Identified Regulation: A high score of 4.21 showed that students strongly value English for future goals. Navas (2023), and Ryan and Deci (2000) found that linking language learning to personal aspirations increased engagement and persistence.

Integrated Regulation: With an average of 3.30, students were beginning to integrate English learning into their identity. Ryan and Deci (2000), and Pham Quoc Thinh (2021) emphasized that aligning learning with personal values promoted sustained motivation.

Intrinsic Regulation: A score of 3.56 reflected enjoyment in English activities, a key factor in sustained learning. Deci and Ryan (1985), and Jindathai (2014) highlighted intrinsic motivation's importance for creativity and academic success.

In sum, this study highlights a combination of motivational factors that influence English-speaking skills. While moderate levels of competence and autonomy indicate room for growth, low amotivation suggests a positive learning outlook. High identified regulation emphasizes the value students place on English for their future goals; however, moderate external and integrated motivation indicate a need for stronger intrinsic alignment. The study's limitations include potential biases in self-reported data and oversimplified quantitative measures. Future research should incorporate mixed methods and diverse samples to develop more effective strategies for fostering intrinsic motivation and sustained language learning success.

1.2 Anxiety level: The survey resulted on the anxiety level of students were shown in the following table.

Table 2

The Levels of Anxiety among Students of the Faculty of Education in Udon Thani Rajabhat University

Type of anxiety	$\bar{X}$	S.D.	Result
Communication apprehension	3.64	1.11	Moderate
Fear of negative evaluation	3.40	1.20	Moderate
Test anxiety	3.58	1.20	Moderate

From Table 2, the following discussion were be made:

Communication Apprehension: A mean score of 3.64, indicating a moderate level, reflects significant anxiety among participants during English-speaking tasks, often characterized by nervousness and fear of judgment, which can hinder language acquisition. This aligns with communication apprehension, a key aspect of language anxiety, as defined by Horwitz et al. (1986) through the FLCAS,

which is known to limit speaking practice and slow learning progress (MacIntyre & Gardner, 1994). To address this, recent studies recommend incorporating technology into learning. For instance, Sholikhi (2024) highlights the effectiveness of digital platforms like YouTube for self-paced speaking practice, while Nasir et al. (2023) emphasizes structured support and consistent practice as strategies to reduce communication apprehension and improve speaking confidence.

Fear of Negative Evaluation: An average score of 3.40 indicates that many participants fear negative judgments of their English proficiency, which can hinder communication and language development. Fear of negative evaluation, a key aspect of language anxiety, involves concerns about errors or criticism, reducing oral participation. Horwitz et al. (1986) included this in the FLCAS, highlighting its adverse effects on performance and engagement. Okyar et al. (2023) also found a positive link between this fear and speaking anxiety in Turkish EFL learners.

Test Anxiety: An average score of 3.58 indicates a moderately high level of test anxiety among students, marked by excessive worry and nervousness before or during tests, which disrupts concentration, memory, and overall performance. Zeidner (1998) notes that test anxiety is common in educational settings, often impairing academic outcomes. Students with high test anxiety may experience both physical symptoms (e.g., sweating, rapid heartbeat) and cognitive symptoms (e.g., negative thoughts, difficulty focusing), creating a cycle of anxiety and poor performance. Sarason (1984) further explains that cognitive interference, such as self-doubt and fear of failure, prevents anxious students from effectively processing and recalling information, thereby lowering test scores and hindering academic success.

The present study found that while university students reported a moderate level of anxiety when speaking English, this anxiety nonetheless poses a significant obstacle to language development. Fear of negative evaluation and test-related stress were identified as key contributors to this apprehension. To enhance language proficiency and overall academic success, it is imperative to implement strategies that mitigate anxiety and foster a supportive learning environment.

2. Qualitative Results

The analysis of the semi-structured interviews was based on the following key themes:

1. Fear of Making Mistakes and Lack of Confidence: The interview findings revealed that many students' primary source of anxiety in speaking English is a fear of making mistakes, driven by worries about being misunderstood or speaking incorrectly. Statements like "*I'm afraid of making mistakes and not being understood*" or "*I feel like I don't make sense when I speak.*" reflect their apprehension, often worsened by pressure for perfect grammar and pronunciation. This aligns with Horwitz et al. (1986) and Gregersen and Horwitz (2002), who noted that fear of negative evaluation and perfectionism heighten language anxiety. Kitjaroonchai (2012) found that Thai students, struggling with native intonation and understanding, often feel frustrated and anxious. Studies by Faida and Azhimia (2020), and Tzoannopoulou (2016) further confirm that fear of negative evaluation is a key anxiety factor. To address this, teaching approaches should foster supportive environments, reduce emphasis on perfection, and build student confidence through encouragement and gradual skill development.

2. Environmental and Social Influences: The findings highlight the strong impact of social context on students' attitudes toward speaking English. A positive

social environment boosts motivation and confidence, while a negative one, marked by peer ridicule or classroom disruptions, increases anxiety and hinders speaking. One student shared, “*The environment discourages me. People close to me mock me even when I try to speak,*” illustrating the role of social interactions in language anxiety, as supported by Horwitz et al. (1986). Ruparvichet and Mona (2009) also found that fear of mockery or losing face significantly discourages students from speaking English.

Conversely, supportive peers and instructors emerged as key motivators, with participants noting that encouragement from proficient peers and a desire to engage in English-speaking activities positively influenced their learning. This underscores the role of a supportive environment in boosting language confidence and motivation. Mulyani (2021) confirm the positive link between a supportive social context and language learning outcomes, while Young (1990), and Dörnyei and Csizér (1998) highlight how supportive interactions reduce language anxiety and increase engagement.

3. External Pressures and Rewards: The findings show that external pressures, such as expectations from teachers, parents, and institutions, strongly influence students' motivation to speak English. For example, one student noted, “*Exchange programs forced me to speak English, which improved my skills.*” highlighting how structured external environments drive language learning. Academic demands, like high grades and exams, also push students to prioritize English practice. This aligns with Ryan and Deci’s (2000) Self-Determination Theory, indicating that while external pressures can spark motivation, their long-term impact may be limited. Interviews revealed that some students thrived under external motivation, while others relied on intrinsic motivation. Noels et al. (2000), and

Ushioda (2011) support the idea that while external pressures initiate learning, intrinsic motivation is crucial for sustained success.

In conclusion, external pressures and rewards can serve as powerful motivators for English language learning. However, understanding the individual differences in how students respond to these pressures is crucial for developing effective instructional strategies.

4. Perceived Importance of English: Semi-structured interviews revealed students widely view English proficiency as essential for personal and career goals, linking it to better job prospects, higher earnings, and global communication skills. Statements like “*English is crucial for communication and technology advancements*” and “*English speakers often get better jobs*” reflect this sentiment. These findings align with Graddol (2006), and Crystal (2003), who highlighted English’s prominence in international business, science, and technology, and Žefran (2020), who found students value English for career advancement. Beyond careers, students see English as a tool for personal growth, cultural connection, and confidence, supporting Ushioda’s (2011) view that aligning language learning with personal goals enhances motivation.

5. Enjoyment and Satisfaction in Learning English: Semi-structured interviews showed varied experiences in English learning enjoyment. Many students enjoyed interactive activities like games and singing, saying, “I enjoy games and singing in English.” This aligns with Lee (1995), and Coyle and Gracia (2014), who found enjoyable activities reduce anxiety and boost motivation. Others found satisfaction in practical uses, like teaching math in English, supporting Savignon’s (1997) emphasis on real-world application for motivation. However, students facing

proficiency challenges reported less enjoyment, highlighting how self-efficacy affects motivation (Bandura, 1997; Alanazi & Bensalem, 2024).

6. *Anxiety Management Strategies*: The results showed students manage English-speaking anxiety primarily through preparation, practice, and structured tasks like presentations, which reduce unpredictability (Horwitz et al., 1986). Peer support also eased anxiety, echoing Young's (1990) findings on its benefits in language learning. Despite these strategies, many students still felt anxious in high-stakes situations, reflecting MacIntyre and Gardner's (1994) findings on test anxiety. Avoidance behaviors, such as evading spontaneous speaking, were common and can hinder language proficiency (Gregersen & Horwitz, 2002).

These findings highlight the importance of a motivational environment that balances intrinsic and extrinsic factors, supports autonomy, and reduces anxiety to improve students' English-speaking skills. Effective strategies include promoting self-efficacy, encouraging autonomy, and building peer connections. Linking language learning to students' personal goals and real-life contexts sustains long-term interest. Addressing anxiety, especially fear of negative evaluation and test anxiety through supportive practices boosts confidence and participation. By incorporating these elements, educators can create a holistic language-learning environment that enhances academic outcomes and student engagement.

The relationship between students' motivation levels and anxiety levels

Table 3

The Relationship between Students' Motivation Levels and Anxiety Levels

Parameter	Value
Pearson correlation coefficient (r)	-0.1036
r ²	0.01073
P-value	0.03578
Covariance	-0.0586
Sample size (n)	411
Statistic	-2.1064

Table 3 illustrates the relationship between motivation and anxiety in English learning among 411 students, revealing a weak yet statistically significant negative correlation ($r = -0.1036$, $p = 0.03578$). This indicates that higher motivation is associated with slightly lower anxiety, though motivation accounts for only 1.073% of the variance in anxiety ($r^2 = 0.01073$). These findings align with existing research on the complex impact of affective factors in language learning (Khasinah, 2014). While motivation can enhance engagement (Hiver et al., 2024), anxiety remains a considerable obstacle. The weak correlation suggests that additional factors may play a more prominent role in influencing anxiety levels.

Recommendations

Future research should examine the influence of cultural and environmental factors, particularly peer interactions and Southeast Asian conventions, on longitudinal language learning outcomes. Comparative studies investigating the effectiveness of online and offline platforms, alongside the integration of peer support in digital learning contexts, could yield valuable insights. Additionally, exploring technology-driven approaches to reducing speaking anxiety, such as virtual

reality and gamified platforms, may uncover innovative solutions for building confidence. Research into self-regulation techniques, gender-related anxiety patterns, and individual motivational styles could inform the development of personalized strategies. Moreover, investigating hybrid educational methodologies, including the combination of project-based learning, flipped classrooms, and microlearning, would contribute to creating adaptable, culturally sensitive, and evidence-based teaching practices for diverse language learners. These research efforts would ultimately guide the design of targeted resources and support systems to enhance engagement and language acquisition.

References

- Alanazi, S., & Bensalem, E. (2024). Modeling the contribution of anxiety, enjoyment, and classroom environment to boredom among students of English as a foreign language. *Vigo International Journal of Applied Linguistics*, 21, 9–34.
- Arabai, F. (2021). The influence of autonomy-supportive teaching on EFL students' classroom autonomy: An experimental intervention. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.728657>
- Assor, A., Kaplan, H., Kanat-Maymon, Y., & Roth, G. (2005). Directly controlling teacher behaviors as predictors of poor motivation and engagement in girls and boys: The role of anger and anxiety. *Learning and Instruction*, 15(5), 397–413. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2005.07.008>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W. H. Freeman/Times Books/Henry Holt & Co.

- Corsino, S. T., Lim, R. A., & Reyes, K. M. (2022). The correlates of language learning motivation of senior high school students. *Journal of World Englishes and Educational Practices*, 4(1), 1–9.
<https://doi.org/10.32996/jweep.2022.4.1.1>
- Coyle, Y., & Gracia, R. B. (2014). Using songs to enhance L2 vocabulary acquisition in preschool children. *ELT Journal*, 68(3), 276–285.
- Crystal, D. (2003). *English as a global language*. Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511486999>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Self-determination and intrinsic motivation in human behavior*. Springer.
- Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., & Ryan, R. M. (1991). Motivation and education: The self-determination perspective. *The Educational Psychologist*, 26, 325–346.
<https://doi.org/10.1080/00461520.1991.9653137>
- Dörnyei, Z. (1994). Motivation and motivating in the foreign language classroom. *The Modern Language Journal*, 78(3), 273–284.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1994.tb02042.x>
- Dörnyei, Z., & Csizer, K. (1998). Ten commandments for motivating language learners: Results of an empirical study. *Language Teaching Research*, 2, 203–229. <https://doi.org/10.1177/136216889800200303>
- Dörnyei, Z. (2001). *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge University Press.
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*. Edward Arnold.
- Graddol, D. (2006). *English next*. British Council.

- Gregersen, T., & Horwitz, E. K. (2002). Language learning and perfectionism: Anxious and non-anxious learners' reactions to their own oral performance. *Modern Language Journal*, 86, 562–570. <https://doi.org/10.1111/1540-4781.00161>
- Hiver, P., Al-Hoorie, A., Vitta, J., & Wu, J. (2024). Engagement in language learning: A systematic review of 20 years of research methods and definitions. *Language Teaching Research*, 28, 201–230. <https://doi.org/10.1177/13621688211001289>
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70, 125–132.
- Jindathai, S. (2014). Problems in learning to speak English of university students at Thai-Nichi Institute of Technology. *Research and Innovation, Thai-Nichi Institute of Technology*.
- Khasinah, S. (2014). Factors influencing second language acquisition. *Englisia: Journal of Language, Education, and Humanities*, 1(2). <https://doi.org/10.22373/ej.v1i2.187>
- Kitcharoonchai, N. (2006). Use of collaborative writing activities to promote English writing ability and social skills of expanding level students. Master's thesis. Chiang Mai University.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Lee, S. K. (1995). Creative games for the language class. *Forum*, 33(1), 35.
- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1994). The subtle effects of language anxiety on cognitive processing in the second language. *Language Learning*, 44(2), 283–305.

- Mouratidis, A., Vansteenkiste, M., Lens, W., & Sideridis, G. (2011). Variation in vitality and interest-enjoyment as a function of class-to-class variation in need-supportive teaching and pupils' autonomous motivation. *Journal of Educational Psychology*, 103(2), 353–366.
- Mulyani, S. (2021). Investigating factors causing students' anxiety in speaking English. *International Journal in Applied Linguistics of Parahikma*, 1(1), 85–99.
- Nasir, N., Yaacob, N., Rashid, R., & Mohd Amin, M. Z. (2023). The power of spoken language: Understanding communication apprehension and English language anxiety among Thai-speaking minority students in Malaysian national schools. *International Journal of Education, Psychology and Counseling*, 8, 209–220. <https://doi.org/10.35631/IJEP.850015>
- Nasir, N., Yaacob, N., Rashid, R., & Mohd Amin, M. Z. (2023). The power of spoken language: Understanding communication apprehension and English language anxiety among Thai-speaking minority students in Malaysian national schools. *International Journal of Education, Psychology and Counseling*, 8(50), 209–220. <https://doi.org/10.35631/IJEP.850015>
- Navas, C. W. R. (2023). Motivation in the classroom to develop English speaking skills. *LATAM Revista Latinoamericana de Ciencias Sociales y Humanidades*, 4(2), 2155–2164. <https://doi.org/10.56712/latam.v4i2.743>
- Noels, K. A., Pelletier, L. G., Clément, R., & Vallerand, R. J. (2000). Why are you learning a second language? Motivational orientations and self-determination theory. *Language Learning*, 53(1), 33–64.

- Oga-Baldwin, W. L. Q., & Hirose, E. (2022). Self-determined motivation and engagement in language: A dialogic process. In A. H. Al-Hoorie & I. Szabó (Eds.), *Researching language learning motivation: A concise guide* (pp. 71–80). Bloomsbury.
- Okyar, H. (2023). Foreign language speaking anxiety and its link to speaking self-efficacy, fear of negative evaluation, self-perceived proficiency and gender. *Science Insights Education Frontiers*, 17(2), 2715–2731.
- Qin, L., & Poopatwiboon, S. (2023). English speaking anxiety of Thai EFL undergraduate students: Dominant type, level, and coping strategies. *English Language Teaching*, 16(6), 102–115. <https://doi.org/10.5539/elt.v16n6p102>
- Pham Q. T. (2021). The impact of integrated regulation on language learning motivation among university students. *Journal of Language and Education Research*, 12(3), 45–62.
- Ruparvichet, P., & Mon, R. (2009). *A guide to practicing English for speaking with foreigners* (7th ed.). Duang Kamol.
- Ruzek, J. I., Rimm-Kaufman, S. E., & Groppel, V. L. (2016). Teacher emotional support and students' perceptions of classroom motivational climate: A longitudinal study. *Journal of Educational Psychology*, 108(1), 142–155.
- Ryan, R., & Deci, E. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54–67.
- Sarason, I. G. (1984). Stress, anxiety, and cognitive interference: Reactions to tests. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(4), 929–938.
- Savignon, S. J. (1997). *Communicative competence: Theory and classroom practice*. McGraw-Hill.

- Semerphet, B., & Waenphet, P. (2013). Anxiety and anxiety management of student teachers during their first foreign language teaching experience. *Journal of Education and Practice*, 4(2), 78-87.
- Sholikhi, F., & Zuliansadewi, S. (2024). Exploring the impact of YouTube on public administration students' communication skills. *Journal of English Education Program*, 5. <https://doi.org/10.26418/jeep.v5i1.71626>
- The world's largest ranking of countries and regions by English skills. (2023). *EF English proficiency index*. <https://www.ef.com/wwen/epi/>
- Tzoannopoulou, M. (2016). Foreign language anxiety and fear of negative evaluation in the Greek university classroom. *Selected Papers of the 21st International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics (ISTAL 21)*, 823–838. <https://core.ac.uk/display/267931929>
- Ushioda, E. (2011). Why autonomy? Insights from motivation theory and research. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 5(2), 221–232.
- Young, J. (1990). The relationship between anxiety and foreign language oral proficiency. *Foreign Language Annals*, 19, 439–445.
- Yusica, U. (2014). Problem faced by Thai students in speaking English. *English Language Department, Faculty of Education, The State Islamic Institute of Tulungagung*.
- Zeidner, M. (1998). *Test anxiety: The state of the art*. Plenum.

Authors

Piyanut Thomol

Doctor of Philosophy (Ph.D.) student in the Teaching English to Speakers of Other Languages (TESOL) Program, Graduate School, Udon Thani Rajabhat University 64 Tahan rd., Markkaeng, Muang Udon Thani 41000
Tel: 08-8549-6828 E-mail: piyanut.th@udru.ac.th

Worawoot Tutwisoot

Graduate School, Udon Thani Rajabhat University 64 Tahan rd., Markkaeng, Muang, Udon Thani 41000
Tel: 09-6283-5399 E-mail: worawoot.th@udru.ac.th

Prayong Klanrit

Graduate School, Udon Thani Rajabhat University 64 Tahan rd., Markkaeng, Muang, Udon Thani 41000
Tel: 08-1872-3031 E-mail: pklanrit@udru.ac.th

Exploring Thai EFL Learners' Preferences for Speaking Activities

Brigette P. Beding^{1*}

¹ School of Liberal Arts, University of Phayao

* Corresponding author's E-mail: brigettepasking@yahoo.com

Received: September 23, 2024

Revised: December 6, 2024

Accepted: December 9, 2024

DOI: <http://doi.org/10.14456/jhusoc.2024.33>

Abstract

This study aimed to determine the preferred speaking activities of Thai EFL learners and to explore the rationale behind their preferences. The participants were 44 first-year English major students enrolled in the *Listening and Speaking in Daily Life* course at the University of Phayao, Thailand. The participants were selected through convenience sampling. Data were collected using a questionnaire and semi-structured interviews and analyzed through descriptive statistics and content analysis. The results showed that Thai EFL learners most preferred engaging in language games (79.55%), conversations (70.45%), role plays (65.91%), pronunciation drills (61.36%), and describing pictures (59.09%). Other speaking activities were less preferred. Findings from the interviews with 11 participants further supported these preferences, revealing that learners found the top five activities to be motivating, relaxing, and enjoyable. Participants noted that these activities encouraged group work, provided more opportunities to speak the language, and helped them improve their speaking skills. Understanding learners' preferred speaking activities can help educators design teaching strategies and materials that resonate with students' needs, fostering a more supportive and effective language-learning environment.

Keywords: preferred speaking activities, rationale, Thai EFL learners

Introduction

Many researchers (Leong & Ahmadi, 2017; Rao, 2019; Tipmontree & Tasanameelarp, 2021) believe that speaking activities, particularly communicative ones such as discussions, role plays, interviews, dialogues, oral presentations, and language games, can significantly improve EFL learners' speaking ability. Teachers can assign various speaking activities to their students, such as conversations, interviews, discussions, role-plays, dialogues, presentations, and language games. While some of these activities may be interesting for learners, others may not be for various reasons. Samperio (2017) has identified several factors that influence students' preferences for speaking activities, including learning styles, motivation, interest in studying the language, perception of the significance and usefulness of the speaking activity, anxiety, classroom environment, student behavior, language level, and language learning goals. Furthermore, Mon (2019) and Rao (2019) emphasize the importance of considering students' interests and perceptions of the types of classroom speaking activities, as this can increase learners' motivation, facilitate learning, and help create a friendly and enjoyable classroom environment, leading to active participation and willingness to engage in assigned speaking activities. Samperio (2017) explains that it is equally important to recognize that preferences are subjective and can change throughout the process of studying a lesson or course. The factors that influence preferences constantly change and may vary for each individual. According to Dornyei and Ushioda (2011), learners' preferences for classroom activities are associated with motivational factors that influence their choices, engagement, effort, and determination. This suggests that speaking activities

that are interesting, motivating, and beneficial to students will encourage them to participate actively and willingly in the assigned tasks. Therefore, being aware of language learners' reasons for their preferences in speaking activities can assist teachers in selecting appropriate activities and introducing ones that are rarely used in the classroom, especially if learners perceive them as beneficial in achieving their goal of becoming proficient speakers of the language.

Understanding Thai EFL Learners' Speaking Challenges and Preferences

Developing English-speaking skills is a persistent challenge for many Thai EFL learners. Despite years of formal English education, learners often struggle with oral communication due to a lack of confidence, limited practice opportunities, and traditional classroom approaches emphasizing grammar over communication (Baker, 2015; Khamkhien, 2010). Cultural factors, such as avoiding public mistakes and prioritizing "saving face," further hinder learners' willingness to speak (Adamson, 2004). Research shows that activities aligned with learners' preferences can boost motivation and participation in speaking tasks (Nation & Newton, 2009). However, limited studies focus specifically on Thai EFL learners' preferred speaking activities and their alignment with cultural and educational contexts. Without this insight, teachers may implement methods that fail to engage learners, reducing the effectiveness of speaking instruction.

This study addresses this gap by exploring Thai EFL learners' preferred speaking activities and the reasons behind their choices. By identifying engaging and beneficial activities, it aims to provide actionable recommendations for teachers and curriculum designers to enhance speaking instruction in Thailand.

Objectives

1. To determine the preferred speaking activities of Thai EFL learners.
2. To examine the rationale behind learners' preferences.

Literature Review

The Importance of Considering Students' Preferences for Classroom Activities

Experts and researchers emphasize the vital role of classroom activities in language learning and the importance of understanding students' preferences and perspectives. Moore (2001) and Nunan (1991) argue that incorporating students' opinions when selecting activities enhances learning, engagement, and motivation. Similarly, Samperio (2017) and Qamariah (2017) highlight the importance of considering students' preferences and perceptions of speaking activities to select tasks that stimulate interest and encourage active participation. Dornyei and Ushioda (2011) further assert that learners' preferences strongly correlate with motivational factors influencing their effort, engagement, and determination. Teachers who align classroom activities with students' preferences can significantly boost motivation, which plays a critical role in language learning success. As Dornyei (2001) notes, "Without sufficient motivation, even individuals with the most remarkable abilities cannot achieve long-term goals, and appropriate curricula and good teaching alone cannot ensure student achievement" (p. 65). By considering students' preferences and views on speaking activities, teachers can create engaging and effective learning experiences, fostering greater motivation and improving learners' overall achievement.

Related Studies

Several studies have examined EFL learners' and teachers' preferences for classroom activities, emphasizing the need to align these with learners' needs to enhance speaking skills. Plengkham and Wasanasomsithi (2023) found that Thai learners often favor interactive activities, like role-plays and group discussions, which provide meaningful contexts for using English and foster motivation. These preferences reflect common challenges among Thai EFL learners, such as low confidence and fear of public mistakes. Similarly, Mahmoodi et al. (2021) highlighted Iranian medical students' preference for diverse activities, including group work, media use, and immediate feedback, underscoring the importance of tailoring curricula to learners' needs. Mon (2019) also revealed that activities such as conversations, group discussions, and role-plays improve fluency and confidence while promoting an engaging classroom environment.

Other studies, like Samperio (2017), identified discrepancies between teachers' chosen activities and students' preferences, with learners favoring traditional methods while teachers prioritized communicative tasks. Qamariah (2017) emphasized the importance of group work and role-playing in reducing anxiety and fostering participation. Huang and Hu (2016) noted that students preferred interactive and communicative activities, such as games and discussions, over traditional teacher-centered methods, as they were seen as more engaging and effective for improving speaking and listening skills. Activities that aligned with students' interests and real-life needs enhanced motivation, participation, and confidence, with cultural factors like a desire to "save face" shaping preferences for low-risk tasks.

While these studies underscore the value of considering students'

preferences, most focus on international contexts rather than Thailand. Thailand's unique cultural and educational factors likely influence preferences for speaking activities, yet this remains underexplored. Given the emphasis on speaking in Thai English curricula, understanding local preferences could provide insights to improve engagement and learning outcomes. Therefore, further research in the Thai context is needed to examine how students' preferences relate to motivation and achievement.

Methodology

This study used a mixed-method design. It involves collecting and analyzing quantitative and qualitative data to provide a better picture by enhancing descriptions for a deeper understanding of the phenomena. Creswell and Plano Clark (2018) assert that mixed methods allow researchers to benefit from the strengths of both approaches, enabling the exploration of not only numerical trends but also the deeper, contextual factors behind them. In the context of studying Thai EFL learners' preferred speaking activities, this design is particularly appropriate as it enables the researcher to quantify learners' preferences through questionnaires while using interviews to explore the rationale behind those preferences. This dual approach ensures a richer and more comprehensive understanding of the data, aligning well with the complex, multifaceted nature of language learning.

1. Participants

The study targeted students enrolled in the *Listening and Speaking in Daily Life* course at the School of Liberal Arts, University of Phayao, Thailand, during the first term of the 2023 academic year. The participants were 44 first-year English major students, both male and female, selected using non-probability sampling, specifically convenience sampling. This method was chosen due to the

researcher's direct access to these students and the practicality of conducting the study within the existing course framework. This course was particularly suitable for the study as it focuses on enhancing speaking skills through real-life situational activities, incorporating vocabulary, grammar, and pronunciation practice.

2. Instruments

Two instruments were used to collect data to address the study's two objectives. Based on a thorough review of related literature summarized in Chapter II, the researcher adapted the questionnaire and designed 2 questions for the interview. These tools were assessed and validated by three experts specializing in teaching listening, speaking, and communication courses using the Index of Item-Objective Congruence (IOC) and were modified based on their suggestions before using to collect data.

2.1 Questionnaire

The data on participants' preferences for speaking activities were collected using a questionnaire adapted from Samperio (2017), who conducted a similar study but not in the Thai context. The original questionnaire included non-speaking activities, but the author selected only the speaking activities commonly used in the classroom. The final version consisted of 11 speaking activities for participants to choose from.

2.2 Interview Questions

The interview aimed to explore learners' preferences for speaking activities, focusing on the rationale behind their choices and the specific activities they prefer. It also provided supplementary insights to support the questionnaire data. Participants were volunteers, and their involvement was entirely voluntary, with informed consent obtained before the interview. The interview questions the author

designed consisted of two main questions: (1) What activities do you enjoy in the classroom? (2) Why? Follow-up questions were asked when needed. To encourage honest responses, confidentiality was emphasized, and participants were assured that their participation would not impact their course performance.

3. Data Collection

After obtaining ethical approval to conduct this study, the researcher provided participants with information about the study, including the research title, objectives, and process. Participants were given a consent form to read and sign if they agreed to participate. They were asked to complete the questionnaire within 15 minutes. Following this, volunteers were invited to participate in the interview, and appointments were scheduled with those who agreed. The semi-structured interviews were conducted online at scheduled times, with each interview lasting 15 minutes. The interviews were audio-recorded for content analysis.

4. Data Analysis

The quantitative data was analyzed using descriptive statistics, with the frequency percentage of each speaking activity in a bar graph. The results were interpreted based on relevant theories and findings from previous studies reviewed by the researcher. The qualitative data was analyzed through content analysis, which involved transcribing, coding, and categorizing the data into meaningful units.

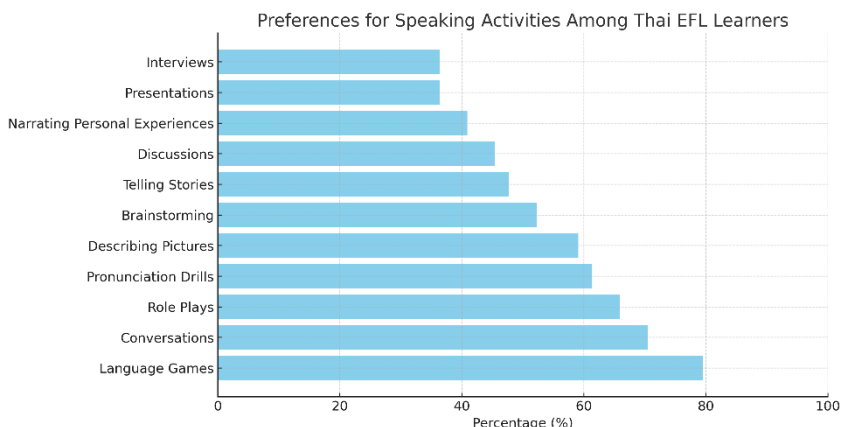
Results

1. Objective 1. To determine the preferred speaking activities of Thai EFL learners.

Figure 1 shows the results obtained from the questionnaire regarding the speaking activities preferred by Thai EFL learners.

Figure 1

Speaking Activities Preferred by Thai EFL Learners



Note: Data represents the percentage of preferences for various speaking activities among Thai EFL learners.

As shown in Figure 1, many respondents preferred engaging in Language games (79.55%), followed by conversations (70.45%), role plays (65.91%), pronunciation drills (61.36%), describing pictures (59.09%), and brainstorming (52.27%). Some learners also preferred other speaking activities, though with less than 50% frequency: telling stories (47.73%), discussions (45.45%), narrating personal experiences (40.91%), and, finally, interviews and presentations (36.36%). These results indicate that Thai EFL learners have diverse preferences for speaking activities, with a clear preference for certain activities over others. The top six most preferred activities, as shown in Figure 1, are predominantly communicative.

Additionally, Table 1 further supports these findings, providing a substantial and definitive response to the first objective of this research.

2. Objective 2. To explore the rationale for learners' preferred speaking activities.

Table 1

Summary of the Results of the Interview Regarding the Learners' Rationale for the Preferred Speaking Activities

Speaking Activities	Frequency	Reasons
Role Plays	11	It is fun to work with a team. It motivates students to speak. It provides the opportunity for learners to practice the language.
Conversations	10	It provides an opportunity for learners to practice the language. It helps develop students' speaking skills.
Language games	9	It is fun to work with a team. It creates a relaxed classroom environment. It encourages students to use the language.

Table 1 (Con.)

Speaking Activities	Frequency	Reasons
Pronunciation drills	5	It helps students improve their pronunciation.
Brainstorming	2	It helps students analyze topics. It encourages them to speak.
Narrating personal experiences	1	It allows students to share their experiences.

Table 1 presents the speaking activities preferred by Thai EFL learners and the reasons for their choices. Participants acknowledged the language-learning benefits of these activities. All interviewees favored role plays, describing them as enjoyable and effective in encouraging active language use. Most respondents also expressed a preference for conversations and language games, citing their ability to provide a low-pressure environment for practicing English, particularly when working with friends. These activities were also seen as motivating learners to speak English. Some of the students' responses are provided below, as follows:

“I think language games are fun to remember vocabulary too.” S9

“I like role-play because it’s a class activity that I enjoy because I play various roles and use a lot of English.” S11

“This game is fun and creates excitement and unity because I have done this activity with friends, making me know and talking to new people and getting to know more friends.” S11

Some also expressed that they liked pronunciation drills because these helped them achieve the primary aim of speaking the vocabulary correctly.

“It helps me practice my speaking skills, vocabulary, and pronunciation of words.” S5

“I think it helps with speaking because when I don’t speak correctly the first time I learn a word, I can speak correctly next time.” S3

“I like it too because it makes me pronounce words correctly.” S8

Two students reported enjoying brainstorming activities as they helped them analyze topics and encouraged speaking. Additionally, one student preferred narrating personal experiences, as it provided an opportunity to share her own stories.

Discussion

Speaking Activities Preferred by Thai EFL Learners

This study found that Thai EFL learners have a variety of preferences for speaking activities when learning the English language. The top five preferred activities, as shown in Figure 1, were language games, role plays, conversations, pronunciation drills, and describing pictures. The data in Table 1 supports this, indicating that the top four activities preferred by most students align with those in Figure 1, although presented in a different order. The preferences for communicative activities among participants reflect the principles of Communicative Language Teaching (CLT) which encourages the inclusion of activities that enhance students’ communication skills. Previous studies by Leong and Ahmadi (2017); Rao (2019); and Tipmontree and Tasanameelarp (2021) have suggested that communicative activities such as discussions, simulations, role plays, interviews, conversations, and language games can significantly improve EFL learners’ speaking abilities. Similarly,

Qamariah (2017) highlighted the importance of incorporating various speaking activities in the classroom, particularly communicative ones, to enhance students' speaking skills. The positive learners' responses to group work activities, such as role plays, games, oral presentations, and discussions, presented in this study align with the findings of previous research, highlighting the effectiveness of interactive learning methods.

Pronunciation drills were a unique activity in this study, as most participants preferred them despite their non-communicative nature. This indicates that students view these drills as essential for learning, recognizing their role in preventing misunderstandings and enhancing communication. Pachina (2020) noted that while memorization alone does not ensure a deep understanding of language, pronunciation drills can benefit beginners by improving accuracy. Since the participants were first-year university students at an A2/pre-intermediate level, exposure to pronunciation drills and listening practice was crucial for developing their communication skills. Students who favored these drills believed they were vital for improving speaking abilities and achieving effective communication.

Some students preferred speaking activities such as brainstorming, storytelling, discussions, narrating personal experiences, interviews, and presentations, though fewer than 50% selected these options. While these activities are generally communicative, they often require higher speaking proficiency and effort, making them challenging for some learners. This aligns with the findings by Mon (2019), and Huang and Hu (2016), which show that students tend to prefer recreational activities (e.g., English dubs, song cloze, role plays, and games) over conversational ones. Although teachers often prioritize conversational activities for their effectiveness in promoting linguistic development, accommodating students'

preferences can create a more engaging and productive language-learning environment.

Rationales for Thai EFL Learners' Preferences for Speaking Activities

The interview results revealed several reasons for Thai EFL learners' preferences for specific speaking activities. Respondents favored role plays, conversations, and language games due to their enjoyment of group work, opportunities to practice the language, motivation to speak, and perceived improvement in speaking skills. Group activities not only enhance language learning but also promote teamwork by encouraging students to share ideas, learn from peers, and contribute to task completion.

Many students found these activities enjoyable and engaging, especially when working with friends. Role plays, in particular, fostered creativity in verbal and non-verbal communication by allowing learners to act out roles such as receptionist, tour guide, tourist, or mother. This aligns with Mon (2019), who highlighted the benefits of small group work, games, and discussions in building confidence, fostering peer learning, and encouraging respect for diverse perspectives. Similarly, Qamariah (2017) emphasized the positive impact of group work on boosting confidence and fostering active engagement.

The researcher, also an EFL teacher, supports the view that group work increases motivation through peer support, especially for students with lower speaking proficiency or passive tendencies. Group interactions create opportunities to negotiate meaning, clarify understanding, and request repetition, thereby enhancing communication skills. Sha'ar and Boonsuk (2021) further note that Thai EFL learners can overcome cultural and social barriers, including fear of mistakes, in a supportive, communicative classroom environment.

Since EFL learners often have limited chances to use English outside the classroom, communicative activities within the classroom become crucial. This finding aligns with Qamariah (2017), who noted that students value diverse speaking activities as they provide a safe environment for practice. Learners reported feeling hesitant to speak outside class due to fears of being judged or perceived as arrogant. Classroom activities such as role plays and language games helped reduce anxiety, foster motivation, and improve speaking skills. Motivation, a key factor in language learning, fosters a positive attitude and inspires learners to achieve their goals (Dörnyei, 2001). Language games, in particular, create a relaxed and enjoyable atmosphere, reducing anxiety and encouraging active participation. This aligns with Mon (2019) and Rao (2019), who found that language games enhance communicative competence and provide meaningful contexts for language use.

Other students preferred pronunciation drills, which they believed improved their pronunciation of English words. While often seen as a traditional method, Pachina (2020) argues that effective and engaging pronunciation drills can be beneficial, particularly for beginners. As the participants in this study were first-year, pre-intermediate-level students, these activities were essential for helping them communicate clearly with peers and teachers.

A small group of students preferred brainstorming and narrating personal experiences, as these activities encouraged self-expression and sharing of viewpoints. This aligns with Bruner's (2004) assertion that sharing personal experiences promotes well-being and supports language practice in meaningful contexts.

Teaching speaking is essential in language learning, and the classroom provides an ideal space for learners to develop these skills. Thai EFL learners recognize the value of speaking activities, which significantly contribute to their

development. Understanding learners' preferences helps teachers design engaging lessons that motivate students and foster proficiency. While teachers often rely on personal beliefs, teaching styles, or textbook recommendations, aligning activities with learners' preferences is equally important. By doing so, teachers can foster motivation, encourage participation, and improve outcomes. Dornyei and Ushioda (2011) confirm that learners' preferences are closely linked to motivational factors that influence their engagement, effort, and persistence.

The findings from the qualitative data support the quantitative results, as shown in Figure 1 and Table 1. Preferences for interactive activities like role plays, group conversations, and language games are supported by Communicative Language Teaching (CLT), which emphasizes real-world communication and fluency over accuracy (Richards & Rodgers, 2001). Vygotsky's Sociocultural Theory (1978) highlights the value of group work and peer interaction, where learners benefit from collaborative scaffolding and social engagement. Additionally, Self-Determination Theory (SDT) (Deci, & Ryan, 2017) underscores the role of competence and relatedness in learner motivation, as evidenced by students' enjoyment of group activities in a supportive, low-risk environment. These theories collectively reinforce the importance of communicative, learner-centered, and engaging activities for effective language development."

Recommendations

Implications of the Study

This study highlights the importance of speaking activities, like role-plays, conversations, and language games, in improving English speaking skills among Thai EFL learners. Such activities reduce anxiety, build confidence, and encourage active participation by fostering a supportive, judgment-free environment, aligning with Sha'ar and Boonsuk's (2021) findings. The study suggests that a student-centered approach, tailored to respect cultural norms like avoiding the loss of face, can effectively address barriers such as fear of mistakes. These insights highlight the need for interactive and engaging classroom practices that motivate learners and enhance oral proficiency, providing valuable guidance for educators and curriculum designers in the Thai EFL context

Suggestions for Further Research

This study utilized a small, convenience-based sample of Thai EFL English major students, which limits the generalizability of the findings. Future research with a larger sample size, as well as the inclusion of non-English major students, could help determine whether the results hold across diverse demographics. Additionally, while a variety of speaking activities were included, time constraints within the single-semester timeframe meant that some activities were implemented only once or twice. A study focusing on a smaller set of frequently used speaking activities, conducted with a larger sample and over an extended period, could provide deeper and more comprehensive insights.

References

- Adamson, J. (2004). Culture and English language teaching in Thailand. *RELC Journal*, 35(1), 37-57.
- Baker, W. (2015). *Culture and identity through English as a lingua franca: Rethinking concepts and goals in intercultural communication*. De Gruyter.
- Bruner, J. (2004). Life as narrative. *Social Research: An International Quarterly*, 71(3), 691-710. <https://doi.org/10.1353/sor.2004.0045>
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford Press.
- Dörnyei, Z. (2001). *Teaching and researching motivation*. Longman.
- Dörnyei, Z., & Ushioda, E. (2011). *Teaching and researching motivation* (2nd ed.). Pearson Education.
- Khamkhien, A. (2010). Teaching English speaking and English speaking tests in the Thai context: A reflection from Thai teachers. *English Language Teaching*, 3(1), 184-190.
- Leong, L., & Ahmadi, S. M. (2017). An analysis of factors influencing learners' English speaking skill. *International Journal of Research in English Education*, 2(1), 34-45. <https://doi.org/10.18869/acadpub.ijree.2.1.34>
- Mahmoodi, H., Narafshan, M. H., & Shahabi, H. (2021). Learners' preferences in English language learning: A cross-sectional study at Hormozgan University of Medical Sciences. *Strides in Development of Medical Education*, 18(1), 196-210. <https://doi.org/10.22062/sdme.2021.196170.1060>

- Mon, P. (2019). A study on students' preference for classroom activities and perceptions of the effectiveness of those activities in English language learning. *International Journal of Trend in Scientific Research and Development (IJTSRD)*, 3(5), 1828-1836.
- Moore, D. (2011). *Effective instructional strategies: From theory to practice*. SAGE Publications.
- Nation, I. S. P., & Newton, J. (2009). *Teaching ESL/EFL listening and speaking*. Routledge.
- Nunan, D. (1991). Communicative tasks and the language curriculum. *TESOL Quarterly*, 25(2), 279-295.
- Pachina, E. (2020, February 17). Drilling as a teaching method: Pros and cons. *International TEFL and TESOL Training (ITTT)*.
<https://www.teflcourse.net/blog/drilling-as-a-teaching-method-pros-and-cons>
- Plengkham, S., & Wasanasomsithi, P. (2023). Enhancing Thai EFL learners' speaking abilities through integrated performance assessment. *LEARN Journal*, 16(1), 448-472.
- Qamariah, H. (2017). What do our students want? A case study of EFL speaking students' views of activities in the speaking classroom. *Getsempena English Education Journal*, 4(1), 27-33. <https://doi.org/10.46244/geej.v4i1.721>
- Rao, P. S. (2019). The importance of speaking skills in English classrooms. *Alford Council of International English and Literature Journal*, 2(2), 1-12.
- Rethinking concepts and goals in intercultural communication. De Gruyter.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching* (2nd ed.). Cambridge University Press.

- Samperio, N. (2017). Discovering students' preference for classroom activities and teachers' frequency of activity use. *Colombian Applied Linguistics Journal*, 19(1), 51–66. <https://doi.org/10.14483/calj.v19n1.9292>
- Sha'ar, M. Y. M. A., & Boonsuk, Y. (2021). What hinders English speaking in Thai EFL learners? Investigating factors that affect the development of their English speaking skills. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*, 45(3). <https://mextesol.net>
- Tipmontree, S., & Tasanameelarp, A. (2021). Using role-playing activities to improve Thai EFL students' oral English communication skills. *International Journal of Business and Society*, 21(3), 1215–1225. <https://doi.org/10.33736/ijbs.3345.2020>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Author

Brigette Pasking Beding

English Department, School of Liberal Arts, University of Phayao

19 M.2, Maeka, Muang Phayao, Phayao 56000

Mobile: 085-109-0575 E-mail: bridgettepasking@yahoo.com

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการหรือ บทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร (มสส.)

1. ส่งบทความวิจัยฉบับเต็มในรูปแบบของ Word File จำนวน 1 ชุด เป็นแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้โปรแกรม Microsoft Office Word 2010 เป็นต้นไป ที่เว็บไซต์ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>

2. เป็นบทความที่ครอบคลุมสาขาวิชาหลัก (Main subject Category) คือ Social Sciences และจะต้องอยู่ใน 3 กลุ่มสาขาวิชา (Subject areas) คือ 1) Arts and Humanities, 2) Economics, Econometrics and Finance, 3) Social Sciences ซึ่งจะต้องอยู่ใน 5 กลุ่มย่อย (Sub-subject areas) คือ 1) General Arts and Humanities, 2) Language and Linguistics, 3) General Economics, Econometrics and Finance, 4) General Social Sciences, 5) Sociology and Political Sciences

3. ความยาวของบทความโดยนับรวมรูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิง และประวัติผู้เขียน จำนวน 15-20 หน้ากระดาษ A5

4. แบบอักษร (Font) บทความ

4.1 ให้พิมพ์ด้วยตัวอักษร Angsana New ขนาด 14 และพิมพ์เนื้อหา ในลักษณะคอลัมน์เดี่ยว (One column) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะพิมพ์เดี่ยว (Single space) ระยะขอบบน - ล่าง 2 เซนติเมตร และระยะขอบซ้าย - ขวา 1.8 เซนติเมตร

4.2 ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 16 กึ่งกลางหน้ากระดาษ กรณีเป็นภาษาอังกฤษ ให้ใช้อักษรตัวแรกเป็นตัวใหญ่สำหรับคำหลักต่าง ๆ

4.3 ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (และอาจารย์ที่ปรึกษา) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และให้ใช้หมายเลขกำกับชื่อผู้เขียนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 14 กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.4 ชื่อสาขาวิชา คณะ และสถาบันการศึกษาต้นสังกัด ให้พิมพ์ที่บรรทัดล่างต่อจากชื่อผู้วิจัย ชิดขอบซ้าย พิมพ์อักษรเป็นตัวบางขนาด 12 ใช้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ให้ใช้หมายเลขกำกับเฉพาะที่ภาษาไทยเท่านั้น

5. เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นบทความภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและลงนามรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษาอังกฤษก่อนส่งให้บรรณาธิการ

6. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

7. บทความต้องมีสาระสังเขป (บทคัดย่อ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A5 หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

8. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร อย่างเคร่งครัด

9. บทความที่ส่งมาตีพิมพ์จะได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน ตามประกาศ ก.พ.อ. เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564

10. ผลการพิจารณาให้ตีพิมพ์บทความในมนุษยสังคมสาร ให้ถือมติของกองบรรณาธิการเป็นที่สุด

11. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ผู้เขียน

12. ผู้เขียน/คณะผู้เขียน (ผู้วิจัย/คณะผู้วิจัย) ต้องเขียนข้อมูลส่วนตัวโดยย่อเป็นภาษาอังกฤษไว้ในส่วนท้ายสุดของบทความต่อจากเอกสารอ้างอิง โดยให้ระบุคำนำหน้าชื่อ (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์) (ถ้ามี) คุณวุฒิปริญญาเอก (ดร.) (ถ้ามี) พร้อมใส่ข้อมูลที่อยู่ให้ครบถ้วน

สมบูรณ์ รวมทั้งรหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร และอีเมลด้วย ในกรณีที่ป็นนักศึกษา
ปริญญาโทหรือปริญญาเอก ให้เขียนเฉพาะข้อมูลนักศึกษาเท่านั้นโดยไม่ต้องใส่ข้อมูล
ของอาจารย์ที่ปรึกษา

ตัวอย่างเช่น

Author

Associate Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom

English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District,

Buriram Province 31000

Fax: 044-6128585 Tel: 081-8204402 E-mail: akkarapon.nm@bru.ac.th

* ส่วนประกอบของบทความ *

* บทความวิชาการ

ในการเขียนบทความวิชาการ ควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม บทความวิชาการควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

3. **คำสำคัญ (Keyword)** ระบุนำคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

4. **บทนำ (Introduction)** นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

5. **เนื้อหา (Body of text)** ระบุเนื้อหาหลักของบทความ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ๆ และมีการจัดเรียงลำดับหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

6. **เอกสารอ้างอิง (References)** อ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา (In-text citation) โดยให้ระบบนาม-ปี (Author-Year) ตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (7th edition) และเอกสารอ้างอิงทุกรายการที่ปรากฏในบทความต้องมีรายชื่อปรากฏอยู่ในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ด้วย

* บทความวิจัย

ให้นำเสนอผลการวิจัยที่ค้นพบอย่างเป็นระบบ โดยบทความวิจัยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปสาระสำคัญของงานวิจัยซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวแต่ละภาษาไม่เกิน 1 หน้า หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

3. **คำสำคัญ (Keywords)** ระบุนำคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

4. **บทนำ (Introduction)** ระบุถึงความสำคัญของปัญหาที่ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและประโยชน์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นจากผลวิจัย

5. **วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)** ระบุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้ชัดเจนและสะท้อนถึงภาพรวมทั้งหมดของงานวิจัย

6. **วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)** ระบุวิธีวิจัยที่ครอบคลุมถึงประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7. **ผลการวิจัย (Results)** ระบุผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

8. อภิปรายผล (Discussion) นำเสนอผลการวิจัยโดยอ้างอิงถึงทฤษฎีต่างๆ เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ค้นพบหรือเห็นแย้งที่สมเหตุสมผล

9. ข้อเสนอแนะ (Recommendations) เสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์และเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

10. การอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (7th edition)

* การเขียนเอกสารอ้างอิง *

1. การอ้างอิงเอกสารในเนื้อหา (In-text citation) ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น สำหรับผู้เขียนทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลแล้วตามด้วยปี ค.ศ. ที่เผยแพร่เอกสาร และ/หรือเลขหน้า เช่น Nuemaihom (2022) หรือ (Nuemaihom, 2022, 23)

2. การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของผู้เขียน โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้อ้างนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อแรก

3. ในกรณีอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษ และให้วงเล็บคำว่า [in Thai] ไว้ส่วนท้ายของเอกสารอ้างอิงนั้น ให้เขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษคือให้อ้างนามสกุลก่อนแล้วตามด้วยอักษรย่อของชื่อแรก และให้เขียนรวมไปกับรายการอ้างอิงที่เป็นภาษาอังกฤษเลย

ตัวอย่างเช่น

References

- Nuemaihom, A. (2022). Speaking English in all situations (2nd ed.). Digital Media Learning and Production Center. [in Thai]
- Sato, K. (2003). Improving our students speaking skills: Using selective error correction and group work to reduce anxiety and encourage real communication. Akita Prefectural.
- Yothimas, D. (2015). A study and development of innovation on tourism English communication for tourism personnel at Phnom Rung Sanctuary in Chaloemphrakiat district, Buriram province (Research report). Buriram Rajabhat University. [in Thai]
- (สามารถดูหลักเกณฑ์และรูปแบบการอ้างอิงเอกสารเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>)

ให้ใช้ระบบการเขียนเอกสารอ้างอิงนี้ตั้งแต่ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) 2565 เป็นต้นไป

**Manuscript Preparation Guidelines for the Submission of
Academic and Research Articles in Journal of
Humanities and Social Sciences (JHUSOC)**

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word 2010 onwards via the website: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/index>.

2. The article must be relevant to the main subject category i.e. Social Sciences. This category includes the following three subject areas: 1) Arts and Humanities, 2) Economics, Econometrics and Finance, and 3) Social Sciences. Moreover, the manuscript must be under the following five sub-subject areas: 1) General Arts and Humanities, 2) Language and Linguistics, 3) General Economics, Econometrics and Finance, 4) General Social Sciences, and 5) Sociology and Political Sciences.

3. The article must be typed on A5 paper to include figures, tables, references, and author's brief personal data. Moreover, it should be between 15-20 pages in length.

4. Font

4.1 Angsana New with font size 14 is required. The article must be typed in one column and single spacing. The top-bottom margins of 2 cm. and the left-right margins of 1.8 cm. are used.

4.2 Both Thai and English article titles should be in bold face, font size 16 with initial caps of the content words, and be centered. Only English title is required for the article written in English or other languages.

4.3 The author's name (and the advisor's name) must be written in both Thai and English. It must also be typed in bold using font size 14 and centered on the page. For the Thai article, the author's name is numbered in order.

4.4 Department(s)/program(s), faculty(s) and affiliation(s) must be written in both Thai and English, and set flush on the left using font size 12 below the author's name. For the Thai article, their Thai information is numbered in order.

5. Either Thai or English article can be submitted. In the case of an English article, it must be verified and signed by an English language expert before being sent to the editor.

6. The article submitted for publication in JHUSOC has not already been published elsewhere or is not under consideration by peer reviewers for publication in other journals.

7. The article must contain both Thai and English abstracts with no more than 1 page of A5, or between 150-200 words. Only English abstract is required for the article written in English or other languages.

8. The author must strictly comply with the reference system and the criteria for the publication of academic or research articles set by the journal.

9. The article will be reviewed by three peer reviews. This goes in line with the Office of Civil Service Commission's announcement relevant to the criteria and procedures for considering the academic appointment of university lecturers (Issue no. 4) B.E. 2564.

10. The Editorial board is responsible for the final decision regarding acceptance or rejection of the article published in the journal.

11. The author will be officially informed if his/her article is not accepted. However, the manuscript will not be sent back to him/her.

12. The author/authors (researcher/researchers) must write the personal information in English in the last part of the article below the references, providing a title (Mr. / Mrs. / Miss), an academic position i.e. Assistant Professor / Associate Professor / Professor (if any), and a doctoral degree i.e. Dr. (If any). A full address,

including a postal code, a fax number, and an email address, should also be provided. It is noted if the author is a master's or doctoral student, his/her personal information must be presented while his/her advisors' individual information is not required.

For examples:

Author

Associate Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom

English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University 439 Jira Rd., Muang District, Buriram

Province 31000

Fax: 044-6128585 Tel: 081-8204402 E-mail: akkarapon2512@gmail.com

* Components of Articles *

To write an academic article, clear points should be identified and appropriate sequences of the content should be considered. The article should consist of the following parts:

1. Title: The title should possess the short, concise and meaningful words. It should be written in a word level, not a sentence level. The title with 8-15 words must be written in both Thai and English. Moreover, the Thai title is typed first, followed by the English one on the next line. However, only English title is required for the article written in English or other foreign languages.

2. Abstract: The article contents are clearly summarized. Both Thai and English abstracts are required. A one-page Thai abstract with 150-200 words is written first, followed by the English one with the same number of words.

It is noted that only English abstract is required for the article written in English.

3. Keyword: The keywords appropriate for retrieving information from the database are identified. Both Thai and English 3-5 keywords are required and must be placed below the abstract. It is noted that only English keywords are required for the article written in English.

4. Introduction: The article background is presented. The article scope is also specified.

5. Body of Text: The main contents and sub-topics of the article are identified. Moreover, the topics are sorted by the contents.

6. References: In-text citation is based on the author-year system of the APA (American Psychological Association) style (7th edition). It is noted that all entries in the text should be listed in the references.

* Components of Research Articles *

The research results should be presented systematically. The research article should be composed of the following parts:

1. Title: The title should possess the short, concise and meaningful words. It should be written in a word level, not a sentence level. The title with 8-15 words must be written in both Thai and English. Moreover, the Thai title is typed first, followed by the English one on the next line. However, only English title is required for the article written in English or other foreign languages.

2. Abstract: The important research components, including objectives, population, sample group, instruments, statistics for data analysis, and research results. Both Thai and English abstracts must be written. The length of each language is not more than 1 page or between 150-200 words. It is noted that only English abstract is required for the article written in English.

3. Keyword: The keywords appropriate for retrieving information from the database are identified. Both Thai and English 3-5 keywords are required and must be placed below the abstract. It is noted that only English abstract is required for the article written in English.

4. Introduction: The significance of research problems is identified. The relevant literature is reviewed. In addition, the overall benefits obtained from the research results are also presented.

5. Objective: The research objectives are clearly identified to reflect the overall picture of the research.

6. Methodology: The research methods, including population, samples, instruments, steps of data collection, and statistics for data analysis, are clearly indicated.

7. Results: The research results obtained from analyzing the data are clearly interpreted according to the research objectives.

8. Discussion: The research results are discussed with theoretical support so as to check whether the current research results are in line with or against the previous studies.

9. Recommendations: Utilization of the research results, and guidelines for the next research should be recommended.

10. References: The references must be based on APA (American Psychological Association) style (7th edition).

* Writing References *

1. Both Thai and foreign authors' names in the in-text citation must be written in English only. Moreover, their last names should be written first, followed by the year of publication, and/or page numbers, for example, Nuemaihom (2022) or (Nuemaihom, 2022: 23).

2. References are listed fully in alphabetical order according to the last name of the author and not numbered. Moreover, the last name is written first, followed by the initial letter of his/her first name.

3. For referring the Thai documents, the documents must be translated into English, and the additional word "in Thai" must be put in the brackets [] i.e. [in Thai]. It is noted that the same format for referring both Thai and English documents is required.

For example:

References

Nuemaihom, A. (2022). Speaking English in all situations (2nd ed.). Digital Media Learning and Production Center. [in Thai]

Sato, K. (2003). Improving our students speaking skills: Using selective error correction and group work to reduce anxiety and encourage real communication. Akita Prefectural.

Yothimas, D. (2015). A study and development of innovation on tourism English communication for tourism personnel at Phnom Rung Sanctuary in Chaloemphrakiat district, Buriram province (Research report). Buriram Rajabhat University. [in Thai]

(For further information about the guidelines on writing references, please visit the website: <http://jhusoc.bru.ac.th>)

This reference style will come into effect from
Vol. 20 No.1 (January-April) 2022 onwards.

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในมนุษยสังคมสาร (มสส.)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการมนุษยสังคมสาร

เรื่อง ตีพิมพ์บทความลงในมนุษยสังคมสาร

1. ชื่อผู้ส่งบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

2. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

.....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

.....

.....

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

เลขที่ 439 ถนนจิระ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

อีเมล: jhusoc@bru.ac.th เว็บไซต์: <http://jhusoc.bru.ac.th>

3. ประเภทของบทความ

☐ บทความวิจัย (Research article)☐ บทความวิชาการ (Academic article)

4. เนื้อหาของบทความเกี่ยวกับ

☐ ด้านมนุษยศาสตร์ ☐ ด้านสังคมศาสตร์

5. วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด

.....

6. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้า

มี).....

7. สถานภาพผู้ส่งบทความ

7.1 ☐ อาจารย์ ☐ อื่นๆ ระบุ.....

คณะ.....

สถาบัน.....

ชื่อผู้วิจัยร่วม (ถ้ามี) กรณีผู้ส่งบทความไม่เป็นนักศึกษา

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย)	ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ)	หน่วยงาน	โทรศัพท์

7.2 ☐ นิสิต/นักศึกษา☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

หลักสูตร.....

สาขา.....

คณะ.....

สถาบัน.....

โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่ทำงานปัจจุบัน.....

2. ชื่อ-นามสกุล

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ที่ทำงานปัจจุบัน.....

8. สถานที่ทำงาน

.....

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

9. กองบรรณาธิการสามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ที่

☐ สถานที่ทำงาน ☐ ที่อยู่ดังต่อไปนี้

.....

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

10. กรณีที่ไม่สามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ กองบรรณาธิการสามารถติดต่อ
บุคคลดังต่อไปนี้

ชื่อ – สกุล

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....

อีเมล.....

มีความเกี่ยวข้องเป็น.....

11. สิ่งที่น่าสนใจ

☐ ไฟล์บทความวิจัย ☐ บทความทางวิชาการ

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

12. องค์ประกอบของบทความ

ข้าพเจ้าได้จัดทำบทความตามคำแนะนำการเตรียมต้นฉบับของ “มนุษย
สังคมสาร” ครอบคลุม ดังนี้

☐ บทความวิชาการ	☐ บทความวิจัย
☐ ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ ชื่อเรื่องภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ
☐ ชื่อผู้เขียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ ชื่อผู้เขียนภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
☐ บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ บทคัดย่อและ ภาษาอังกฤษ
☐ คำสำคัญภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	☐ คำสำคัญและ ภาษาอังกฤษ
☐ บทนำ	☐ บทนำ
☐ เนื้อหา	☐ วัตถุประสงค์การวิจัย
☐ เอกสารอ้างอิง	☐ วิธีดำเนินการวิจัย
☐ ประวัติผู้วิจัย	☐ ผลการวิจัย
	☐ อภิปรายผล
	☐ ข้อเสนอแนะ
	☐ เอกสารอ้างอิง
	☐ ประวัติผู้วิจัย

13. ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาได้ตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษในส่วนของ Abstract และบทความภาษาอังกฤษ และขอรับรองว่าบทความฉบับนี้มีการใช้ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องตามหลักภาษาและหลักไวยากรณ์ทุกประการ เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนได้

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง.....
...../...../.....

14. อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ตรวจบทความนี้แล้วขอรับรองว่า องค์ประกอบและเนื้อหาของบทความนี้ มีความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้
*(กรณีที่เป็นนิสิตหรือนักศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ลงชื่อ.....
(.....)
...../...../.....

15. ต้นฉบับที่ส่งพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ยังไม่เคยตีพิมพ์
เผยแพร่ที่ไหนมาก่อนและไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น
และยินดีแก้ไขตามที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ.....

(.....)

...../...../.....

ผลการพิจารณาบทความจากบรรณาธิการ

- ☐ เห็นควรดำเนินการส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพของบทความ
- ☐ ไม่รับพิจารณาบทความ

.....

.....

.....

.....

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนท์ เนื้อไม้หอม)

บรรณาธิการมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์

หมายเหตุ

1. ขอให้ท่านกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มขอลงบทความด้วยลายมือที่อ่านออก และชัดเจนแล้วสแกนส่งไปพร้อมไฟล์ PDF และ ไฟล์ Word ของบทความต้นฉบับ โดยส่งไปที่ <http://jhusoc.bru.ac.th> → ติดต่อขอลงบทความ
2. ขอให้จัดเตรียมต้นฉบับบทความของท่านตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของกองบรรณาธิการ “มนุษยสังคมสาร” มิเช่นนั้น บทความของท่านจะไม่ได้รับการพิจารณาในดำเนินการในขั้นต่อไป
3. บทความของท่านต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษาอังกฤษจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ พร้อมลงลายมือชื่อรับรอง
4. ในกรณีที่เป็นิสิตนักศึกษา บทความของท่านต้องผ่านการรับรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยลงลายมือชื่อรับรอง

Article Submission Form
for Publication in the Journal of Humanities
and Social Sciences (JHUSOC)
Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University, Thailand

Date:/...../.....

To Editor of Journal of Humanities and Social Sciences

Subject Article Submission Form for Publication in Journal of
Humanities and Social Sciences

1. Author's Name.....

2. Article Title.....

.....
.....
.....

3. Types of Articles ☐ Research Article ☐ Academic Article

4. Types of Disciplines ☐ Humanities ☐ Social Sciences

5. The Highest Level of Education.....

6. Academic Position (if any).....

7. Position

7.1 ☐ Lecturer ☐ Other Positions (please specify).....

Faculty.....Institute.....

Co-authors (if any) who are not students.

Name	Organization	Telephone	E-mail

7.2 ☐ Students ☐ M.A. ☐ Ph.D.

Discipline.....

Program.....

Faculty.....

Institute.....

Please specify the thesis advisors' names

1. Name.....

Current Position.....

Address.....

Telephone..... E-mail.....

2. Name.....
Current Position.....
Address.....
Telephone..... E-mail.....

8. Author's Present Workplace

.....
.....
Office Telephone..... Mobile Telephone.....
Fax..... E-mail.....

9. Contact Address ☐ Workplace ☐ Address as below

.....
.....
Home/Office Telephone..... Mobile Telephone.....
Fax..... E-mail.....

10. In case of not being able to contact the author, the editorial board can contact the following person:

Name.....
Telephone..... Mobile Telephone.....
Fax..... E-mail Address.....
Relationships.....

11. Enclosed documents

☐ Research Article ☐ Academic Article
☐ Other (specify)

12. Article Components

I have written an article in line with the guidelines of the journal with the following components:

☐ Academic Article	☐ Research Article
☐ Thai and English Titles	☐ Thai and English Titles
☐ Author's name in Thai and English	☐ Author's name in Thai and English
☐ Thai and English Abstracts	☐ Thai and English Abstracts
☐ Thai and English Keywords	☐ Thai and English Keywords
☐ Introduction	☐ Introduction
☐ Body of Text	☐ Objectives
☐ References	☐ Methodology
☐ Author's Biodata	☐ Results
	☐ Discussion
	☐ Recommendations
	☐ References
	☐ Author's Biodata

13. An expert has examined accuracy of the English use. It is certified that the article is written in the correct English grammar and can be published in this journal.

Expert's signature.....

(.....)

Position.....

Date...../...../.....

14. The thesis advisor(s) has considered this article and approved that its contents and components are complete and accurate according to academic principles, so the article is recommended to be published in this journal. It is noted that the item 14 is for the students only.

Advisor's signature.....

(.....)

Date...../...../.....

15. The manuscript submitted for publication in this journal has not been published before and is not under consideration of other journals. Moreover, the author is pleased to make modifications suggested by the editorial board.

Authors' signature.....

(.....)

Date...../...../.....

The results of article acceptance considered by the journal editor are as follows:

☐ It should be forwarded to peer reviewers to evaluate its quality.

☐ It is rejected (Please give reasons for not being able to get the article published in this journal.).....

.....

.....

(Assistant Professor Dr. Akkarapon Nuemaihom)

Editor

Journal of Humanities and Social Sciences

NB:

1. You must fill out the Article Submission Form with readable handwriting, scan the form and submit it together with both PDF and Word files of the original full article to <http://jhusoc.bru.ac.th> → **Request for Article Submission.**

2. You must prepare your original manuscript in accordance with the journal guidelines and criteria, otherwise your article will not be considered to get published in the journal.

3. Your article must be written in the correct English and is certified by the English expert with his/her signature on it.

4. For a student, the article must be certified by an advisor with his/her signature on it.

แผนภูมิขั้นตอน (Flowchart) การตีพิมพ์บทความในมนุษยสังคัมสาร

